

T.C.
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANABİLİM DALI
KAMU HUKUKU TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**ÜNİTER VE FEDERAL DEVETLERDE YEREL YÖNETİMLER: LATİN
AMERİKA ÜLKELERİ ÜZERİNDEN BİR İNCELEME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

ÜNAL YILDIZ

TEZ DANIŞMANI

DOÇ. DR. MEHMET EMİN AKGÜL

ANKARA- 2018

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS / DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Tarih: 31 / 8 / 2018

Öğrencinin Adı, Soyadı : Ünal Yiğit

Öğrencinin Numarası : 21610360

Anabilim Dalı : Kamu Hukuku

Programı : Kamu Hukuku Tezli Yüksek Lisans Programı

Danışmanın Unvanı/Adı, Soyadı : Doç. Dr. Mehmet Emin Akgöl

Tez Başlığı : Üniter ve Federal Devletlerde Yerel Yönetimler:
Latin Amerika Ülkeleri Üzerinden Bir İnceleme

Yukarıda başlığı belirtilen Yüksek Lisans/Doktora tez çalışmamın; Giriş, Ana Bölümler ve Sonuç Bölümünden oluşan, toplam 194. sayfalık kısmına ilişkin, 23 / 7 / 2018

tarikhinde şahsım/tez danışmanım tarafından Tuncifin... adlı intihal tespit

programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna

göre, tezimin benzerlik oranı %9....'dır.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Kaynakça hariç
2. Alıntılar hariç
3. Beş (5) kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

"Başkent Üniversitesi Enstitüleri Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Usul ve Esaslarını" inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Öğrenci İmzası:.....

Onay

31 / 08 / 2018

Öğrenci Danışmanı Unvan, Ad, Soyad,

Doç. Dr. Mehmet Emin Akgöl

KABUL VE ONAY SAYFASI

Ünal YILDIZ tarafından hazırlanan "Üniter ve Federal Devletlerde Yerel Yönetimler: Latin Amerika Ülkeleri Üzerinden Bir İnceleme " adlı bu çalışma jürimizce Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Kabul (sınav) Tarihi:.....3...../.....9...../.....2018.....

(Jüri Üyesinin Unvanı, Adı-Soyadı ve Kurumu):

İmzası

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Ali Akyıldız Baskent Üniversitesi

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Mehmet Emin Arslan Baskent Üniversitesi

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi İlker Eren Altın Hacettepe Üniversitesi

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../20....

Prof. Dr. İpek KALEMCİ TÜZÜN

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bu çalışmada Latin Amerika kıtasından seçilen Kolombiya, Peru, Brezilya ve Meksika devletlerindeki yerel yönetimler incelenmiştir. İlk bölümde üniter devlet, federal devlet kavramları ele alınmıştır. İkinci bölümde üniter ülkeler olan Kolombiya ve Peru’da merkezi idare ilkesi ve yerinden yönetim ilkelerinin nasıl uygulandığı, ülkelerdeki yerel yönetim birimlerinin kuruluş esasları, görevleri, yetkileri ve organları ayrıntılı bir şekilde sunulmaya çalışılmıştır. Üçüncü bölümde ise inceleme kapsamındaki federal ülkeler olan Brezilya ve Meksika’daki yerel yönetimler kuruluşları, görevleri, yetkileri ve organları açısından incelenmiştir.

Çalışmamızın konusunu oluşturan Latin Amerika ülkelerindeki yerel yönetim sistemleri bizim doktrinimiz açısından oldukça yenidir. Okuyucuyu aydınlatmak için çalışmada incelenen ülkelerle ilgili coğrafi, tarihi, kültürel, siyasi bilgiler verilmiş ve her ülkenin devlet yapıları da detaylı bir şekilde incelenmiştir. Latin Amerika’dan örnek olan seçilen ülkelere birisi olan Brezilya’nın yerel yönetim anlayışının federal ve üniter devlet kategorilerinde bilinen ülkelere farklı olmasının ufuk açıcı olacağı düşünülmektedir.

Tez çalışmam boyunca benden desteğini esirgemeyen başta değerli hocam, tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Mehmet Emin AKGÜL’e ve zorlu tez süreci boyunca her zaman yanımda olan değerli aileme teşekkür ederim. Bunun yanı sıra incelenen ülkelerle ilgili sorularımı yanıtlayan Brezilya Federal ABC Üniversitesi’nden Gilberto Marcos Antonio RODRIGUES, Mexico Koleji’nden Prof. Dr. Boris GRAIZBORD, Ulusal Mexico Üniversitesi’nde Anayasa Hukuku Anabilimdalından Dr. Jose Maria Serna de la GARZA ve Kolombiya Javeirana Üniversitesi’nden Ivan Federico Mejia ALVAREZ’e ve İspanyolca çevirilerinde bana yardımcı oldukları için Atatürk Üniversitesi’nden Prof. Dr. Armağan HAYIRLI ve eşi Sayda HAYIRLI’ya teşekkür ederim. Ayrıca yapıcı eleştirileri ve önerileri için başta kürsü hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Özgür TEMİZ, dekan yardımcımız Sayın Doç. Dr. Mehmet Alpertunga AVCI, meslektaşlarım Arş. Gör. Kemal Günler, Arş. Gör. Elif ÖZPOLAT’a teşekkürlerimi borç bilirim. Ayrıca yüksek lisans tez savunmamda yapıcı katkı ve görüşleri nedeniyle Başkent Üniversitesi’nden Prof. Dr. Ali AKYILDIZ ve Hacettepe Üniversitesi’nden Dr. Öğr. Üyesi Erdem İlker MUTLU hocalarıma şükran ve saygılarımı sunarım.

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Üniter ve Federal Devletlerde Yerel Yönetimler: Latin Amerika Ülkeleri Üzerinden Bir İnceleme

Ünal YILDIZ

Başkent Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Kamu Hukuku Bölümü

Yüksek lisans tezi olarak hazırlanmış bu çalışmada, iki üniter ve iki federal devlet olmak üzere, dört Latin Amerika devletinde yerel yönetimler incelenmiştir. Bu devletler Kolombiya, Peru, Brezilya ve Meksika'dır, sayılan ülkeler nüfus, yüzölçümü kriterlerine göre seçilmişlerdir. Çalışmada öncelikle üniter devlet ve federal devlet biçimleri ve bu devlet biçimlerindeki yerel yönetimler incelenmiştir.

Çalışmanın devamında ise Üniter Latin Amerika ülkelerinde merkezi idare ilkesi ve yerinden yönetim ilkelerinin nasıl uygulandığı ve ülkelerin yerel yönetim birimlerinin teşkilatlanması, görevleri ve yetkileri incelenmiştir. Federal Latin Amerika ülkelerinde, ülkelerin federal yapısı, federal devletin yetkileri, federe devletleri, federe devletlerin yetkileri ve yerel yönetim birimlerinin teşkilatlanması, görevleri ve yetkileri incelenmiştir. Çalışmanın amacı, Latin Amerika'dan örnek olarak seçilen üniter ve federal devletlerdeki yerel yönetim yapısının, birinci bölümde incelenen üniter ve federal devlet yapılarındaki kabullerle karşılaştırılmalı değerlendirilmesidir.

Anahtar Kelimeler: Üniter Devlet, Federal Devlet, Yerel Yönetimler, Yerinden Yönetim, Latin Amerika Ülkeleri.

ABSTRACT

Master Thesis

Local Governments in Unitary and Federal States: An Examination on Latin America Countries

Ünal YILDIZ

Başkent University

Institute of Social Sciences

Public Law Department

In this study prepared as a master thesis, four Latin America States' local governments will be examined. Two of these states are unitary states while others are federal states. These states are Colombia, Peru, Brasil, Mexico as well as they were chosen according to population and surface criteria. In this study, unitary state, federal state forms and local governments in these state forms will be examined at first.

Later on, how centralism and decentralization principles are applied and perceived in unitary Latin America states and creation, functions, competences and organization of local governments in these states will be examined afterwards. In federal Latin America states, federal structure, federal government competences, states, state competences, and creation, functions, competences, organization of local governments of these countries will be examined. The aim of the study is to compare the structure of local government in selected federal and unitary states from Latin America with the assumptions of local government structures in federal and unitary states examined in the first section.

Key Words: Unitary State, Federal State, Local Government, Decentralization, Latin America Countries.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
ÖZET.....	II
ABSTRACT.....	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
KISALTMALAR.....	XI
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ÜNİTER DEVLET, FEDERAL DEVLET VE YEREL YÖNETİMLER

1.1. ÜNİTER DEVLET.....	5
1.1.1. Üniter Devletin Kısa Bir Tarihçesi ve Fransa Örneği.....	5
1.1.2. Üniter Devlet Kavramı.....	7
1.1.3. Üniter Devlet Unsurlarının Bütünlüğü ve Bölünmezliği.....	8
1.1.4. Üniter Devlet Organlarında Teklik ve Bütünlük.....	10
1.1.5. Üniter Devletlerde Merkezi Yönetim ve Yerinden Yönetim İlkeleri.....	11
1.1.5.1. Merkezi Yönetim İlkesi Tanımı ve Özellikleri.....	11
1.1.5.2. Yerinden Yönetim İlkesi Tanımı ve Özellikleri.....	13
1.2. FEDERAL DEVLET.....	16
1.2.1. Federalizm, Federal Devlet ve Federal Yönetim Kavramları.....	16
1.2.2. Federal Devletlerin Oluşması.....	17
1.2.3. Federal Devletlerin Tercih Edilme Sebepleri.....	18
1.2.4. Federal Devletin Özellikleri.....	19
1.2.4.1. İki Özerk Yönetim Birimi.....	19
1.2.4.2. Yazılı Anayasa.....	21
1.2.4.3. Anayasal Uzlaşmacı Olarak Yüksek Mahkeme.....	22
1.2.4.4. Katılım İlkesi ve Çift Meclis Sistemi.....	22
1.2.4.5. Adem-i Merkeziyetçilik.....	23
1.2.5. Federal Devletlerde Egemenliğin Bölünmesi.....	24

1.2.6. Federal Devletlerde Yerel Yönetimler.....	25
--	----

İKİNCİ BÖLÜM

ÜNİTER LATİN AMERİKA ÜLKELERİNDE YEREL YÖNETİMLER

2.1. KOLOMBİYA.....	30
2.1.1. Devlet Yapısı.....	31
2.1.2. Merkezi Yönetim İlkesi.....	32
2.1.3. Yerinden Yönetim İlkesi ve Yerel Yönetimler.....	33
2.1.4. Bölgeler.....	38
2.1.4.1. Bölgelerin Kuruluşu.....	39
2.1.4.2. Bölgelerin Görevleri.....	39
2.1.4.3. Bölgelerin Yetkileri.....	40
2.1.4.3.1. Eğitim Konusunda Yetkileri.....	40
2.1.4.3.2. Sağlık Konusunda Yetkileri.....	41
2.1.4.3.3. Meskenle İlgili Yetkileri.....	43
2.1.4.3.4. İçme Suyu ve Temel Temizlikle İlgili Yetkileri.....	43
2.1.4.3.5. Kültür Konusunda Yetkileri	43
2.1.4.3.6. Turizm Konusunda Yetkileri.....	44
2.1.4.3.7. İskan Konusunda Yetkileri.....	44
2.1.4.3.8. Sosyal Güvenlik Konusunda Yetkileri.....	45
2.1.4.3.9. Ulaşım Konusunda Yetkileri.....	45
2.1.4.3.10. Çevre Konusunda Yetkileri.....	45
2.1.4.3.11. Spor ve Rekreasyon Konusunda Yetkileri.....	46
2.1.4.3.12. Afet Önleme Konusunda Yetkileri.....	46
2.1.4.3.13. Kamu Düzeni Konusunda Yetkileri.....	47
2.1.4.3.14. İmar Konusunda Yetkileri.....	47
2.1.4.4. Bölgelerin Organları.....	47
2.1.4.4.1. Bölge Meclisi.....	48
2.1.4.4.1.1. Bölge Meclisinin Yetkileri ve Görevleri	48
2.1.4.4.2. Vali.....	50
2.1.4.4.2.1. Valinin Yetkileri ve Görevleri	50
2.1.5. Belediyeler.....	53
2.1.5.1. Belediyelerin Kuruluşu.....	53
2.1.5.2. Belediyelerin Görevleri.....	54
2.1.5.3. Belediyelerin Yetkileri.....	55
2.1.5.3.1. Eğitim Konusunda Yetkileri.....	55

2.1.5.3.2. Sağlık Konusunda Yetkileri.....	56
2.1.5.3.3. Mesken Konusunda Yetkileri.....	58
2.1.5.3.4. İçme Suyu ve Temel Temizlikle İlgili Yetkileri.....	58
2.1.5.3.5. Kültür Konusunda Yetkileri.....	59
2.1.5.3.6. Turizm Konusunda Yetkileri.....	59
2.1.5.3.7. İskan Konusunda Yetkileri.....	59
2.1.5.3.8. Sosyal Güvenlik Konusunda Yetkileri.....	60
2.1.5.3.9. Ulaşım Konusunda Yetkileri.....	60
2.1.5.3.10. Çevre Konusunda Yetkileri	61
2.1.5.3.11. Spor ve Rekreasyon Konusunda Yetkileri.....	61
2.1.5.3.12. Afet Önleme Konusunda Yetkileri.....	62
2.1.5.3.13. Kamu Düzeni Konusunda Yetkileri.....	62
2.1.5.3.14. İmar Konusunda Yetkileri.....	63
2.1.5.4. Belediyelerin Organları.....	63
2.1.5.4.1. Belediye Meclisi.....	64
2.1.5.4.1.1. Belediye Meclisinin Yetkileri ve Görevleri.....	64
2.1.5.4.2. Belediye Başkanı.....	65
2.1.5.4.2.1. Belediye Başkanının Yetkileri ve Görevleri.....	66
2.1.6. Kolombiya’da Yerel Yönetimlerle İlgili Değerlendirme.....	69

2.2. PERU.....72

2.2.1. Devlet Yapısı.....	72
2.2.2. Merkezi Yönetim İlkesi.....	74
2.2.3. Yerinden Yönetim İlkesi ve Yerel Yönetimler.....	75
2.2.4. Bölgeler.....	81
2.2.4.1. Bölgelerin Kuruluşu.....	81
2.2.4.2. Bölgelerin Görevleri.....	82
2.2.4.2.1. Bölgelerin Genel Görevleri.....	82
2.2.4.2.2. Bölgelerin Özel Görevleri.....	83
2.2.4.2.2.1. Eğitim, Kültür, Bilim, Teknoloji, Spor ve Rekreasyon Konularında Görevleri.....	83
2.2.4.2.2.2. Çalışma, İstihdam Teşviki ve Küçük İşletmeler Konularındaki Görevleri.....	84
2.2.4.2.2.3. Sağlık Konusunda Görevleri.....	85
2.2.4.2.2.4. Nüfus Konusunda Görevleri.....	85
2.2.4.2.2.5. Tarım Konusunda Görevleri.....	86
2.2.4.2.2.6. Balıkçılık Konusundaki Görevleri.....	87

2.2.4.2.2.7.	Çevre ve İmarla Konularında Görevleri.....	87
2.2.4.2.2.8.	Sanayi Konusunda Görevleri.....	88
2.2.4.2.2.9.	Ticaret Konusunda Görevleri.....	88
2.2.4.2.2.10.	Ulaşım Konusunda Görevleri.....	88
2.2.4.2.2.11.	İletişim Konusunda Görevleri.....	89
2.2.4.2.2.12.	İskan ve Temizlik Konusunda Görevleri.....	89
2.2.4.2.2.13.	Enerji, Madencilik ve Hidrokarbon Konularında Görevleri.....	90
2.2.4.2.2.14.	Sosyal Yardım ve Fırsat Eşitliği Konusunda Görevleri.....	90
2.2.4.2.2.15.	Sivil Savunma Konusunda Görevleri.....	91
2.2.4.2.2.16.	Devlet Mülkiyetindeki Arazilerin Yönetimi Konusunda Görevleri.....	91
2.2.4.2.2.17.	Turizm Konusunda Görevleri	92
2.2.4.2.2.18.	Zanaat Konusunda Görevleri.....	92
2.2.4.3.	Bölgelerin Yetkileri.....	93
2.2.4.4.	Bölgelerin Organları.....	95
2.2.4.4.1.	Bölge Meclisi.....	95
2.2.4.4.2.	Vali.....	96
2.2.4.4.3.	Bölge Koordinasyon Konseyi.....	97
2.2.5.	Belediyeler.....	98
2.2.5.1.	Belediyelerin Kuruluşu.....	99
2.2.5.2.	Belediyelerin Görevleri.....	99
2.2.5.2.1.	Belediyelerin Özel Görevleri.....	100
2.2.5.2.1.1.	Teknik Standartlar ve Kapatma.....	100
2.2.5.2.1.2.	Fiziksel Alanın Düzenlenmesi ve İmar.....	101
2.2.5.2.1.3.	Sağlık ve Temizlik.....	102
2.2.5.2.1.4.	Ulaşım, Yollar ve Toplu Taşıma.....	103
2.2.5.2.1.5.	Eğitim, Kültür, Spor ve Rekreasyon.....	104
2.2.5.2.1.6.	Ürünlerin ve Hizmetlerin Pazarlanması ve Sağlanması.....	105
2.2.5.2.1.7.	Sosyal Programlar, Kişilerin Haklarının Korunması ve Desteklenmesi.....	106
2.2.5.2.1.8.	Sivil Savunma Konusunda Görevleri.....	107
2.2.5.2.1.9.	Yerel Ekonomik Kalkınmanın Geliştirilmesi.....	107
2.2.5.2.1.10.	Diğer Kamu Hizmetleri.....	108
2.2.5.3.	Belediyelerin Yetkileri.....	108
2.2.5.4.	Belediyelerin Organları.....	110
2.2.5.4.1.	Belediye Meclisi.....	110
2.2.5.4.2.	Belediye Başkanı.....	112

2.2.5.4.3. İl ve İlçe Koordinasyon Konseyleri.....	113
2.2.6. Peru’da Yerel Yönetimlerle İlgili Değerlendirme.....	114

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

FEDERAL LATİN AMERİKA ÜLKELERİNDE YEREL YÖNETİMLER

3.1. BREZİLYA.....	116
3.1.1. Brezilya’da Federalizm’in Kökeni ve Yerinden Yönetim.....	117
3.1.2. Brezilya’da Federal Devlet Yapısı.....	118
3.1.3. Federal Devletin Yetkileri.....	120
3.1.4. Federe Devletler.....	122
3.1.5. Federe Devletlerin Yetkileri.....	123
3.1.6. Federal Devlet ve Federe Devletlerin Ortak Yasama Yetkileri.....	124
3.1.7. Belediyeler.....	125
3.1.7.1. Belediyelerin Kuruluşu.....	127
3.1.7.2. Belediyelerin Görevleri ve Yetkileri.....	128
3.1.7.3. Federal Devlet, Federe Devletler ve Belediyelerin Ortak Yetkileri.....	130
3.1.7.4. Belediyelerin Organları.....	132
3.1.8. Brezilya’da Yerel Yönetimlerle İlgili Değerlendirme.....	133
3.2. MEKSİKA.....	136
3.2.1. Meksika’da Federalizmin Kökeni ve Yerinden Yönetim.....	137
3.2.2. Federal Devlet Yapısı.....	139
3.2.3. Federal Devlete Tanınan Ancak Federal Meclis Aracılığıyla Kullanılan Münhasır Yetkiler	142
3.2.4. Federe Devletler.....	144
3.2.5. Federe Devletlerin Yetkileri.....	145
3.2.6. Belediyeler.....	146
3.2.6.1. Belediyelerin Görev ve Yetkileri.....	147
3.2.6.2. Federal Devlet, Federe Devletler ve Belediyelerin Ortak Yetkileri.....	149
3.2.6.3. Belediyelerin Organları.....	150
3.2.7. Veracruz Federe Devleti Belediye Rejimi.....	152
3.2.7.1. Belediyelerin Kuruluşu.....	152

3.2.7.2. Belediyelerin Görev ve Yetkileri.....	152
3.2.7.3. Belediyelerin Organları.....	153
3.2.7.3.1. Belediye Meclisi.....	153
3.2.7.3.2. Belediye Başkanı.....	156
3.2.7.3.3. Kayyum (Trustee).....	157
3.2.7.3.4. Belediye Temsilcileri ve Alt Temsilcileri.....	158
3.2.7.4. Belediye Komisyonları.....	159
3.2.7.4.1. Mali ve Belediye Malvarlığı Komisyonu.....	160
3.2.7.4.2. Eğitim, Rekreasyon, Kültür, Sanat ve Belediye İşleri Komisyonu.....	160
3.2.7.4.3. Zabıta ve Suçların Önlenmesi Komisyonu.....	161
3.2.7.4.4. Trafik ve Yol Komisyonu.....	161
3.2.7.4.5. Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonu.....	162
3.2.7.4.6. İletişim ve Kamu Çalışmaları Komisyonu.....	162
3.2.7.4.7. İskan, İmar, İnşaat İzin ve Ruhsat Komisyonu.....	163
3.2.7.4.8. Vatandaşlık ve Toplum Katılım Komisyonu.....	163
3.2.7.4.9. Kamu Temizlik Komisyonu.....	163
3.2.7.4.10. Tarımsal Kalkınma Komisyonu.....	164
3.2.7.4.11. Ticaret, Belediye Pazarları, Toptan Pazarlar ve Mezbaha Komisyonu.....	164
3.2.7.4.12. İçme Suyu, Drenaj, Kanalizasyon, Atık Suları İşleme ve Ortadan Kaldırma Komisyonu.....	165
3.2.7.4.13. Sokaklar, Parklar, Bahçeler ve Kamu Işıklandırması Komisyonu.....	165
3.2.7.4.14. Ormanlar, Ekoloji ve Çevre Komisyonu.....	165
3.2.7.4.15. Nüfus Kayıt, Defin, Mezarlık ve İşe Alım Komisyonu.....	166
3.2.7.4.16. Yönetim, Yönetmelik ve Sirküler Komisyonu.....	166
3.2.7.4.17. Cinsiyet Eşitliği Komisyonu.....	167
3.2.7.4.18. Kütüphane, Okuma ve Yazmayı Teşvik Komisyonu.....	167
3.2.7.4.19. Turizm Komisyonu.....	168
3.2.7.4.20. İnsan Haklarını Geliştirme ve Koruma Komisyonu.....	168
3.2.7.4.21. Bilim ve Teknoloji Komisyonu.....	169
3.2.7.4.22. Gençlik Teşvik Komisyonu.....	169

3.2.7.4.23. Sivil Savunma Komisyonu.....	169
3.2.7.4.24. Sosyal, İnsani ve Bölgesel Kalkınma Komisyonu.....	170
3.2.7.4.25. Performans Komisyonu.....	170
3.2.7.4.26. Ekonomik Kalkınma Komisyonu.....	170
3.2.7.4.27. Çocuk ve Aile Komisyonu.....	171
3.2.8. Meksika’da Yerel Yönetimlerle İle İlgili Değerlendirme.....	172
SONUÇ.....	174
KAYNAKÇA.....	182

KISALTMALAR

A.g.e.	: Adı Geçen Eser
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
BAY.	: Brezilya Anayasası
bkz.	: Bakınız
BÜHFD	: Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
BYK.	: Bölge Yönetim Kanunu (Peru)
Çev.	: Çeviren
Der.	: Derleme
E.T.	: Erişim Tarihi
Ed.	: Editör
F.	: Fıkra
GÜHFD	: Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
HKHFD	: Hasan Kalyoncu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
KAY.	: Kolombiya Anayasası
Md. / md.	: Madde
MAY.	: Meksika Anayasası
MÜHF-HAD	: Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuki Araştırmalar Dergisi
N. /No.	: Numara
PAY.	: Peru Anayasası
sf.	: Sayfa
U.S.	: United States of America
VAY.	: Veracruz Federe Devleti Anayasası
vb.	: Ve benzeri
VBK.	: Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu
Vol.	: Volüm
Yy.	: Yüzyıl
YYTK.	: Peru Yerinden Yönetim Temel Kanunu

GİRİŞ

Latin Amerika¹ en kuzeyinde yer alan Meksika'nın Rio Bravo şehrinden en güneyinde yer alan *Ateş Toprakları*² arasında kurulmuş birçok büyük devletten oluşmaktadır. Latin Amerika; Meksika, Belize, Kosta Rika, Guatemala, Honduras, Nikaragua, Panama ve El Salvador'u kapsayan Orta Amerika ; Küba ve Dominik Cumhuriyeti'ni kapsayan Antiller, Bolivya, Kolombiya, Ekvador, Brezilya, Peru ve Venezuela'yı kapsayan Güney Amerika ve Arjantin, Şili, Paraguay ve Uruguay'ı kapsayan Güney Konisi olarak 4 alt bölgeye ayrılmaktadır³. Latin Amerika'da 650 milyona yakın insan yaşamaktadır⁴. Bununla birlikte Latin Amerika ülkeleri farklı etnik kökenlere ve karışık ırklara sahiptir. Arjantin, Kosta Rika, Uruguay ve Güney Brezilya'daki nüfusun çoğunluğu Avrupa kökenlidir. Meksika, Paraguay, El Salvador ve Şili gibi ülkelerde yerlilerin ve Avrupalı çeşitli ırkların melezi olan *mestizo*'lar yaşamaktadır. Peru, Guatemala ve Bolivya gibi ülkelerde yaşayanlar kendilerini *mestizo* saymazlar ve Quechua veya Aymara gibi yerli dillerini konuşurlar. Birçok Latin Amerika ülkesinde siyah ve beyaz nüfus sahil kesiminde yaşarken yerli ve beyaz melezi olan nüfus daha çok dağlık bölgelerde yaşamaktadır⁵.

Latin Amerika devletlerindeki merkezîyetçiliğin tarihi Güney Amerika'nın İspanyollar ve Portekizliler tarafından fethine dayanmaktadır. İspanyol ve Portekizlilerin kendilerine göre yeni olan bu bölgede kurdukları koloni sistemi, bu topraklardaki zenginliğin sömürülmesini amaçlamıştır ve koloniciler bu sistemi sürdürebilmek için güçlü merkezîyetçi kurumlara ihtiyaç duymuşlardır. Her ne kadar bağımsızlık sonrası Fransız etkisine sahip merkezi idare modelleri kullanılsa da, kolonicilerin kullandığı bu merkezîyetçi kurumlar koloni dönemi sonrasında günümüze kadar bu bölgedeki devlet sistemlerinin temelini oluşturmuştur. Ancak kolonilerin getirdiği bu sistemler, merkezîyetçiliğe karşı yöreler üzerinde ekonomik ve siyasi etkileri olan bölgesel elitleri ortaya çıkarmıştır. Bağımsızlıktan sonra bölgesel elitler koloni dönemi

¹ Burada Latin Amerika ve Güney Amerika arasındaki farka kısaca değinmek gerekmektedir. Güney Amerika, Kuzey Amerika'nın aşağı kısmında yer alan kıtayı ifade etmektedir. Latin Amerika ise kültürel bir terimi olarak kullanılmaktadır. Buna göre Latin Amerika, Amerika kıtasında yer alan fakat dilleri İspanyolca veya Portekizce olan ülkeleri ifade etmektedir. Bu şekilde Latin Amerika terimi Amerika kıtasındaki Anglo-Sakson etkisindeki ülkelerle, Latin etkisindeki ülkeleri birbirlerinden ayırt etmek için kullanılır.

Quora, *Is there difference between Latin America and South America?*, <https://www.quora.com/Is-there-a-difference-between-Latin-America-and-South-America> (E.T.: 15.07.2018)

² Ateş Toprakları (Tierra del Fuego), Güney Amerika'nın güney ucunda aynı adı taşıyan bir büyük adasında bulunan adalar topluluğu. Ana kıtadan Magellan Boğazı ile ayrılır. Adalar 1881 yılında Arjantin ve Şili arasında paylaşılmıştır. https://www.turkcebilgi.com/ate%C5%9F_topraklar%C4%B1 (E.T. : 4.9.2018)

³ Rosales, Mario/ Carmona, Salvador Valencia, "Latin America", Ed. World Bank United Cities and Local Government (der.), *Decentralization and local democracy in the world First Global Report by United Cities and Local Governments*, United Cities and Local Government, Barcelona 2009, sf. 171

⁴ <http://www.worldometers.info/world-population/latin-america-and-the-caribbean-population/> (E.T.:11.12.2017)

⁵ Chasteen, John Charles, *Latin Amerika Tarihi Kanla ve Ateşle Yoğrulmuş Toprakların Öyküsü*(Çev. Ekin Duru), 1. Baskı, Say Yayınları, İstanbul, 2012, sf. 13-14

ardından devletlerin zayıf hale gelmesiyle birçok ülkede bölgeleri dağılmaktan koruyan en önemli unsurlar haline gelmişlerdir. Ulusal elitler ise güçlerini ülke dışındaki bölge elitlerin yetkilerini kullanmalarını engellemek amacıyla başkentlerde toplamışlardır. Latin Amerika devletlerinde merkeziyetçiliğin tarihi bu şekilde ulusal elitlerin ve bölgesel elitlerin devletleşme süreci ve siyasi katılım konularındaki mücadelesi üzerine kurulmuştur⁶.

1980'lerde demokratikleşme sürecinin bir sonucu olarak merkezi yapıya karşı yerinden yönetimin güçlendirilmesini savunan çeşitli koalisyonlar ortaya çıkmıştır. Bu koalisyonların amaçları arasında yerel yönetimlere daha fazla idari özerklik sağlamak, kamu hizmetlerinin daha iyi yerine getirilmesi için belediyelere daha fazla görev yüklemek ve belediyelerin mali açıdan güçlendirilmesi bulunmaktaydı⁷. Yerinden yönetim reform sürecinin merkezinde yerel yönetimlerin idari özerkliğinin güçlendirilmesi yer almıştır. Reformlardan önce belediye başkanları merkezi idare tarafından atanmasına karşın, 1980'li yılların başından itibaren belediye başkanları demokratik olarak seçilmeye başlanmıştır⁸. 1980'li yıllarda sadece Ekvador, Kolombiya ve Venezuela'da belediye meclis üyeleri seçimle iş başına gelmesine karşın; şu an Küba hariç tüm Latin Amerika ülkelerinde belediye başkanları ve belediye meclisi üyeleri seçimle iş başına gelmektedirler. 1991 ve 1995 yılları arasında, Paraguay, Nikaragua, Şili ve Panama belediye başkanları ve belediye meclis üyelerinin atanması yerine seçilmesini düzenleyen son ülkeler olmuştur. Belediye başkanlarının seçimle görev başına gelmesi demokrasiyi güçlendirmiştir⁹.

Bunun dışında birçok Latin Amerika ülkesinde belediyeler dışında özerk yerel yönetim birimleri olarak iller ve bölgeler kurulmuştur. Reformlar kapsamında birçok ülkede sağlık, eğitim ve temel altyapıyla ilgili hizmetlerin yanı sıra çevre ve yoksullukla mücadele gibi konularda da yerel yönetimlere görevler ve yetkiler aktarılmıştır. Bölgede merkeziyetçi yapıya sahip olan devletler de dahil olmak üzere, yerel özerklik anayasal ve yasal değişikliklerle koruma altına alınmıştır. Belediyeler de hem idari hem de mali açıdan güçlendirilmiştir¹⁰.

⁶ Selee, Andrew, "Exploring the Link between Decentralization and Democratic Governance", Ed. Andrew Selee Joseph S. Tulchin (der.), *Decentralization and Democratic Governance in Latin America*, Woodrow Wilson International Center for Scholars, Washington, 2004, sf. 5

⁷ Nickson, R. Andrew, "Local Governance Reforms in Latin America", Ed. Janica Caulfield Norbert Kersting, R. Andrew Jackson (der.), *Local Governance Reform in Global Perspective*, 1. Baskı, Vs Verlag Für Sozialwissenschaften, Wiesbaden, Switzerland, 2009, sf. 78

⁸ Nickson, Andrew, *Where Is Local Government Going in Latin America? A Comparative Perspective (Working Paper No 6)*, Swedish International Centre for Local Democracy, Visby, İsveç, 2011, sf. 4

⁹ Lindert, Paul van/ Verkoren, Otto, "Local Governance and Local Development in Latin America: Views from Above and Below", Ed. Otto Verkoren Paul van Lindert (der.), *Decentralized Development in Latin America Experiences in Local Governance and Local Development* Springer, New York 2010, sf. 5

¹⁰ Bossuyt, Jean, *Overview of The Decentralisation Process in Latin America: Main achievements, trends and future challenges*, Bölgesel Avrupa Birliği tarafından yapılan Latin Amerika ve Merkez Amerika'daki adem-i merkeziyetçilik ve yerel yönetimler seminerine sunulan bildiri(10 -14 Temmuz), Quito ,Ekvador, Temmuz 2013, sf. 1-2

Bunun yanı sıra, yeni belediye kanunlarının hazırlanması ve yürürlüğe girmesiyle belediyelerin yetkileri ve coğrafi sınırları yeniden düzenlenmiştir¹¹.

Federal devletler açısından yerinden yönetim reformlarının etkisi ise Arjantin ve Brezilya gibi ülkelerde tarihi açıdan zayıf federe devletlerin güçlenmesiyle sonuçlanmıştır. Bolivya, Şili, Ekvador, Kolombiya gibi üniter ülkelerde ise yerel yönetimler, mali transferler ve çeşitli kamu hizmetleriyle ilgili görev ve yetkilerin merkezi idare tarafından devredilmesiyle güçlenmiştir¹². Diğer üniter ülkelerde ise, yerinden yönetim sürecinin gündeminde öncelik merkezi idare ile belediyeler arasındaki ilişki olmuş, daha sonra ise bu gündem bölge/departman gibi orta seviye yönetimlere odaklanmıştır. Kolombiya, Peru, Ekvador, Bolivya ve Paraguay gibi üniter ülkelerde orta seviye yönetimlerin, yani bölgelerin/departmanların meclis üyeleri ve yürütme organları seçimle görev başına gelmektedir¹³.

Çalışma konusunu “Üniter ve Federal Devletlerde Yerel Yönetimler: Latin Amerika Ülkeleri Üzerinden Bir İnceleme” başlığı altında nüfus ve yüzölçümü kriterlerine göre seçilen en büyük iki üniter ve iki federal ülke olmak üzere 4 Latin Amerika ülkesinin yerel yönetimlerinin incelenmesi oluşturmaktadır. Bu ülkeler; Kolombiya, Peru, Brezilya ve Meksika’dır. Çalışmanın birinci bölümünde üniter devlet şekli, üniter devletin unsurları, organları, üniter devletlerde uygulanan merkezi idare ve yerinden yönetim ilkeleri, federal devlet şekli, federal devlet yapısını tercih nedenleri, federal devletin oluşması, özellikleri, federal devletlerde yerel yönetimlerle ilgili genel bilgiler ve iki model federal ülkede (ABD ve Almanya) yerel yönetimlerle ilgili düzenlemeler incelenmiştir. İkinci bölümde seçilen üniter Latin Amerika ülkeleri olan Kolombiya ve Peru’da merkezi idare ve yerinden yönetim ilkelerinin nasıl uygulandığı, ülkelerdeki yerel yönetimlerin ülkelerin anayasalarında nasıl düzenlendikleri, kuruluşları, görevleri, yetkileri ve organları ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Üçüncü bölümde ise seçilen federal Latin Amerika ülkeleri olan Brezilya ve Meksika’da federalizmin neden tercih edildiği, federal devlet yapıları, yetkileri, federe devletler, federe devletlerin yetkileri, yerel yönetimlerin ülke anayasalarında nasıl düzenlendikleri, kuruluşları, görevleri ve yetkileri incelenmiştir. Ülkelerdeki yerinden yönetim/ yerel yönetim reform süreçlerinin sebepleri ve sonuçları da incelemeye alınmıştır. Okuyucuyu konu hakkında bilgilendirmek için incelenen ülkelerle ilgili genel, coğrafi, siyasi bilgilere ilgili kısımlarda değinilmiştir. Her ülkeyle ilgili genel bir değerlendirme kısmı çalışmada yer almaktadır. Ayrıca

¹¹ Lindert/ Verkoren, *Local Governance and Local Development in Latin America: Views from Above and Below*, sf. 5

¹² Nickson, *Local Governance Reforms in Latin America*, sf. 79

¹³ Rosales/ Carmona, *Latin America*, sf. 176

yerel yönetimlerin gelirleri, denetimleri, teşkilatlarıyla ile ilgili ek bilgiler dipnotlarda verilmiştir.

Çalışmanın amacını incelenen üniter devletlerin merkezi yönetim ve yerinden yönetim ilkeleri karşısında değerlendirilmesi, federal devletlerin ise ilk bölümde model alınan federal ülkelerin ve federe devletlerinin yerel yönetim düzenlemeleri açısından değerlendirilmesi bulunmaktadır. Bu amacı gerçekleştirmek için ilgili değerlendirmeler sonuç kısmında yapılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ÜNİTER DEVLET, FEDERAL DEVLET VE YEREL YÖNETİMLER

1.1. ÜNİTER DEVLET

Bu kısımda üniter devletin kısa bir tarihçesi, Fransa örneği, üniter devlet kavramı, üniter devletin unsurları, organları ve yerel yönetimlerle ilişkili ve üniter devlete hakim olan merkezi yönetim ve yerinden yönetim ilkeleri incelenecektir.

1.1.1. Üniter Devlet'in Kısa Bir Tarihçesi ve Fransa Örneği

Çağdaş siyaset biliminde ideal üniter devlet , merkezi, homojen, kendine yeten tek bir ulusu kapsayan, tek bir alana yayılan ve üniter bir yönetime sahip olarak düşünülmektedir. Üniter devlet hakkındaki bu düşünce Batı Avrupa'da 30 yıl savaşlarından¹⁴ sonra 1648 Vestfalya Barışından¹⁵ doğmuştur. Bu sistem altında Avrupa devletleri egemenliğin devlete ait olduğunu ve egemenliğin bölünmez olduğunu kabul etmişlerdir¹⁶.

Üniter devlet şeklinin tarihi doğuşuna ve gelişimine Fransa örnek verilebilir. Üniter devlet Fransız düşüncesine ve tarihine kök salmış bir siyasi yapılanmadır¹⁷. Fransa, ismini Roma İmparatorluğunun çöküşünün ardından, 5. yy.da bu topraklara hakim olan Franklardan ismini almıştır. Ülkede ilk siyasi birliği de Franklar kurmuştur¹⁸. Fransa'da 16. yy. sonlarında Bourbon hanedanı iş başına gelmiştir. Fransa, mutlak monarşi ile yönetilmiş ve merkeziyetçiliğe dayalı çok güçlü bir krallık olmuştur¹⁹. Fransa'da ulusal birliğin oluşturulması ve otoriter merkezi krallığın kurulması, 15. yy. sonlarında gerçekleşebilmiş, merkezi bir

¹⁴ 30 yıl savaşları, Katolik İspanya'nın Hollanda'yı işgal edip Batı Avrupa'da yayılımcı politika izlemesi ve Habsburg Kralı Ferdinand'ın Protestanlara inanç özgürlüğü mahiyetinde olan Augsburg Anlaşması'nı ihlal etmesi, Protestan din adamlarını sınır dışı edip, Protestan öğretilerini yaktırması ve daha sonra Protestanların 1618'de Prag'da Ferdinand'ın danışmanlarını hükümet binasının camından aşağı atmasıyla başlamıştır. Otuz yıl savaşları Katolik ve Protestan çatışmasına sahne olmuştur. Otuz yıl savaşlarıyla ilgili en ilginç nokta Katolik Fransa'nın güçlü Almanya görmek istememesi nedeniyle Protestanları desteklemesi olmuştur. 1631 yılına kadar Katoliklerin lehine giden savaş, 1630 yılında İsveç'in savaşa girmesiyle ve 1635 yılında Fransa'nın İspanya'ya karşı savaş açmasıyla Protestanların lehine dönmüştür. 1648 yılında ise Katolik Müttelikler barış antlaşması imzalamak zorunda kalmıştır.

Özdemir, Doğan, Otuz Yıl Savaşları ve Vestfalya Anlaşması, 18.04.2014, <http://www.gazetebilkent.com/2014/04/18/otuz-yil-savaslari-ve-vestfalya-anlasmasi/> (E.T.: 16.05.2018)

¹⁵ 1648 Vestfalya Barışı egemen eşitlik kavramının ilk basamağını oluşturmaktadır. 30 yıl savaşları ardından imzalanan Münster ve Osnabrück Antlaşmaları ile kurulan Vestfalya Barışı modern anlamda uluslararası hukukta bir milat olarak kabul edilmektedir. 30 yıl savaşlarının nedeninin din olmasından yorulmuş devletler barışı koruman amacıyla hukuku dini ve feodal niteliklerinden uzaklaştırarak, ahde vefa, devletler arası eşitlik ve devletin iç işlerine karışmama ilkelerini Vestfalya Antlaşması ile kabul etmişlerdir.

Öğüt, Selman, "Egemen Eşitlik Prensibine Modern Uluslararası Hukuk Açısından Bir İstisna Hali Olarak Yaklaşma", MÜHF-HAD, Cilt 19, Sayı 3, 2013, sf. 152

¹⁶ Elazar, Daniel J., "Contrasting Unitary and Federal Systems", *International Political Science Review*, Vol. 18 (No. 3), 1997, sf. 237

¹⁷ Strong, C.F., *The Unitary State A History of Modern Political Constitutions*, Capricorn Books, USA, 1963, sf.97

¹⁸ Eroğlu, Cem, *Çağdaş Devlet Düzenleri İngiltere, Amerika, Fransa, Almanya*, 8. Baskı, İmaj Yayınevi, Ankara, 2012, sf. 155

¹⁹ Kayıkçı, Sabrina, "1982 Reform Yasası Sonrası Fransa'da Yerel Yönetimler ve Yerel Özerklik Şartı", *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt 12 (Sayı 3), Temmuz 2003, sf. 23

devletin ortaya çıkması 18.yy.'da tamamlanmıştır²⁰. Fransız Monarşisi'nin kuruluşundan beri üniter yapı düşüncesi Fransız krallarının ilgi odağı olmuştur²¹. 1789 Fransız Devrimiyle birlikte monarşi ortadan kaldırılmıştır²². Ancak Fransız devrimiyle birlikte güçlü merkezîyetçi yapı devam etmiş ve egemenliğin ulusa ait olmasına dayalı ve bireysel hakların önemini vurgulayan bir görüş benimsenmiştir²³. Napolyon merkezi kanunnameler çıkararak, merkezi bürokrasi sistemi, merkezi dini yaşam ve merkezi ordu kurmuş, Fransa'da bölgelerin yeniden düzenlemelerini yaparak merkezîyetçi anlayışı en üst noktaya çıkartmıştır²⁴. Bu gelişmelerle birlikte üniter devlet şekli modern anlamda Fransa'da 18. yy. sonları ve 19. yy.'da ortaya çıkmıştır²⁵.

Fransız Anayasası'nın 1. Maddesinde, "Fransa, bölünmez, laik, demokratik ve sosyal bir cumhuriyettir. Köken, ırk veya din ayrımı olmadan tüm vatandaşlar kanun önünde eşittir. Devlet inançlara saygı duyar. Devlet, yerinden yönetim ilkesi esas alınarak teşkilatlandırılmıştır." düzenlemesi hüküm altına alınmıştır²⁶. Üniter devlet ilkesi Fransız Ulusunun egemenliğinde anlam kazanmaktadır²⁷. Egemenlik yetkisi ve ulus bölünmeye maruz kalamayacak kavramlardır ve bu yüzden Fransız ulus egemenliği, üniter bir yapıyı gerektirmiştir²⁸. Bu açıdan egemenlik yetkisinin kullanımında yasama, yürütme ve yargı yetkileri devredilebilen ve bölünebilen yetkiler değildir²⁹. Fransız Anayasası'nın 72. maddesine göre yerel yönetimler belediyeler(*commune*), iller(*département*) ve deniz aşırı yerleşim yerlerinden oluşmaktadır³⁰. Buna karşın, Fransız bölgeleri denizaşırı yerleşim yerleri haricinde ayırıcı bir niteliğe dayanmamaktadır. Fransız Anayasası üniter devleti, devletin tekliği ve bölünmezliği anlayışı temelinde belirlemiştir³¹. Bu açıdan Fransız bölgeleri, siyasal yerinden yönetim birimleri sayılmazlar. Mahalli idarelerin özerkliğinden biraz daha fazla bir özerklikten faydalanırlar³².

²⁰ Karaer, Tacettin, "Fransa'da Yerel Yönetim Reformu Üzerine", *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt 23 (Sayı 3), Eylül 1990, sf.47-48

²¹ Strong, The Unitary State A History of Modern Political Constitutions, sf. 97

²² Şinik, Bilal, *Avrupa'dan Karşılaştırmalı Yerel Yönetim Örnekleri Fransa, Macaristan, Türkiye*, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2012, sf. 109

²³ Strong, The Unitary State A History of Modern Political Constitutions, sf. 97

²⁴ Elazar, Contrasting Unitary and Federal Systems, sf. 244

²⁵ Kozanoğlu, Gonca, *Üniter Devlet Modelinde Mahalli İdarelerin Özerkliği İlkesi*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015, sf. 5

²⁶ Fransa'nın Ekim 4 1958 Tarihli Anayasası, <http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/english/constitution/constitution-of-4-october-1958.25742.html#TitleI> (E.T.: 16.05.2018)

²⁷ Akgül, Mehmet Emin, *İdari Örgütlenme ve Siyasal Yönetim İlkesi Olarak Özerklik Kavramı*, Turhan Kitabevi, Ankara, 2013, sf. 105

²⁸ Akgül, İdari Örgütlenme ve Siyasal Yönetim İlkesi Olarak Özerklik Kavramı, sf. 139

²⁹ A.g.e., sf. 105

³⁰ Keleş, Ruşen, "Fransa'da Yerinden Yönetim", *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt 3 (Sayı 1), Ocak 1999, sf.4

³¹ Nalbant, Atilla, "Bölgesel Devlet Yeni Bir Devlet Biçimi Mi? (II) Uygulama: İtalya ve İspanya Örnekleri", *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt 29 (Sayı 3), Eylül 1996, sf. 18

³² Keleş, Fransa'da Yerinden Yönetim, sf. 17

1.1.2. Üniter Devlet Kavramı

“Unitaire” kelimesi Fransızca olup, siyasal açıdan tekliği amaçlama anlamına gelmektedir³³. Üniter devlet hakkında doktrinde tekil, tekli, basit, merkezi, tek yapılı devlet ifadeleri de kullanılmaktadır³⁴. Üniter devlet tarihsel sebeplerle “merkeziyetçi devlet” olarak da ifade edilmektedir³⁵. Modern devletlerin çoğu üniter devlet biçimindedir. Bu devlet şeklinde egemenlik yetkisi bir tek ulusal merkezde toplanmıştır³⁶. Geniş anlamda üniter devlet şeklini belirleyen tek ölçüt merkezi iktidarın tekliğidir³⁷. Üniter devlet bir ülkenin unsurlarının ve organlarının teklik, bütünlük oluşturduğu devlet türüdür. Yani bu devlet şeklinde devletin “millet, ülke, egemenlik” unsurları ve yasama, yürütme, yargı organları tektir³⁸. Bu şekilde yapılan devletin unsurlarının ve organlarının tekliğini ifade eden bir tanım dar anlamda üniter devlet anlamına gelmektedir³⁹. Bir devletin üniter devlet olarak kabul edilebilmesi için, devlet yetkilerinin alt veya üst düzeyde de olsa başka devletlerle paylaşılmaması gerekmektedir. Bir devletin ülkesi içinde var olan halkın tek bir devlet egemenliğine tabi olması halinde üniter devletten söz edilir⁴⁰. Bütün alanlarda yasa yapma yetkisinin bir tek yasama organı aracılığıyla kullanılmasını gerektiren bu yetkinin merkez dışında hiçbir ulus altı yapıya/yapılanmaya genel hatlarıyla da olsa devredilemediği devlet şekli üniter devlet olarak tanımlanabilir⁴¹. Benzer şekilde Strong da Üniter devlet’in “esaslı özelliklerini” iki maddeyle sınıflandırmıştır, buna göre üniter devletin “esaslı özellikleri” yasama organının üstünlüğü ve alt derecede egemen varlıkların yokluğudur. Bunun anlamı tek olan yasama organı her zaman ve mutlak olarak üstündür. Strong’un belirttiği ikinci özellik ise federal devletlerde yasa yapabilen federe birimler bulunmasına karşın üniter devletlerdeki yerel yönetimlerin yasa yapamamasıdır⁴². Bir devletin üniter yapıya sahip olup olmamasının siyasi tercih sorunu olduğu ve anayasayı

³³ Kozanoğlu, *Üniter Devlet Modelinde Mahalli İdarelerin Özerkliği İlkesi*, sf. 5

³⁴ Bozkurt, Enver/ Kütükcü, Akif/ Poyraz, Yasin, *Devletler Hukuku*, 8. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2015, sf. 97 ; Gözler, Kemal, *Anayasa Hukukuna Giriş*, 17. Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa 2011, sf.58;Giritli, İsmet/ Sarmaşık, Jale, *Anayasa Hukuku*, Der Kitabevi, İstanbul, 1996, sf.27 ;Kubalı, Hüseyin Nail, *Anayasa Hukuku Dersleri Genel ve Siyasi Rejimler*, Kutulmuş Matbaası, İstanbul, 1971, sf. 66 ; Pazarcı, Hüseyin, *Uluslararası Hukuk*, 11. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2012, sf. 177 Uran, Peri, *Yasama İşlevinin Yerine Getirilmesinde Çift Meclis Sistemi ve Türk Siyasal Tarihindeki Yeri*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2008, sf. 53

³⁵ Kaboğlu, İbrahim Ö., *Anayasa Hukuku Dersleri(Genel Esaslar)*, 11. Bası, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2016, sf. 154

³⁶ Heywood, Andrew, *Politics*, Third Edition, Palgrave Foundations, 2007, sf. 171

³⁷ Nalbant, Atilla, *Üniter Devlet Bölgeselleşmeden Küreselleşmeye* 2. Baskı, XII Levha Yayıncılık, İstanbul, 2012, sf.64

³⁸ Fendoğlu, Hasan Tahsin, *Anayasa Hukuku* 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017, sf. 411; Fendoğlu, Hasan Tahsin, *Türkiye’de Başkanlık Sistemi*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2015, sf. 45;Gözler, Kemal, *Anayasa Hukukunun Genel Teorisi Cilt I*, Ekin Basım Yayın Dağıtım Bursa, 2011, sf.477; Gözler, Kemal, *Devletin Genel Teorisi Bir Genel Kamu Hukuku Ders Kitabı* 7. Baskı, Ekin Yayın Dağıtım, Bursa, 2016, sf. 130-131

³⁹ Nalbant, *Üniter Devlet Bölgeselleşmeden Küreselleşmeye* ,sf. 65

⁴⁰ Gözübüyük, Şeref, *Anayasa Hukuku*, 19. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2013, sf. 19

⁴¹ Akgül, *İdari Örgütlenme ve Siyasi Yönetim İlkesi Olarak Özerklik Kavramı* sf. 103 ; Strong, *The Unitary State A History of Modern Political Constitutions*, sf. 84

⁴² Strong, *The Unitary State A History of Modern Political Constitutions*, sf. 85

oluşturan güç tarafından belirlendiği kabul edilmektedir. Ancak Anayasayı oluşturan kurucu güç tam anlamıyla özgür değildir, burada bu gücün özgürlüğünü “tarihi, sosyal, ekonomik, coğrafi ve kültürel etkenler” sınırlamaktadır⁴³.

Üniter devletlerde merkezi idare yanında yer alan idareler yerel yönetimlerdir. Yerel yönetimler belli ölçüde özerkliğe sahip olsalar da, bunların yetkileri anayasal statüye sahip değildir. Merkezi idare hangi yetkilerin yerel yönetimlere aktarılacağına karar verebileceği gibi, yerel yönetimleri ortadan da kaldırabilir⁴⁴. Anayasayı değiştirebilme yetkisi de merkezde olduğundan yerel yönetimlerin varlığı merkezi idarenin takdirine dayanır⁴⁵. Bu sebeple, yerel yönetimlerin üniter devletten ayrı otoritesi veya egemenliği bulunmamaktadır. Bu birimler lehine merkezi devlet yerinden yönetim ilkesine göre düzenlemeler yapsa da bunlar idari birimler olarak faaliyet gösterirler⁴⁶. Elazar, üniter devletlerde ortaya çıkan merkez ve bölgesel, yerel birimler arasındaki ilişkiyi gücün merkezde toplandığı dikey düzlem ya da piramit şeklinde(hiyerarşik ilişki) tasvir etmiştir⁴⁷.

1.1.3. Üniter Devlet Unsurlarının Bütünlüğü ve Bölünmezliği

Bir devletin unsurları egemenlik, ülke ve millettir. Üniter devletlerde de bu unsurlar birlik ve bütünlük göstermektedirler⁴⁸. Egemenlik iç egemenlik ve dış egemenlik olarak ikiye ayrılmaktadır. Dış egemenlik, devletin başka devletlere bağlı olmaması ve başka devlete tabi bulunmaması anlamına gelir⁴⁹. İç egemenlik ise devlet kudretini ifade eder. Bu bağlamda devletin siyasi iktidarı diğer iktidar sahibi gerçek ve tüzel kişilerin üzerindedir⁵⁰. Üniter devlette egemenlik bir bütün ve bölünmez olarak kabul edilmiştir. Buna “*egemenliğin bölünmezliği ilkesi*” denilmektedir⁵¹. Egemenliğin bölünmezliği ilkesinin tarihi perspektifi Jean Bodin , Thomas Hobbes ve Jean Jacques Rousseau’nun düşüncelerinde yatmaktadır. Jean Bodin ve Thomas Hobbes egemenliği mutlak, sürekli ve bölünmez olarak tanımlanmıştır⁵². Rousseau egemenliğin bölünmesini, birden fazla irade güç egemenliğin arasında paylaşılması anlamına geldiğini ileri sürmektedir. Bu durumda ise ortada birçok irade bulunduğundan ve egemenlik dışındaki bu iradeler halkın iradesiyle mücadele etmeye başlayacağından egemenlikten söz

⁴³ Teziç, Erdoğan, *Anayasa Hukuku*, 13. Baskı, Beta Basım, İstanbul, 2009, sf.129

⁴⁴ Duignan, Brian, *U.S. Constitution and Constitutional Law*, Britannica Educational Publishing, Chicago, 2013, sf. 120

⁴⁵ Heywood, *Politics*, sf. 171

⁴⁶ Erdoğan, Mustafa, *Anayasa Hukuku* 8. Baskı, Orion Kitabevi, Ankara, 2014, sf. 13

⁴⁷ Elazar, *Contrasting Unitary and Federal Systems*, sf. 239

⁴⁸ Gözler, *Anayasa Hukukunun Genel Teorisi Cilt I*, sf. 477

⁴⁹ Kapani, Münici, *Politika Bilimine Giriş*, 52. Baskı, BB101 Yayınları, 2015, sf. 67

⁵⁰ Akyılmaz, Bahtiyar, “*Milli Egemenlik Kavramı’nın Gelişimi*”, *GÜHFD*, Cilt 2 (Sayı 1-2), Haziran-Aralık 1998, sf. 1

⁵¹ Gözler, *Anayasa Hukukunun Genel Teorisi Cilt I*, sf. 488

⁵² Eşitli, Ezgi Aygün, *Kalkışma Suçları*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2016, sf. 108; Ağaoğulları, Mehmet Ali, /Köker, Levent, *Kral-Devlet ya da Ölümlü Tanrı*, İmge Kitabevi, 4. Baskı, Ankara, 2009, sf. 27-31, sf. 230-232

edilemeyeceğini zira halkın egemen olmaktan çıkacağını ve ortada egemen diye bir şeyin kalmayacağını ileri sürer⁵³. Ayrıca Rousseau ve Hobbes devletin egemenliğinin kaynağının halk olduğunu vurgulamış ve devletin halk tarafından bir sözleşmeyle kurulduğunu savunmuşlardır⁵⁴. Bu kapsamda, egemenliğin tekliği ve bölünmezliği, egemenliğin kaynağının sadece ulus olduğu anlamına gelir. Ulusun içinde yaşayan çeşitli etnik topluluklar egemenliğin kaynağı değildir⁵⁵. Aynı zamanda egemenlik merkezi yönetime aittir, merkez haricinde başka bir bölgesel veya yöresel otorite tarafından egemenlik kullanılamaz. Bu egemenliğin uygulanma alanı ülkenin tamamıdır. Egemenliğin muhatabı ise tüm millettir⁵⁶. Egemenliğin tekliği ve bölünmezliği yasama, yürütme ve yargı organlarının tekliği ve bölünmezliği ile sağlanmaktadır⁵⁷.

Üniter devlet şeklinde devletin ülkesi de bir bütün ve bölünmez kabul edilmektedir. Bu “ülkenin bölünmezliği” veya “ülkenin bütünlüğü” ilkesi olarak bilinmektedir⁵⁸. Bunun anlamı ülkenin bir bölümüne ülkeden “ayrılma hakkı” verilmez⁵⁹. Ülke kavramı üç boyutlu olarak anlaşılmaktadır ve bu üç boyut kara ülkesi, deniz ülkesi ve, hava ülkesi olarak tasnif edilmektedir. Kara ülkesi toprakları üzerinde nehirler, göller gibi coğrafi oluşumları kapsar. *Deniz ülkesi ise denizlere kıyısı olan ülkelerde kara sularını içermektedir*. Ayrıca deniz ülkesi, devletlerin kara suları dışında kısmen egemenliklerini kullanabilecekleri bitişik bölge ve münhasır ekonomik bölge gibi alanları da içerebilir. Hava ülkesi, ülkenin toprakları ve denizi üzerinde belirli bir seviyeye kadar olan hava bölgesini kapsamına almaktadır⁶⁰. Ancak bir ülkenin mutlaka üç ülke tipine de sahip olması gerekmez. Örneğin bir ülke adalardan veya farklı kıtalarda yer alan kara kısımlarından oluşabilir⁶¹. Üniter devletin ülke unsuru şehir, köy, bölge, vilayet gibi çeşitli kısımlara ayrılabilir. Bu gibi birimler üniter devletlerde idari birimlerdir. Bu tür birimlerin yasama, yargı yetkileri olmamakla birlikte belli başlı idari yetkileri vardır ve üniter devletin egemenliğine ve hukuk düzenine tabidirler⁶².

Son olarak üniter devlet şeklinde millet unsuru da bir bütün ve bölünmezdir. Bu ise “milletin bölünmezliği” ilkesi olarak bilinmektedir⁶³. Millet sosyolojik bir kavram olarak kabul

⁵³ Ağaoğulları, Mehmet Ali, *Ulus-Devlet ya da Halkın Egemenliği*, 2. Baskı, İmge Kitabevi, Ankara, 2010, sf. 104-105

⁵⁴ Eşitli, Kalkışma Suçları, sf. 108 ; Çelik, Fikret/ Kara, Ayman, “Thomas Hobbes ve John Locke’un “Egemenlik” Anlayışları Çerçevesinde Karşılaştırmalı Bir Analiz”, International Journal of Social Science, No. 65, Spring 2018, sf. 347

⁵⁵ İpek, Ayhan, “Uluslar Federal Şekilde Örgütenebilir mi? Anayasa Mahkemesi Karar Eleştirisi”, *Zirve Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: 2 (Sayı: 2), Eylül 2013, sf. 44

⁵⁶ Gözler, *DEVLETİN GENEL TEORİSİ Bir Genel Kamu Hukuku Ders Kitabı*, sf. 132

⁵⁷ Tunç, Hasan, “1982 Anayasası, Üniter Devlet Modeli ve Özyönetim Tartışmaları”, *HKHFD*, Cilt 6 (Sayı 11), Ocak 2016, sf. 13

⁵⁸ Gözler, Kemal, “Üniter Devlet ve Demokratik Açılım”, *Türkiye Günlüğü*, Sayı 99 (Güz 2009), sf. 82

⁵⁹ Gözler, Anayasa Hukukunun Genel Teorisi Cilt I, sf. 477

⁶⁰ Aksar, Yusuf, *Teoride ve Uygulamada Uluslararası Hukuk- I*, 1. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2012, sf. 207

⁶¹ Tunç, 1982 Anayasası, Üniter Devlet Modeli ve Özyönetim Tartışmaları, sf. 14

⁶² Gözler, *Devletin Genel Teorisi Bir Genel Kamu Hukuku Ders Kitabı*, sf. 131

⁶³ Gözler, *Anayasa Hukukunun Genel Teorisi Cilt I*, sf. 477

edilmektedir. Bu bağlamda belirli bir evrim aşamasında yer alan insan topluluklarına millet ismi verilmektedir. Devlet'in millet unsuruna insan unsuru da denilmektedir, bu açıdan devletin insan unsuru “*mutlaka insanların oluşturdukları bir camia, bir bütünleşmedir*”⁶⁴. Üniter devlet şeklinde millet unsurunda, dine, dile, ırka dayalı ortak hususiyetler gösteren topluluklar gözetilerek ayırım yapılmaz. Bununla birlikte bu devlet şeklinde millet unsuru topluluklara veya çeşitli fırkalar bazında da bölünmez ve siyasi iktidarın kullanılmasında da ayırım yapılmaz. Üniter devlet coğrafi federalizme de ırksal veya etnik gruplara dayalı “*korporatif federalizm*”e de kapalı bir devlet şeklidir⁶⁵. Kısacası üniter devletlerde millet unsuru tek, bölünmez kabul edilir ve hiçbir ayırma tabi tutulmaz. Üniter devletin organları kısaca incelenecektir.

1.1.4. Üniter Devlet Organlarında Teklik ve Bütünlük

Üniter devletlerde devlet unsurlarında teklik ve bütünlük olmakla birlikte *devletin yasama, yürütme ve yargı organları ve yetkileri bakımından da teklik ve bütünlük bulunmaktadır*. Üniter devletlerde *tek yasama organı ve tek bir yasama yetkisi bulunur*. Üniter devlette yasa yapma yetkisi, merkezde bulunan tek bir yasama meclisine aittir. Bu bağlamda, *norm koyma yetkisi devletin yasama organına aittir*. Yerel yönetimlerin yasama alanında yetkileri bulunmaz⁶⁶. Yasama meclisinin tek olması, onun iki ayrı kısım şeklinde örgütlenmesine engel olmaz. Fakat genel iradenin yansımaları olan yasa tektir ve varlığını ulusta bulunan siyasal iktidardan alır⁶⁷. Üniter devletlerde çoğunluk iradesini önlemek⁶⁸, daha nitelikli yasalar yapmak ve demokrasiyi geliştirmek⁶⁹ gibi sebeplerle çift meclis sistemini tercih edilebilir. Üniter devletlerde yasama yetkisinin merkezde toplanmasının sonucu olarak, bu devletlerde hukuk ve kanunlar açısından birlik ve bütünlük bulunur⁷⁰. Üniter devletlerde tek bir yasama organı bulunmasının, tek bir iktidar merkezinin bulunması nedeninden doğduğu söylenebilir.

Üniter devletlerde yürütme organı tektir ve yetkisi de bütünlük oluşturmaktadır. Üniter devletlerde yürütme organını parlamenter hükümet sisteminde başbakan ve bakanlar kurulu oluştururken, başkanlık sisteminde yürütme organını başkan oluşturmaktadır. Fakat devletlerin coğrafi büyüklüğü açısından bütün yürütme ve idari yetkilerin, parlamenter sistemde başbakan ve bakanlar kurulu üyeleri başkanlık sistemi içinde de başkan tarafından kullanılması

⁶⁴ Zabunoğlu, Yahya Z., *Devlet Kuramına Giriş*, İmaj Kitabevi, Ankara, 2015, sf. 66-67

⁶⁵ Gözler, *Anayasa Hukukunun Genel Teorisi Cilt I*, sf. 477

⁶⁶ Gözler, *Devletin Genel Teorisi Bir Genel Kamu Hukuku Ders Kitabı*, sf. 132

⁶⁷ Nalbant, Üniter Devlet Bölgeselleşmeden Küreselleşmeye, sf. 67

⁶⁸ Arsel, İlhan, “Çift Meclis Sisteminin Memleketimizdeki Tatbiki Hususunda Bazı Düşünceler”, *AÜHFD*, Cilt 11 (Sa. 3-4), 1954, sf. 81 ;Yavuz, Bülent/ Bülbül, Mahmut, “Çift Meclis Sistemi ve Türkiye”, *GÜHFD*, C. XVI (Sayı. 1), 2012, sf. 221

⁶⁹ Uran, *Yasama İşlevinin Yerine Getirilmesinde Çift Meclis Sistemi ve Türk Siyasal Tarihindeki Yeri*, sf. 31-32

⁷⁰ Teziç, *Anayasa Hukuku*, sf. 129

beklenemez. Bu sebeple bu kişiler yürütme ve idari yetkilerini “idare” adı verilen kapsamlı bir teşkilatça kullanırlar⁷¹. Üniter devletlerde tek bir iktidar merkezi olması nedeninden dolayı yürütme organının da tekliğinin söz konusu olduğu söylenebilir.

Son olarak üniter devletlerde *yargı organı ve yetkisi de tektir*. Yargılama faaliyetlerinin doğası nedeniyle üniter devlet şeklinde farklı yargı kolları bulunur. Fakat ülkenin her tarafında farklı yargı kollarındaki mahkemeler bulunur, *aynı yargı yetkisini kullanarak karar verirler*⁷². Üniter devletlerde merkezi yönetim ve yerinden yönetim ilkeleri kısaca ele alınacaktır.

1.1.5. Üniter Devletlerde Merkezi Yönetim ve Yerinden Yönetim İlkeleri

Merkezi yönetim ilkesi, yerinden yönetim ilkesinin tersidir ve yerel yönetimler için değil devlet idaresi yani merkezi idare açısından geçerli bir ilkedir⁷³. Yerinden yönetim ilkesi ise topluma sunulacak hizmetlerin o hizmetin muhatabı olanlara en yakın yerden yürütülmesi ve idareyle ilgili alınacak kararların o yörede yaşayanlarca seçilmiş yerel birimlerce alınması anlamına gelir. Üniter ülkelerde bu ilkelerin uygulanması oldukça farklı olabilir. Örneğin bölgeler arasında ekonomik ve kültürel-etnik farklılıkların olmadığı Fransa gibi ülkelerde, merkezi yönetim ilkesi büyük ölçüde terk edilmiş bunun yerine yerinden yönetim ilkesine ağırlık verilmiştir. Ancak derin ekonomik eşitsizlikler ve kültürel-etnik farklılıklar olan üniter ülkelerde merkezden yönetim ilkesine ağırlık verilmektedir. Ulusoy, üniter devletlerde merkezi yönetim ilkesinin esas olduğu varsayımını doğru olmayan bilgi olarak nitelendirmekte, yerinden yönetim ilkesinin de en az merkezi yönetim ilkesi kadar geçerli olabileceğini kabul etmekte ve yerinden yönetim ilkesine ağırlık veren Fransa gibi ülkelerde devletin üniterlik niteliğinin kaybolmadığına dikkat çekmektedir⁷⁴.

1.1.5.1. Merkezi Yönetim İlkesi Tanımı ve Özellikleri

Merkezi yönetim ilkesi, siyasi merkezîyetçilik ve idari merkezîyetçilik olarak ikiye ayrılmaktadır. Siyasi merkezîyetçilik, devlet şekli olarak kabul edilmektedir ve devletin unsurlarında ve organlarında teklik olduğundan üniter devlet şekliyle ilintilidir. İdari merkezîyetçilik ise yürütme erkiyle ilgili olup idare alanında uygulanan bir yaklaşımdır ve varlığını siyasi merkezîyetçilikten almaktadır⁷⁵. Merkezi yönetim ilkesi, topluma kamu

⁷¹ Gözler, *Anayasa Hukukunun Genel Teorisi Cilt I*, sf. 478

⁷² Gözler, *Anayasa Hukukunun Genel Teorisi Cilt I*, sf. 478

⁷³ Gözler, Kemal, *Mahalli İdareler Hukuku*, 1. Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, Ocak 2018, sf. 52

⁷⁴ Ulusoy, Ali D., *Türk İdare Hukuku Cilt I Genel Esaslar ve İdari Teşkilat*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017, sf. 152-153

⁷⁵ Akyılmaz, Bahtiyar/ Sezginer, Murat/ Kaya, Cemil, *Türk İdare Hukuku*, 7. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016, sf. 180-181; Memiş, Emin, *Genel İdare Hukuku Notları*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2014, sf. 101

hizmetlerinin sunulması için gerekli yetkilerin ülke merkezindeki idare tarafından kullanılmasını, tüm kararların devlet tüzel kişiliği adına alınmasını ifade etmektedir⁷⁶. Yani ülkenin idaresi başkent ismi verilen bir merkezde toplanmıştır ve ülkeyi merkezdeki belirli sayıdaki kişiler idare etmektedir⁷⁷. Fakat merkezdeki yetkili kişiler hem başkent hem de taşrada tüm idari işlemleri kendileri yapamayacakları için bizzat atadıkları, emir ve talimatlarıyla çalışan kişilerden faydalanırlar⁷⁸. Merkezi yönetim ilkesi, siyasi iktidarın öncelikle kabul ettiği fakat zamanla yetki genişliğiyle birlikte uygulandığı bir ilkedir⁷⁹. Merkezi yönetim ilkesinin özellikleri ise şu şekilde sayılabilir: Ülkenin yurttaşlarına sunulacak tüm idari hizmetler merkezde toplanmıştır. Sunulacak kamu hizmetleriyle ilgili tüm kararları alma ve uygulama yetkisi merkezde bulunan sınırlı sayıdaki yetkililere aittir. Bu hizmetlerin yerine getirilmesiyle ortaya çıkacak sorumluluk da merkeze aittir⁸⁰. Merkezi yönetimde sadece Devlet tüzel kişiliği bulunur. Buna “merkezi idare” ismi de verilmektedir. Merkezi idare ise kamu hizmetlerinin içeriği nazara alınarak bakanlıklar şeklinde düzenlenmiştir. Bakanlıkların devlet tüzel kişiliği haricinde ayrı bir tüzel kişilikleri bulunmaz, bakanlıklar görev alanları itibariyle Devlet tüzel kişiliğini temsil ederler⁸¹. Merkezi idarenin taşra teşkilatı da bulunmaktadır. Merkezde toplanmış idari hizmetlerin ülke çapında yürütülebilmesi için merkezin taşra uzantısı olan taşra birimlerinde çalışan görevliler, merkezdeki kişilerin emir ve direktifleriyle, hiyerarşi ilişkisine bağlı olarak görevlerini ifa etmektedirler⁸². Bu şekilde merkezi yönetimde idari birimler hiyerarşi ilişkisiyle merkeze bağlanmış kişilerden oluşan yekpare bir yapı görünümündedir⁸³. İdari hizmetlerin yerine getirilmesi için zorunlu olan tüm mali kaynaklar yani gelir ve giderler merkezde ve tek bütçede toplanmıştır. Ülke genelinde yerine getirilen kamu hizmetleriyle ilgili bütün harcamalar merkezde bulunan harcama yetkililerinin onayı ile yapılmaktadır⁸⁴.

⁷⁶ Gözübüyük, A. Şeref/ Tan, Turgut, *İdare Hukuku Cilt I Genel Esaslar*, 11. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2016, sf. 148 ; Gözübüyük, A. Şeref, *Yönetim Hukuku*, 33. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2015, sf. 41; Gözübüyük, A. Şeref, *Türkiye'nin Yönetim Yapısı*, 13. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2015, sf. 95 ; Günday, Metin, *İdare Hukuku* 10. Baskı, İmaj Yayınevi, Ankara, 2015, sf. 66 ; Kalabalık, Halil, *İdare Hukuku Dersleri Cilt 1*, 2. Baskı, Sayram Yayınları, Konya, 2016, sf. 48 ; Memiş, *Genel İdare Hukuku Notları*, sf. 102; Tan, Turgut, *İdare Hukuku*, 5. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2016, sf. 93

⁷⁷ Duran, Lütfi, *İdare Hukuku Ders Notları*, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1982, sf. 47 ; Yıldırım, Turan/ Yasin, Melikşah/ Kaman, Nur/ Özdemir, H. Eyüp/ Üstün, Gül/ Tekinsoy, Okan, *İdare Hukuku*, 6. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016, sf. 45

⁷⁸ Özey, İl Han, *Günışığında Yönetim*, 1. Baskı, Alfa Yayınları, İstanbul, 1996, sf. 149; Sancakdar, Oğuz/ Us, Eser/ Turhan, Mine Kasapoğlu/ Önüt, Lale Burcu/ Seyhan, Serkan, *İdare Hukuku Teorik Çalışma Kitabı*, 6. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2017, sf. 111

⁷⁹ Özyörük, Mukbil, *İdare Hukuku Dersleri (Teksir)*, Ankara, 1972-1973, sf. 72; Yaşar, Hasan Nuri, *İdare Hukuku*, 3. Baskı, Der Yayınları, İstanbul, 2016, sf. 76

⁸⁰ Günday, *İdare Hukuku*, sf. 66; Kalabalık, *İdare Hukuku Dersleri Cilt 1*, sf. 48; Sancakdar/ Us/ Turhan/ Önüt/ Seyhan, *İdare Hukuku Teorik Çalışma Kitabı*, sf. 111

⁸¹ Çağlayan, Ramazan, *İdare Hukuku Dersleri*, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016, sf. 92 ; Gözler, Kemal/ Kaplan, Gürsel, *İdare Hukuku Dersleri*, 17. Baskı, Ekin Yayın Basım Dağıtım, Bursa, 2015, sf. 74; Tan, *İdare Hukuku*, sf. 93 ; Yıldırım, Ramazan, *Türk İdari Rejimi Dersleri (Cilt 1)*, Mimoso Yayıncılık, Konya, 2014, sf. 22 ; Zabunoğlu, Yahya Kazım, *İdare Hukuku (Cilt 1)*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2012, sf. 121 ; Yıldırım, Ramazan/ Avcı, Mustafa, *Türk İdari Rejimine Giriş*, 1. Baskı, Astana Yayınları, Ankara, 2015, sf. 50

⁸² Kalabalık, *İdare Hukuku Dersleri Cilt 1*, sf. 48; Sancakdar/ Us/ Turhan/ Önüt/ Seyhan, *İdare Hukuku Teorik Çalışma Kitabı*, sf. 111-112

⁸³ Akgüner, Tayfun/ Berk, Kahraman, *İdare Hukuku*, 8. Basım, Der Yayınları, İstanbul, 2017, sf. 212

⁸⁴ Akyılmaz/ Sezginer/ Kaya, *Türk İdare Hukuku*, sf. 181

1.1.5.2. Yerinden Yönetim İlkesi Tanımı ve Özellikleri

Yerinden yönetimler yönetilen kişilerin kendilerinin doğrudan temsil edilmesini istemeleri, kamu hizmetlerinin çoğalmasından dolayı merkezi idarenin bu hizmetlerin hepsini yerine getirecek ihtisasa sahip olmaması ve merkeziyetçiliğin kırtasiyeye dayanan yavaşlığı ve bunun sonucu olarak ortaya çıkan pahalılık gibi nedenlerle gelişim göstermiş kuruluşlardır⁸⁵. Yerinden yönetim kuruluşları merkezi idare teşkilatından bağımsız bir şekilde merkezden ayrı tüzel kişilikleri olan, kamu hizmetlerini sağlarken karar alma ve uygulama yetkisine sahip olan idarelerdir⁸⁶. Bu kapsamda kamu hizmetleri, bizzat merkezi idare tarafından yerine getirilmez, bunun yerine kamu tüzel kişiliğine sahip, idareler tarafından yerine getirilir ve bu idarelerin faaliyetleri merkezi idare tarafından gerekli hallerde denetlenir. Bu idari yönetim şekline yerinden yönetim ilkesi denilmektedir⁸⁷.

Yerinden yönetim, hizmet kuruluşları tarafından yerine getirilen kamu hizmetleri esas alınarak “hizmet olarak yerinden yönetim” ve coğrafi alan esas alınarak “yer olarak yerinden yönetim” olarak ikiye ayrılmaktadır⁸⁸. Yer olarak yerinden yönetim yani yerel yönetim, belli yörede oturanlara sadece o yörede oturdukları için ortaya çıkan ihtiyaçları karşılamak amacıyla tanınan özerklik anlamına gelmektedir⁸⁹. Hizmet olarak yerinden yönetim, merkezi idarenin görev alanı dışında yer alan belirli kamu hizmetlerinin merkezi idare dışında örgütlenen teknik ve ihtisasa sahip kamu kuruluşları tarafından yürütülmesidir⁹⁰. Yerinden yönetim kuruluşlarının özellikleri şu şekilde sıralanabilir ; yerinden yönetim ilkesi anayasadan doğar ve yerinden yönetim kuruluşlarının görevleri ve yetkileri kanunla düzenlenir, yerinden yönetim kuruluşlarının devlet tüzel kişiliği dışında kendi kamu tüzel kişilikleri bulunur; yerinden yönetim kuruluşları özerkliğe sahiptir, özerklik faaliyet alanlarıyla ilgili özgür bir şekilde karar verebilme ve kendi adlarına ve sorumlulukları altında bu kararları uygulayabilmektir, ancak özerklik yasama ve yargı yetkisini içermez; yerinden yönetim kuruluşları mali özerkliğe sahiptir yani kendi bütçeleri bulunur, yerinden yönetim kuruluşları ile merkezi idare arasında hiyerarşik ilişki bulunmaz fakat yerinden yönetim kuruluşları vesayet denetimine tabidir, yerinden yönetim kuruluşlarındaki kamu görevlileri doğrudan yerinden yönetim kuruluşu

⁸⁵ Yayla, Yıldızhan *İdare Hukuku*, 2. Basım, Beta Basım, İstanbul, 2010, sf. 236

⁸⁶ Yıldırım/ Yasin/ Kaman/ Özdemir/ Üstün/ Tekinsoy, *İdare Hukuku*, sf. 47 ; Yıldırım, *Türk İdari Rejimi Dersleri(Cilt 1)*, sf. 25

⁸⁷ Atay, Ender Ethem, *İdare Hukuku*, 5. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2016, sf. 215-216 ; Ulusoy, Ahmet/ Akdemir, Tekin, *Mahalli İdareler*, 10. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2017, sf. 59

⁸⁸ Tan, *İdare Hukuku*, sf. 94

⁸⁹ Günday, *İdare Hukuku*, sf. 73

⁹⁰ Karakılçık, Yusuf, *Yeni Yerel-Bölgesel Gelişmeler Işığında Yerel Yönetimler*, 3. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2016, sf. 62

tarafından atanabilir veya seçimle görev başına gelir⁹¹. Çalışmanın kapsamında konuyla ilgisi açısından sadece yer açısından yerinden yönetim kuruluşları yani yerel yönetimler incelenmiştir.

İl, belediye, köy gibi belli bir yerde yaşayanlara tanınmış özerklik sebebiyle kamu tüzel kişiliğine haiz birimlere *yerel yönetimler* ismi verilmektedir⁹². Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'na göre ise yerel yönetimler, seçimle iş başına gelen belirli yetkileri olan, coğrafi sınırları belli olan ve yerel vergiler ve harçlar şeklinde mali özerkliğe sahip olan kuruluşlardır⁹³. Gözler'in yaptığı tanıma göre yerel yönetimler, "*il, belediye veya köy gibi belli yerlerde oturanların, mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere merkezi idarenin dışında, devletten ayrı tüzel kişilikleri bulunan, belli bir özerkliğe, sahip olan, karar organları seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir*"⁹⁴.

Yerel yönetimlerin özellikleri şu şekilde sıralanabilir; yerel yönetim birimlerinin görevleri ve yetkileri kanunla düzenlenir, yerel yönetim birimlerinin ayrı tüzel kişiliği bulunur, vesayet denetimi altındadırlar, personel bağımsızlığına sahiplerdir, yerel yönetim birimleri kural olarak özerk yapıdadırlar. Özerklik, yerel yönetimlerin kendi başlarına karar alabilme ve kararlarından doğan sorumluluğu üstlenme ve bu kararları icra edebilmeleri anlamına gelir. Yerel yönetimler idari ve mali özerkliğe sahiptirler. İdari özerklik, icra-i karar almak anlamına gelir⁹⁵. İdari özerklik sınırlı düzenleme yetkilerini içermekle birlikte yasama yetkileri içermemektedir⁹⁶. Kısacası bu özerklik kanunla verilen görevleri yerine getirebilmek için gerekli kararları alabilmek ve bu kararları uygulayabilmektir⁹⁷. İdari özerklik aynı zamanda yerel yönetimlerin kendilerine has karar ve yürütme organlarına sahip olmaları ve bu organların seçimle görev başına gelmesi anlamına gelir⁹⁸. Mali özerklik ise yerel yönetimlerin mali açıdan kendi kendilerine yeterlilikleri anlamına gelir. Bu bağlamda yerel yönetimlerin yeterli gelir kaynakları olmalıdır⁹⁹. Mali özerkliği haiz yerel yönetimler kendi bütçelerine sahiptirler ve gelir-giderleri ayırır, yerine getirdikleri kamu hizmetleri için kendi bütçelerini kullanırlar¹⁰⁰. Özerk olmalarının bir sonucu olarak yerel yönetim birimlerinin devlet tüzel kişiliği dışında ayrı kamu tüzel kişilikleri bulunur. Kendi tüzel kişilikleri aracılığıyla hak ve borç sahibi olurlar¹⁰¹.

⁹¹ Akyılmaz/Sezginer/Kaya, *Türk İdare Hukuku*, sf. 186-187

⁹² Günday, *İdare Hukuku*, sf. 72

⁹³ Ackren, Maria, *Conditions for Different Autonomy Regimes in the World A Fuzzy-Set Application*, Abo University Press, Abo, 2009, sf. 11

⁹⁴ Gözler, Kemal, *İdare Hukuku Cilt 1*, 2. Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa 2009, sf. 153

⁹⁵ Memiş, Genel *İdare Hukuku Notları*, sf. 114

⁹⁶ Akgül, Mehmet Emin, "Egemenlik, İdarenin Bütünlüğü ve Yargı Kararları Zemininde İdari Vesayet Yetkisinin İçeriği", *BÜHFD*, Cilt 2 (Sayı 2), Temmuz 2016, sf.214

⁹⁷ Yıldırım/ Yasin/ Kaman/ Özdemir/ Üstün/ Tekinsoy, *İdare Hukuku*, sf. 48

⁹⁸ Gözler, *Mahalli İdareler Hukuku*, sf. 183

⁹⁹ Kalabalık, *İdare Hukuku Dersleri Cilt 1*, sf. 56

¹⁰⁰ Memiş, Genel *İdare Hukuku Notları*, sf. 114

¹⁰¹ Gözübüyük, *Yönetim Hukuku*, sf. 43

Yerel yönetimler işlevsel açıdan da özerktirler, yani merkezi idare ve yerel yönetim birimlerinin farklı görev ve yetkileri vardır¹⁰².

Yerinden yönetim ilkesine göre merkezi idare yerel yönetimler üzerinde hiyerarşik denetime sahip değildir¹⁰³. Hiyerarşi denetimi dışında idarenin bütünlüğü ilkesi gereği devlet bütünlüğünü ve menfaatlerini korumak amacıyla merkezi idarenin yerel yönetimler üzerinde idari vesayet denetimi bulunur¹⁰⁴. İdari vesayet, tüzel kişiler arasında bulunan ve emir ve talimat verme yetkilerini içermeyen biri ilişkidir. İdari vesayet denetimi kapsamında merkezi idarenin, yerel yönetimlerin organlarındaki kişileri geçici görevden alma, işlemleri üzerinde iptal ve onama gibi yetkileri bulunur¹⁰⁵. Yerel yönetim birimlerinin personelinin de özerk olması gerekir. Bu özerklikten kasıt yerel yönetim personellerinin merkezi idareden bağımsız olmasıdır¹⁰⁶. Yani yerel yönetimin kendine has, yeterli sayıda personeli olmalı, bu personel yerel yönetimin karar ve yürütme organları tarafından atanmalıdır¹⁰⁷. Ancak yerel yönetimlere tanınan tüm bu özerklikler, yerel yönetimlerin kendi başlarına buyruk olmaları veya tamamen bağımsız olmaları anlamına gelmemektedir¹⁰⁸. Üniter devlette yerinden yönetim ilkesine göre yerel yönetimin özellikleri dikkate alınarak bir tanım yapılırsa; yerel yönetimler devlet tüzel kişiliğinden ayrı bir tüzel kişiliği olan, idari, mali, işlevsel ve personel özerkliğine sahip, merkezi idarenin hiyerarşi denetimine tabi olmayan karar ve yürütme organları tercihen halk tarafından seçilen idari birimlerdir. Üniter devlette yerinden yönetimin özü kamu hizmetlerinin doğrudan merkezi idare tarafından yerine getirilmesi yerine, kamu tüzel kişiliğine sahip, icrai kararlar alabilen yani idari özerkliğe sahip olan ve mali özerklikle donatılmış kamu idareleri(yerel yönetimler) ve kamu kurumları(hizmet bakımından yerinden yönetim kuruluşları) tarafından yerine getirilmesidir. Üniter devlette, hem yer bakımından hem de hizmet bakımından yerinden yönetim kuruluşlarının siyasi özerkliği yani yasama ve yargı yetkileri bulunmaz ve bu kuruluşların görevleri, yetkileri, organları ve ilgili diğer hükümler anayasa ve kanunlar aracılığıyla tek siyasi iktidar merkezi tarafından düzenlenir.

¹⁰² Kalabalık, *İdare Hukuku Dersleri Cilt 1*, sf. 56

¹⁰³ Karakılçık, *Yeni Yerel-Bölgesel Gelişmeler Işığında Yerel Yönetimler*, sf. 21; Parlak, Bekir/ Ökmen, Mustafa, *Yerel Yönetimler* 4. Baskı, Bursa Basım Yayın Dağıtım, 2015, sf.11; Ulusoy/ Akdemir, *Mahalli İdareler*, sf. 59

¹⁰⁴ Memiş, *Genel İdare Hukuku Notları*, sf. 114

¹⁰⁵ Gözler/Kaplan, *İdare Hukuku*, sf. 117-119

¹⁰⁶ Zabunoğlu, *İdare Hukuku(Cilt 1)*, sf. 123

¹⁰⁷ Gözler, *Mahalli İdareler Hukuku*, sf. 187

¹⁰⁸ Sancakdar/ Us/ Turhan/ Önüt/ Seyhan, *İdare Hukuku Teorik Çalışma Kitabı*, sf. 116

1.2. FEDERAL DEVLET

Bu kısımda öncelikle federal devletle ilgili temel kavramlara değinilecek, daha sonra federal devletin ortaya çıkması, tercih edilme sebepleri, özellikleri ve federal devletlerde egemenliğin bölünmesi ve yerel yönetimlerin statüsü incelenecektir.

1.2.1. Federalizm, Federal Devlet ve Federal Yönetim Kavramları

Federal sözcüğünün lafzi anlamı incelemeye tabi tutulduğunda sözcüğün Latince kökenli “foedus” kelimesinden geldiği, foedus’un anlamı ise sözleşme, antlaşma veya bir ya da birden fazla devlet ile Roma arasında müttefikliğe dayalı ilişkiler kurmak amacıyla yapılan antlaşma olduğu ifade edilmektedir¹⁰⁹. Foedus kelimesi bu kapsamda devletlerarası ilişkilerde genellikle savunma amacıyla yapılan antlaşmaları ifade etmektedir. Federalizm ise devletlerarası belli yetkilerin dağıtılmasından ziyade belirli kurumlarla oluşmuş ve bu kurumlar aracılığıyla yetkilerin dağıtılıp, yeniden tayin edildiği bir yapıyı anlatmaktadır¹¹⁰. Elezar, federalizmi “*her bir ortağın bütünlüğünün tanınmasına ve bu ortaklar arasında özel bir birliği geliştirmeye dayanan bir sözleşmeyle kurulan ve düzenlenen ve kendi iç ilişkilerinde üstün kabul edilen özel bir paylaşımı yansıtan bir ortaklık*” olarak tanımlamaktadır¹¹¹. Riker ise Federalizmi “*hükümet faaliyetlerinin bölgesel hükümetler ve merkezi hükümet arasında, her iki hükümetin de sonucu nihai kararlar olan bazı faaliyetlerde bulunabilmesine olanak verecek biçimde bölündüğü siyasi bir örgütlenme*” olarak tanımlamıştır¹¹².

Federalizm’in orijinal ve belki de daimi amacı ise ulus devlet yapısı içinde grup haklarını tanımak ve yarışan gruplar arasındaki gerginlikler açısından arabuluculuk rolü üstlenmesidir¹¹³. Bu bağlamda federal devlet hukuki veya siyasi olarak birbirleriyle astlık üstlük ilişkisine sahip olmayan iki yönetim biriminden oluşur. Federal Devlet’in ana özelliği paylaşılmış egemenlik anlayışıdır¹¹⁴. Bu iki yönetim biriminde yetkilerini doğrudan halktan alan çok sayıda iktidar merkezi bulunur. İlk yönetim alanı federal yönetimdir, ulusal ölçekte kurulmuştur, tek yönetimden oluşur ve federal yönetimin yetki alanı, coğrafi açıdan ülkenin

¹⁰⁹ Akgül, *İdari Örgütlenme ve Siyasi Yönetim İlkesi Olarak Özerklik Kavramı*, sf.41

¹¹⁰ Rodden, Jonathan, “*Comparative Federalism and Decentralization On Meaning and Measurement*”, *Comparative Politics*, Vol. 36 (No. 4), Temmuz 2004, sf. 489

¹¹¹ Elazar, Daniel Judah, *Exploring Federalism*, 1. Baskı, University of Alabama Press, 1991, sf. 5

¹¹² Aktaran: Lijphart, Arend, *Demokrasi Modelleri Otuz Altı Ülkede Yönetim Biçimleri ve Performansları* (Çev. Güneş Ayas, Utku Umut Bulsun), İthaki Yayınevi, İstanbul, 2017, sf. 222-223

¹¹³ Stahl, Kenneth A., “*Preemption, Federalism, and Local Democracy*”, *Fordham Urb. L.J.*, Vol. XLIV 2017, sf. 164

¹¹⁴ Heywood, *Politics*, sf. 167

bütününü ve tüm vatandaşların tamamını kapsar. İkinci yönetim alanı ise ulusal ölçekte olmayıp, bölgesel olarak örgütlenmiş en az iki birimden oluşan “eyalet yönetimleri”, “bölgesel yönetim” gibi çeşitli adlarla zikredilen federe yönetimlerdir¹¹⁵. Federal devlet şekli ABD dışında Kanada, Avusturalya, Hindistan, Almanya, İsviçre, Belçika, Rusya, Venezüella gibi birçok ülke tarafından kabul edilmiştir. Federal devletlerde federal yönetimlerle federe yönetimler (eyaletler, landerlar, vilayetler) arasında federal anayasayla güvenceli yetki paylaşımı yapılmaktadır. Her bir federal ülke kendi özelliklerine haizdir¹¹⁶. Bu açıdan federal olan devletler arasında çeşitli farklılıklar görülmektedir. Bu nedenle de federal devlet sayısı kadar farklı federalizm olduğu ileri sürülmektedir¹¹⁷. Federal devletlerde tek bir ortak özellik bulunmaktadır. Bu özellik de federal yönetimin varlığına karşın federe yönetimlerin federal anayasa tarafından korunan belirli kapsamda özerkliklerinin bulunmasıdır¹¹⁸. Son olarak federal devlet anayasalarında federal ve federe yönetim arasındaki homojenliği korumaya yönelik hükümlere yer verilmektedir. Örneğin ABD’de federe devletlerin devlet biçimi olarak cumhuriyeti seçmelerinin zorunlu olduğu anayasa tarafından hüküm altına alınmıştır¹¹⁹.

1.2.2. Federal Devletlerin Oluşması

Federal devletlerin ortaya çıkması birleşme, bir devletin başka devleti işgali veya ayrılma yoluyla olmaktadır¹²⁰. Federal devletlerin ABD gibi bir kısmı daha önce birbirlerinden bağımsız ve egemen devletlerin yakınlaşmaları sonucu bir araya gelmelerinden doğmaktadır¹²¹. Üniter devlet şeklinden federasyona geçişte öncelikle bir konfederasyon oluştururlar¹²². Birleşme dış güvenliğinin tehlikede olması sebebiyle ortak savunma ihtiyacı, dış güçlerden bağımsız olma isteği ancak bağımsızlığın birleşerek sağlanacağını fark etmek, ekonomik avantaj sağlama, coğrafi yakınlık, birleşmek isteyen devletlerin siyasi kurumlarının birbirine benzemesi, birleşme öncesinde oluşan siyasi bağlar gibi çeşitli nedenlerle ortaya çıkar¹²³. Birleşme sonucunda birleşen devletler uluslararası alandaki egemenliklerini federal devlete devrederler¹²⁴. Bir devletin diğer devletleri işgal etmesiyle de federal devlet ortaya çıkabilir¹²⁵.

¹¹⁵ Uygun, Oktay, *Devlet Teorisi*, 2. Baskı, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2015, , sf. 258

¹¹⁶ Jackson, Vicki C./ Tushnet, Mark, *Comparative Constitutional Law Cilt. 2*, Second Edi., Foundation Press, New York, 2006, sf. 927

¹¹⁷ Teziç, *Anayasa Hukuku*, sf. 134

¹¹⁸ Doehring, Karl, *Genel Devlet Kuramı*(Çev. Ahmet Mumcu), İnkılap Kitabevi, İstanbul, 2014, sf. 166

¹¹⁹ İba, Şeref, *Anayasa Hukuku Genel Esaslar*, 3. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2017, sf. 149

¹²⁰ Fendoğlu, *Türkiye’de Başkanlık Sistemi*, sf. 55

¹²¹ Teziç, *Anayasa Hukuku*, sf. 134

¹²² Gözler, *Anayasa Hukukunun Genel Teorisi Cilt I*, sf. 523

¹²³ Uygun, Oktay, *Federal Devlet Temel İlkeleri, Başlıca Kurumları ve Türkiye’de Uygulanabilirliği*, 3. Baskı, XII Levha Yayıncılık, İstanbul, 2007, sf. 45

¹²⁴ Teziç, *Anayasa Hukuku*, sf. 134

¹²⁵ Fendoğlu, *ANAYASA HUKUKU*, sf. 421-422

Ayrılmada ise ayrılmadan önce üniter devlet niteliğine sahip olan devletten il, bölge gibi çeşitli birimleri ayrılmak isterler. İl, bölge gibi birimler ayrılıp, bağımsız devlet kurmak yerine federe yönetim haline gelip aralarında bir federal devlet kurarlar¹²⁶. Ayrılmanın nedenleri arasında da federal birimlerin birleşmeden önce ayrı devletler halinde olması, ekonomik çıkarların farklılaşması, coğrafi izolasyon, milliyet farklılığı, sosyal ve siyasal kurumların farklılığı sayılabilir¹²⁷. Örnek olarak, Belçika çeşitli anayasa değişiklikleri¹²⁸ sonucunda üniter devletten federal devlete dönüşmüştür¹²⁹.

1.2.3. Federal Devletlerin Tercih Edilme Sebepleri

Federal devlet şeklinin tercih edilmesinde çeşitli sebepler bulunmaktadır. İlk sebep tarihsel benzerliklerdir. Federal devletler genellikle kendi kimliklerini belirli bir ölçüde özerkliklerini korumak şartıyla birkaç siyasi birimin bir araya gelmesinden oluşmaktadır. Yukarıda anlatılan ABD'nin on üç koloni tarafından kurulması buna örnek teşkil etmektedir.

Federal devletin oluşma sebeplerinden diğeri ise dış tehdit veya devletlerin uluslararası ilişkilerde daha aktif bir rol oynama gayesidir. Küçük ve stratejik olarak zayıf devletlerin daha geniş devlet birliklerine katılma eğilimi bulunmaktadır¹³⁰. Örneğin ABD Konfederasyon Maddeleri'nde yeni bağımsızlaşmış Amerikan devletlerine diplomatik söz hakkı tanınmamış, bu bağlamda bu devletlerin diğer devletlerle anlaşma yapması ve ittifak kurması zorlaştırılmıştır. Bu devletler güçlerini artırmak için 1787 yılında bir araya gelmişlerdir¹³¹. 1787 yılında Philadelphia Konvansiyonu adı altında toplanan 13 devlet, aynı yıl içinde ABD'nin ilk ve halen yürürlükte olan anayasasını kabul etmişlerdir¹³².

Bir diğer sebep ise coğrafi alanın büyüklüğüdür. Dünyada toprakları büyük Avustralya, Rusya, ABD, Kanada gibi devletler, federal devlet modelini tercih etmişlerdir¹³³. Coğrafi

¹²⁶ Gözler, *Anayasa Hukukunun Genel Teorisi Cilt I*, sf. 523

¹²⁷ Uygun, *Federal Devlet Temel İlkeleri, Başlıca Kurumları ve Türkiye'de Uygulanabilirliği*, sf. 48-49

¹²⁸ 1970 Anayasa değişikliğiyle Belçika 4 dil bölgesine ayrılmıştır (Fransız Dili Bölgesi, Felemenk Dili Bölgesi, Çift Dilli Başkent-Brüksel Bölgesi ve Alman Dili Bölgesi). Ayrıca bu değişiklikle birlikte 3 kültürel topluluk olan Fransızların, Felemenklerin ve Almanların varlığı da tanınmış ve Valon, Flaman ve Brüksel bölgelerinin de oluşturulması kabul edilmiştir. 1970 Anayasa değişikliğiyle federalizm hedeflenmemişse de bu değişiklik ülkeyi federal bir yapıya yaklaştırmıştır. 1990 Anayasa değişikliğiyle birlikte ise anayasanın birinci maddesine "topluluklar ve bölgelerden teşekkül eden federal bir devlet" ibaresi eklenmiştir. Bu şekilde Belçika aşama aşama federalizme geçmiştir. 1995 yılında ise ilk defa federal devlet ve federe devlet hükümetleri seçimle görev başına gelmişlerdir.

Bilgin, Fehmi Kerem, "Belçika'da Ulusal Kimlikler ve Federalizmin Gelişimi", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, Cilt 67, No. 1, 2012, sf. 31-36

¹²⁹ Fendoğlu, *Türkiye'de Başkanlık Sistemi*, sf. 55

¹³⁰ Heywood, *Politics*, sf. 167

¹³¹ Erdoğan, Mustafa, *Anayasal Demokrasi*, 9. Baskı, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2012, sf. 33

¹³² Çam, Esat, *Çağdaş Devlet Sistemleri*, Der Yayınları, İstanbul, 2000, sf. 91

¹³³ Erdoğan, Mustafa, *Anayasal Demokrasi*, sf. 33

açından büyük devletler kültürel açıdan da farklıdırlar ve güçlü bölgesel geleneklere sahiptirler. Bu sebeple büyük devletlerde üniter devletlerde olduğu gibi yetkilerin tek bir merkezde toplanması mümkün değildir ve yerinden yönetime dayalı bir istek bulunmaktadır¹³⁴. Çalışma kapsamında incelenecek Brezilya da yüzölçümü açısından büyük olduğu için federal devlet modelini kabul etmiştir.

Federal devletin ortaya çıkış nedenlerinden sonuncusu ise kültürel ve etnik bölünmüşlüktür. Bazı federal devletlerde kültürel, etnik, dinsel ve dilssel bölünmeler söz konusudur. Örneğin İsviçre coğrafi açıdan büyük bir devlet olmamasına karşın Protestanlık ve Katoliklik dinine mensup ve İngilizce, Almanca, Fransızca, Romansça dillerini konuşan vatandaşlara sahip olduğu için federal devlet modelini tercih etmiştir¹³⁵. Benzer şekilde Nijerya'da 19 federe devlet bulunduğundan, Nijerya Anayasası kabilelere ve dinlere yönelik farklılıkları ve bunlara ilave olarak ülkenin kuzey ve güney doğu bölümlerindeki farklılıkları da göz önüne almaktadır¹³⁶.

1.2.4. Federal Devletin Özellikleri

Federal devletin özellikleri açısından literatürde farklı yazarların farklı tasnifler yaptığı görülmektedir. Örneğin Lijphart, federal devletin özelliklerini; “*yazılı anayasa, kurucu birimlerin federal anayasanın değiştirilmesi sürecine katılmakla birlikte kendi anayasalarını tek taraflı olarak değiştirebilme hakları, küçük kurucu birimlerin federal mecliste eşit oranlarının üzerinde temsili ve adem-i merkezîyetçilik*” olarak sıralamıştır¹³⁷. Heywood ise bu özellikleri ; “*birbirlerinden farklı iki özerk yönetim birimi, yazılı anayasa, anayasal uzlaşmacı ,bağılantılı kurumlar*” olarak sıralamaktadır¹³⁸. Ortak bir şema çıkarılarak bu özellikler açıklanmaya çalışılacaktır.

1.2.4.1. İki Özerk Yönetim Birimi

Federal devlet, çeşitli yetkilere sahip ve birbirlerinin yetki alanlarına müdahale edemeyen federal ve federe yönetimlerden oluşur. Bu yetkiler en azından belirli bir dereceye kadar yasama ve yürütme yetkisiyle birlikte gelir elde etme yoluyla mali özerkliği de

¹³⁴ Heywood, *Politics*, sf. 168

¹³⁵ Erdoğan, *Anayasal Demokrasi*, sf. 33; Gözler, Kemal, *Anayasa Hukukunun Genel Esasları*, 3. Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2012, sf. 212

¹³⁶ Heywood, *Politics*, sf. 168

¹³⁷ Lijphart, Arend, *Çağdaş Demokrasiler Yirmibir Ülkede Çoğunlukçu ve Oydaşmacı Yönetim Örüntüleri*(Çev. Ergun Özbudun, Ersin Onulduran), Yetkin Basımevi, Ankara, 1996, sf. 149

¹³⁸ Heywood, *Politics*, sf. 169

kapsamaktadır¹³⁹. Federal yönetimin ve federe yönetimlerin kendilerine özgü yetkileri olması ve federal yönetimin federe yönetimlerin yetkilerine müdahale edememesine özerklik ilkesi adı verilmektedir. Bu ilke, üniter devletlerdeki yerinden yönetim birimleriyle federe yönetimleri birbirinden ayırmaktadır¹⁴⁰. Federe yönetimlerin yetki alanlarıyla ilgili federal yönetim, bu birimlere emir ve talimat veremez. Federal yönetimin bu birimler üzerinde hiyerarşi veya vesayet denetimi bulunmaz. Özerklik ilkesi yasal ve anayasal düzeyde geçerli olabilir. Her federe yönetim kendine özgü anayasa ve kanunlar yapabilir. Bu kapsamda federe yönetimler federal anayasalarda bulunan istisnaların haricinde kendi yasama, yürütme ve yargı organlarının kuruluşunu ve işleyişini kendileri belirlemektedir¹⁴¹. Federe yönetimlerin kendi anayasalarına ve yasalarına sahip olmaları zorunlu olarak federal ve federe devletlerin ayrı hukuk düzenlerinin ortaya çıkmasını ve bunların üst üste gelmesi sonucunu doğurmaktadır. Bu durumda federal hukukun önceliği ve üstünlüğü geçerli kabul edilir¹⁴². Örneğin ABD hukukunda federal ve federe devlet düzenlemeleri arasında bir hiyerarşi bulunur. Buna göre bu hiyerarşi; federal anayasa, federal yasalar, federal düzenleyici otorite kuralları, federal common law, federe devlet anayasaları, federe devlet yasaları ve mahkeme kuralları, federe devlet düzenleyici otorite kuralları, federe devlet common law'ı şeklinde sıralanmaktadır¹⁴³.

Ancak şuna da değinmekte fayda var ki; federal ve federe yönetimlerin yetki alanları ve birbirlerini etkileyebilme potansiyelleri değişiklik gösterebilmektedir. Örneğin Avusturya ve Almanya'da "idari" federalizm hakimdir. Bu federalizm şekline göre de temel politikaları federal yönetim belirler, federe yönetimler ise bu politikaların uygulanmasıyla ilgili detaylardan sorumludur¹⁴⁴. Avusturya'da dolaylı federasyon sistemi kabul edilmiştir. Bu sisteme göre yetkilerin dağılımı değiştirilmemesine rağmen, federal kanunlar federal devlet adına federe birimler tarafından uygulanmaktadır. Federe devlet valileri federal devletin birimleri olarak hareket etmekte, görevlerini yerine getirirken federal devlet bakanlarının emir ve talimatlarına uymak zorundadırlar¹⁴⁵. Federal devletlerde yasama yetkilerinin paylaşılması da değişiklik gösterebilir. Örnek olarak, Almanya'da özel hukuk ve ceza hukukunun düzenlenmesi federal yönetimin yetkisinde bulunmasına karşın, ABD'de bu yetki federe devletlerdedir¹⁴⁶.

¹³⁹ A.g.e., sf. 169

¹⁴⁰ Teziç, *Anayasa Hukuku*, sf. 136

¹⁴¹ Gözler, *Anayasa Hukukunun Genel Teorisi Cilt I*, sf. 520

¹⁴² Kaboğlu, *Anayasa Hukuku Dersleri (Genel Esaslar)*, sf. 165

¹⁴³ Gül, İbrahim, "ABD Hukukunun Genel Özellikleri ve Türk Hukukundan Başlıca Farkları", *Hasan Kalyoncu Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 5 (Sayı 10), 2015, sf. 9

¹⁴⁴ Heywood, *Politics*, sf. 169

¹⁴⁵ OECD, *Better Regulations in Europe AUSTRIA*, 2010, sf. 147-148,

http://www.planejamento.gov.br/secretarias/upload/Arquivos/seges/arquivos/ocde2011/ocde_austria_2010.pdf (E.T.: 25.10.2017)

¹⁴⁶ Doehring, *Genel Devlet Kuramı* (Çev. Ahmet Mumcu), sf.88

Federal devletlerde iki özerk yönetim birimi olmasının sonucu olarak kamusal faaliyetlerin yerine getirilmesi de ikiye bölünür. Dış ilişkiler, ulusal savunma, merkez bankası işlemleri gibi çeşitli faaliyetler ulusun bütününe ilgilendirdiği için federal yönetim tarafından ulus ölçeğinde yerine getirilir¹⁴⁷. Bu kapsamda dış ilişkilerde sadece federal yönetim egemendir¹⁴⁸. Eğitim, sağlık, kültür gibi diğer faaliyetler ise federe yönetimlerin kendi koşullarına göre federe yönetimler tarafından yerine getirilir. Kamusal faaliyetlerin yersel olarak bölünmesi, federal devletin önemli bir özelliğidir¹⁴⁹.

1.2.4.2. Yazılı Anayasa

Federal devletlerin anayasası federal ve federe yönetimlerin üstünde olan ve bu yönetimlerin haklarını ve yetkilerini belirleyen bir belge niteliğindedir¹⁵⁰. Federal yönetim ve federe yönetimler arasındaki yetki paylaşımı yazılı anayasalarla yapılmalıdır¹⁵¹. Uygun'un da belirttiği gibi yetki paylaşımı konusunda önemli husus yetki paylaşımının güvenceli olarak yapılması ve hem federal hem de federe yönetimlerin bazı konularda münhasır olarak yetkili olmasıdır¹⁵². Yetki paylaşımı konusunda başlıca iki yöntem bulunur. Öncelikle federe yönetimler için genel yetki kuralı öngörülebilir. Bu durumda federal yönetimin yetkileri tahdidi olarak anayasada sayılmaktadır ve kalan diğer tüm yetkilerin federe birimlere ait olduğu kabul edilir.¹⁵³ Diğer sistemde ise anayasada federe yönetimlerin yetkileri tahdidi olarak belirtilir ve kalan tüm yetkilerin federal yönetime ait olduğu kabul edilir. Bunun sebebi ise anayasa hazırlanırken henüz ortaya çıkmamış ve öneme sahip olmayan bir faaliyetin daha sonra ulusal önem arz etmesi halinde, federe yönetimlerin yetki alanı içine girmesine engel olmaktadır¹⁵⁴. Sadece federal yönetimin yetkilerinin belirlendiği anayasaya sahip devletlerin, sadece federe yönetimlerin yetkilerinin belirlendiği anayasa sahip devletlerden daha az merkezîyetçi olduğu ileri sürülmektedir¹⁵⁵. Ayrıca çağdaş federal devlet anayasalarında hem federal hem de federe yönetimlerin yetkili oldukları konulara ilişkin bir listeye yer verilebilir. Böylece ortak bir yetki alanı yaratılır. Ortak yetki alanı açısından federal yönetime üstünlük tanınmaktadır ve federe yönetimler ancak federal düzenleme olmadığı takdirde faaliyette bulunabilirler. Ortak yetki alanında federal ve federe kanunlar çatışırsa, federal kanunlar uygulanır. Ortak yetki alanıyla

¹⁴⁷ Uygun, *Federal Devlet Temel İlkeleri, Başlıca Kurumları ve Türkiye'de Uygulanabilirliği*, sf. 102-103

¹⁴⁸ Doehring, *Genel Devlet Kuramı* (Çev. Ahmet Mumcu), sf. 89

¹⁴⁹ Uygun, *Federal Devlet Temel İlkeleri, Başlıca Kurumları ve Türkiye'de Uygulanabilirliği*, sf. 102-203

¹⁵⁰ Strong, C.F., *The Federal State A History of Modern Political Constitutions*, Capricorn Books, USA, 1963, , sf. 110

¹⁵¹ Heywood, *Politics*, sf. 169

¹⁵² Uygun, *Federal Devlet Temel İlkeleri, Başlıca Kurumları ve Türkiye'de Uygulanabilirliği*, sf. 147

¹⁵³ A.g.e., sf. 148

¹⁵⁴ Uygun, *Federal Devlet Temel İlkeleri, Başlıca Kurumları ve Türkiye'de Uygulanabilirliği*, sf. 146

¹⁵⁵ Strong, *The Federal State A History of Modern Political Constitutions*, sf. 106

ilgili bir konuyu federal yönetimin düzenlemesi halinde bu konu federal yönetimin münhasır yetki alanında sayılır¹⁵⁶. Anayasa federal yönetimin ve federe yönetimlerin münhasır yasama alanlarını düzenlerse yani bu devletlerin farklı yasama alanları mevcutsa, bu devletler arasında “su geçirmez bir alan” oluşur ve böylece federe yönetimlerin özerklikleri artar. Paylaşılmış yetki alanlarının bazı durumlarda federal ve federe yönetimlerin aynı konuların alt bölümlerini düzenlemelerini sağladığı ileri sürülmektedir. ABD’de su planlarının farklı yönleriyle ilgili düzenlemelerin hem federal yönetim hem de federe devletler tarafından yapılması örnek olarak gösterilebilir.¹⁵⁷ Federal ve federe yönetimlerin yetkilerinin değiştirilmesi için anayasa değişikliği zorunludur. Çoğu federal devlette anayasanın değiştirilmesi için federe yönetimlerin en az çoğunluğunun bunu onaylaması gerekir¹⁵⁸. Mesela ABD’de federal anayasada değişiklik yapılması için Temsilciler Meclisi’nin ve Senato’nun üçte ikisinin ve federe devlet yasama organlarının dörtte üçünün desteği gerekmektedir¹⁵⁹.

1.2.4.3. Anayasal Uzlaşmacı Olarak Yüksek Mahkeme

Federal devletlerde federal yönetim ve federe yönetimler arasında çıkabilecek yetki uyuşmazlıkları için Federal Yüksek Mahkeme kurulması gerekir¹⁶⁰. Yüksek mahkeme anayasalarda yetki dağılımıyla ilgili hükümleri yorumlayarak, bu yönetim birimleri arasındaki uyuşmazlıkları çözer bir nevi anayasal hakemlik görevi görür¹⁶¹. Örneğin ABD’de Yüksek Mahkeme federal yönetimle federe devletler arasında çıkabilecek uyuşmazlıklarda mutlak anlamda söz sahibi karar merciidir¹⁶². Yüksek Mahkeme ayrıca federe devletler arasındaki veya bir federe devlet ile başka bir federe devletin vatandaşları arasındaki davalara bakmaktadır¹⁶³. Federal devletlerde bu şekilde yetki uyuşmazlıklarını çözmekle görevli olan yargı organı bulunmasının zorunlu olduğu kabul edilmektedir. Bir diğer anlatımla bu şekilde bir yargı organına sahip olmayan devlet, federal devlet olarak kabul edilemez¹⁶⁴.

1.2.4.4. Katılım İlkesi ve Çift Meclis Sistemi

Federal devletlerde Katılım İlkesi, federe yönetimlerin ulusal karar alma sürecine etkili biçimde katılması anlamına gelmektedir¹⁶⁵. Nitekim federal bir devlette federal yönetim ile

¹⁵⁶ Uygun, *Federal Devlet Temel İlkeleri, Başlıca Kurumları ve Türkiye’de Uygulanabilirliği*, sf. 149

¹⁵⁷ Bolleyer, Nicole/Thorlakson, Lori, “Beyond Decentralization- The Comparative Study of Interdependence in Federal Systems”, *The Journal of Federalism*, Vol. 42 (No. 4), 2012, sf. 582

¹⁵⁸ Lockwood, Ben, “Decentralization via Federal and Unitary Agenda”, *Journal of Public Economic Theory*, Vol. 6 (No. 1), 2004, sf. 79-80

¹⁵⁹ Erdoğan, *Anayasal Demokrasi*, sf. 30

¹⁶⁰ Fendoğlu, *Anayasa Hukuku*, sf. 422

¹⁶¹ Erdoğan, *Anayasal Demokrasi*, sf. 30

¹⁶² Strong, *The Federal State A History of Modern Political Constitutions*, sf. 106

¹⁶³ Yanık, Murat, *Başkanlık Sistemi ve Türkiye’de Uygulanabilirliği*, 3. Basım, Der Yayınları, İstanbul, 2016, sf. 72

¹⁶⁴ Gözler, *Anayasa Hukukunun Genel Teorisi Cilt I*, sf. 522

¹⁶⁵ Uygun, *Devlet Teorisi*, sf. 259

federe yönetimler arasında işbirliği ve anlayışı geliştirmek için federe yönetimlere merkezi karar alma sürecine söz hakkı verilmesi de gereklidir¹⁶⁶. Katılım ilkesi çift meclis sistemiyle uygulamaya konulmaktadır¹⁶⁷. Federal devletlerde çift meclis sistemi, federal devletlerin yegane unsurları arasında kabul edilmektedir. Federal devleti, üniter devletten ayıran en önemli özelliklerden birinin çift meclis sistemi olduğu kabul edilmektedir. Federal devletlerde meclislerden biri nüfus oranına göre halkı, diğer meclis ise federe yönetimleri temsil eder¹⁶⁸. Örneğin ABD’de federe devletler Temsilciler Meclisi’ne nüfusu ile orantılı üye göndermektedir, ancak Senato’ya nüfusuna bakılmaksızın her federe devlet 2 temsilci gönderir¹⁶⁹. Federal devletlerde, federe yönetimler senatolar aracılığıyla federal yasaların yapılmasına ve anayasa değişikliklerine etkili bir şekilde katılmaktadır. Bunun dışında örneğin ABD’de olduğu gibi federe yönetimler, federal yürütme organının yani başkanın dış politikaya ilişkin kararları ve yüksek kamu görevlilerinin atanması konularında Senato aracılığıyla onay verirler¹⁷⁰. Federal devletlerde çift meclis sisteminde meclisler arasındaki yetki dağılımında farklılıklar olabilir. Alt meclis federal meclisten ABD örneğindeki gibi daha fazla yetkilere sahip olabilir. Federal meclis ve halkı temsil eden meclis İsviçre’de olduğu gibi eşit yetkilere sahip olabilir. Almanya’da olduğu gibi federal meclis, birinci meclise tanınmış bütün yetkilere sahip olabilir, fakat “federasyonun yönetimi ve yasaması” hususunda bir eşitlik söz konusu olabilir¹⁷¹. Lijphart, güçlü federalizmin ancak güçlü federal meclise sahip olma dolayısıyla güçlü çift meclis sistemiyle sağlanacağını kabul etmektedir¹⁷².

1.2.4.5. Adem-i Merkeziyetçilik

Federal devletler merkeziyetçi olmama ilkesi üzerine kurulmuştur. Merkeziyetçi olmama ilkesi, herhangi bir siyasi sistem içerisinde yetkilerin tek bir merkezde toplanmadığı anlamına gelmektedir. Yetkiler biri ulusal, diğerleri ise ulusaltı çapta kurulmuş en az üç iktidar merkezi arasında paylaştırılmıştır. Örneğin ABD’de iktidar merkezlerinin sayısı 51’dir¹⁷³. Elazar federal devlet şeklinde devlet içindeki ilişkileri matrix modeliyle açıklamaktadır. Gerçekten de bu modelde federal ve federe yönetim gibi farklı merkezlerin yetkileri matrix üzerinde dağıtılmaktadır, yani yetkiler tek bir merkezden yetki genişliğiyle veya merkezin en

¹⁶⁶ Uran, *Yasama İşlevinin Yerine Getirilmesinde Çift Meclis Sistemi ve Türk Siyasal Tarihindeki Yeri*, sf. 162

¹⁶⁷ Kaboğlu, *Anayasa Hukuku Dersleri(Genel Esaslar)*, sf. 167

¹⁶⁸ Özbudun, Ergun, *Türk Anayasa Hukuku*, 17. Baskı, Yetkin yayınları, Ankara, 2017, ,sf. 260

¹⁶⁹ Uluşahin, Nur, *Anayasal Bir Tercih Olarak Başkanlık Sistemi*, Yetkin Yayınları, Ankara, 1999, sf. 220

¹⁷⁰ Uygun, Devlet Teorisi, sf. 259

¹⁷¹ Kaboğlu, *Anayasa Hukuku Dersleri(Genel Esaslar)*, sf.167

¹⁷² Lijphart, *Çağdaş Demokrasiler Yirmibir Ülkede Çoğunlukçu ve Oydaşmacı Yönetim Örüntüleri*(Çev. Ergun Özbudun, Ersin Onulduran), sf. 93

¹⁷³ Uygun, *Federal Devlet Temel İlkeleri, Başlıca Kurumları ve Türkiye’de Uygulanabilirliği*, sf. 115

üstte yer aldığı piramit şeklinde bir hiyerarşik yapıdan aşağıya doğru dağıtılmaz¹⁷⁴. Tüm federal devletlerde adem-i merkeziyetçilik federe yönetimlerin federal meclislerde güvenceli bir şekilde temsil edilmeleriyle ve federal siyasi süreçte garanti altına alınmış bir rolün federe devletlere verilmesiyle sağlanır¹⁷⁵. Ancak burada adem-i merkeziyetçilik sözünden kasıt federal devletlerde üniter devletlerde olduğu gibi her şeye kadir tek bir iktidar merkezinin bulunmamasıdır. Daha merkeziyetçi federal devletler olabileceği gibi daha adem-i merkeziyetçi federal devletler de olabilir¹⁷⁶. Örneğin Kanada ABD'ye göre daha adem-i merkeziyetçi bir yapıya sahiptir¹⁷⁷.

1.2.5. Federal Devletlerde Egemenliğin Bölünmesi

Klasik egemenlik anlayışının egemenliğin bölünmez ve bir olması özelliklerine dayanarak federal devletlerde iki farklı yönetim alanının olmasını ve her yönetim alanının da egemenliği kullanmasını açıklamaya çalışmak zor gözükmetedir¹⁷⁸. Gerçekten Duguit de klasik egemenlik görüşüyle ABD'de federal yönetimin ve federe devletlerin ayrı egemenlik alanlarına sahip olmalarını açıklamanın imkansız olduğunu vurgulamıştır¹⁷⁹. Federal devlet dış egemenlik hususunda tek egemendir, bu konuda üniter devletten farkı bulunmaz. Ancak egemenlik konusundaki farklılık iç egemenlik hususunda görülmektedir. Devletin yasama, yürütme ve yargı erklerinin hem federal hem de federe düzeyde ortaya çıkması, klasik egemenlik anlayışıyla uyumsuzdur. Çünkü bu şekilde bir devlette birden fazla güç bulunur, oysa klasik egemenlik perspektifinden bakıldığında, bir devlette sadece bir tane egemen güç bulunmalıdır. Federal devlet içindeki egemenliği ise egemenliğin günümüzde kazandığı anlayış ile açıklanması mümkündür¹⁸⁰. Egemenliğin kaynağının halk olduğu kabul edildiğinde, egemenliğin bölünmezlik ilkesi ihlal edilmez ve birden çok organ egemenliği kullanabilir¹⁸¹. Bu bağlamda egemenliğin kaynağı bakımından üniter devlette de federal devlette de egemenlik bölünmezdir. Ancak egemenliğin kullanılması açısından üniter devlet ve federal devlette de bölünme söz konusudur. Egemenliğin kullanılması üniter devletlerde tek boyutlu, federal devletlerde ise iki boyutlu olarak bölünür. Üniter devletlerde egemenlik yasama, yürütme ve

¹⁷⁴ Elazar, *Contrasting Unitary and Federal Systems*, sf. 239

¹⁷⁵ Elazar, *Exploring Federalism*, sf. 173

¹⁷⁶ Lijphart, *Çağdaş Demokrasiler Yirmibir Ülkede Çoğunlukçu ve Oydaşmacı Yönetim Örüntüleri*(Çev. Ergun Özbudun, Ersin Onulduran), sf. 152

¹⁷⁷ Gamkhar, Shama/ Vickers, Jill, "Comparing Federations: Lessons from Comparing Canada and the United States ", *Publius: The Journal of Federalism*, Vol. 40 (No. 3), 2010, sf. 352

¹⁷⁸ Hakyemez, Yusuf Şevki, *Mutlak Monarşilerden Günümüze Egemenlik Kavramı Doğuşu, Gelişimi Kurumsal Çerçevesi ve Dönüşümü*, 1. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2004, sf. 110

¹⁷⁹ Duguit, Leon, "Egemenlik ve Özgürlük", *Devlet Kuramı* (Der. Cemal Bali Akal), Dost Kitabevi, 4. Baskı, Ankara, 2013, sf. 386

¹⁸⁰ Hakyemez, *Mutlak Monarşilerden Günümüze Egemenlik Kavramı Doğuşu, Gelişimi Kurumsal Çerçevesi ve Dönüşümü*, sf. 111-112

¹⁸¹ Uygun, *Federal Devlet Temel İlkeleri, Başlıca Kurumları ve Türkiye'de Uygulanabilirliği*, sf. 91

yargı organları arasında fonksiyon açısından bölünmüştür. Federal devletlerde ise egemenlik bu bölünmeyle birlikte ulusaltı ölçekte yersel olarak ta bölünmüştür. Egemenliği hem federal yönetim hem de federe yönetimler kullanmaktadır¹⁸². Egemenlik federal devlette de bir bütün kabul edilmektedir, ancak iktidarın kullanımı, anayasaya göre federal devlet ve federe devlet arasında paylaştırılmıştır¹⁸³. Sonuç olarak modern devlet anlayışından egemenliğin bölünmezliği ilkesi değerlendirildiğinde, egemenliğin kaynağı açısından bölünmediği ancak kullanılması açısından üniter devletlerde de federal devletlerde de bölündüğü anlaşılmaktadır. Ancak egemenliğin kullanılması açısından bölünmesinde üniter devletler ve federal devlet arasındaki fark, üniter devletlerde egemenliğin sadece yatay olarak bölünmesine karşın federal devletlerde yatay bölünmeye ilave olarak egemenliğin kullanılmasının dikey olarak ta bölünmesidir.

1.2.6. Federal Devletlerde Yerel Yönetimler

Bazı federal ülkeler, federal yönetim ve federe yönetimler dışında üçüncü bir yönetim birimi olarak yerel yönetimleri de tanırlar ve korurlar¹⁸⁴. Diğer federal ülkelerde ise yerel yönetimler federe devletlerin yetki alanına girmektedir¹⁸⁵. Federal ülkelerde yerel yönetimlerin statüsüyle ilgili üç yöntem bulunmaktadır. İlk yönteme göre yerel yönetimlerin statüsü federal anayasalarda düzenlenmez, fakat federe devlet anayasaları tarafından düzenlenir. İkinci yöntemde federal anayasalarda yerel yönetimlerin teşkilatlarıyla ilgili hükümler bulunur. Üçüncü yöntemde ise federal anayasada federe devletlerin ihlal edemeyeceği bir şekilde yerel yönetimlerle ilgili dokunulmaz bir özerklik alanı oluşturulur ve bu alan korunur¹⁸⁶. Yerel yönetimlerin federal ülkelerde statülerini tespit etmek adına doktrinde sıklıkla kullanılan federal devlet örnekleri olarak ABD ve Almanya'da yerel yönetimlerin statüsü incelenecektir.

ABD'de federal ve federe yönetimlerin yetkileri Amerika Federal Anayasası'nda düzenlenmesine karşın, yerel yönetimlerle ilgili hüküm bulunmamaktadır. Yerel yönetimlerle ilgili hükümler federe devlet anayasalarında ve yasalarında düzenlenmektedir, yani yerel yönetimler federe devletlerin yetkisine girmektedir¹⁸⁷. Bu amaçla Virginia Federe Devleti Anayasası'nda yerel yönetimler ile ilgili düzenlemeler kısaca incelenecektir.

¹⁸² Uygun, *Devlet Teorisi*, sf. 278

¹⁸³ Hakyemez, *Mutlak Monarşiden Günümüze Egemenlik Kavramı Doğuşu, Gelişimi Kurumsal Çerçevesi ve Dönüşümü*, sf. 113

¹⁸⁴ Jackson/ Tushnet, *Comparative Constitutional Law* Cilt. 2, sf. 927

¹⁸⁵ Styler, Nico, *Introduction, The place and role of local government in federal systems*, Konrad-Adenauer-Stiftung, Johannesburg, Republic of South Africa, 2005, sf. 1

¹⁸⁶ Ferrari, Sergio, *Local Government in Brazil and Switzerland: A Comparative Study on Merger and Intermunicipal Cooperation*, Faculté de Droit, Freiburg, 2013, sf. 14

¹⁸⁷ The White House, State and Local Government, <https://www.whitehouse.gov/1600/state-and-local-government> (E.T. 30.10.2017)

ABD’de tarihinde en önemli başkanların vatandaşı olduğu¹⁸⁸ Virginia dünyanın ilk yazılı anayasalarından birine sahiptir¹⁸⁹. Virginia Federe Devletinde yerel yönetimlerle ilgili hükümler Virginia Anayasası’nın yerel yönetimler başlıklı yedinci maddesinde düzenlemiştir¹⁹⁰. Bu maddenin birinci bölümünde nüfuslarına göre şehirlerin, *county*lerin, kasabaların ve bölgesel yönetimlerin tanımları yapılmıştır. Maddenin ikinci bölümünde ise yerel yönetimlerin kurulmasının, organlarının, görevlerinin ve yetkilerinin, birleşmelerinin, bölünmelerinin, kaldırılmalarının, sınırlarının değiştirilmesinin kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır, ikinci fıkrasında ise yasama organının yerel yönetimlere vergilendirme, düzenleme ve yönetmelik çıkarabilme yetkileri verebileceği düzenlenmiştir. Maddenin üçüncü bölümünde yasama organının şehirlerin, kasabaların, *county*lerin yetkilerini kullanmaları veya görevlerini yerine getirebilmeleri için genel veya özel kanun çıkartabileceği düzenlenmiştir. Yine üçüncü bölümünde yasama organının, genel veya özel kanun yoluyla yerel yönetimlere yetki devri yapabileceği veya kamu hizmetlerini devredebileceği düzenlenmiştir. Maddenin dördüncü bölümünde, *county*lerin, şehirlerin ve kasabalarının yöneticilerinin, şeriflerinin, hazine görevlilerinin, idari savcılarının, gelir müfettişlerinin, katiplerinin seçimle iş başına geleceği düzenlenmiş, bu kişilerin yetkilerinin, yükümlülüklerinin ve niteliklerinin kanunla düzenleneceği öngörülmüştür. Maddenin beşinci bölümünde ise *county*lerin, şehirlerin ve kasabaların karar organlarının kendi seçim çevrelerinde seçmenlerin çoğunluğu tarafından seçileceği düzenlenmiştir¹⁹¹. ABD’de yukarıdaki yöntemlerden birincisi tercih edilmiş, yerel

¹⁸⁸ Bu başkanlar arasında George Washington, Thomas Jefferson ve James Madison gibi ABD’nin kurucuları bulunmaktadır. <https://www.virginia.org/presidents/> (E.T.:30.10.2017)

¹⁸⁹ COŞAR, Vedat Ahsen: *Anayasal Devlet Mi? Anayasası Olan Devlet Mi?*, Ankara Barosu Dergisi, Yıl:74, Sayı: 2016/4, , sf. 75

¹⁹⁰ Virginia Anayasası, <http://law.lis.virginia.gov/constitution/article7/> (E.T.30.10.2017)

¹⁹¹ “Section 1As used in this article (1) “county” means any existing county or any such unit hereafter created, (2) “city” means an independent incorporated community which became a city as provided by law before noon on the first day of July, nineteen hundred seventy-one, or which has within defined boundaries a population of 5,000 or more and which has become a city as provided by law, (3) “town” means any existing town or an incorporated community within one or more counties which became a town before noon, July one, nineteen hundred seventy-one, as provided by law or which has within defined boundaries a population of 1,000 or more and which has become a town as provided by law....”

Section 2. Organization and government The General Assembly shall provide by general law for the organization, government, powers, change of boundaries, consolidation, and dissolution of counties, cities, towns, and regional governments. The General Assembly may also provide by general law optional plans of government for counties, cities, or towns to be effective if approved by a majority vote of the qualified voters voting on any such plan in any such county, city, or town. The General Assembly may also provide by special act for the organization, government, and powers of any county, city, town, or regional government, including such powers of legislation, taxation, and assessment as the General Assembly may determine, but no such special act shall be adopted which provides for the extension or contraction of boundaries of any county, city, or town.”

“Section 3. Powers The General Assembly may provide by general law or special act that any county, city, town, or other unit of government may exercise any of its powers or perform any of its functions and may participate in the financing thereof jointly or in cooperation with the Commonwealth or any other unit of government within or without the Commonwealth. The General Assembly may provide by general law or special act for transfer to or sharing with a regional government of any services, functions, and related facilities of any county, city, town, or other unit of government within the boundaries of such regional government.”

“Section 4. County and city Officers There shall be elected by the qualified voters of each county and city a treasurer, a sheriff, an attorney for the Commonwealth, a clerk, who shall be clerk of the court in the office of which deeds are recorded, and a commissioner of revenue. The duties and compensation of such officers shall be prescribed by general law or special act.”

Virginia Anayasası, <http://law.lis.virginia.gov/constitution/article7/> (E.T.30.10.2017)

yönetimlerin statüsü, kuruluşları, görevleri, yetkileri ve organları federe devletlerin yetki alanına bırakılmıştır.

Almanya Federal Anayasası incelendiğinde ise federal anayasanın yerel yönetimleri tanıdığı görülmektedir. Almanya Federal Anayasası'nın Land Anayasaları ve Yerel Yönetim Özerkliği başlıklı 28. maddesine göre, federe devletler cumhuriyetçilik, demokratik ve hukukun üstünlüğüne dayalı sosyal devlet ilkelerini benimsemek zorundadırlar. İlgili maddeye göre *county*ler ve belediyelerde kişiler genel, doğrudan, serbest, eşit ve gizli seçimlerde seçilen kişilerden oluşan organlarla temsil edilir. Seçimlerde Avrupa Birliği vatandaşları oy kullanabilir. İlgili maddeye göre belediyelerin karar organı olan belediye meclislerinin üyeleri seçimle gelen üyelerden oluşmalıdır. İlgili maddenin ikinci fıkrasına göre, belediyeler kendi sorumluluklarında olan mahalli müşterek nitelikteki işleri kanunla belirlenen sınırların içinde yönetme hakkına sahiplerdir. Belediye birlikleri de kendilerini yönetme hakkına sahiplerdir. İlgili maddeye göre yerel özerklik kavramının mali özerkliği de içerdiği düzenlenmiştir. Bu kapsamda yerel yönetimlerin vergilerden belirli bir gelir elde etme hakkını ve vergilendirilecek kaynaklarda belirli bir oran belirleme hakkını da içermektedir¹⁹². Federal Anayasa'nın 84. maddesi federal yasaların belediyelere ve belediye birliklerine görev ve sorumluluk yükleyemeyeceği düzenlenmiştir. Bu hüküm ise yerel yönetimlerin statüsünü belirleme yetkisinin federe devletlere verildiğini göstermektedir¹⁹³. Almanya Federal Anayasası'nda belediyelerin idari ve mali özerklikleri düzenlendiği görülmektedir, yerel yönetimlerin özerkliği açısından çekirdek bir alan oluşturulması dikkate alındığında bunun yukarıda incelenen üçüncü yöneme girdiği söylenebilir. Ayrıca, madde metnindeki "kanunla belirlenen sınırlar içindeki ifadesi" yerel yönetimlerin özerkliğinin federal ve federe kanunlarla sınırlandırıldığını göstermektedir ve federal anayasa, yerel yönetimleri ayrı bir topluluk olarak değil kurumsal yapı/tüzel kişilik olarak korumaktadır¹⁹⁴. Almanya'da yerel yönetimler federal anayasa tarafından tanınmasına karşın yerel yönetimleri düzenleme yetkisi ABD'de olduğu gibi yine federe devletlerde olduğundan Bavyera Federe Devleti Anayasasının yerel yönetimlerle ilgili hükümleri incelenecektir¹⁹⁵.

Benzer şekilde Minnesota Anayasası'nın 12. Bölümünde Yerel Yönetimler düzenlenmiştir. 12. bölüm md. 3'e göre yerel yönetimlerin kurulması, organizasyonu, birleşmesi, bölünmesi, kaldırılması, sınırların değiştirilmesi, seçimle gelen ve atanan görevlilerin niteliklerinin kanunla düzenlenebileceği hüküm altına alınmıştır. https://www.revisor.leg.state.mn.us/constitution/#article_12 (E.T.:30.10.2017)

Diğer Federe Devlet Anayasa Düzenlemeleri için bkz.: Akgül, *İdari Örgütlenme ve Siyasi Yönetim İlkesi Olarak Özerklik Kavramı*, sf.74-76

¹⁹²Almanya Federal Hükümet Resmi Sitesi'nde bulunan İngilizce Almanya Federal Anayasası,

<https://www.bundesregierung.de/Content/EN/StatistischeSeiten/breg/basic-law-content-list.html> (E.T. : 14.05.2018)

¹⁹³ Ferrari, *Local Government in Brazil and Switzerland: A Comparative Study on Merger and Intermunicipal Cooperation*, sf. 11

¹⁹⁴ Akgül, *İdari Örgütlenme ve Siyasi Yönetim İlkesi Olarak Özerklik Kavramı*, sf. 78

¹⁹⁵ Mengi, Ayşegül Kaplan, "Federal Almanya'da Yerel Yönetimler", *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt 6, Sayı 4, Ekim 1997, sf. 95

Bavyera Federe Devleti nüfus açısından Almanya’da en kalabalık federe devletlerden birisidir ¹⁹⁶. Bavyera Anayasası’nın 10. maddesinde yerel yönetimlerin görev ve yetkilerinin kanunla düzenleneceği ifade edilmiştir. Bavyera Anayasası’nın 11. maddesinde, tüm federe devlet topraklarının belediyelere bölüneceği, belediyelerin kamu tüzel kişiliğine sahip idari birimler olduğu, belediyelerin kanunların çizdiği sınırlar içerisinde kendi işlerini düzenleme ve idare etme yetkisine sahip olduğu, belediyelerin karar ve yürütme organlarının seçimle görev başına geleceği, belediyelere verilen görevlerin ve yetkilerin federe devlet hükümeti adına kullanılacağı, belediyelere verilen kendini yönetme hakkının Bavyera’da demokrasinin tepeden tırnağa güçlendirilmesi amacıyla olduğu, belediyelerin kendini yönetme hakkı belediyelerde yaşayan kişilerin siyasi hak ve yükümlülüklerinin eşitliği üzerine kurulu olduğu hüküm altına alınmıştır¹⁹⁷. Bavyera Anayasası’nın 70. maddesinde belediyelerin yönetmelikler çıkarabileceği düzenlenmiştir. Bavyera Anayasası’nın 83. maddesinde ise belediyelerin kendi mallarını ve gelirlerini serbestçe idare edeceği ve belediyelerin sorumluluğunda olan kamu hizmetleri düzenlenmiştir¹⁹⁸. İlgili maddeye göre belediyelerin kendi bütçelerini hazırlayabileceği, gerekli gelirleri elde etmek için vergileri tarh edebileceği ve federe devletin mali kapasitesi çerçevesinde belediyelere fon temin edeceği düzenlenmiştir. Yine ilgili maddeye göre federe devletin belediyelere görev devredebileceği ancak bunu yaparken de belediyelere yeterli mali kaynağı sağlayacağı düzenlenmiştir. Ayrıca belediyelerin federe devlet denetimine tabi olduğu, federe devletin belediyeleri görevlerini yerine getirirken kanunlara uygun hareket edip etmediğini denetleyeceği, görev devri yapılan hallerde belediyelerin federe devlet yetkililerinin talimatlarıyla bağlı olduğu, federe devletle belediyeler arasındaki idari uyuşmazlıkların idare mahkemelerce çözüleceği ilgili maddede hüküm altına alınmıştır.

İki federal ülke, yerel yönetimlerin tanınması açısından birbirlerinden ayrılır. ABD, yerel yönetimleri federal anayasa düzeyinde tanımazken, Almanya yerel yönetimleri tanır ve yerel yönetimlere idari ve mali özerklik sağlar. Federe devletler açısından ise her iki federe devlet yerel yönetimlerin karar ve yönetim organlarının seçimle görev başına geleceğini

¹⁹⁶ Bavyera Federe Devleti’nin nüfusu 2018 yılı itibarıyla 13 milyona yakındır. <http://population.city/germany/adm/bavaria/> (E.T. : 16.05.2018)

¹⁹⁷ Bavyera Anayasası, https://www.bayern.landtag.de/fileadmin/Internet_Dokumente/Sonstiges_P/BV_Verfassung_Englisch_formatiert_14-12-16_neu.pdf (E.T.: 16.05.2018)

¹⁹⁸ Buna göre bu hizmetler; yolların yapımı, bakımı, yerel trafik, içme suyu, ısklıdırma, gaz ve elektrik hizmetleri, besin stoklarının korunması için gerekli önlemleri almak, şehir planlaması, inşaat, konutların denetlenmesi, yerel polis, yangın koruma, yerel kültürü geliştirmek, ilkököl ve mesleki okul sistemlerini yönetmek, yetişkin eğitimi, koruma ve kamu yararı, yerel sağlık sistemi, evlilik rehberliği, anneler için yardım, çocuk bakımı, okulların hijyeni, gençlerin fiziksel eğitimi, hamamların yapımı ve bakımı, defin ve mezarlık, yerel binaların ve anıtların korunması olarak sıralanmıştır.

Bavyera Anayasası, md. 83

https://www.bayern.landtag.de/fileadmin/Internet_Dokumente/Sonstiges_P/BV_Verfassung_Englisch_formatiert_14-12-16_neu.pdf (E.T. : 16.05.2018)

öngörmüş, görevlerinin ve yetkilerinin federe devlet yasama organları tarafından belirleneceğini düzenlemiştir. Her iki federe devlet örneğinden yola çıkılarak, yerel yönetimler ile federe devletler arasındaki ilişkinin üniter devletlerde merkezi idare ile yerel yönetimler arasındaki ilişkiye benzer olduğu, yerel yönetimlerin federe devlet anayasalarının hükümlerine ve federe devlet yasama organına tabi olduğu, böylece yerel yönetimlerin statüsünün federe devletler tarafından belirlendiği söylenebilir.

Yapılan incelemeler ışığında üniter devletlerde ve federal devletlerde yerel yönetimlerin belli bir yerde yaşayan insanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak için kuruldukları ve faaliyet gösterdikleri söylenebilir. Bu açıdan iki devlet tipinde de yerel yönetimlerin işlevi aynıdır. Üniter devletlerde yerel yönetimler yerinden yönetim ilkesi uyarınca devlet tüzel kişiliğinden bağımsız bir kamu tüzel kişiliğine sahiptirler ve merkezi idareden farklı kamu hizmetlerini yerine getirmektedirler. Yerel yönetimler, kamu tüzel kişiliği aracılığıyla hak ve borç sahibi olup, icrai kararlar almaktadırlar. Üniter devletlerin hem unsurlarının hem de organlarının tekliği göz önüne alındığında, yerel yönetimlerin siyasi özerkliğe sahip olmadıkları ancak icrai karar alabilme yoluyla idari özerkliğe ve işlevlerini yerine getirmek amacıyla mali özerkliğe sahip oldukları görülmektedir. Bu açıdan yerel yönetimlerin kuruluşları, görevleri, yetkileri, organları ve ilgili diğer hükümler üniter devletlerin anayasalarında veya yasama organı tarafından düzenlenmektedir. Federal ülkelerde yerel yönetimler açısından kesin bir teori bulunmasa da, incelenen federal devletlerde yerel yönetimleri düzenleme yetkisinin federe devletlere verildiği görülmektedir. Bu bağlamda yerel yönetimlerin kuruluşları, görevleri, yetkileri ve yerel yönetimlerle ilgili diğer düzenlemeler federe devlet yasama organı tarafından düzenlenmektedir. Her iki devlet türünde de yerel yönetimlerin, en azından incelenen iki örnek federal devlet modeli nazara alındığında, siyasi özerkliklerinin bulunmadığı fakat idari ve mali özerkliğe sahip oldukları anlaşılmaktadır. Ancak yerel yönetimler konusunda üniter ve federal devletler arasında temel fark, üniter devletlerde tek bir iktidar merkezi olmasına karşın federal devletlerde birden fazla iktidar merkezi olmasıdır. Bu açıdan üniter devletlerde yerel yönetimler açısından tek bir hukuki rejim olmasına karşılık, en azından incelenen federal devletlerde yerel yönetimleri düzenleme yetkisi federe devletlere bırakıldığından, her bir merkez sayısı(federe devlet) kadar farklı yerel yönetim rejimi ortaya çıkacaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

ÜNİTER LATİN AMERİKA ÜLKELERİNDE YEREL YÖNETİMLER

Bu bölümde çalışmanın konusunu oluşturan Latin Amerika ülkelerinden üniter yapıda olanlar ele alınmıştır. Çalışma kapsamında incelenen ve üniter yapıya sahip Latin Amerika ülkeleri Kolombiya ve Peru'dur. Bu ülkelerin anayasal ve yasal düzenlemelerinde yerel yönetimlerin görevleri, yetkileri, organları ve merkezi idare ile olan ilişkileri İdare Hukuku açısından incelenecektir.

2.1. KOLOMBİYA

Kolombiya, Güney Amerika'nın kuzeybatı bölgesinde yer almaktadır. Kolombiya'nın doğu sınırında Venezüella ve Brezilya; güney sınırında Ekvador ve Peru; kuzey sınırında Atlantik Okyanusu bulunmaktadır¹⁹⁹. Kolombiya 2017 yılı itibariye 49 milyondan fazla nüfusa ve 1,109,000 kilometre kare yüz ölçümüne sahiptir²⁰⁰. Kolombiya'nın en önemli geçim kaynağını kahve ve kokain oluşturmaktadır²⁰¹.

Latin Amerika'daki diğer ülkelere kıyasla Kolombiya hiçbir zaman askeri rejimlerle yönetilmemiştir²⁰². İspanya'dan bağımsızlığını kazandığı tarihten itibaren Kolombiya'da yalnızca 3 kez askeri müdahale olmuştur. Askeri rejimlerle yönetilmemesine karşın, Kolombiya ülke içindeki silahlı çatışmalara ve şiddete sahne olmaya devam etmektedir. Kolombiya Devleti, ELN(*Ejército Popular de Liberación*) ve FARC(*Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia*) adlarındaki tam teçhizatlı gerilla gruplarının yanı sıra ülkede hızlı bir şekilde büyüyen paralimiliter gruplara karşı mücadele etmektedir. Soğuk Savaş'ın bitişinden beri herhangi bir siyasi amaca sahip olmayan bu gruplar adam kaçırma, uyuşturucu ticareti ve terörizm ile bağlantılı olmuşlardır. Özellikle FARC ve diğer paramiliter kuvvetler dünyadaki kokainin %80'ini üretmektedirler²⁰³.

¹⁹⁹ United Nations, United, *Republic of Colombia Public Administration Country Profile*, 2007, <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/un/unpan028167.pdf>, (E.T. : 5.12.2017)

²⁰⁰ <http://www.worldometers.info/world-population/population-by-country/> (E.T.: 5.12.2017)

²⁰¹ Çınar, Yusuf, "Latin Amerika'nın İstikrar Arayan Ülkesi: Kolombiya", Ed. İsmail Ermağan(der.), *Dünya Siyasetinde Latin Amerika* 1. Baskı, Nobel Yayıncılık, Ankara 2017, sf. 139

²⁰² Faletti, Tulia G., *Decentralization and Subnational Politics in Latin America*, First Edition, Cambridge University Press, New York, 2010, sf. 122

²⁰³ Nations, Republic of Colombia Public Administration Country Profile, sf. 3

2.1.1. Devlet Yapısı

Kolombiya, İspanya'dan 1810 yılında bağımsızlığını kazandıktan sonra federal devlet yapısını benimsemiştir. Ancak, mevcut federal devlet yapısının belediyelere sınırsız bir özerklik tanınmasına tepki olarak, 1886 Anayasası'nda Kolombiya üniter devlet olarak kabul edilmiştir²⁰⁴. 1991 Kolombiya Anayasası'nın 1. Maddesinde; devlet şeklinin üniter olduğu, yerel yönetimlerin özerkliğine dayalı olarak yerinden yönetime ve hukukun üstünlüğüne dayanan bir sosyal devlet olduğu hüküm altına alınmıştır²⁰⁵. Bu madde Kolombiya'nın aşırı merkeziyetçilik ve aşırı adem-i merkeziyetçilik (federalizm) arasında bir ara formül benimsediğini göstermektedir. Buna göre Kolombiya siyasi açıdan merkeziyetçi, idari açıdan ise oldukça yerinden yönetimci bir ülkedir. Siyasi merkeziyetçilik yasama, yürütme ve yargı erklerinin tek bir merkezde toplanmasını ifade eder. Yerel yönetimlerin idari yetkileri olsa da yasama ve yargı yetkileri bulunmaz²⁰⁶. Ülkenin yasama, yürütme ve yargı organı kısaca incelenmelidir.

Yasama organı 166 üyeli Temsilciler Meclisi'nden ve 102 üyeli Senato'dan oluşan Kongre'dir. Temsilciler Meclisi ve Senato üyeleri doğrudan halk tarafından 4 yıllığına seçilmektedir. Senato üyelerinin ülke çapında seçilmesine karşılık, Temsilciler Meclisi üyeleri ülkenin 32 idari bölgesinde çoğunluk sistemine göre seçilmektedir²⁰⁷. Kongre'nin kanunlar aracılığıyla yerine getirebileceği görevler arasında; kanunları yorumlamak, değiştirmek, kaldırmak; gerekli her kanunu çıkarmak, bölge meclislerine özel yetkiler devretmek; bakanlıkları, idari birimleri, kamu kurumlarını, denetleme ve kontrol birimlerini ve ulusal seviyede diğer tüzel kişileri kurmak, kaldırmak, değiştirmek; Anayasa'da belirlenen kurallara uygun olarak ülkenin mülki sınırlarını belirlemek gibi görevler yer almaktadır. Ayrıca yerel yönetimlerin kurulmalarıyla, kaldırılmalarıyla, değiştirilmeleriyle veya birleştirmeleriyle ilgili temel koşulları ve yetkilerini belirlemek bulunmaktadır (KAY. md. 150).

Yürütme organını ise Başkan oluşturmaktadır. Başkan devletin, hükümetin başı ve en yüksek idari otorite sayılmaktadır. Kolombiya Anayasası'nın 260. maddesine göre başkan

²⁰⁴ Lemus, Gustavo Bell, "The Decentralised State: An Administrative or Political Challenge?", Ed. Eduardo Posada-Carbo(der.), *Colombia The Politics of Reforming The State*, Machimillan Press LTD, Great Britain, 1988, sf. 97; Nickson, R. Andrew, *Local Government in Latin America*, Lynne Rienner Publishers, Colorado, 1995, sf. 145

²⁰⁵ Kolombiya Anayasası'nın resmi bir devlet çevirisi bulunmadığından, Marcia W. Coward, Peter B. Heller, Vellve Torras ve Max Planck Enstitüsü'nün çevirdiği 2013 Anayasa değişikliklerini de içeren bu anayasa metni tercih edilmiştir. Kolombiya Anayasası'nın ilgili maddeleri için bu çeviri esas alınmıştır. https://www.constituteproject.org/constitution/Colombia_2005.pdf (E.T. 4.12.2017)

²⁰⁶ Departamento Nacional de Planeacion/ Republica de Colombia, *El Estado Y Su Organización*, Departamento Nacional de Planeacion, Bogota, Febrero 2005, sf. 25

²⁰⁷ Nations, Republic of Colombia Public Administration Country Profile, sf. 6

doğrudan halk tarafından seçilmektedir²⁰⁸. Başkan'ın sorumlulukları arasında; kabine bakanlarını, idari birimlerin yöneticilerini atamak ve görevden almak, dış ilişkileri yürütmek, uluslararası antlaşmaları imzalamak, konsolosluk ve elçilik personelinin atamak; kanunları onaylamak, yayınlamak, uygulamak, uygulatmak; askeri kuvvetlere başkomutanlık yapmak, kamu düzenini korumak, gerekli gördüğü halde askeri operasyonları yönetmek; bakanlıkların, idari birimlerin ve diğer ulusal kamu tüzel kişilerinin yapısını değiştirmek vb. sorumlulukları bulunmaktadır (KAY. md. 189).

Yargı organını ise sırasıyla Anayasa Mahkemesi, Yüksek Adalet Divanı, Danıştay, Yüksek Hakimler ve Savcılar Konseyi, diğer yüksek mahkemeler, asliye ve idare mahkemeleri oluşturmaktadır²⁰⁹. Anayasa mahkemesi, anayasaya uygunluk denetimi yapmaktadır (KAY. md. 241). Yüksek Adalet Divanı ise olağan yargı yolunda en yüksek yargı merciisidir (KAY. md. 234) ve temyiz mercii olarak görev yapmaktadır, bunun yanı sıra suç işlediğinde Başkan'ı ve diğer milletvekillerini Yüce Divan sıfatıyla yargılamaktadır (KAY. md. 234). Danıştay²¹⁰ ise Türkiye'de olduğu gibi yüksek idare mahkemesidir ve idari konularda Devlet'in danışma organıdır (KAY. md. 237).

2.1.2. Merkezi Yönetim İlkesi

Kolombiya Anayasası'nda merkezi yönetim ilkesi düzenlenmemiştir. Ancak, Kolombiya İdare Hukuku'nda merkezi yönetim ilkesi kabul edilir. Buna göre merkezi idare, kamu görevlerinin ve hedeflerinin geliştirilmesinde sorumludur. Hükümetin başında olan başkan hem siyasi hem de idari bir kişiliktir. Başkan'ın siyasi niteliği devletle ve devletin seçilmiş organlarıyla olan ilişkisini ifade eder. Başkan'ın idari niteliği ise İdare'nin en yüksek otoritesi olmasıyla, karar verme yetkisinin kendisinde toplanmasıyla ve İdare'nin bütünlüğünü sağlamak için emir verebilmesiyle ve hiyerarşik yetkilerini kullanabilmesiyle ifade edilir. Hiyerarşi ilişkisinden doğan düzenin merkezi idarenin taşra birimleri oluşturulmasına engel olmayacağı, fakat merkezi idare taşra birimlerinin²¹¹ kamu tüzel kişiliği olmayacağı ve merkezi idarenin otoritesine tabi olduğu kabul edilmektedir²¹². Kolombiya'da merkezi idare ise Başkan başta olmak üzere bakanlıklar ve idari birimler şeklinde örgütlenmiştir. Bakanlar ve idari

²⁰⁸ Pekel, Abdulkadir, "Koalisyonlu Başkanlık Sistemi: Kolombiya", Ed. Serdar Ünver İlyas Doğan (der.), *Dört Kıtada Başkanlık Sistemi*, Astana Yayınları, Ankara 2017, sf. 267

²⁰⁹ Nations, Republic of Colombia Public Administration Country Profile, sf. 7

²¹⁰ Kolombiya Anayasası'nda "Council of State" ifadesi kullanılmaktadır. Bu sebeple metinde ilgili kavram "Danıştay" olarak çevrilmiştir.

²¹¹ Belirtmek gerekir ki, söz konusu kaynakta merkezi idarenin taşra birimlerinin kurulabileceğinin belirtilmesine karşın, ne incelenen Kolombiya kanunlarında ne de diğer kaynaklarda ülkede doğrudan merkezi idarenin taşra teşkilatının bulunduğuna yönelik bir bilgiye rastlanmamıştır.

²¹² Departamento Nacional de Planeación/ Republica de Colombia, *El Estado Y Su Organización*, sf. 20

birimlerin yöneticileri hiyerarşik açıdan aynı seviyede yer alır ve kendi faaliyet alanlarında ulusal planları ve programları hazırlar, gerekli kararları verirler²¹³. Bu kişiler kendi faaliyet alanlarında kamu idaresinin başı olarak tanımlanmışlardır. Sorumlulukları, Başkan'ın talimatlarıyla kendi faaliyet alanlarında gerekli politikaları hazırlamak, idari işlemleri yürütmek ve kanunları uygulamak olarak düzenlenmiştir (KAY. md. 209). Ayrıca, Kolombiya Anayasası'nın 209. maddesinde yetki genişliği ilkesi kabul edilmiştir. 489 Sayılı kanuna göre yetki genişliği, bir kurumun veya kamu tüzel kişisinin merkez yeri dışında bu kurumun veya kamu tüzel kişisinin yetkilerinin taşra birimlerinde çalışan kişiler tarafından üstlerinin emir ve talimatları altında kullanılmasıdır. Kolombiya'da yetki genişliği ilkesi coğrafi olarak veya hiyerarşik/işlevsel olarak uygulanmaktadır. Coğrafi olarak yetki genişliği uygulaması merkezden diğer şehirlere yönelik olarak uygulanır. Buna örnek olarak bölgesel olarak teşkilatlanmış Ulusal Eğitim Hizmetleri (SENA) gösterilir. Hiyerarşik/işlevsel olarak ise kanunun izin verdiği hallerde bir makamın başka bir makama ait yetkilere sahip olması olarak ifade edilir²¹⁴. Buna örnek olarak ise Başkan'ın yetkilerini, bakanlıkların kullanmasına izin vermesi gösterilir. Yetki genişliğinde de her iki durumda da merkezi idare bu yetkilere sahip olmaya devam eder ve ilgili birimler merkezi idarenin emir ve talimatları altında ilgili yetkileri kullanırlar²¹⁵. Kolombiya'da yetki genişliği ilkesinin coğrafi açıdan uygulanması teorik anlayışla uyumlu değildir. En azından teorik düzeyde coğrafi yerden kast "il" gibi taşra birimi olmasına karşılık, Kolombiya'da coğrafi yerden anlaşılan belli bir kamu kurumunun bulunduğu yer ve ilgili kamu kurumunun yetkilerinin taşra birimi tarafından kullanılmasıdır. Yine teorik olarak yetki genişliği teoride merkezi idare ile taşra teşkilatı arasında bulunurken²¹⁶, Kolombiya'da yetki genişliği kamu kurumları/ kamu tüzel kişileriyle bunların taşra teşkilatları arasında bulunmaktadır. Ayrıca teorik düzeyde işlevsel yetki genişliğinin de genel olarak kabul edilmediğine dikkat çekmek gerekir.

2.1.3. Yerinden Yönetim İlkesi ve Yerel Yönetimler

1886 Kolombiya Anayasası, 1991 yılına kadar yürürlükte kalmıştır²¹⁷. 1886 Kolombiya Anayasası'na göre Başkan'ın valileri atama yetkisi bulunmaktaydı, atanan valiler de belediye başkanlarını atamaktaydı. Ayrıca, atama yoluyla gelen valilerin ve belediye başkanlarının

²¹³ A.g.e., sf. 36

²¹⁴ Maldonado, Alejandro Ordonez/ Curvelo, Martha Castaneda/ Diaz, Carlos Augusto Mesa/ Padilla, Chrisian Jose Mora, *Descentralizacion y entidades territoriales*, Instituto de Estudios del Ministerio Publico, Bogota, 2011, sf. 28-29

²¹⁵ Departamento Nacional de Planeacion/ Republica de Colombia, *El Estado Y Su Organizacion*, sf. 21

²¹⁶ Gözler/Kaplan, *İdare Hukuku Dersleri*, sf. 76

²¹⁷ Constitutional History of Colombia, <http://www.constitutionnet.org/country/constitutional-history-colombia> (E.T. : 01.07.2018)

seçilmiş üyelerden oluşan bölge meclisleri ve belediye meclisleri üzerinde etkili veto yetkileri bulunmaktaydı²¹⁸. 1960'lı yıllarda sosyal hizmetlerin yürütülmesi için bölge seviyesinde belirli bir ölçüde özerkliğe sahip kamu kurumları kurulmuştur²¹⁹. İlgili kamu kurumları merkezi idareye ve bakanlıklara bağlı olarak genellikle uzmanlık ilkesine göre tek bir kamu hizmeti alanında 1960'lı ve 1970'li yıllarda faaliyet göstermişlerdir. Bu kamu kurumları imar, iskan, sağlık, eğitim gibi alanlarda ve elektrik, su, kanalizasyon gibi temel kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde yerel yönetimlerin yerini almıştır²²⁰. Ancak bu kurumlar ülke çapında faaliyetlerini yeknesak bir şekilde yürütememiştir. İlgili kamu kurumları bazı bölgelere daha fazla özel yatırımı çekmeye çalışmış, bunun sonucu olarak diğer bölgeler fakir kalmış ve bölgeler arası eşitsizlikler doğmuştur²²¹. Temel kamu hizmetlerinin yetersiz bir şekilde yerine getirilmesi sebebiyle 1970'li ve 1980'li yıllarda çeşitli protesto eylemleri yapılmıştır²²². Bu protestolar nedeniyle şehir merkezlerinde ve bölgelerde sosyal ve ekonomik aktiviteler durmuştur²²³. Meydana gelen protesto eylemleri, kamu kurumlarının kusurlarını ve kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde yerel yönetimlerin önemini ortaya çıkarmıştır. Ayrıca bu protesto eylemleri daha önceleri belediye başkanlarının atama yoluyla görev başına gelmesinin sona ereceğinin bir göstergesi olmuştur²²⁴.

Protesto eylemlerinin neden olduğu sosyal huzursuzluğu önlemek adına²²⁵ ülkede 1980'li yılların ortalarından itibaren yerinden yönetim reformları başlamıştır. Yerinden yönetim reform sürecinin amaçları arasında yerel kamu hizmetlerinin yerel yönetimler tarafından yerine getirilmesini sağlamak ve yerel demokrasiyi güçlendirmek bulunmaktaydı²²⁶. Çeşitli kanunlarla, başkanlık kararnameleriyle ve 1991 Kolombiya Anayasası'nın yürürlüğe girmesiyle birlikte yerel yönetimlerin işleyişi yeniden düzenlenmiştir²²⁷. Bu kapsamda öncelikle 1986 yılında 11 Sayılı Kanunla belediye başkanlarının halk tarafından seçilmesi düzenlenmiştir, 1991 Kolombiya Anayasası ile valilerin halk tarafından seçilmesi düzenlenmiştir. Daha sonra çeşitli kanunlarla belediyelerin kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi konusunda sorumlulukları artırılmış ve belediyeler mali açıdan güçlendirilmiştir.

²¹⁸ Willis, Eliza/ Garman, Christopher da C. B./ Haggard, Stephan, "The Politics of Decentralization in Latin America", *Latin America Research Review*, Vol. 32 (No. 1),1999, sf. 30

²¹⁹ Faletti, *Decentralization and Subnational Politics in Latin America*, sf. 124

²²⁰ Collins, Charles David, "Local government and urban protest in Colombia", *Public Administration and Development*, Vol. 8 1988, sf. 426

²²¹ Faletti, Tulia G., "A Sequential Theory of Deentralization: Latin American Cases in Comparative Perspective", *American Political Science Review*, Vol. 99 (No.3),Ağustos 2005, sf. 338

²²² Forero, Henry/ Salazar, Manuel, "Local Government and Decentralization in Colombia", *Environment and Urbanization*, Vol. 3 (No. 2),Ekim 1991, sf. 121

²²³ Fiszbein, Ariel, "The Emergence of Local Capacity: Lessons From Colombia", *World Development*, Vol. 25 (No. 7),1997, sf. 1030

²²⁴ Faletti, A *Sequential Theory of Deentralization: Latin American Cases in Comparative Perspective*, sf. 339

²²⁵ Nickson, *Local Government in Latin America*, sf. 146

²²⁶ Sanchez, Fabio/ Palau, Maria Del Mar, *Conflict, Decentralisation and Local Governance in Colombia 1974-2004*, UNIVERSIDAD DE LOS ANDES-CEDE, 2006, sf.14

²²⁷ Fiszbein, *The Emergence of Local Capacity: Lessons From Colombia*, sf. 1030

2000 yılında ise 715 Sayılı Kanun ile bölgelerin ve belediyelerin sağlık ve eğitim gibi çeşitli konularda yetkileri artırılmıştır. Bu kapsamda aşağıda görüleceği üzere bölgeler ve belediyeler eğitim ve sağlık alanlarında önemli yetkilere sahip olmuşlardır²²⁸.

Kolombiya Anayasası'nın 1. maddesinde devletin yerel yönetimlerin özerkliği üzerine kurulu olarak yerinden yönetime dayandığı hükmü vardır. Ancak, yerinden yönetimin tanımı Kolombiya Anayasası'nda bulunmaz. 2011 Tarihli 1454 Sayılı Yerel Örgüt Kanunu'nun 3. Maddesinde tanımlar kısmında yerinden yönetim “merkezi idare, yerel yönetimler ve yerel yönetim birlikleri arasında yetki paylaşımının merkezi idare organlarının karar verme yetkisinin ilgili yerel yönetimlere uygun olduğu ölçüde ve gerekli ve yüksek planlama kapasitesini sağlayacak bir şekilde aktarılmasını içermesi, yerel yönetimlerin kendi işlerini ve çıkarlarını yönetmesi, merkezi idarenin gerekli kaynakları yerel yönetimlere sağlaması” olarak tanımlanır²²⁹. Kolombiya'da yerinden yönetim ilkesi, yer bakımından yerinden yönetim ve hizmet bakımından yerinden yönetim olmak üzere ikiye ayrılır. Yer bakımından yerinden yönetim, belli bir coğrafyada yaşayan kişilere kendi çıkarlarının gerektirdiği kamu işlerinin idare edilmesi için tüzel kişilik tanınması, bu kişiliğe görevlerin, yetkilerin ve kaynakların devredilmesi olarak tanımlanır. Yer bakımından yerinden yönetimin özellikleri; devlet tüzel kişiliği dışında tüzel kişilik, yerel yönetimlerin mali özerkliği, kanunların sınırları içinde karar verebilme ve kendi teşkilatlarını düzenleme yani idari özerkliği ve anayasa, kanunların belirlediği sınırlar içinde belirli bir özerkliğe sahip olmak olarak sıralanır²³⁰. Yer bakımından yerinden yönetimler, Kolombiya İdare Hukuku'nda idari yerinden yönetim kapsamına girer. İdari yerinden yönetim anlayışına göre devlet idaresinin büyük çoğunluğu yerel yönetimler olarak örgütlenmiştir ve kamu hizmetlerinin büyük çoğunluğu da yerel yönetimler tarafından yerine getirilir²³¹. İdari yerinden yönetimde, merkezi idare, ekonomik ve sosyal kalkınmanın amaçlarını belirlemekten ve bu amaçlara ulaşma konusunda yerel yönetimlere gerekli politikalarla rehberlik etmekten sorumludur²³². Bu kapsamda merkezi idare, bakanlıklar aracılığıyla yerel yönetimlere tavsiyeler verir, planlarının ve programlarının uygulanmasını koordine eder, gerekli teknik desteği, işbirliğini ve yardımı sunar. Yani bakanlıklar doğrudan yerel yönetimlerle iletişim halindedir²³³. Merkezi idare aynı zamanda, kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi konusunda gerekli planların, politikaların ve stratejilerin belirlenmesinden

²²⁸ Faguet, Jean-Paul/ Sanchez, Fabio, "Decentralization and access to social services in Colombia", *Public Choice*, Vol. 160 2014, sf. 231

²²⁹ 2011 Tarihli 1454 Sayılı Yerel Örgüt Kanunu, <http://www.alcaldiabogota.gov.co/sisjur/normas/Norma1.jsp?i=43210> (E.T.: 20.12.2017)

²³⁰ Departamento Nacional de Planeacion/ Republica de Colombia, *El Estado Y Su Organizacion*, sf. 23

²³¹ Ministerio de Relaciones Exteriores/ Republica De Colombia, Respuesta del Estado Colombiano a Cuestionario sobre “La administración local y los derechos humanos”, sf. 1 <http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/AdvisoryCom/LocalGvt/Colombia.pdf> (E.T.: 25.05.2018)

²³² Departamento Nacional de Planeacion/ Republica de Colombia, *El Estado Y Su Organizacion*, sf. 62-63

²³³ A.g.e, sf. 37

sorumludur. Yerel yönetimlerden olan ve vali, bölge meclisinden oluşan bölgeler, bölgesel planlama yapmaktan, kendi bölgelerinde kalkınmayı artırmak için gerekli hedefleri belirlemekten, belediyelere rehberlik etmekten, bölgelerde gerekli alanlara yatırımı yapmaktan ve gerekli kamu hizmetleri yerine getirmekten sorumludur. Belediyeler ise yerel kalkınmayı geliştirmekten, yatırım yapmaktan, gerekli kamu hizmetlerini sağlamaktan sorumlu olup, kamu harcamalarını yaparlar²³⁴.

Kolombiya’da yerel yönetimler açısından Anayasa’nın 209. maddesinde düzenlenen yetki devri ilkesi de geçerlidir. Yetki devri ilkesi, gerçek kişiler arasında yetki devrini kapsadığı gibi, devlet tüzel kişiliği ve kamu tüzel kişileri arasında da yetki devrini kapsamaktadır. Örneğin Başkan, valilere veya belediye başkanlarına yetki devri yapabilir. Devlet tüzel kişiliği ve kamu tüzel kişiliği açısından yetki devrine örnek ise, ulusal kuruluşlar ve idari kurumların örneğin Başkan gibi, anlaşma yoluyla özel görevleri yerel yönetimlere devredebilmesidir²³⁵. Ayrıca, merkezi idarenin yerel yönetimler üzerinde idari vesayet denetimi de bulunmaktadır. Vesayet denetimi yerel yönetimlerin temsilcilerinin görevden alınmasını, kararlarının iptal edilmesini, kararlarının onaylanmasını içermektedir²³⁶. Vesayet denetimi, merkezi idarenin yerel yönetimler üzerinde genel hükümet planlarının uygulanmasındaki çabalarda ve stratejilerde bütünlüğü sağlamak amacıyla kullanılır. Kolombiya’da vesayet denetimini Başkan, Ulusal Planlama Departmanı, Maliye Bakanlığı, bakanlıklara bağlı denetleme ve kontrol birimleri (*superintendencias*) ve diğer bakanlıklar yapmaktadır²³⁷. Başkan, kanunla düzenlenen sınırlı hallerde valileri ve belediye başkanlarını görevden alabilir (KAY. md. 304-314). Ulusal planlama departmanı, yerel yönetimlere ait projelerin taslaklarının uygulanmasını durdurmak gibi önleyici tedbirlerde bulunabileceği gibi, yeni projeleri kabul etmeme veya projeleri uygulayan kişileri değiştirmek gibi düzeltici önlemler alabilir. Maliye Bakanlığı yerel yönetimlere yapılan mali transferleri iptal edebilir. Diğer bakanlıklar ve kontrol birimleri ise faaliyet alanlarındaki kamu hizmetlerinin konularına göre yerel yönetimlerin kararlarını denetler, gerekli hallerde iptal eder ve onar²³⁸. Ayrıca, Kolombiya Anayasası’nın 115. maddesine göre valilikler ve belediye başkanlıkları yürütme organının bir parçası sayılmaktadır. Bu hüküm merkezi idare ile yerel yönetimler arasında sıkı bir bağ olduğunu

²³⁴ A.g.e. , sf. 62-63

²³⁵ Maldonado, Alejandro Ordonez/ Curvelo, Martha Castaneda/ Diaz, Carlos Augusto Mesa/ Padilla, Chrisian Jose Mora, *Descentralizacion y entidades territoriales* Instituto de Estudios del Ministerio Publico, Bogota, 2011, sf. 28-29

²³⁶ Soto, David, "La descentralización en colombia: centralismo o autonomía", *Revista Opera* Vol. 3 (No. 3),2003, sf. 133

²³⁷ Maldonado/ Curvelo/ Diaz/ Padilla, *Descentralizacion y entidades territoriales* , sf. 102

²³⁸ A.g.e., sf. 103

göstermektedir. Ancak söz konusu anayasa maddesinde geçen ifadeden Başkanla valiler ve belediye başkanları arasında hiyerarşik bir ilişkinin var olup, olmadığı anlaşılmamaktadır.

Yerel yönetimler, Kolombiya Anayasası'nın "Yerel Örgüt" başlıklı 9. Kısım, 285. ve 331. maddeler arasında düzenlenmiştir. Kolombiya Anayasası'nın 285. maddesine göre, ülkenin coğrafi bölünmesi dışında devletin sorumlu olduğu görevleri ve hizmetleri yerine getirmek için kanunla kurulacak birimlerin olacağı hüküm altına alınmıştır. Kolombiya Anayasası'nın 286. maddesine göre bölgeler, özel bölgeler, belediyeler ve yerlilere ayrılmış bölgeler yerel yönetimlerdir. Kolombiya Anayasası'nın 106. maddesinde yerel yönetimlerin kamu tüzel kişiliğine sahip olduğu hüküm altına alınmıştır. Yerel yönetimler, anayasanın ve kanunların sınırları içerisinde kendi menfaatlerini yönetmek açısından özerkliğe sahiptir. Bu kapsamda hakları; kendi organları tarafından yönetilmek, kendilerine verilen yetkileri kullanmak, kendi gelirlerini²³⁹, kaynaklarını yönetmek, kendi görevlerini yerine getirmeleri açısından gerekli vergileri tahsil etmek ve milli gelirlere iştirak etmek olarak sıralanmıştır, yani bu hüküm yerel yönetimlerin idari ve mali özerkliğine işaret etmektedir (KAY. md. 287). Kolombiya Anayasa Mahkemesi, maddede bahsi geçen özerkliğin ülkenin üniter devlet niteliğinden dolayı sınırlı olduğunu ifade etmektedir. Mahkemeye göre yasama, yargı ülke çapında bir merkezde toplanmıştır ve siyasi kararlar, kanunlar ve yargı makamlarının kararları ülke çapında yeknesak bir şekilde uygulanır. Yerel yönetimlerin özerkliği, kendi işlerini yönetmeyi ve kendi coğrafi yetki alanlarında ve kanunların sınırları içinde belirli konularda düzenleme yapma yetkisini içermektedir²⁴⁰. Yerel Örgüt Kanunu'nda merkezi idare²⁴¹ ile yerel yönetimler arasında yerel yönetimlerin diğer yetkilerine ilave olarak yetki paylaşımı yapılacağı düzenlenmiş ve merkezi idarenin, yerel yönetimlerin yetkilerini kanunda düzenlenecek koşullara göre, Koordinasyon, Uyumluluk ve Yerindelik ilkelerine uygun olarak kullanacağı düzenlenmiştir (KAY. md. 288). Bu ilkeleri kısaca incelemek gerekirse; Koordinasyon ilkesi,

²³⁹ Belediyelerin gelirleri vergi ve vergi dışı gelirler olmak üzere ikiye ayrılır. Belediyelerin vergi gelirleri; emlak vergisi, çevresel ek ücret, sanayi ve ticaret, bildirim ve panolar, görsel dış reklam, resim ve şehircilik, umumi gösteriler, yol işgali, klüp sistemine göre satış, belediye çekilişleri, at yarışları, mezbahalar, itfaiye, motor yakıt tüketim, ulaşım ve taşıma, telefon, kamu ışıklandırması, damga, markaların kayıt vergisi, kamu hizmeti sözleşmeleri katkılarında oluşur. Belediyelerin vergi dışı gelirlerini ise, oranlar ve fiyatlar, para cezaları ve diğer cezalar, vergi katkıları, transferler, ulusal genel katılım sisteminden doğan transferler, artı değerden doğan katılımlar oluşturmaktadır. Bölgelerin de gelirleri vergi ve vergi dışı gelirler olarak ikiye ayrılır. Bölgelerin vergi gelirleri, kayıt ve açıklama, alkollü içecekler, bira, sigara ve tütün ürünleri, sığır kesim, motor yakıt tüketim ücreti, pullar ve motorlu araç vergisinden oluşur. Bölgelerin vergi dışı gelirleri ise, oranlar ve fiyatlar, para cezaları, diğer cezalar ve katkılardan oluşur.

Maldonado/ Curvelo/ Diaz/ Padilla, *Descentralización y entidades territoriales*, sf. 117-118

²⁴⁰ Cock, Vanessa Suel, "La organización territorial colombiana frente a la tendencia contemporánea de configuración federal", *Estud. Socio-Juríd.*, Bogotá (Colombia), Vol. 10 (No. 1), enero-junio de 2008, sf. 190

²⁴¹ Bölgelerin ve belediyelerin bu kanunda düzenlenen yetkileri aşağıda incelenecektir. Merkezi idarenin yetkileri Yerel Teşkilat Kanunu'nun 29. Maddesinde düzenlenmiştir. Bu yetkiler; ulusal çıkar konularında mülki planlamanın, ulusal park alanlarının ve koruma alanlarının genel politikasını oluşturmak, büyük altyapı projelerinin yerlerini belirlemek, güvenlik ve savunma için sınırlı alanları belirlemek, kentleşme sürecinin ve şehir sistemlerinin ana esaslarını belirlemek, bölgelerde sosyal altyapıların ve kamu hizmetlerinin eşit bir şekilde dağıtılmasını sağlayacak kriterleri ve esasları düzenlemek, tarihi ve kültürel öneme sahip alanları korumak ve muhafaza etmek; bölgeler, belediyeler, yerel yönetim birlikleri, Yerel Teşkilat Kanunu kapsamında sözleşmeyle yapılacak yetki devirleri kapsamında uygulanacak ekonomik ve iyi yönetişim ilkelerini tanımlamak ve düzenlemek olarak sıralanmıştır.

merkezi idarenin veya yerel yönetimlerin yürüttüğü faaliyetlerde devletin amaçlarının yerine getirilmesi için kendi içlerinde ve diğer yönetim birimlerinin yürüttüğü faaliyetler arasındaki uyum ve tutarlılık olarak tanımlanır. Uyumluluk ilkesi, merkezi idarenin, iki veya daha fazla yerel yönetimin birbirlerinin yetkilerine saygı göstererek, verimlilik sağlama amacıyla ortak amaca yönelik ortak faaliyetler yürütmesini ifade eder. Yerindelik ilkesi ise, daha üst düzeyde bulunan makamların daha alt düzeyde olan makamları desteklemesi, alt düzeydeki makamların faaliyetlerini geçici olarak yerine getirmesi anlamına gelir²⁴².

Ülkede yerel yönetim birimleri temel olarak bölgelerden ve belediyelerden oluştuğundan²⁴³, bu yerel yönetim birimleri geniş ölçüde incelenecektir ancak diğer yerel yönetim birimlerine kısaca değinmek gerekirse; Kolombiya Başkenti olan Bogota ve Cundinamarca gibi özel bölgeler, Kolombiya Anayasası'nın 322. maddesi gereğince özel rejime tabidir. Özel bölgeler, bölgelerin ve belediyelerin görevlerine ve yetkilerine sahiptir²⁴⁴. Yerlilere ayrılan bölgeler ise, 1990 Anayasası ile yerlilerin kültürlerini sürdürebilmeleri ve politikalarını oluşturabilmeleri için kurulmuş bölgelerdir. Ancak yerlilere ayrılan bölgelerin özerklikleri son derece zayıftır ve bu bölgeler büyük ölçüde belediyeler tarafından denetlenmektedir²⁴⁵. Kolombiya Anayasası'nda bölgelerin ve belediyelerin tanımları yapılmış, karar ve yürütme organlarının seçimle görev başına geleceği, karar ve yürütme organlarının yetkileri de düzenlenmiştir. Bunlara ilgili kısımlarda değinilecek, öncelikle bölgeler, daha sonra ise belediyeler incelenecektir.

2.1.4. Bölgeler

Kolombiya Anayasası'nın 298. maddesine göre bölgeler, bölgesel konuların yürütülmesinde, kendi bölgelerinde ekonomik ve sosyal kalkınmanın planlanması ve geliştirilmesi konusunda Anayasa'da belirlenen sınırlar çerçevesinde özerkliğe sahiptirler. Bölgeler; idari görevlerini yerine getirirler, belediyelerle ilgili koordinasyon faaliyetlerini yürütürler, merkezi idare ve belediyeler arasında aracılık faaliyeti yürütürler, Anayasa ve kanunlarda belirtilen kamu hizmetlerini yerine getirirler (KAY. md. 298). 1986 tarih ve 1222

²⁴² Ladino, Julio César Gamba, "Régimen constitucional colombiano del servicio público", Ed. Luis Gerardo Rodríguez Lozano David Cienfuegos Salgado(der.), *Actualidad de los servicios públicos en Iberoamérica*, National Autonomous University of Mexico , Institute of Legal Research, Mexico 2008, sf. 237

²⁴³ OECD/ UCLG, *Subnational Governments around the world: Structure and finance*, 2016, sf. 242

²⁴⁴ Maldonado/ Curvelo/ Diaz/ Padilla, *Descentralización y entidades territoriales*, sf. 53

²⁴⁵ Benedikter, Thomas, *The World's Modern Autonomy Systems Concepts and Experiences of Regional Territorial Autonomy*, Eurac Research, Bozen/Bolzano, 2009, sf. 211

Sayıli kararnamenin 3. maddesine göre bölgeler kamu tüzel kişiliğine sahiptir²⁴⁶. Ayrıca, bölgeler yönetmelik ıkarabilir²⁴⁷.

2.1.4.1. Bölgelerin Kuruluşu

2011 Tarihli 1454 Sayılı Yerel Teşkilat Kanunu'nun 23. maddesine göre kurulacak bölgelerde Yerel Teşkilat Komisyonu ve Ulusal Planlama Departmanı bulunması gerekir. Ayrıca ilgili maddede yeni bölge kurulması için diğer kanunlarda başka koşulların düzenlenebileceği ngrlmřtr²⁴⁸. Bu kapsamda, 1986 tarih ve 1222 Sayılı Kararname'nin 8. maddesine göre bir yerleşim biriminde yeni bölge kurulabilmesi için, o yerleşim birimindeki bölge meclislerinin üyelerinin dörtte üç çoğunluğunun bunu talep etmesi, ilgili yerleşim biriminde en az 500 bin kişinin yaşıyor olması ve ilgili yerleşim biriminin yıllık gelirinin 50 milyon Peso olması ve ayrıca hükümetin olumlu görüşünün alınması gerekmektedir²⁴⁹. Bu koşullar sağlandıktan ve buna ilişkin belirlenen usuller, çalışmalar ve halkoylaması tamamlandıktan sonra Kongre yeni bölgeleri kanun yoluyla kurabilir AY. md. 297).

2.1.4.2. Bölgelerin Görevleri

1986 tarih ve 1222 Sayılı kararnamenin 7. maddesinde bölgelerin görevleri ; ekonomi, sosyal kalkınma ve kamu işleri ile ilgili ulusal nitelikte planların ve programların hazırlanmasına katılmak, bunların uygulanmasını koordine etmek²⁵⁰; görevlerini yerine getirmek, ulusal kamu hizmetlerini sağlamak veya yetki devri koşullarına ve bu amaçla imzaladıkları sözleşme koşullarına uygun olarak bu hizmetlerin yerine getirilmesini ve uygunluğunu koordine etmek ; kalkınmalarıyla veya bölge halkının refahıyla ilgili ekonomik faaliyetleri ulusal ve bölgesel planlara ve programlara uygun olarak geliştirmek ve yerine getirmek; belediyelere idari, teknik ve mali yardımlarda bulunmak, belediyelerin kalkınmasını geliştirmek ve kanunların gösterdiği hallerde belediyeler üzerinde idari vesayet denetimi yapmak; yetkili makamlarla işbirliği yaparak çevrenin korunması için gerekli görevleri yerine getirmek ve doğal kaynakların makul kullanımı için gerekli işlemleri yapmak; Anayasa ve kanunların belirlediği diğer idari görevleri ve hizmetleri yerine getirmek olarak

²⁴⁶ 1986 Tarihli 1222 Sayılı Kararname, <http://www.alcaldiabogota.gov.co/sisjur/normas/Norma1.jsp?i=6100> (E.T.: 18.12.2017)

²⁴⁷ OECD, *Regulatory Policy in Colombia Going Beyond Administrative Simplification*, OECD Publishing, Paris, 2013, sf. 39

²⁴⁸ 2011 tarih ve 1454 Sayılı Yerel Teşkilat Kanunu, http://www.secretariasenado.gov.co/senado/basedoc/ley_1454_2011.html (E.T.: 17.12.2017)

²⁴⁹ 1986 Tarihli 1222 Sayılı Kararname, <http://www.alcaldiabogota.gov.co/sisjur/normas/Norma1.jsp?i=6100> (E.T.: 18.12.2017)

²⁵⁰ Ayrıca ilgili maddeye göre, Ulusal Planlama Departmanı; valileri, Bogota Belediye Başkanını ve diğer belediye başkanlarıyla ile komiserleri ilgili bölgesel planlama konseylerinin hazırladığı bölgesel raporları ve analizleri görüşmek için çağırır.

düzenlenmiştir²⁵¹. Bölgelerin ulusal nitelikteki kamu hizmetlerini yerine getirmesi ilginç bir detay olduğu belirtilmelidir, maddeden anlaşıldığı kadarıyla bunun devir koşulları merkezi idare tarafından belirlenecektir. Ayrıca, bölgelerin belediyeler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olması, iki kamu tüzel kişisi arasında idari vesayet ilişkisi olmasının kabul edilememesinden dolayı yerinden yönetim ilkesiyle bağdaşmaz.

2.1.4.3. Bölgelerin Yetkileri

2011 tarih ve 1454 Sayılı Yerel Teşkilat Kanunu; merkezi idarenin, bölgelerin ve belediyelerin yetkilerini nasıl kullanacaklarıyla ilgili bazı ilkeleler öngörmüştür²⁵². Bölgelerin yetkileri ise çeşitli kanunlarda kamu hizmetlerinin konularına göre düzenlenmiştir²⁵³.

2.1.4.3.1. Eğitim Konusunda Yetkileri²⁵⁴

2001 tarih ve 715 Sayılı kanuna göre bölgelerin eğitim konusunda yetkileri; gerekli hallerde belediyelere mali, idari, teknik ve eğitim ile ilgili konularda yardım etmek; bölgelerde yeterli belediye olmadığında veya belediyelerin teknik imkanları elvermediğinde tarafsız, etkili ve kaliteli bir şekilde okulöncesi, ilkokul ve ortaokul seviyesinde eğitim hizmetlerini yerine getirmek, bu hizmetleri yürütmek ve planlamak; merkezi idareden gelen mali kaynakları yönetmek ve yetki alanı içindeki belediyeler arasında bu kaynakları dağıtmak; Genel Katılım Sistemindeki kaynaklarını aşmayacak şekilde eğitim personelleriyle ilgili mülakatlar düzenlemek, bu personelleri atamak ve terfi işlemlerini yürütmek; eğitim hizmetlerinin finansmanı konusunda devlete kendi kaynaklarıyla destek olmak; eğitim programlarının ortak

²⁵¹ 1986 Tarihli 1222 Sayılı Karamame, <<http://www.alcaldiabogota.gov.co/sisjur/normas/Normal1.jsp?i=6100>> (E.T.: 17.01.2018)

²⁵² “Koordinasyon: Merkezi idare ve yönetimler yetkilerini açık ve uyumlu bir yolla kullanmalılar.

Uyumluluk: Merkezi idare ve yerel yönetimler kamu yararı için birbirlerinin özerkliklerine de saygılı olarak ortak faaliyetlerde bulunmalılar.

Yerindelik: Merkezi idare, yerel yönetimler ve bölgesel/yerel birlikler geçici ve kısmi olarak görevlerini yerine getiremeyen ve mali, ekonomik, sosyal gelişim açısından zayıf olan kamu tüzel kişilerine destek olmalıdır.

Tamamlayıcılık: Yerel yönetimler; kamu hizmetlerinin teminini geliştirebilmek ve iyileştirmek için birlikler kurabilirler, ortak finansman oluşturabilirler veya yetkilerini devredebilirler.

Etkililik: Merkezi idare, yerel yönetimler ve bölgesel/yerel birlikler kamu kaynaklarının ve yatırımlarının en üst düzeyde sosyal, ekonomik ve çevresel yararlar sağlayacağını garanti etmelidir.

Yetkilerin ve Kaynakların Dengesi: Mali kaynaklar yetkilerin doğrudan veya birliklerle kullanılacak olmasına göre ayarlandıktan sonra yetkiler devredilecektir.

Artımcılık: Yerel yönetimler, idari kapasitelerine göre esnek bir şekilde ve adım adım bazı yetkileri devralacaklardır.

Sorumluluk: Merkezi idare, yerel yönetimler ve Bölgesel/Yerel birlikler kendi mali sürekliliklerini tehlikeye atmadan ve yeterli kaynaklara sahip olduklarında uygun gelen yetkileri devralacaklardır.”

OECD, Regulatory Policy in Colombia Going Beyond Administrative Simplification, sf. 153

²⁵³ Maldonado/ Curvelo/ Diaz/ Padilla, *Descentralización y entidades territoriales*, sf. 67

²⁵⁴ Kolombiya Anayasası'nın 67. Maddesine(F.5) göre eğitim hizmetlerinin finansmanı, idaresi ve yürütülmesi merkezi idarenin, bölgelerin ve belediyelerin katılımıyla olur.

finansmanlarına, eğitim projelerinde ve eğitimle ilgili altyapı, kalite ve gelir sağlama yatırımlarına katkıda bulunmak; kanunlara uygun olarak rektörlerin, yöneticilerin ve eğitim müdürlerinin performansını değerlendirmek; Başkan'ın yetki devri yaptığı hallerde bölge içindeki eğitim kurumlarını denetlemek ve gözetlemek; gerekli hallerde eğitim kurumlarına teknik ve idari yardımda bulunmak; kanunlara ve hizmetin gereklerine uygun olarak belediyeler arasında öğretmenleri, idarecileri ve idari personeli tevzi etmek; kanunlara, hizmet edilen nüfus kriterine ve verim koşullarına uygun olarak öğretmenleri, idarecileri ve idari personelleri bölge içinde tevzi etmek; bölge içinde eğitim hizmetlerinin yerine getirilmesini ve yürütülmesini düzenlemek; eğitim kurumlarının, okul harçlarının, eğitim ücretlerinin, akademik ücretlerinin ve benzeri ücretlerin ulusal düzenlemelere uygun olup olmadıklarını denetlemek olarak sıralanmıştır²⁵⁵. Bölgelerin eğitim konusundaki yetkilerinin bir yerel yönetim birimi olarak bölgelere verildiği anlaşılmaktadır, ancak Başkan'ın yetki devri yaptığı hallerde eğitim kurumlarını denetlemesi Başkan'ın merkezi idarenin başında olması sebebiyle bölgelerin merkezi idare adına hareket ettiğini göstermektedir.

2.1.4.3.2. Sağlık Konusunda Yetkileri

Bölgelerin Sağlık Konusunda yetkileri sağlık sektörünün yönetimi, sağlık hizmetlerinin yerine getirilmesi, kamu sağlığı ile ilgili yetkileri olarak 3'e ayrılmaktadır. 715 Sayılı kanuna göre bölgelerin sağlık sektörünün yönetimiyle ilgili yetkileri: sağlık sektörünün ve sosyal güvenlik sisteminin gelişimi için ulusal düzenlemelere uygun olarak planlar, programlar ve projeler hazırlamak; sağlık sektörü ve sosyal güvenlik sistemiyle ilgili kuralları, politikaları, stratejileri, planları, programları ve projeleri kanunlara uygun olarak kabul etmek, uygulamak, yayınlamak ve değerlendirmek; yetki alanı içinde sağlık hizmetlerini sağlayan belediyelere ve kamu kurumlara teknik yardımlarda bulunmak ve tavsiye vermek; sağlık için ayrılan devlet kaynaklarının, genel katılım sistemi kaynaklarının ve kendi kaynaklarının tahsilatını ve kullanılmasını denetlemek, gözetlemek ve bölge sağlık fonu kaynaklarını yönetmek; sağlık sektörünün, genel sağlık sisteminin ve sosyal güvenlik sisteminin geliştirilmesi amacıyla yetki sınırları içindeki belediye faaliyetlerinin Sağlık Bakanlığı tarafından çıkarılan teknik, bilimsel ve idari politikalara ve düzenlemelere uygunluğunu denetlemek ve gözetlemek; bölgedeki sağlık bilgilendirme sisteminin işleyişini onaylamak, yönetmek ve koordine etmek; sağlık ve sosyal güvenlik konularında sosyal katılımı ve vatandaşların haklarının kullanılmasını ve

²⁵⁵ 2001 Tarihli 715 Sayılı Kanun, md. 6.1. ve 6.2. <http://www.alcaldiabogota.gov.co/sisjur/normas/Norma1.jsp?i=4452> (E.T.: 15.12.2017)

yükümlülüklerinin yerine getirilmesini teşvik etmek; ulusal planlara ve programlara uyumlu planları, programları, stratejileri ve sağlık projelerini geliştirmek; mahkemeler tarafından akıl hastalığı veya psikolojik olgunluğa sahip olmadıkları sebebiyle kusursuz kabul edilen kişilerle ilgili sağlık hizmetlerini sağlamak olarak düzenlenmiştir²⁵⁶.

715 Sayılı kanuna göre bölgelerin sağlık hizmetlerinin yerine getirilmesiyle ilgili yetkileri; devlet yardımı almayan yoksul kişilere kamu veya özel sağlık kuruluşları aracılığıyla zamanında, etkili ve kaliteli bir şekilde sağlık hizmetlerini sunmak; uygun bulunan hallerde yoksul kesime sunulan sağlık hizmetlerini finanse etmek; merkezi idare tarafından hazırlanan sağlık hizmet politikalarını kabul etmek, yayınlamak ve uygulamak; bölge sınırları içinde sağlık hizmetlerini sağlayan kurumların teşkilatlanmasını düzenlemek, yönetmek ve koordine etmek; yetki alanı içinde sağlık hizmetlerini yerine getiren kamu kurumlarını veya özel kurumları kaydetmek, gerekli koşulları sağladıklarına dair beyanlarını almak ve bu kurumları denetlemek, gözetlemek ; yaşlıların bakımevleri ve sağlık hizmetlerini sağlayan yerlerin inşaatlarında ve bakımlarında merkezi idare tarafından düzenlenen teknik standartlara uyulup uyulmadığını denetlemek olarak hüküm altına alınmıştır²⁵⁷.

715 Sayılı kanuna göre bölgelerin Kamu Sağlığı ile ilgili yetkileri; merkezi idare tarafından düzenlenen kamu sağlığı ile ilgili politikaları kabul etmek, yayınlamak ve uygulamak; kamu sağlığı ile ilgili laboratuvar hizmetlerini doğrudan veya imtiyaz yoluyla yerine getirmek ve bunların finansmanını sağlamak; bölgesel toplum müdahale planını hazırlamak ve uygulamak; belediyelerin kamu sağlığıyla ilgili faaliyetlerini ve planlarını denetlemek ve değerlendirmek; ; bölgede bağımlılık yapan, psiko-aktif etkileri bulunan ve sağlığa zararlı toksik maddeler içeren ilaçlar da dahil olmak üzere ilaçların üretimini, satışını, pazarlanmasını ve dağıtılmasını denetlemek; insan sağlığını etkileyen çevresel risk faktörleri, bulaşıcı hastalıklar, hayvanlardan bulaşan hastalıklar ile ilgili gözetim ve denetim faaliyetlerinde bulunmak; kamu sağlığı ile ilgili faaliyetleri yerine getiren sağlık kurumlarını koordine etmek, denetlemek ve gözetlemek; bölgelerde temel sağlık hizmetlerinin işleyişini ve organizasyonunu koordine etmek ve denetlemek olarak düzenlenmiştir²⁵⁸. Bölgelerin sağlık konusunda yetkilerinin oldukça geniş olduğunu belirtmek gerekir, bununla birlikte bölgeler merkezi idare adına (Sağlık Bakanlığı) belediyeleri denetlemektedirler. Diğer bir ifadeyle,

²⁵⁶ 715 Sayılı Kanun, md. 43.1

²⁵⁷ 715 Sayılı Kanun, md. 43.2.

²⁵⁸ 715 Sayılı Kanun, md. 43.3.

bölgelerin sağlık konusunda bazı hususlarda merkezi idarenin temsilcisi olarak hareket ettikleri sonucu çıkarılmaktadır.

2.1.4.3.3. Meskenle İlgili Yetkileri²⁵⁹

1994 tarih ve 142 Sayılı kanunun 7. maddesine göre bölgelerin meskenler konusunda yetkileri; elektrik iletim faaliyetlerinin kamu, karma veya özel şirketler tarafından yerine getirilmesini sağlamak; bölgelerde veya belediyelerde faaliyette bulunan kamu hizmeti şirketlerine mali, teknik ve idari destek sağlamak; kamu hizmetlerini sağlayan tüzel kişiler arasında koordinasyon sistemlerini düzenlemek ve teknik, ekonomik sebeplerin ortaya çıkması halinde belediye birliklerini organize etmek olarak düzenlenmiştir²⁶⁰.

2.1.4.3.4. İçme Suyu ve Temel Temizlikle İlgili Yetkileri

2007 tarih ve 1176 Sayılı kanunun 3. maddesine göre bölgelerin İçme Suyu ve Temizlik Konusunda yetkileri; bölgesel planların geliştirilmesi, yapılandırılması ve uygulanması yoluyla içme suyu ve temel temizlikle ilgili kamu hizmetlerinin yerine getirilmesine yardımcı olmak; içme suyu ve temel temizlikle ilgili bölgesel planların işleyişini geliştirmek, koordine etmek ve finanse etmek; temizlik teftişi, serbest klor kalıntıları, örneklerin alınması ve gönderilmesi, laboratuvar analizi, sağlık eğitimi, önleyici ve ıslah edici önlemlerle ilgili talepleri, insan kaynaklarının güçlendirilmesi, toplumsal katılımın geliştirilmesi, teknik yardım, içme suyu kalitesinin izlenmesiyle ilgili bilgi sistemi gibi konularda görevlerini yerine getirebilmek amacıyla ve bu konularla ilgili kaynakların sağlanmasına ilişkin gerekli önlemlerin alınması için gereken teknik ve idari altyapıyı oluşturmak ve yönetmek olarak düzenlenmiştir. Ayrıca, 2008 tarih ve 208 Sayılı kararnamenin 8. maddesine göre; bölgeler, yetki alanları içinde bu konularla ilgili kamu hizmetlerini yerine getiren belediyelerin faaliyetlerini denetler²⁶¹.

2.1.4.3.5. Kültür Konusunda Yetkileri

715 Sayılı kanuna göre bölgelerin Kültür konusunda yetkileri; Sanat'ın teşvikine yönelik belediye programları ve faaliyetleri ile ilgili koordinasyon faaliyetleri yürütmek, dönemsel kitap fuarlarının düzenlenmesini teşvik etmek; eğitim, bilim ve kültürle ilgili

²⁵⁹ Kolombiya Anayasası'nın 368. maddesine göre; merkezi idare, bölgeler ve belediyeler bu konudaki kamu hizmetlerinden düşük gelirli kişilerin yararlanması için yardımda bulunabilir.

²⁶⁰ Maldonado/ Curvelo/ Diaz/ Padilla, *Descentralizacion y entidades territoriales*, sf. 75

²⁶¹ Maldonado/ Curvelo/ Diaz/ Padilla, *Descentralizacion y entidades territoriales*, sf. 76-78

ihtiyaçların karşılanması amacıyla bölgelerde kütüphanelere kurulması için gerekli önlemleri almak; bölgelerin yararlarına hizmet eden kitapları, ülke tarihiyle ilgili kitapları ve yerel yazarların çalışmalarını yayınlamak; Kültür Bakanlığıyla birlikte halk kütüphanelerini kurmak ve geliştirmek; bölge halkının yaşam kalitesini artıracak kültürel gelişimi sağlamak; Kültür Bakanlığının desteği ve rehberliğinde sanatı ve kültürü geliştiren, kar amacı gütmeyen kültürel kuruluşlar ile imzalanan sözleşmeleri uygulamak olarak düzenlenmiştir ²⁶².

2.1.4.3.6. Turizm Konusunda Yetkileri

1996 tarih ve 300 Sayılı kanunun 5. maddesine göre bölgelerin turizm konusunda yetkileri; ulusal turizm politikasının yüksek standartlarına ve esaslarına uygun olarak yeknesak, rasyonel ve uygun turizm idaresinin sağlanması amacıyla , turizmle ilgili anayasal ve yasal görevleri eşgüdümlü ve düzenli bir şekilde yerine getirmek; yetki alanları içinde turizm kalkınmasıyla ilgili sektörel planları hazırlamak olarak dzenlenmiřtir²⁶³.

2.1.4.3.7. İşkan Konusunda Yetkileri

1997 tarih ve 388 Sayılı kanunun 7. maddesine göre bölgelerin işkan konusunda yetkileri; bölgelerin gelişimini teşvik edecek şekilde nüfusun yerleşim yerlerini ve şehir merkezlerinde yerleşimi belirlemek; bölgelerin potansiyeli kullanılabilecek ve belediye gelişiminde eşitliğin teşvik edilebileceği bir şekilde fiziksel, sosyal altyapıların yerlerini belirlemek; belediyelerle birlikte yüksek tesirli altyapıların etki alanlarının arazi düzenlemesini yapmak; sosyal yarar iskanı konusundaki sübvansiyonları masrafsız bir şekilde devretmek, kendi taşınmazlarını tahsis ederek sübvansiyon vermek; ulusal stratejilere uygun olarak, bölgelerin, belediyelerin, yerlilere ayrılmış bölgelerin işkan planlarını bütünleştirmek ve yönlendirmek olarak sıralanmıştır. Ayrıca ilgili maddeye göre bölgeler fiziksel alanların düzenlenmesiyle ilgili politikalar, kurallar ve stratejiler belirleyebilirler; fiziksel alanlarla ilgili programlar, projeler yapabilir ve faaliyetlerde bulunabilirler.²⁶⁴.

²⁶² 715 Sayılı Kanun, md. 74.12

²⁶³ Maldonado/ Curvelo/ Diaz/ Padilla, *Descentralización y entidades territoriales*, sf. 80-81

²⁶⁴ 1997 Tarihli 388 Sayılı Kanun, <http://www.alcaldiabogota.gov.co/sisjur/normas/Norma1.jsp?i=339> (E.T. 16.12.2017)

2.1.4.3.8. Sosyal Güvenlik Konusunda Yetkileri

1992 tarih ve 82 Sayılı kanunun 13. maddesine göre bölgelerin Sosyal Güvenlik konusunda yetkileri; Sosyal Güvenlik Sistemi faaliyetlerinde hükümeti temsil etmek; Sosyal Güvenlik Sisteminin bölge görevlilerinin eğitimini sağlamak, Sosyal Güvenlik Sisteminin daha iyi işleyebilmesi için bölge sınırları içindeki kurumlar arasındaki iletişim ağını güçlendirmek, kadın aile reislerine ve bunlara muhtaç olan kişilerin yararına olacak çeşitli faaliyetlerde bulunmak; Örneğin eğitim yardımlarında öncelik tanımak, kadın aile reislerinden oluşan özel tüzel kişilere eğitim desteği sunmak, bu kişilere yönelik iskan programlarını ve sosyal planları geliştirmek, bu kişilerle ilgili yerel ve bölgesel stratejik desteği koordine eden kar amacı gütmeyen kurumların kuruluşunu, işleyişini teşvik etmek ve finanse etmek olarak düzenlenmiştir²⁶⁵.

2.1.3.3.9. Ulaşım Konusunda Yetkileri

715 Sayılı kanuna göre bölgelerin Ulaşım konusunda yetkileri; ulaşım altyapısıyla ilgili gerekli tüm yapıları inşa etmek ve korumak; istisnai hallerde toplu taşıma hizmetini sağlamak; temel ulaşım hizmetlerinde öğrenciler, engelliler ve yaşlılar için sübvansiyon oluşturmak; ulusal yollara bitişik alanlardaki yol ağının bakımı ve genişletilmesi için gerekli olan kamu mallarını korumak olarak düzenlenmiştir²⁶⁶. 105 Sayılı kanunun 44. maddesine göre ise bölgelerin yetkileri; yol altyapı projelerinin inşaatı, korunması ve onarımı konusunda üçüncü kişilere imtiyaz vermek; ulaşım altyapısı için gereken taşınmazlar üzerinde kamulaştırma kararı vermek olarak düzenlenmiştir²⁶⁷.

2.1.4.3.10. Çevre Konusunda Yetkileri

715 Sayılı kanuna göre bölgelerin çevre konusunda yetkileri; çevrenin ve yenilenebilir doğal kaynakların korunması için politikaları, programları hazırlamak ve uygulamak;

²⁶⁵ Maldonado/ Curvelo/ Diaz/ Padilla, *Descentralizacion y entidades territoriales*, sf. 83-84

²⁶⁶ 715 Sayılı Kanun, md. 74.8.

²⁶⁷ Maldonado/ Curvelo/ Diaz/ Padilla, *Descentralizacion y entidades territoriales*, sf. 85-87

belediyelerin çevrenin korunması konusunda planları hazırlamalarında ve uygulamalarında yardımcı olmak olarak düzenlenmiştir²⁶⁸.

2.1.4.3.11. Spor ve Rekreasyon Konusunda Yetkileri

715 Sayılı kanuna göre bölgelerin bu konuda yetkileri; belediyelerin sporun, rekreasyonun, boş zaman aktivitelerinin ve beden eğitiminin geliştirilmesi konusundaki programlarını ve faaliyetlerini koordine etmek; konuyla ilgili kamu veya özel tüzel kişileriyle rekreasyon programlarını hazırlamak ve uygulamak ; beden eğitimi merkezleri, spor eğitim merkezleri, okul rekreasyon festivalleri ve kolejler arası oyunlar gibi belli başlı programları finanse etmek, Kolombiyalı atletler için iş imkanları oluşturmak olarak düzenlenmiştir²⁶⁹. 1995 Tarihli 181 Sayılı Kanun'un 66. maddesine göre ise bu konuda bölgelerin yetkileri ; spor, rekreasyon, boş zaman aktiviteleri ve beden eğitiminin geliştirilmesi konusunda planlar ve programlar hazırlamak; belediyelere bu konularda idari ve teknik destek sağlamak; bölgedeki beden eğitimi, spor ve rekreasyon aktivitelerini teşvik etmek ve geliştirmek; belediye sınırları içinde spor tesislerinin yapımın, genişletilmesi ve geliştirmesi için ortak finansman programlarının hazırlanmasına ve uygulanmasına katılmak, sporun ve rekreasyonun geliştirmesiyle ilgili bölge planını hazırlamak ve kabul etmek ve spor, rekreasyon ve beden eğitimi faaliyetlerinin geliştirilmesinde belediyelerle işbirliği yapmak olarak sıralanmıştır²⁷⁰.

2.1.4.3.12. Afet Önleme Konusunda Yetkileri

1989 tarih ve 919 Sayılı kararnamenin 61. maddesine göre bölgelerin bu konudaki yetkileri; yerel afet ve acil durum uyarı ve önleme komisyonları kurmak; afet halleriyle ilgili özel faaliyet planlarını hazırlamak ve uygulamak; bölgesel veya yerel seviyede herhangi bir afet gerçekleştiğinde gerekli faaliyetleri yerine getirmek; afet hallerinde beklenmedik hal ve intibak planlarını uygulamak; meydana gelmiş afetlerle ilgili çalışmalar ve araştırmalar yürütmek ; tehlikeler, hasar görebilirlik halleri ve risk tespitiyle ilgili çalışmalar yürütmek; ilgili kişilere ve topluma bilgi sağlamak; alarm ve uyarı sistemlerini yönetmek olarak hüküm altına alınmıştır²⁷¹.

²⁶⁸ 715 Sayılı Kanun, md. 74.9.

²⁶⁹ 715 Sayılı Kanun, md. 74.12

²⁷⁰ Maldonado/ Curvelo/ Diaz/ Padilla, *Descentralizacion y entidades territoriales*, sf. 88

²⁷¹ Maldonado/ Curvelo/ Diaz/ Padilla, *Descentralizacion y entidades territoriales*, sf. 90

2.1.4.3.13. Kamu Düzeni Konusunda Yetkileri

1993 tarih ve 62 Sayılı kanunun 12. maddesine göre bölgelerin bu konuda yetkileri; bölge halkının ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde ulusal polisle birlikte kapsamlı güvenlik planlarını ve stratejilerini hazırlamak ; kamu düzeni, güvenlik, vatandaşların bir arada yaşaması, vatandaşları koruma amacıyla ve valilerin, Başkan adına benimsediği politikalara uygun olarak kamu düzenini sağlanmak ve korumak olarak düzenlenmiştir. Ayrıca ilgili maddeye göre Vali hükümetin bölgelerde en üst polis otoritesi sayılmaktadır ve Kolombiya Anayasası'nın 303. maddesine göre kamu düzeni konusunda Başkan'ın temsilcisi sayılır²⁷². Madde hükmünden ve Vali'nin bölgelerde en üst polis otoritesi sayılmasından, kamu düzeni konusunda bölgelerin kullandığı yetkinin genel kolluk yetkisi olduğu anlaşılmaktadır. Buna ilave olarak, kamu düzeninin korunmasına yönelik faaliyetlerin idari kollukla ilişkisi olması sebebiyle²⁷³, burada idare kolluğun kullanıldığı sonucu çıkarılmaktadır.

2.1.4.3.14. İmar Konusunda Yetkileri

2011 tarih ve 1454 Sayılı kanunun 29. maddesine göre bölgelerin bu konudaki yetkileri; çevrenin optimum potansiyeline, kalkınma amaçlarına ve biyofiziksel, ekonomik ve kültürel sınırlamalara uygun olarak bölgedeki tüm alanların veya bir kısmının imar düzenlemesi ile ilgili ana esasları belirlemek; bölge kalkınmasını sağlayacak şekilde iskan ve kent merkezleriyle ilgili politikaları belirlemek; bölgelerin rekabet üstünlüğünü kullanacak ve belediye kalkınmasında eşitliği sağlayacak bir şekilde fiziki-sosyal altyapıların yerlerini belirlemek; bölge arazilerinin tamamıyla ilgili veya bir kısmıyla ilgili düzenleme planları kabul ederek, bölge arazileri üzerinde planlar, programlar, projeler ve faaliyetler yürütmek ve araziler ile ilgili kurallar ve programlar belirlemek; çevrenin korunmasıyla ilgili özel programları yürütmek olarak düzenlenmiştir²⁷⁴.

2.1.4.4. Bölgelerin Organları

Bölge'nin karar organı Bölge Meclisi, yürütme organı ise Vali'dir²⁷⁵.

²⁷² Maldonado/ Curvelo/ Diaz/ Padilla, *Descentralizacion y entidades territoriales*, sf. 93

²⁷³ Çağlayan, *İdare Hukuku Dersleri*, sf. 269

²⁷⁴ 2011 Tarihli 1454 Sayılı Kanun (İngilizce Çevirisi), <https://www.global-regulation.com/translation/colombia/6405078/why-organic-standards-dictate-land-use-and-other-provisions-were-amended.html?q=1454?q=1454> (E.T.: 18.12.2017)

²⁷⁵ Georgetown University, Political Database of Americas <http://pdba.georgetown.edu/Decen/Colombia/colombia.html> (E.T.: 20.12.2017)

2.1.4.4.1. Bölge Meclisi

Bölge meclisi üyeleri doğrudan ve genel oyla bölgede yaşayanlar tarafından 4 yıllığına seçilmektedir. Bölge meclisinin üye sayısı 11 kişiden az 31 kişiden fazla olamaz. Bölge Meclisi idari özerkliğe ve kendi bütçesine sahiptir. Bölge Meclis üyeleri kamu görevlisi statüsüne sahiplerdir (KAY. md. 299)²⁷⁶. Bölge meclisi her yıl 2 aylık bir süre için toplanır. Valiler olağanüstü oturum yapılması için meclisi toplantıya çağırabilir ve meclis oturumlarına vali başkanlık yapar²⁷⁷. Meclis, üye sayısının üçte biri ile toplanır ve kararlarını üye sayısının yarısının bir fazlasıyla alır²⁷⁸. Ayrıca, bölge meclislerinin hangi durumlarda yetkilerini belediye meclislerine devredebileceğine dair bir kanun çıkarılacağı ve devredilen yetkilerini her zaman tekrar kullanabilecekleri öngörülmüştür (KAY. md. 301).

2.1.4.4.1.1. Bölge Meclisinin Yetkileri ve Görevleri

Kolombiya Anayasası'nın 300. maddesinde bölge meclislerinin yetkileri; bölgelerin sorumlu olduğu kamu hizmetlerinin sağlanması ve bölge görevlerinin yerine getirilmesi konusunda yönetmelikler çıkarmak ve düzenlemeler yapmak ; planlama, ekonomik ve sosyal kalkınma, belediyelere mali destek , belediyelere borç verme, turizm, ulaşım, çevre, kamu işleri, iletişim araçları ve sınır alanlarının gelişimi ile ilgili düzenlemeler yapmak; kanuna uygun olarak ekonomik ve sosyal kalkınma, kamu işleri ile ilgili planları ve programları yapmak²⁷⁹, bunlarla ilgili yatırım tespitlerini ve bunların yerine getirilmesini geliştirecek ve tamamlanmasını güvence altına alacak araçları kabul etmek; bölge görevlerinin yürütülmesi için gerekli vergiler ve harçlar konusunda kanuna uygun olarak karar vermek; bölgenin yıllık gelir ve gider bütçesi ile ilgili organik kuralları düzenlemek ve bütçeyi kabul etmek; kanunlarda belirtilen koşullara uygun olarak belediyeleri kurmak ve kaldırmak, birleştirmek veya ayırmak; bölge yönetiminin teşkilat yapısını belirlemek, bölgelere bağlı birimlerin görevlerini ve farklı kategorilerde çalışanların ücretlerinin ölçeklerini belirlemek; bölgelere bağlı kamu kurumlarını, bölgelerin sanayi ve ticari işletmelerini kurmak ve karma yapılı (kamu- özel) şirketlerin kurulmasına izin vermek; kanunlarla düzenlenmeyen herhangi bir konuda idari direktifleri düzenlemek; sözleşme akdetmesi, borçlar ile ilgili pazarlık yapabilmesi, bölge

²⁷⁶ Nüfusun 300,000 kişiden az olduğu yerlerde meclis üye sayısı on beştir, her 150,000 ilave nüfusla birlikte meclis üye sayısı 1 kişi artmaktadır. 1222 Sayılı Kararname, md. 27

²⁷⁷ 1222 Sayılı Kararname, md. 28

²⁷⁸ 1222 Sayılı Kararname, md. 30-31

²⁷⁹ Anayasa'nın ilgili maddesine göre bu plan ve programlar merkezi idare ve belediyelerle işbirliği halinde yapılacak ve bu plan ve programlar merkezi idarenin ve belediyelerin plan ve programlarıyla birleştirilecektir.

mallarını devretmesi ve bölge meclislerinin bazı görevlerini geçici olarak yerine getirebilmesi için valiyi yetkilendirmek; belediyelerle eşzamanlı olarak spor, eğitim ve kamu sağlığı alanlarında kanunların belirlediği sınırlar içerisinde düzenlemeler yapmak; görevlerinin uygulanması konusunda Bölge Baş Denetleyicisinden, idari birim şeflerinden ve bölgelerdeki hizmet açısından yerinden yönetim tüzel kişilerinin (*decentralized entities*) yöneticilerinden raporlar talep etmek; Anayasa ve kanunlar tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek olarak²⁸⁰ düzenlenmiştir. Bu şekilde bölge meclislerinin yetkileri doğrudan Kolombiya Anayasası'nda düzenlenmiş, bölge meclislerinin yetkileri ise 1222 Sayılı kararnamede düzenlenmiştir.

1986 tarih ve 1222 Sayılı kararnamenin 62. maddesinde ise bölge meclislerinin görevleri; ulusal vergi sistemine uygun olarak kamu idaresinin giderleri için gerekli olan vergileri tarh, tahakkuk ve tahsil etmek; yeni yolların yapılmasını ve açık su kanallarının açılmasını teşvik etmek, bölgedeki kamu yollarını korumak ve bu yolların bakımını yapmak, yönetmelikler aracılığıyla ve bölgelerin kaynaklarını kullanarak; kurulmuş endüstrileri, yeni endüstrilerin kurulmasını, yabancı sermayenin sağlanmasını ve bölgelere ait arazilerin kullanımını yönetmek ve geliştirmek; Anayasa'ya ve kanunlara uygun olarak bölgelerin malvarlıklarını idare etmek; bölgeyle ilgili kamu çalışmalarını ve kamu müesseselerini düzenlemek, geliştirmek ve yönetmek; nüfusun gelişmesini teşvik etmek; bölgelerdeki sınırdış belediyelerin sınırlarını belirlemek; ilgili konudaki kanunlara uygun olarak bölgelere devredilen boş arazilerin parselasyonunu ve dağılımını düzenlemek; bölge veya belediye çalışanlarından uygun görüldüğü takdirde rapor talep etmek; bölgelerin yararına olan konularda kanunların ve kararnamelerin çıkartılmasını ilgili ulusal otoritelerden talep etmek; bölge hazinesinin lehine olacak şekilde borçları kısmen veya tamamen silmek; sözleşmelerden doğan yükümlülükleri yerine getirme şartıyla veya sözleşmelerin değiştirilmesi halinde ilgili paydaşları destekleyerek bölgelerin yükümlü olduğu kamu borçlarını tespit etmek ve bu borçların nasıl geri ödeneceğini düzenlemek; bölgenin gelirlerinin toplanmasını, yönetimini, düzenlenmesini ve bölge gelirlerinin yatırımlarına yönelik her konuda gerekli düzenlemeleri

²⁸⁰ Ayrıca ilgili maddeye göre; toplantının oturumlarına katılmak üzere valilik sekreterlerini toplantıya çağırarak ve davet etmek meclisin yetkileri arasındadır. Çağrılar, bir oturumdan en az beş gün önce yapılmalı ve yazılı soru formunda oluşturulmalıdır. Meclis tarafından kabul edilen bir mazereti olmaksızın, sekreterin o katılmadığı durumlarda, meclis üyeleri gensoru önergesi verilebilir. Sekreterlerin, toplantıya katılmalarını takiben bir sonraki oturumlarda tartışmaya devam etme ihtimaline hâle getirmeksizin çağrıldıkları oturumda dinlenmeleri gerekir. Tartışma, soru formundakilerden başka konuları içermez ve oturumun gündeminin en üstünde yer alır.

Valilik sekreterlerine ilişkin olarak verilecek gensoru önergesi, bu kişilerin resmi görevleriyle ilgili konularda veya meclisin taleplerini ve çağrılarını görmezden gelmesi sebebiyle olur. Gensoru önergesi, meclisi üyelerin üçte biri tarafından sunulur. Oylama, tartışmanın sona ermesinden sonraki üçüncü ve 10. günler arasında, ilgili yetkilinin kamuya açık bir şekilde dinlenmesi ile gerçekleşir. Gensoru önergesinin kabulü, ilgili meclis üyelerinin üçte ikisinin olumlu oyunu gerektirir. Gensoru önergesi kabul edildikten sonra, sekreterler görevlerinden alınır. Gensoru önergesi kabul edilmezse yeni vakıalar ortaya çıkmadığı sürece, aynı konuda yeni bir gensoru önergesi verilemez. Bir görevli hakkında gensoru önergesi verilmesi halinde görevlinin istifası, ikincisi hakkında bu madde hükümlerine uygun olarak gensoru önergesi verilmesini engellemez.

Kolombiya Anayasası, https://www.constituteproject.org/constitution/Colombia_2005.pdf (E.T. 30.12.2017)

yapmak; bölgelerin gelir ve vergi memurları tarafından verilecek güvencelerin miktarını ve niteliğini belirlemek; birden çok belediyeyi ilgilendiren işlerin uygulanması için gerekli olan her imkanı sağlamak; izin verilen bahis oyunlarını düzenlemek ve vergilendirmek olarak düzenlenmiştir.

2.1.4.4.2. Vali

Vali, bölge yönetiminin başı ve bölge tüzel kişiliğinin temsilcisi olarak tanımlanmıştır. Bunun yanı sıra vali, kamu düzeninin sağlanmasında, genel ekonomik politikaların yerine getirilmesinde ve merkezi idarenin bölgelere yetki devri yaptığı konularda Başkan'ın temsilcisi olarak kabul edilmektedir. Vali 4 yıl için doğrudan ve genel oyla bölgede yaşayan halk tarafından seçilir, bunu izleyen seçim döneminde tekrar seçilmez (KAY. md. 303). Başkan kanunla düzenlenen sınırlı hallerde valileri görevden alabilir (KAY. md. 304). Benzer şekilde sınırlı hallerde valiler de belediye başkanlarını görevden alabilir (KAY. md. 314). Ayrıca, kamu düzeninin bozulduğu ve yeniden tesis edilmesi gereken hallerde Başkan'ın emirleri ve kararnamele valinin emirlerine göre öncelikli uygulanır. Benzer şekilde bu hallerde valinin kararları ve emirleri de belediye başkanının tedbirlerinden önce uygulanır (KAY. md. 296). Bölgelerle belediyeler arasında idari vesayet ilişkisi bulunmakla birlikte, kamu düzeni konusunda merkezi idarenin, bölgelerin ve belediyelerin yürütme organlarının düzenlemeleri arasında bir hiyerarşi olduğu sonucu çıkarılmaktadır.

2.1.4.4.2.1. Valinin Yetkileri ve Görevleri

Kolombiya Anayasası'nın 305. maddesinde valinin yetkileri; Anayasayı, kanunları, hükümet kararnamelelerini, bölge yönetmeliklerini uygulamak ve bunlara uyulmasını sağlamak ; Anayasaya ve kanunlara uygun bir şekilde, bölgenin idaresinin başı ve bölgenin gelişimini teşvik eden kişi sıfatıyla bölgedeki idari faaliyetleri yönetmek ve koordine etmek; Başkan tarafından devredilen ulusal nitelikteki kamu hizmetlerini yönetmek ve koordine etmek; ekonomik ve sosyal kalkınma ve kamu işleri ile ilgili yönetmelik tasarılarını ve yıllık gelir ve gider bütçesini bölge meclisine vaktinde sunmak; bölge kamu kurumlarının, sanayi ve ticari işletmelerinin müdürlerini ve yöneticilerini serbest bir şekilde atamak ve görevden almak²⁸¹;

²⁸¹ Ayrıca Kolombiya Anayasası'nın 305. maddesine göre bu kurumların ve işletmelerin yönetim kurullarında yer alan bölge temsilcileri valilerin de temsilcisi sayılmaktadır.

genel planlara ve programlara uygun olarak bölgelerin kültürel, sosyal ve ekonomik gelişime katkı sağlayan ve merkezi idarenin veya belediyelerin sorumluluğu altında olmayan işletmeleri, sanayileri ve faaliyetleri geliştirmek; bölgelere bağlı birimlerde kadroları kurmak, kaldırmak ve birleştirmek, kanunlara ve ilgili yönetmeliklere uygun olarak bu kadrolardaki kişilerin özel görevlerini ve ücretlerini belirlemek²⁸²; bölge kuruluşlarını/işletmelerini bölge yönetmeliklerine uygun olarak kaldırmak veya birleştirmek; bölge meclisi tarafından kabul edilen yönetmelikleri, kararları onaylamak ve yürürlüğe koymak; Anayasaya, hukuka aykırılık ve uygunsuzluk hallerinde bölge yönetmeliklerini veto etmek; belediye meclislerinin ve belediye başkanlarının işlemlerini incelemek ve anayasaya ve hukuka aykırılık hallerinde bu işlemlerin geçerliliğine karar verilebilmesi için yetkili mahkemede dava etmek; bölge gelirlerinin gerçek toplamıyla, hizmet açısından yerinden yönetim tüzel kişilerinin (*decentralized entities*) gelirleriyle ve merkezi idare tarafından transfer edilen gelirle ilgilenmek; bölge meclisini özel oturumlar için toplantıya çağırarak²⁸³; kanunlara uygun olarak bölgelerde faaliyet gösteren merkezi idarenin kamu kurumlarının müdürlerinin veya başkanlarının sunduğu listelerden seçim yapmak; Başkan'ın vereceği idari görevleri yerine getirmek; Anayasada, kanunlarda ve yönetmeliklerde düzenlenen diğer yetkileri kullanmak olarak düzenlenmiştir. Valinin yetkilerinin doğrudan Kolombiya Anayasası'nda düzenlenmesine karşın, görevleri 1222 sayılı kararnamede düzenlenmiştir.

1222 Sayılı kararnamenin 95. maddesine göre valinin görevleri; bölgelerde asayiş sağlamak ve ülke genelinde asayişin sağlanmasına yardım etmek; kamu şirketleri ve kamu kurumları üzerinde gözetleme ve koruma hakkını kullanmak, yetkili makamların isteği üzerine ve suç işlemleri halinde bölgede çalışan kişileri görevden almak, Anayasa'da ve kanunlarda belirtilen hallerde askeri kuvvetlerden yardım talep etmek, belediye çalışanları veya bölgede faaliyet gösteren kamu şirketleri tarafından yapılan düzenlemelerle ilgili istişari görüş bildirmek; belediye başkanlarına üst emirlerini doğru bir şekilde uygulamaları için emir, talimat vermek; kanunlara ve yönetmeliklere uygun olarak yerel polise emir vermek; üç ayda bir bölge idaresinin faaliyetleriyle ilgili hükümete rapor vermek; idarenin iyi bir şekilde işlemlerini sağlamak, kamu çalışanlarının davranışlarını gözlemek ve belediyeler tarafından yerine getirilen kamu hizmetlerini denetlemek amacıyla belediyeleri yılda bir kez ziyaret etmek; kamu çalışmalarını denetlemek, kamu çalışmalarının durumunu ve kamu çalışmalarının nasıl yürütüldüğü konusunda hükümeti bilgilendirmek; idari ofislerin düzgün bir şekilde faaliyet

²⁸² Ayrıca yine KAY. 305. maddesine göre; kabul edilmiş bütçede ilgili hizmet için belirlenmiş miktarı aşan ve bölge hazine giderlerine sebep olacak kadrolar kuramaz.

²⁸³ Kolombiya Anayasası'nın 305. maddesine göre, bu tür oturumlarda bölge meclisi çağırılma sebebi olan konuları ve meseleleri görüşür.

göstermesi için düzenlemeler yapmak ve emirler vermek; okullar, hastaneler, hapishaneler gibi kamu kurumlarının iyi bir şekilde faaliyet göstermesi için gerekli önlemleri almak; kendisine verilen özel görevleri yerine getirmek ve seçimlerde düzeni sağlamak, bölgede kaçak mahkumları aramak ve bunları yetkili hakim önüne çıkartmak, iletişim kanallarını geliştirmek; astlarının, kanunlara ve üstlerinin verdiği emirlere aykırı olan işlemlerini kaldırmak; acil durumlarda, ciddi sebeplerin olması ve müteakip sorumluluk halinde kendisinin atamadığı merkezi idare memurlarını görevden almak; belediye ve bölge çalışanlarına ruhsatlarını vermek; acele ve ciddi durumlarda, geçici olarak idari emirleri düzenlemek; kanunlarda düzenlenen ve hükümet tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek; belediyeler ve kamu şirketleri tarafından yapılan düzenlemelerle ilgili istişari görüş bildirmek olarak düzenlenmiştir²⁸⁴. Kolombiya’da valiler hem yerel yönetimlerden sayılan bölgelerin tüzel kişiliğinin başı, temsilcisi hem de belirli hallerde (kamu düzeni, ulusal ekonomik programlar, ulusal kamu hizmetleri) merkezi idarenin temsilcisi sayılmaktadır. Ulusal kamu hizmetlerinin bölgelere devredilmesinde veya kamu düzeninin sağlanmasında Başkan’ın temsilcisi sayılması, hem Başkan’ın valiye emir ve talimat verebileceği hem de valinin bu konulardaki merkezi idarenin temsilcisi sayılacağı sonucunu doğurmaktadır. Valinin belediye başkanlarını görevden alma gibi bir idari vesayet yetkisini kullanabilmesi, ülkede doğrudan merkezi idarenin taşra teşkilatı bulunmadığı çıkarımına neden olmaktadır. Bu açıdan vali, Kolombiya’da çift işleve sahiptir. Ay

Bölgeler değerlendirildiğinde ise Kolombiya’da bölgelerin hem bir yerel yönetim sayıldığı, hem de “ulusal kamu hizmetlerini yerine getirmek” , “ulusal programların hazırlanmasına katılmak ve bunları uygulamak”²⁸⁵ ve yukarıda bölgelerin yetkileri arasında görüldüğü üzere Başkan’ın yetki devri yaptığı hallerde çeşitli hizmetleri yerine getirmek ve merkezi idare adına belediyelerin bu konulardaki faaliyetlerini denetlemek (idari vesayet) gibi konularda merkezi idarenin taşra teşkilatı olarak faaliyet gösterdiği sonucu çıkarılmaktadır. Ancak bir ülkede doğrudan merkezi idarenin taşra teşkilatı bulunmasa bile, bir idarenin hem ayrı bir kamu tüzel kişisi olarak faaliyet göstermesi hem de taşra teşkilatı olarak hareket etmesi hem yerinden yönetim ilkesi açısından hem de merkezi idare ilkesi açısından çelişkilidir. Ayrıca bölgelerle merkezi idare arasındaki ilişkinin idari vesayet ilişkisi olduğu kabul edilmektedir²⁸⁶. Buna karşın kamu düzeni gibi bazı hallerde valilerin Başkan’ın temsilcisi olarak hareket etmesi, Başkan’ın valilere emir ve talimat verebileceği şeklinde anlaşılabilir ve bölgelerin bazı hallerde

²⁸⁴ 1222 Sayılı Kararname, <http://www.alcaldiabogota.gov.co/sisjur/normas/Norma1.jsp?i=6100> (E.T.: 27.12.2017)

²⁸⁵ 1222 Sayılı Kararname, md. 7

²⁸⁶ Bkz. sf. 36

merkezi idare taşra teşkilatı olarak hareket ettiğini göstermektedir. Bu durum ise merkezi idare ile bölgeler arasında doğrudan bir hiyerarşik ilişki olduğunu gösteremese bile, merkezi idarenin valiler aracılığıyla bazı konularda bölgeler ile hiyerarşik bir ilişkiye sahip olduğunu göstermektedir.

2.1.5. Belediyeler

Kolombiya Anayasası'nın 311. maddesinde belediyeler, devletin siyasi-idari teşkilatının önemli bir varlığı olarak tanımlanmıştır. Belediyeler, kanunlarda düzenlenen kamu hizmetlerini yerine getirirler, yerel gelişim için gerekli olan projeleri yürütürler, belediye sınırları içindeki yerlerin gelişimi için gerekli düzenlemeleri yaparlar, toplumun katılımını teşvik ederler, belediye sınırları içinde yaşayan kişileri sosyal ve kültürel açıdan geliştirirler ve Anayasa, kanunlar tarafından verilen diğer görevleri yerine getirirler (KAY. md. 311). 1994 tarih ve 136 Sayılı Belediye Kanunu'nun 1. maddesine göre ise belediyeler, idari ve mali özerkliğe sahip olan kendi sınırları içinde toplumun yaşam kalitesini ve refahını artıran idari birimler olarak tanımlanmıştır²⁸⁷. Belediyeler Kolombiya Anayasası'nın 106. Maddesine ve 1994 tarih ve 136 Sayılı Belediye Kanunu'nun 2. maddesine göre kamu tüzel kişiliğine sahiptir. Belediyeler, yönetmelik çıkarabilir²⁸⁸.

2.1.5.1. Belediyelerin Kuruluşu

2012 tarih ve 1551 Sayılı Belediyelerin Teşkilatının ve Görevlerinin Modernleştirilmesine İlişkin Kanun'un 11. maddesine göre bir yerleşim biriminde belediye kurulması için nüfusun en az 25,000 kişi olması gerekir, başka bir belediyeden veya belediyelerden ayrılarak kurulacak belediyelerde de asgari nüfusun bu miktarın altına düşmemesi gerekmektedir. Ayrıca kurulacak belediyenin yıllık geliri 12,000 kişinin aylık asgari maaş miktarına eşit olmalıdır²⁸⁹. Bu şartlar sağlandıktan sonra belediyeler bölge yönetmelikleriyle kurulur (KAY. md. 300). İlgili yönetmelik tasarısı; valinin isteğiyle, bölge meclis üyelerinin hazırlamasıyla veya belediye kurulacak yerleşim birimindeki kişilerin halk oylaması yapmasıyla bölge meclisine sunulabilir. İlgili yerleşim birimindeki kişilerin en az

²⁸⁷ 1994 Tarihli 136 Sayılı Kolombiya Belediye Kanunu, <http://www.alcaldiabogota.gov.co/sisjur/normas/Norma1.jsp?i=329> (E.T.: 20.12.2017)

²⁸⁸ OECD, *Regulatory Policy in Colombia Going Beyond Administrative Simplification*, sf. 39

²⁸⁹ 2012 Tarihli 1551 Sayılı Belediyelerin Teşkilatının ve Görevlerinin Modernleştirilmesine İlişkin Kanun, <https://www.global-regulation.com/translation/colombia/6405175/by-establishing-rules-to-modernize-the-organization-and-functioning-of-the-municipalities.html?q=1551> (E.T.: 12.17.2017)

yarısından bir fazlası halk oylamasını kabul ederse vali belediye kurulmasına yönelik yönetmelik tasarısını bölge meclisine sunmakla yükümlüdür²⁹⁰. Bu hüküm, ülkedeki yerel yönetimler arasında en azından kuruluş aşamasında bir hiyerarşi bulunduğunu göstermektedir.

2.1.5.2. Belediyelerin Görevleri

2012 tarih ve 1551 Sayılı Belediyelerin Teşkilatının ve Görevlerinin Modernleştirilmesine İlişkin Kanun'un 6. maddesinde belediyeleri görevleri; belediye işlerini yönetmek ve kanunlarla belirlenen kamu hizmetlerini yerine getirmek, bölge kalkınma planına, yerlilere ayrılmış bölgelerin yaşam planlarına uygun olarak belediye kalkınma planını hazırlamak²⁹¹, belediye sınırları içindeki yerlerin gelişimini teşvik etmek ve belediye gelişimine yönelik çalışmaları yerine getirmek²⁹²; yerel polis yetkilileriyle birlikte ve belediye sakinlerinin birlikte yaşamasını geliştirecek şekilde sivil savunma planlarını düzenlemek ve uygulamak; belediye sınırları içinde yaşayan kişilerin sosyal ve kültürel gelişimini, insan haklarını ve toplumsal katılımını geliştirmek ve bu kapsamda kültürü teşvik etmek²⁹³; kanunla belirlenen entegrasyon mekanizmalarını kullanarak belediyelerin ve bölgelerin ekonomik, kültürel, çevre gelişimine katkıda bulunan kamu- özel ortaklıklarını ve antlaşmalarını geliştirmek; özellikle çocukları, yaşlıları, kadınları, engellileri ve özel olarak Anayasa'nın koruma altına aldığı kişileri dikkate alarak belediye sınırları içinde yaşayan kişilerin yetersiz temel ihtiyaçları için çözümler üretmek; Koordinasyon, Uyumluluk, Tamamlayıcılık, Yerindelik ilkelerine ve yürürlükte olan kanunlara uygun olarak merkezi idare ve bölgelerle ortak bir şekilde zorla yerinden edilmiş kişilerin haklarını etkili bir şekilde kullanabilmeleri için bu kişilere yardım etmek; özellikle kentsel, genişleme ve kırsal alanlarda arazi kullanımını düzenleyecek şekilde kanunlara uygun olarak imar planlarını düzenlemek ve kabul etmek ; mevcut arazilerin kullanımını uygun hale getirmek ve sektörel planları, ulusal politikalara ve bölge planlarına uygun olarak koordine etmek; Anayasa ve kanunlara uygun olarak doğal kaynakların uygun bir şekilde yönetilmesini ve çevrenin korunmasını sağlamak; belediye sınırları içinde belediye sakinlerinin ekonomik ve sosyal gelişimini teşvik etmek; kanunlara uygun olarak ulusal sanayiye, ticareti ve iç tüketimi geliştirmek; ulusal politikalarına uygun

²⁹⁰ Belediyelerin Teşkilatının ve Görevlerinin Modernleştirilmesine İlişkin Kanun, md. 11

²⁹¹ Ayrıca ilgili maddeye göre; bu planlara etnik azınlıkların, toplumsal organizasyonların ve bölgede bulunan savunmasız nüfusun görüşlerinin de dahil edilmesi, bu planlar hazırlanırken kırsal alanların ve kırsal kalkınma planının düzenlenmesi ve etkili bir şekilde kullanılması için Kırsal Alanlar ve Ziraat Kullanımı Planlama Birimi'nin belirlediği kriterleri ve araçları da dikkate alınması, belediye kalkınma planlarının İnsan Haklarına ve Uluslararası İnsani Hukuk'a uygun ve bu alanları koruyacak stratejiler ve politikalar içermesi gerekir.

²⁹² İlgili maddeye göre yerlilerin yaşam planları ve ilgili toplumsal kurumların toplumsal gelişim planları da dikkate alınmalıdır.

²⁹³ İlgili maddeye göre, kültürün gelişmesi için yapılan harcamalar sosyal kamu giderleri arasında sayılmaktadır.

olarak turizmi geliştirmek ve teşvik etmek; birlikte yaşamanın teşviki, sivil savunma, ekonomik ve toplumsal gelişim, kamu hizmetlerinin sağlanması ve çevrenin korunması için diğer belediyelerle veya komşu ölkelerle anlaşma yapmak; mevcut kamu hizmetlerine uygun olarak iskan gelişim programlarına izin vermek , kabul etmek ve bunlarla ilgili denetim görevlerini yerine getirmek; yeni teknolojilerin, yenilenebilir enerjilerin, geri dönüşüm ve temizlik ürünlerinin kullanımını belediye kalkınma planlarının içeriğine eklemek; Ortak kalkınma programları ve faaliyetlerini geliştirebilmek için yerlilerin konseyleriyle, yetkilileriyle, organizasyonlarıyla, toplumsal faaliyet kurumlarıyla ve diğer sivil kuruluş veya sivil birliklerle anlaşma yapmak; yerli konseylerinin, yetkililerinin ve organizasyonlarının yıllık güçlendirme planlarını ve programlarını bütçe tavsiyeleriyle birlikte hazırlamak; kamu mallarının kullanımı ve kamu imtiyaz haklarıyla ilgili yerli konseyleriyle, yetkilileri, organizasyonlarıyla, toplum faaliyet kuruluşlarıyla ve diğer toplum kuruluşlarıyla anlaşmalar imzalamak; belediye sakinlerine içme suyu ve temel temizlik hizmetlerini ilgili kamu hizmet kurumlarının düzenlemelerine uygun olarak sağlamak; Okul Beslenme Programlarını kendi kaynaklarıyla, merkezi idarenin ve bölgelerin sağladığı kaynaklarla yürütmek; hesap verilebilirlik raporlarını belediyenin web sitesinde yayınlamak, Anayasa ve kanunlar tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek, şehir ve taşra yollarını yapmak ve bu yolların bakımını üstlenmek²⁹⁴ olarak hüküm altına alınmıştır²⁹⁵.

2.1.5.3. Belediyelerin Yetkileri

Belediyelerin yetkileri kamu hizmetlerinin konularına göre farklı kanunlarda düzenlenmiştir²⁹⁶.

2.1.5.3.1. Eğitim Konusunda Yetkileri

715 Sayılı kanuna göre belediyelerin bu konuda yetkileri; tarafsız, etkili ve kaliteli bir şekilde okulöncesi, ilkokul ve ortaokul seviyesinde eğitim hizmetlerini yerine getirmek, bu hizmetleri yürütmek ve planlamak; ulusal düzenlemelere, hizmetin gereklerine, nüfusa ve

²⁹⁴ Aynı maddeye göre; ulusal yolların parçası olan şehir yolları merkezi idarenin, bölgelerin parçası olan şehir yolları ise bölge yönetimlerinin sorumluluğundadır.

²⁹⁵ 2012 Tarihli 1551 Sayılı Belediyelerin Teşkilatının ve Görevlerinin Modernleştirilmesine İlişkin Kanun, <https://www.global-regulation.com/translation/colombia/6405175/by-establishing-rules-to-modernize-the-organization-and-functioning-of-the-municipalities.html?q=1551> (E.T.: 12.17.2017)

²⁹⁶ 2000 tarih ve 715 Sayılı kanun, 1994 tarih ve 142 Sayılı Kanun, 2007 tarih ve 1176 Sayılı kanun, 1996 tarih ve 300 Sayılı kanun bu kanunlar arasındadır. Ancak belediyenin yetkileri bir çok sayıda kanunda düzenlendiğinden, aşağıda ilgili yerlerde bu kanunların içeriklerinden bahsedilecektir.

Maldonado/ Curvelo/ Diaz/ Padilla, *Descentralizacion y entidades territoriales*, sf. 67

verimlilik koşullarına uygun olarak öğretmenleri ve eğitim büro personellerini eğitim kuruluşlarına yerleştirmek; devlet tarafından gönderilen mali kaynakları yönetmek ve yetki alanı içindeki eğitim kurumları arasında bu kaynakları dağıtmak; kanunlara uygun olarak rektörlerin, yöneticilerin ve eğitim müdürlerinin performansını değerlendirmek; Başkan'ın yetki devri yaptığı hallerde belediye içindeki eğitim kurumlarını denetlemek, gözetlemek ve teftiş etmek ; gerekli hallerde eğitim kurumlarına teknik ve idari yardımda bulunmak, gerekli hallerde merkezi idareye ve bölge yönetimlerine bu konuda bilgi sağlamak; eğitim kurumlarında kalitenin artırılması için gerekli planların uygulanmasını ve yürütülmesini teşvik etmek; belediye sınırları içinde eğitim hizmetlerinin yerine getirilmesini düzenlemek; eğitim kurumlarının okul harçlarının, eğitim ücretlerinin, akademik ücretlerinin ve benzeri ücretlerinin ulusal düzenlemelere uygun olup olmadıklarını denetlemek olarak düzenlenmiştir²⁹⁷. Belediyelerin “ilkokul ve ortaokul eğitim hizmetlerini sağlama”, “öğretmenleri atama”, “rektörlerin ve okul müdürlerinin performanslarını değerlendirme” gibi yetkilerinin merkezi idareye ait olması gerekirken, belediyelere ait olması dikkat çekicidir. Eğitim konusunda bu tür önemli yetkilerin belediyelere verilmiş olmasından, Kolombiya’da merkezi idarenin taşra teşkilatı bulunmadığı sonucu çıkarılmaktadır. Ayrıca, bölgelerde olduğu gibi Başkan'ın bu konuda yetki devri yapmasından, belediyelerin bazı hallerde merkezi idarenin taşra teşkilatı olarak hareket ettiği sonucu da çıkarılmaktadır.

2.1.5.3.2. Sağlık Konusunda Yetkileri

Belediyelerin Sağlık Konusunda yetkileri sağlık sektörünün yönetimi, sağlık sosyal sigortaları, kamu sağlığı ile ilgili yetkileri olarak 3’e ayrılmaktadır. 715 Sayılı kanuna göre bu konudaki yetkileri ; ulusal ve bölgesel politikalara ve düzenlemelere uygun olarak sağlık konusunda planları, programları ve projeleri hazırlamak ve uygulamak; belediye sakinlerinin sağlığına yönelik kaynakların tahsil edilmesini, aktarılmasını ve uygulanmasını yönetmek ve yerel sağlık fonu kaynaklarını yönetmek; belediye sınırları içinde sağlık hizmetlerine erişimi sağlamak ve denetlemek; sağlık konusunda ayrıntılı bilgi sistemini kurmak ve yönetmek; sağlık ve sağlık sosyal güvenliği konularındaki planların, programların, stratejilerin ve projelerin, merkezi idare ve bölge yönetim programlarına ve planlarına uygun olmasını sağlamak olarak düzenlenmiştir²⁹⁸.

²⁹⁷ 715 Sayılı Kanun, md. 7

²⁹⁸ 715 Sayılı Kanun, md. 44/1

715 Sayılı kanuna göre belediyelerin sağlık sosyal sigortaları konusundaki yetkileri; devlet yardımından yararlanacak kişilerin üyeliklerini finanse etmek ve bunun için ayrılan kaynakları verimli bir şekilde kullanmak; belediye sınırları içinde yoksul kesimi belirlemek ve bu kişiler arasından devlet yardımlarından faydalanacak kişileri seçmek; devlet yardımından faydalanacak kişilerin sigortaları için sözleşmeler imzalamak; kişilerin ödeme gücünü dikkate alarak Sağlık Sosyal Güvenlik Sistemine kişilerin üye olmasını teşvik etmek olarak düzenlenmiştir²⁹⁹.

715 Sayılı kanuna göre belediyelerin Kamu Sağlığı ile ilgili yetkileri ; ulusal ve bölgesel düzenlemelere uygun olarak kamu sağlığı politikalarını ve planlarını kabul etmek, uygulamak ve yayınlamak; toplum müdahale planlarını hazırlamak ve uygulamak; belediye sınırları içinde kamu sağlığıyla ilgili planların, programların ve projelerin hazırlanması ve uygulanması için farklı sektörlerin koordinasyonunu, işbirliğini ve faaliyette bulunmalarını teşvik etmek; insan sağlığına risk teşkil edebilecek hayvan tüketimi ile ilgili hammaddeleri ve gıdaların kalitesini, üretimini, pazarlanmasını ve dağıtımını denetlemek; insan sağlığını etkileyen risk faktörlerinin denetim, kontrol ve teftiş faaliyetlerini gerçekleştirmek; gürültü, çöp, evcil hayvanlar ve koku gibi şeylerden doğan, insan sağlığını ve toplumun refahını etkileyen kötü koşulları denetlemek; belediye sınırları içinde içme sularının kalitesini; katı atıkların toplanmasını, nakledilmesini, imha edilmesini, geri dönüşümünü ; iyonizan radyasyonu, dışkıları, sıvı atıkları, atık suları ve hava kalitesini yönetmek ve imha etmek; bulaşıcı hastalıkların ve hayvanlardan bulaşan hastalıkların önlenmesi ve denetlenmesi konusunda faaliyetleri düzenlemek ve yerine getirmek; eğitim kurumları, hastaneler, hapishaneler, kışlalar, ıslahevleri, bakımevleri, özel klinikler, limanlar, havalimanları, otobüs terminalleri, yüzme havuzları, stadyumlar, spor salonlar, barlar, pavyonlar, süper marketler, mezbahalar gibi insan sağlığına yönelik risk oluşturabilecek tesislerin ve alanların temizlik kontrollerini yürütmek ve denetlemek; belediye sınırları içinde temel sağlık hizmetlerinin işleyişini, organizasyonunu koordine etmek ve kontrol etmek ; temizlikle ilgili düzenlemelere uymak ve uygulatmak olarak düzenlenmiştir³⁰⁰. Belirtilmelidir ki, belediyelerin sağlık konusunda yetkileri son derece geniştir. Bu konuda belediyelerin “sağlık hizmetlerine erişimi sağlamak ve denetlemek” gibi yetkilerinin olmasından, yine Kolombiya’da merkezi idarenin taşra teşkilatı bulunmadığı sonucu çıkarılmaktadır. Ayrıca belediyelerin sağlık konusunda planlarını “ulusal ve bölgesel” düzenlemelere uygun hazırlamasından ve bu tür düzenlemelere uygun olarak hazırlanmasını sağlama yetkilerinden,

²⁹⁹ 715 Sayılı Kanun, md. 44/2

³⁰⁰ 715 Sayılı Kanun, md. 44/3

merkezi idare, bölgeler ve belediyelerin düzenlemeleri arasında bir hiyerarşi olduğu sonucu çıkarılmaktadır.

2.1.5.3.3. Mesken Konusunda Yetkileri³⁰¹

1994 tarih ve 142 Sayılı kanunun 5. maddesine göre belediyelerin bu konudaki yetkileri; belediye sınırları içinde yaşayan kişilere kemerli su yolu, kanalizasyon, tuvalet ve elektrik hizmetlerini kamu hizmeti şirketleri, özel şirketler, karma yapılı şirketler aracılığıyla imtiyaz yoluyla veya doğrudan belediye idaresi tarafından yerine getirilmesini sağlamak; belediyenin bütçesinden bu hizmetlerle ilgili düşük gelirli kişilere yardım sağlamak; kamu hizmetlerinin sağlanacağı taşınmazları belirlemek için taşınmazları doğru bir şekilde numaralandırmak olarak düzenlenmiştir³⁰².

2.1.5.3.4. İçme Suyu ve Temel Temizlikle İlgili Yetkileri

2007 tarih ve 1176 Sayılı kanunun 4. maddesine göre belediyelerin bu konuda yetkileri; içme suyu, temel temizlikle ilgili hizmetlerin belediyeler tarafından yerine getirilmesi gerektiği ; uygun faaliyetlerin finansmanı amacıyla içme suyu ve temel temizlikle ilgili katılım gelirlerini tasarlamak; merkezi idarenin hazırladığı yönteme uygun olarak su, kanalizasyon ve temizlikle ilgili sübvansiyonları ve katkı paylarını dengelemek olarak düzenlenmiştir³⁰³. 2002 tarih ve 1713 Sayılı Kararname'nin 8. maddesine göre ise belediyelerin bu konuda yetkileri; katı atıkların dahili yönetimini planlamak; temizlik teftişi, serbest klor kalıntıları, örneklerin alınması ve gönderilmesi, laboratuvar analizi, sağlık eğitimi, önleyici ve ıslah edici önlemlerle ilgili talepler, insan kaynaklarının güçlendirilmesi, toplumsal katılımın geliştirilmesi, teknik yardım, içme suyu kalitesinin izlenmesiyle ilgili bilgi sistemi gibi konularda görevlerini yerine getirebilmek amacıyla ve bu konularla ilgili kaynakların sağlanması amacıyla gerekli önlemlerin alınması için gereken teknik ve idari altyapıyı oluşturmak ve yönetmek; ilgili sağlık makamlarına içme suyunun depolandığı havzaların adlarını, yerlerini ve hidrografik planlarını sağlamak; belirlenen sağlık sorunlarına uygun olarak sağlık risklerinin azaltılması için çalışma planını hazırlamak ve ilgili sağlık makamlarına bunları tevzi etmek olarak düzenlenmiştir³⁰⁴.

³⁰¹ Kolombiya Anayasası'nın 367. maddesine(F. 2) göre; meskenlerle ilgili kamu hizmetleri, hizmetlerin teknik ve ekonomik özellikleri ve bundan doğacak yararların elverişli olması halinde belediyeler tarafından doğrudan yerine getirilir ve bölgeler bu hizmetlerle ilgili koordinasyon ve destek faaliyetleri yürütürler.

³⁰² Maldonado/ Curvelo/ Diaz/ Padilla, *Descentralización y entidades territoriales* , sf. 75-76

³⁰³ 2007 tarih ve 1176 Sayılı kanun, https://www.icbf.gov.co/cargues/avance/docs/ley_1176_2007.htm (E.T.: 17.12.2018)

³⁰⁴ 2002 tarih ve 1713 Sayılı kararname, <http://www.alcaldiabogota.gov.co/sisjur/normas/Normal.jsp?i=5542> (E.T.: 17.12.2017)

2.1.5.3.5. Kültür Konusunda Yetkileri

715 Sayılı kanuna göre belediyelerin bu konudaki yetkileri; belediye sınırları içinde inovasyonu, yaratıcılığı, sanatsal ve kültürel üretimi geliştirmek; bilgi, araştırma, iletişim ve formasyon süreçlerini desteklemek ve güçlendirmek; kültürel altyapıların yapımını ve bakımını desteklemek; kültürel mirası korumak; kültürel iletişim ağlarının, kültürel malların, hizmetlerin ve kurumların(müzeler, kütüphaneler, arşivler vb.) gelişimini desteklemek bunlarla birlikte kültürel sektörü düzenlemek için diğer girişimlerde bulunmak; kültürel planları, programları, projeleri ve belediye etkinliklerini hazırlamak, yönlendirmek ve uygulamak; dönemsel kitap fuarlarının düzenlenmesini teşvik etmek; ülke tarihiyle ilgili kitapları ve yerel yazarların çalışmalarını yayınlamak ve neşretmek, belediye sınırları içinde yaşayan kişilerin yaşam kalitesini artıracak kültürel gelişimi sağlamak; Kültür Bakanlığının desteği ve rehberliğinde sanatı ve kültürü geliştiren, kar amacı gütmeyen kültürel kuruluşlar ile imzalanan sözleşmeleri uygulamak olarak d zenlenmiřtir³⁰⁵.

2.1.5.3.6. Turizm Konusunda Yetkileri

1996 tarih ve 300 Sayılı kanunun 13. maddesine göre belediyelerin bu konudaki yetkileri; ulusal turizm politikasının yüksek standartlarına ve esaslarına uygun olarak yeknesak, rasyonel ve uygun turizm idaresinin sağlanması amacıyla , turizmle ilgili anayasal ve yasal görevleri eşgüdümlü ve düzenli bir şekilde yerine getirmek; belediye sınırları içinde turizm kalkınmasıyla ilgili sektörel planları hazırlamak; turizm gelişimi için öncelikli alanları belirlemek, bu alanları arazi kullanımını turist faaliyetinin gelişimini sağlayacak şekilde gösterişli hale getirmek, bu alanlarda kamu hizmetlerinin sağlanması ve temel altyapıların yapılmasında yardımcı olmak olarak sıralanmıřtır³⁰⁶.

2.1.5.3.7. İşkan Konusunda Yetkileri

715 Sayılı kanuna göre belediyelerin bu konudaki yetkileri; ulusal sosyal yarar iskan sistemine iştirak etmek; kamu iskan politikalarına, ulusal kalkınma planına ve yerel yönetim planlarına uygun olarak sosyal yarar iskan projelerini geliştirmek ve desteklemek; tehlikeli yerleşkeleri azaltmak ve konut açığını azaltarak aile iskanını güçlendirmek ve teşvik etmek;

³⁰⁵ 715 Sayılı Kanun, md. 76.8

³⁰⁶ Maldonado/ Curvelo/ Diaz/ Padilla, Descentralizacion y entidades territoriales, sf. 80-81

taşınmazları aile iskan yardımı olarak devretmek; belediyelerde kurulan kamu kurumları ve yerinden yönetim kuruluşları aracılığıyla sübvansiyonları vermek ve kentsel, kırsal bölgelerde sosyal yarar iskanını desteklemek; belediye taşınmazlarını tahsis ederek sübvansiyon vermek; arazi yönetimiyle ilgili planları düzenlemek ve kabul etmek; kanunlara uygun olarak kentsel, genişleme ve kırsal alanlardaki arazilerin kullanımını düzenlemek; mevcut arazilerin kullanılmasını en uygun hale getirmek; karışan taşınmazların aile iskanına uygun olup olmadığını ve risk bölgesinde olup olmadığını belirlemek olarak düzenlenmiştir³⁰⁷.

2.1.5.3.8. Sosyal Güvenlik Konusunda Yetkileri

1993 tarih ve 82 Sayılı kanunun 15. maddesine göre belediyelerin bu konudaki yetkileri; belediyelerde Sosyal Güvenlik Sisteminin düzgün bir şekilde işleyebilmesi için gerekli lojistik desteği sağlamak; belediye sosyal politika konseylerini kurmak; Sosyal Güvenlik Sisteminin uygulanması konusundaki raporları gerekli hallerde ve dönemsel olarak belediye sosyal politika konseylerine sunmak; Sosyal Güvenlik Sisteminin uygulanmasının finansmanında yardımcı olmak; sosyal eylem programlarıyla ilgili faaliyetleri yerine getirmek; kadın aile reislerine ve bunlara muhtaç olan kişilerin yararına olacak çeşitli faaliyetlerde bulunmak, Örneğin eğitim yardımlarında öncelik tanımak, kadın aile reislerinden oluşan özel tüzel kişilere eğitim desteği sunmak, bu kişilere yönelik iskan programlarını ve sosyal planları geliştirmek, bu kişilerle ilgili yerel ve bölgesel stratejik desteği koordine eden kar amacı gütmeyen kurumların kuruluşunu, işleyişini teşvik etmek ve finanse etmek olarak sıralanmıştır³⁰⁸.

2.1.5.3.9. Ulaşım Konusunda Yetkileri

715 Sayılı kanuna göre belediyeleri bu konudaki yetkileri; belediye ulaşım altyapısını inşa etmek ve korumak; şehir yollarını, kırsal yolları ve belediye yollarını, limanları, nehir, göl ve deniz tesislerini, havalimanlarını, kara ulaşım terminallerini kendi mülkiyetlerinde olmaları veya doğrudan/dolaylı olarak devredilmeleri halinde inşa etmek ve bakımlarını yapmak ; ulaşım altyapı önceliklerini belirlemek ve planlamak, uygulanabilir alternatifler üretmek; vinç ve otopark işletmeleri için üçüncü kişilerle sözleşme yapmak; yol altyapı projelerinin inşaatı, korunması ve onarımı konusunda üçüncü kişilere imtiyaz vermek; ulusal yollara bitişik alanlardaki yol ağının bakımı ve genişletilmesi için gerekli olan kamu mallarını korumak;

³⁰⁷ 715 Sayılı Kanun, md. 76.2

³⁰⁸ Maldonado/ Curvelo/ Diaz/ Padilla, *Descentralización y entidades territoriales*, sf. 83-85

ulaşım altyapısı için gereken taşınmazlar üzerinde kamulaştırma kararı vermek; belediye sınırları içinde faaliyet gösteren toplu taşıma araç sürücülerinin tespiti için bir kayıt sistemi oluşturmak; toplu taşıma araçlarının ücret tarifelerini belirlemek; toplu taşıma faaliyetlerini denetlemek ve teftiş etmek olarak hüküm altına alınmıřtır³⁰⁹. Belediyelerin doğrudan havalimanlarını inşa etmesi ve bakımlarını yapması da ülkede merkezi idarenin taşra teşkilatının bulunmadığının bir göstergesidir.

2.1.5.3.10. evre Konusunda Yetkileri

715 Sayılı kanuna göre belediyelerin bu konuda yetkileri; sağlıklı bir evre sağlamak amacıyla gerekli plan ve programları düzenlemek ve uygulamak ; kirletici yayımın kontrolü, katı ve sıvı atıkların toplanması, taşınması ortadan kaldırılması ve geri kazanımı ile ilgili programları ve dökülmelerden etkilenen su kaynaklarının ve akıntıların arındırılması ile ilgili çalışmaları ve projeleri uygulamak; kamu kurumları ve özel kuruluşlarla birlikte sellere karşı koruma, su akıntılarının düzenlenmesi, sulama, drenaj ve arazi kurtarma çalışmalarını ve projelerini düzenlemek, finanse etmek ve uygulamak; havzaların ve hidrografik havzaların doğru bir şekilde kullanılması ve idare edilmesi için gerekli faaliyetleri yürütmek; çevrenin korunması konusunda ilgili anayasa hükümlerine ve kanunlara uymak ve bunlara uyulmasını sağlamak; çevrenin ve doğal kaynakların korunması konusunda teknik desteği sağlamak ve teknoloji transferlerini yürütmek; Anayasal bir hak olarak sağlıklı çevrenin korunması, evre konusunda devletin ve bireylerin yükümlülüklerini yerine getirmelerini sağlamak amacıyla çevrenin kontrolü ve korunması ile ilgili gerekli düzenlemeleri yapmak olarak dzenlenmiřtir³¹⁰.

2.1.5.3.11. Spor ve Rekreasyon Konusunda Yetkileri

715 Sayılı kanuna göre belediyelerin bu konudaki yetkileri; sporun, rekreasyonun, boş zaman aktivitelerinin ve beden eğitiminin geliştirilmesi için programları, faaliyetleri planlamak ve düzenlemek; ilgili spor planlarını yapmak ve yürütmek; sporla ilgili faaliyetleri yürüten kamu ve özel tüzel kişileriyle işbirliği yapmak; kamu ve özel tüzel kişilerle belediyede yaşayan kişiler için rekreasyon programları hazırlamak ve bunları uygulamak; rekreasyon programlarını uygularken toplum katılımını sağlamak; beden eğitimi merkezleri, spor eğitim merkezleri,

³⁰⁹ 715 Sayılı Kanun, md.76.4.

³¹⁰ 715 Sayılı Kanun, md.76.5

okul eğlence festivalleri ve kolejler arası oyunlar gibi belli başlı programları mali açıdan desteklemek; ulusal sektör planlarında yer alacak planları ve projeleri hazırlamak; spor, rekreasyon ve boş zaman faaliyetleri ile ilgili yerel planları belediyelerde yaşayan kişilerin görüşünü alarak hazırlamak olarak düzenlenmiştir³¹¹.

2.1.5.3.12. Afet Önleme Konusunda Yetkileri

1989 tarih ve 919 Sayılı kararnamenin 61. maddesine göre belediyelerin bu konudaki yetkileri; yerel afet ve acil durum uyarı ve önleme komisyonları kurmak; afet halleriyle ilgili özel faaliyet planlarını hazırlamak ve uygulamak ; yerel seviyede herhangi bir afet gerçekleştiğinde gerekli faaliyetleri yerine getirmek; afet hallerinde beklenmedik hal ve intibak planlarını uygulamak; meydana gelmiş afetlerle ilgili çalışmalar ve araştırmalar yürütmek; tehlike , hasar görülebilirlik halleri ve risk tespitiyle ilgili çalışmalar yürütmek; ilgili kişilere ve topluma afet konusunda bilgi sağlamak; alarm ve uyarı sistemlerini yönetmek olarak düzenlenmiştir³¹².

2.1.5.3.13. Kamu Düzeni Konusunda Yetkileri

715 Sayılı kanuna göre bu konuda belediyelerin yetkileri; kamu gücünün kullanılacağı faaliyetlerde gerekli kaynakları sağlamak; Başkan'ın politikalarına uygun bir şekilde kamu düzenini korumak ve sağlamak; belediyelerde yaşayan kişilerin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde polislerle birlikte kapsamlı güvenlik planlarını ve stratejilerini hazırlamak; Anayasa ve yasalara uygun şekilde polis önlemlerini ve düzenlemelerini tasarlamak olarak düzenlenmiştir³¹³. 1993 tarih ve 62 Sayılı kanunun 22. maddesine göre ise belediyelerin bu konudaki yetkileri; İnsan Haklarına karşı saygının güçlendirilmesini sağlayacak programları ve faaliyetleri geliştirmek; belediye güvenlik konseyi aracılığıyla sivil savunma ve kamu düzeni planları hazırlamak; polis kanunu ve bölgesel düzenlemelere riayet edildiğini tespit etmek; polislerin ihtiyaçlarını belirlemek ve bu amaçla gerekli bütçe kalemlerini ayırmak olarak düzenlenmiştir³¹⁴. Polis Kanunu'na belediyenin dışardan kontrolör olarak müdahale ettiği görülmektedir. Ancak belediye başkanlarının aynı zamanda Kolombiya Anayasası'nın 135.

³¹¹ 715 Sayılı Kanun, md. 76.7

³¹² Maldonado/ Curvelo/ Diaz/ Padilla, *Descentralizacion y entidades territoriales*, sf. 90-92

³¹³ 715 Sayılı Kanun, md. 76.16

³¹⁴ Maldonado/ Curvelo/ Diaz/ Padilla, *Descentralizacion y entidades territoriales*, sf. 93-95

maddesi uyarınca belediyelerde en yüksek polis amiri sayılması karşısında, bu durum normal karşılanmalıdır.

2.1.5.3.14. İmar Konusunda Yetkileri

2011 Tarihli 1454 Sayılı kanunun 15. maddesine göre belediyelerin bu konudaki yetkileri; imar planlarını hazırlamak ve kabul etmek; kanunlara uygun olarak özellikle şehirlerde, büyüme ve taşra alanlarında imarı düzenlemek; ulusal ve bölgesel politikalara uygun olarak mevcut alanların kullanılmasını optimize etmek ve sektörel planları koordine etmek olarak düzenlenmiştir³¹⁵.

Bölgeler ve belediyeler Kolombiya Anayasası'nda yerel yönetimler olarak tanımlanmasına karşın, bölgelerin ve belediyelerin görevleri ve yetkilerinde merkezi idarenin taşra teşkilatı olarak faaliyetler yerine getirdiklerine dair yukarıda çeşitli hükümler bulunmaktadır. Bu açıdan iki yerel yönetim birimi de hem yerel yönetim hem de merkezi idarenin taşra teşkilatı olarak çift işleve sahiptir. Merkezi idarenin başında olan Başkan'ın her iki yerel yönetime de çeşitli yetkiler devretmesi ve yerel yönetimlerin bu yetkileri Başkan adına kullanması ve merkezi idareye ait olması gereken bazı yetkilerin yerel yönetimler tarafından kullanılması³¹⁶, bu birimlerin taşra teşkilatı olarak faaliyet gösterdiğinin yansımasıdır. Ülkede yerel yönetimler arasındaki ilişki Bölge Kanunu'nda tanımlandığı üzere idari vesayet ilişkisidir³¹⁷. Bu ilişkinin idari vesayet ilişkisi olduğu bölgelerin çeşitli yetkilerinde belediyelerin faaliyetlerini denetleyebileceğinden de anlaşılmaktadır³¹⁸. Ancak yerel yönetimlerin kuruluşları ve düzenlemeleri arasında hiyerarşi olduğu da görülmektedir.

2.1.5.4. Belediyelerin Organları

Belediyelerin karar organı Belediye Meclisi, yürütme organı ise Belediye Başkanıdır³¹⁹.

³¹⁵ Maldonado/ Curvelo/ Diaz/ Padilla, *Descentralización y entidades territoriales*, sf. 95

³¹⁶ Bkz Belediyelerin Eğitim Konusunda Yetkileri, sf. 56

³¹⁷ 1222 Sayılı Kararname, md. 7

³¹⁸ Bkz. Bölgelerin Sağlık Konusunda Yetkileri, sf. 42

³¹⁹ Nickson, *Local Government in Latin America*, sf. 147

2.1.5.4.1. Belediye Meclisi

Belediye meclisi üyeleri 4 yıllığına doğrudan genel oyla seçilir. Belediye meclisinin üye sayısı 7'den az 21'den fazla olamaz³²⁰. Ayrıca, belediye meclis üyeleri kamu görevlisi sayılmazlar (KAY. md. 312). Belediye meclisi her ay 2 haftada bir toplanır. Belediye başkanı olağanüstü oturum yapılması için meclisi toplantıya çağırabilir ve meclis oturumlarına belediye başkanı başkanlık yapar³²¹. Meclis, üye sayısının üçte biri ile toplanır ve kararlarını üye sayısının yarısının bir fazlasıyla alır³²².

2.1.4.5.1.1. Belediye Meclisinin Yetkileri ve Görevleri

Kolombiya Anayasası'nın 313. maddesine göre belediye meclisinin yetkileri : belediyenin görevlerini ve sorumlu olduğu hizmetleri etkili bir şekilde yerine getirmek, ekonomik ve sosyal kalkınma ve kamu işleri ile ilgili uygun plan ve programları kabul etmek; sözleşme akdetmesi ve belediye meclisinin sorumlu olduğu bazı görevleri geçici olarak yerine getirmesi amacıyla belediye başkanını yetkilendirmek; Anayasa'ya ve kanunlara uygun olarak vergiler ve yerel giderler için oylama yapmak, bütçeyle ilgili yapısal düzenlemeleri ve belediye yıllık gelir gider bütçesini kabul etmek; belediye yönetiminin yapısını ve belediyeye bağlı birimlerin görevlerini, farklı kategorilerde çalışanların ücretlerinin ölçeklerini belirlemek; belediye başkanının isteği üzerine mahalli kamu kurumlarını ve sanayi ve ticari işletmeleri kurmak, karma yapılı şirketlerin(kamu-özel) kurulmasına izin vermek; belediye sınırları içinde imarı düzenlemek ve kanunla belirlenen sınırlar içinde inşaat ve oturmaya elverişli yerlerdeki konut satışlarıyla ilgili faaliyetleri gözetlemek ve denetlemek; kanunla belirlenen süre için temsilci ve diğer görevlileri belirlemek; belediyenin ekolojik ve kültürel malvarlıklarının denetlenmesi, korunması ve himayesi için gerekli düzenlemeleri yapmak, Anayasa'da ve kanunlarda düzenlenen diğer yetkileri kullanmak olarak³²³ düzenlenmiştir. Belediye meclisinin

³²⁰ Belediye meclisi üye sayısı 5,000 kişiden az kişinin yaşadığı yerlerde 7 kişidir, 1 milyon kişiden daha fazla kişinin yaşadığı yerlerde ise 21 kişidir. Bu aralıkta kalan diğer belediye meclis üyelerinin sayıları, nüfusa orantılı olarak Belediye Kanunu'nun 22. maddesinde düzenlenmiştir. 1994 Tarihli 136 Sayılı Belediye Kanunu, <http://www.alcaldiabogota.gov.co/sisjur/normas/Norma1.jsp?i=48267> (E.T.: 20.12.2017)

³²¹ 1994 Tarihli 136 Sayılı Kanun, md. 30

³²² 1994 Tarihli 136 Sayılı Kanun, md. 31

³²³ Ayrıca ilgili maddeye göre; bölgelerin başkentlerindeki ve nüfusu 25,000 kişiden fazla olan belediyelerde toplantının oturumlarına katılmak üzere belediye başkanı sekreterlerini toplantıya çağırarak ve davet etmek meclisin yetkileri arasındadır. Çağrılar, bir oturumdan en az beş gün önce yapılmalı ve yazılı soru formunda oluşturulmalıdır. Meclis tarafından kabul edilen bir mazereti olmaksızın, sekreterin o katılmadığı durumlarda, meclis üyeleri gensoru önergesi verilebilir. Sekreterlerin, toplantıya katılmalarını takiben bir sonraki oturumlarda tartışmaya devam etme ihtimaline hâle getirmeksizin çağrıldıkları oturumda dinlenmeleri gerekir. Tartışma, soru formundakilerden başka konuları içermez ve oturumun gündeminin en üstünde yer alır.

Belediye sekreterlerine ilişkin olarak verilecek gensoru önergesi, bu kişilerin resmi görevleriyle ilgili konularda veya meclisin taleplerini ve çağrılarını görmezden gelmesi sebebiyle olur. Gensoru önergesi, meclisi üyelerin üçte biri tarafından sunulur. Oylama, tartışmanın sona

yetkileri de Kolombiya Anayasası'nda düzenlenmiş, görevleri ise 1551 Sayılı kanunda düzenlenmiştir.

1551 Sayılı kanunun 32. maddesine göre, belediye meclislerinin görevleri ; belediye yönetmeliklerini kabul etmek; kanunlara, yönetmeliklere, hükümetin ve valilerin kararnamelerine aykırı olmayacak şekilde farklı sınıflardaki polisleri belirli bir düzene göre atamak; belediye başkanının sekreterlerinden, idari birimlerin yöneticilerinden, saymandan, temsilciden ve belediye başkanı dışında diğer belediye çalışanlarından yazılı raporlar talep etmek ve bu kişileri ilgili konularda sözlü açıklama yapmaları için davet etmek, benzer şekilde yerel konularla ilgili merkezi idari kurumlarında ve bölgelerdeki kamu görevlilerini de aynı şekilde çağırmak; belediye başkanının bazı idari görevlerini astlarına veya yerel idari kurullara devredebilmesi belediye başkanını için yetkilendirmek; yolları, arazileri ve binaları adlandırmak; kanunlara uygun olarak vergilerin, resimlerin, harçların, katkı paylarının ve ilave bedellerin tarh, tahakkuk ve tahsilini yapmak; kültürel mirasın korunmasını sağlamak, saymanı ve saymanlık personelini yerleştirmek, saymanlık faaliyetleri için gereken kuralları düzenlemek; bütçe kurallarını düzenlemek ve belediye yıllık gelir, gider bütçesini kabul etmek ; belediyede çalışan kişilerin mesleki eğitimi için imkanlar sağlamak; katılımcı demokrasinin ve toplumsal faaliyet kuruluşlarının güçlendirilmesini sağlamak; kamu işletmelerinin yasal temsilcilerini, kamu hizmetlerinin sağlanmasıyla ilgili konularda cevap vermeleri için çağırmak olarak düzenlenmiştir³²⁴. Belediye meclislerinin Kolombiya Anayasası'nda düzenlenen yetkilerinin ve 1551 Sayılı kanunda düzenlenen görevlerinden bazılarının (bütçeyi kabul etmek gibi) benzer olduğu görülmektedir. Belediye meclislerinin polisleri atama yetkisinin ise belediye başkanının belediyelerde en yüksek polis amiri sayılmasıyla ilgili olduğu ve bu yetkiden ülkede merkezi idarenin taşra teşkilatının bulunmadığını sonucu çıkarılmaktadır.

2.1.5.4.2. Belediye Başkanı

Belediye başkanı yerel yönetimin başı ve belediye tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Belediye başkanı 4 yıllık süre için doğrudan genel oyla seçilir ve takip eden seçim döneminde

ermesinden sonraki üçüncü ve 10. günler arasında, ilgili yetkilinin kamuya açık bir şekilde dinlenmesi ile gerçekleşir. Gensoru önergesinin kabulü , ilgili meclis üyelerinin üçte ikisinin olumlu oyunu gerektirir. Gensoru önergesi kabul edildikten sonra, sekreterler görevlerinden alınır. Gensoru önergesi kabul edilmezse yeni vakıalar ortaya çıkmadığı sürece, aynı konuda yeni bir gensoru önergesi verilemez. Bir görevli hakkında gensoru önergesi verilmesi halinde görevlinin istifası, ikincisi hakkında bu madde hükümlerine uygun olarak gensoru önergesi verilmesini engellemez.

Kolombiya Anayasası, md. 313,

https://www.constituteproject.org/constitution/Colombia_2015.pdf (E.T.: 28.12.2017)

³²⁴ 2012 Tarihli 1551 Sayılı Belediyelerin Teşkilatının ve Görevlerinin Modernleştirilmesine İlişkin Kanun, <https://www.global-regulation.com/translation/colombia/6405175/by-establishing-rules-to-modernize-the-organization-and-functioning-of-the-municipalities.html?q=1551> (E.T.: 12.17.2017)

tekrar seçilemez. Başkan ve valiler kanunlarla belirlenen sınırlı hallerde belediye başkanını görevden alabilir (KAY. md. 314). Ayrıca, belediye başkanı belediyelerde en yüksek polis amiri sayılmaktadır ve ulusal polisin belediye başkanının verdiği emirleri, amirleri aracılığıyla zamanında ve özenli bir şekilde uygulaması gerekmektedir (KAY. md. 315).

2.1.5.4.2.1. Belediye Başkanının Yetkileri ve Görevleri

Kolombiya Anayasası'nın 315. maddesine göre belediye başkanının yetkileri: anayasayı, kanunları, hükümet kararlarını, belediye meclis kararlarını ve belediye yönetmeliklerini uygulamak ve uygulatmak; kanuna uygun olarak, Başkan'ın ve ilgili valilerin vereceği emir ve talimatlar doğrultusunda belediyelerde kamu düzenini korumak; belediye idaresini yönetmek, kendisiyle ilgili görevlerin ve kendisinin sorumlu olduğu hizmetlerin yerine getirilmesini sağlamak, belediyeyi hukuki ve hukuk dışı konularda temsil etmek; kendi yetkisi altındaki görevlileri, yerel nitelikteki kamu kurumlarının ve sanayi, ticari işletmelerinin müdürlerini veya yöneticilerini ilgili kanunlara uygun olarak atamak ve görevlerinden almak; belediye işletmelerini/kurumlarını ve belediyeye bağlı birimlerini ilgili belediye meclisi kararlarına uygun bir şekilde birleştirmek veya kaldırmak; ekonomik ve sosyal kalkınma ve kamu işleri ile ilgili plan ve program tasarılarını, belediye yıllık gelir ve gider bütçesi tasarısını ve belediyenin verimli bir şekilde işlemlerini sağlayacak diğer önlemleri belediye meclisine zamanında sunmak; belediye meclisinin kabul ettiği kararları, yönetmelikleri onaylamak, yayınlamak ve kanunlara aykırı gördüğü belediye yönetmeliklerini, meclisi kararlarını veto etmek; ilgili belediye meclisi kararlarına göre kendi yetki alanında kadroları kurmak, kaldırmak ve birleştirmek ve kadrolarda çalışan personellerin özel görevlerini ve ücretlerini belirlemek; belediye görevlerinin verimli bir şekilde yerine getirilmesi için belediye meclisi ile işbirliği yapmak, kendi idaresiyle ilgili belediye meclisine raporlar sunmak ve belediye meclisini özel oturumlar için toplantıya çağırma³²⁵; yatırım planına ve bütçeye uygun olarak belediye giderlerini yönetmek; anayasanın ve kanunların belirlediği diğer yetkileri kullanmak olarak düzenlenmiştir³²⁶. Belediye başkanının görevleri ise 1551 Sayılı kanunda düzenlenmiştir.

³²⁵ Kolombiya Anayasası'nın 315. maddesine göre; Bu tür oturumlarda sadece meclisin çağırılma sebebi olan konular ve meseleler görüşülür.

³²⁶ Kolombiya Anayasası, https://www.constituteproject.org/constitution/Colombia_2015.pdf?lang=en (E.T.: 25.12.2017)

1551 Sayılı kanunun 29. maddesine göre belediye başkanın görevleri; belediye meclisiyle, kamu düzeniyle; merkezi idare, bölgeler ve yargı organlarıyla; belediye idaresiyle, vatandaşlıkla ve yerel refahla ilgili görevleri olarak 6'ya ayrılmaktadır³²⁷.

Belediye meclisiyle ilgili görevleri; belediyenin iyi bir şekilde idare edilmesi için gerekli olan yönetmelik tasarılarını, ekonomik ve sosyal kalkınma planlarının ve programlarının tasarılarını zamanında meclise sunmak, belediye yıllık gelir gider bütçe tasarısını meclise sunmak, belediye idaresiyle ilgili genel raporları her yıl belediye meclisinin ilk oturumunda sunmak, belediye meclisini olağanüstü toplantıya çağırmak ve belediye sözleşmelerini düzenlemek olarak sıralanmıştır³²⁸.

Kamu düzeniyle ilgili görevleri; kanunlara, Başkan'ın ve ilgili valinin emir ve talimatlarına uygun olarak belediyelerde kamu düzenini sağlamak, kamu düzeninin sağlanması için umuma açık yerlerde veya kamu yollarında kişilerin hareketini sınırlamak ve denetlemek, sokağa çıkma yasağı ilan etmek, alkollü içeceklerin tüketilmesini ve satışını sınırlamak veya yasaklamak, Anayasanın ve kanunların izin verdiği durumlarda askeri kuvvetlerden yardım talep etmek, kamu düzeninin sağlanması konusunda Başkan'ın temsilcisi olarak hareket etmek, güvenliğin sağlanması konusunda polis amiri olarak hareket etmek, kapsamlı güvenlik planlarını tasarlamak, geliştirmek ve bunları uygulamak olarak düzenlenmiştir³²⁹.

Merkezi idare, bölgeler ve yargı mercileri ile ilgili görevleri; mücbir sebep halinde ve bunları yapacak başka bir mercii olmadığında merkezi idare çalışanlarının izinlerini vermek, istifalarını ve ziynet eşyalarını kabul etmek; merkezi idare ve bölge kamu kurumlarının belediyelerde sağladığı kamu hizmetlerini belediye kalkınma plan ve programlarına uygun olarak koordine etmek, denetlemek, gerekli hallerde bu kurumlarda çalışan kişilerin üstlerine görevlerini yerine getirmeleri ve ilerlemeleriyle ilgili bilgi vermek; belediyelerin idari birimlerini ziyaret etmek ve kamu çalışmalarını belirli aralıklarla incelemek; valilerin verdiği görevleri yerine getirmek, gerekli hallerde yargı mercileriyle işbirliği yapmak olarak düzenlenmiştir³³⁰.

Belediye idaresiyle ilgili görevleri ; belediyenin idari faaliyetlerini yönetmek, belediyenin sorumlu olduğu görevlerin ve kamu hizmetlerinin yerine getirilmesini sağlamak, belediyeyi hukuki ve hukuk dışı konularda temsil etmek; yetkisi altındaki kamu görevlilerini,

³²⁷ 1551 Sayılı Kanun, md. 29

³²⁸ 1551 Sayılı Kanun, md. 29/a

³²⁹ 1551 Sayılı Kanun, md. 29/b

³³⁰ 1551 Sayılı Kanun, md. 29/c

yerel niteliğe sahip kamu kuruluşlarının ve sanayi ve ticari işletmelerin müdürlerini, yöneticilerini atamak ve görevden almak ; belediye meclis kararlarına uygun olarak belediye teşekküllerini ve belediyeye bağlı kuruluşları kaldırmak veya birleştirmek; sosyal ve ekonomik kalkınma planına, bütçeye ve ilgili kanun hükümlerine uygun bir şekilde belediyeye ilgili antlaşmaları imzalamak ve giderleri düzenlemek; belediyeye borçlu olan kişilerin borçlarını ifa etmesi için gerekli imkanları kullanmak; belediyelerde çalışan kamu görevlilerinin, görevlerini yerine getirip getirmediğini denetlemek, bu kişilerin idaresi için gerekli işlemleri yapmak; kendisine saygısızlık yapan kişilere gerekli hallerde 10 güne kadar idari para cezası vermek; kendisine bağımlı kamu görevlilerine karşı disiplin yetkisini kullanmak; halk pazarlarının faaliyette olacağı günü veya günleri belirlemek; belediye meclis üyelerinin ve belediye çalışanlarının ruhsatlarını vermek ve istifalarını kabul etmek; kamu kurumlarının, sanayi ve ticari işletmelerinin, karma ekonomi şirketlerinin ve belediyenin özel idari birimlerinin faaliyetlerini ve hizmetlerini koordine etmek olarak düzenlenmiştir³³¹.

Vatandaşlıkla ilgili görevleri; yerel medya ve iletişim kanalları ve belediye başkanın basın ofisleri aracılığıyla vatandaşlık yönetiminin gelişimiyle ilgili vatandaşları bilgilendirmek, yılda en az iki kere belediye meclis üyelerine, sosyal organizasyonlara ve vatandaşlara yönetim raporlarını ve belediyenin yürüteceği en önemli projeleri sunmak, belediyenin kalkınma planıyla ilgili dernekleri, sosyal ve toplumsal kuruluşları ve kamuoyunu bilgilendirmek, belediye kalkınma planının hazırlanmasında halkın katılımını teşvik etmek olarak düzenlenmiştir³³².

Yerel refahla ilgili görevleri; ekonomik büyümeyi, mali sürdürülebilirliği, sosyal eşitliği, çevresel sürdürülebilirliği geliştirmek, nüfus için uygun yaşam koşullar sağlamak, orta vade ve uzun vade stratejik toplumsal kalkınma planlarına etken olacak katılımcı planlama süreçlerini oluşturmak, desteklemek ve finanse etmek vb. oluşmaktadır³³³.

Belediye başkanının belediyelerde en yüksek polis amiri sayılması ve ulusal polise emir, talimat verebilmesi, askeri kuvvetlerden yardım talep edebilmesi gibi önemli kolluk yetkilerine sahip olması ve Başkan'ın kamu düzeni konusunda emir, talimatlarını yerine getirmesi ve Başkan'ın bu konuda temsilcisi sayılması, Kolombiya'da merkezi idarenin taşra teşkilatı bulunmadığının en büyük kanıtı olarak görülmektedir.

³³¹ 1551 Sayılı Kanun, md. 29/d

³³² 1551 Sayılı Kanun, md. 29/e

³³³ 1551 Sayılı Kanun, md. 29/f

Belediyeler değerlendirildiğinde ise belediyelerin eğitim gibi bazı kamu hizmetlerinde Başkan'ın belediyelere yetki devri yaptığı hallerde bu hizmetleri yerine getirmeleri ve merkezi idareye ait olması gereken “sağlık hizmetlerine erişimi sağlamak” ve “ilkokul ve ortaokul eğitim hizmetlerini sağlamak”³³⁴ gibi yetkilere sahip olmaları ve belediye başkanlarının belediyelerde en büyük polis amiri sayılması, belediyelerin de bölgeler gibi hem yerel yönetim olarak hem de merkezi idarenin taşra teşkilatı olarak faaliyet gösterdikleri sonucunu doğurmaktadır. Ayrıca belediye başkanlarının kamu düzeni konusunda Başkan'ın temsilcisi sayılması ve Başkan'ın belediyelere yetki devredebilmesi aynı sonuca işaret etmektedir.

2.1.6. Kolombiya’da Yerel Yönetimlerle İlgili Değerlendirme

Kolombiya'nın üniter bir devlet olması sebebiyle yerel yönetimlerin yasama ve yargı yetkileri bulunmaz. Kolombiya Anayasa Mahkemesi'nin de ifade ettiği gibi ülkenin üniter devlet olmasının sonucu olarak yerel yönetimlerin özerkliği “kendi işlerini yönetmek” veya “kanunların sınırları içinde düzenleme yapmayla” yani başka bir deyişle idari özerklik ile sınırlıdır³³⁵. Yerel yönetimlerin kuruluş şartları, görevleri, yetkileri ve organları kanunla belirlenir. Bu şekilde yerel yönetimler varlıklarını üniter devletin yasama organından alırlar. Ülkenin üniter devlet olmasının başka bir sonucu olarak merkezi idarenin yerel yönetimler üzerinde idari vesayet denetimi de bulunmaktadır³³⁶.

Ülkede yer açısından yerinden yönetimin tanımında “merkezi idare organlarının karar alma yetkisinin uygun olduğu ölçüde yerel yönetimlere devredilmesi”³³⁷ bulunmaktadır. Şüphesiz “uygun olduğu ölçüde” ifadesi bunun her zaman olacağı anlamına gelmemekte, devredildiği varsayılırsa da üniter devletlerde yasama organının tekliği ilkesi çerçevesinde ülkenin yasama organının bunu her zaman geri alabileceği anlamına gelmektedir. Ülkede ayrıca yerel yönetimlerinin karar ve yürütme organlarının ve yetkilerinin doğrudan anayasada düzenlenmesi yerel yönetimlere verilen önemi göstermektedir.

Ülkede bölgelerin temel rolü gerekli kamu hizmetlerini yerine getirmek, bölgelerde planlama yapmak, belediyelerin faaliyetlerini koordine etmek³³⁸ ve belediyelere idari, mali, teknik yardımda bulunmaktır. Bölgelerin görevleri arasında ulusal kamu hizmetlerini yerine

³³⁴ Bkz. Belediyelerin Eğitim Konusunda ve Sağlık Konusunda Yetkileri sf. 56-57

³³⁵ Departamento Nacional de Planeacion/ Republica de Colombia, *El Estado Y Su Organizacion*, sf. 23

³³⁶ Soto, David, *La descentralización en colombia: centralismo o autonomía*, sf. 133

³³⁷ 2011 tarih ve 1454 Sayılı Kanun, md. 3

³³⁸ Kolombiya Anayasası, md. 298

getirilmesi bulunmaktadır³³⁹. Bunun üniter devlet şeklinden bir sapma olarak değerlendirilmeyeceği ve yasa koyucunun bir tercihi olduğu söylenebilir. Zira, bu durumda valiler merkezi idarenin başında bulunan Başkan'ın temsilcisi sayılırlar³⁴⁰, bu hizmetleri yönetir, koordine ederler ve idarenin bütünlüğü ilkesi ancak bu şekilde sağlanır. Ayrıca, belediyelerin bölge yönetmelikleriyle kurulması ve kaldırılmasının³⁴¹ ilginç bir detay olduğundan söz edilebilir. Şüphesiz bu da belediyelerin kurulması merkezi idarenin düzenleyici işlemleriyle yerine başka bir yerel yönetim biriminin düzenleyici işlemiyle kurulması konusunda anayasa koyucunun takdiridir. Bölgelerin anayasal hükümlere (KAY. md. 297-305) ve yasal düzenlemelere dayalı³⁴² olarak, üniter devletlerde idari özerklik çerçevesinde teşkilatlandığı sonucuna varılmaktadır. Aynı sonuç belediyelerle ilgili anayasal hükümler (KAY. md. 311-317) ve yasal düzenlemeler³⁴³ incelendiğinde belediyeler için de geçerlidir.

Belediyeler ise devletin temel idari-siyasi birimi olarak tanımlanmıştır. Belediyelerin ülkedeki rolü ise temel kamu hizmetlerini sağlamak, belediye sınırlarında yaşayan kişilerin refahını artırmak ve sosyal, kültürel seviyesini geliştirmektir³⁴⁴. Belediyelerin, merkezi idarenin başı olan Başkan'ın yetki devri yaptığı durumlarda eğitim gibi konularda kamu hizmetlerini yerine getirmesi ilginçtir. Ayrıca, belediye başkanının belediyelerde en yüksek polis amiri sayılması, ülkede kaymakamların bulunmadığını ve belediye başkanlarının aynı zamanda mülki idari amiri sayıldıklarını göstermektedir. Yasal düzenlemelerde kaymakamlık gibi bir makam bulunmadığından belediye başkanlarının aynı zamanda mülki idare amiri sayıldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca bu durum ülkede merkezi idarenin taşra teşkilatının bulunmadığına işaret etmektedir. Belediye meclislerinin belediyeler içinde ulusal polisi ataması³⁴⁵, yerel yönetimlerin ulusal polisle sivil savunma ve güvenlik planlarını hazırlaması³⁴⁶ ve yerel yönetimlerin yürütme organlarının polise emir verme, askeri kuvvetlerden yardım talep etme ve sokağa çıkmayı yasaklama³⁴⁷ gibi önemli kolluk yetkilerinin verilmesi, ülkede bulunan gerilla gruplarının varlığına karşı bir önlem olarak açıklanabilir. Belirtmek gerekir ki, Kolombiya'da kamu düzeninin korunması ve sağlanması Başkan'ın sorumlulukları

³³⁹ 1222 Sayılı kararname, md. 7

³⁴⁰ Kolombiya Anayasası, md. 303

³⁴¹ Kolombiya Anayasası, md. 300

³⁴² Kolombiya Anayasası'ndaki bölgelerle ilgili hükümlere uygun olarak çıkartılmış 1222 Sayılı kararname ve 1454 Sayılı kanun bu yasal düzenlemeleri oluşturmaktadır. Temel olarak bu yasal düzenlemeler, bölgelerin teşkilatlarını ve organlarını, görevlerini düzenlemekte, bölgelerin yetkileri ise yukarıda görüldüğü üzere oldukça geniş ve karışık bir mevzuatta düzenlenmektedir.

³⁴³ Kolombiya Anayasası'ndaki belediyelerle ilgili hükümlere uygun olarak çıkartılmış 136 Sayılı kanun, 1551 Sayılı kanun ve 1454 sayılı kanun bu yasal düzenlemeleri oluşturmaktadır. Bir üstteki dipnottaki açıklamalar, belediyeler için de geçerlidir.

³⁴⁴ Kolombiya Anayasası, md. 311

³⁴⁵ 1551 Sayılı kanun, md 32

³⁴⁶ 1993 tarih ve 62 Sayılı kanun, md. 22

³⁴⁷ 1551 Sayılı Kanun, md. 29/b ve 1222 Sayılı kararname, md. 95

arasındadır³⁴⁸. Kamu düzeni konusunda valilerin ve belediyelerin Başkan'ın temsilci olduğunu ayrıca tekrar vurgulamak gerekmektedir³⁴⁹. Kamu düzeni konusunda Başkan'ın emirleri ve kararnameleri valiye, valinin emir ve kararları da belediye başkanının emir ve kararlarına göre öncelikli uygulanmaktadır³⁵⁰. Bu şekilde kamu düzeni konusunda valilerin ve belediye başkanlarının kolluk yetkileri arasında bir hiyerarşi bulunmaktadır. Ayrıca, bu konuda Başkan'ın ve valinin belediye başkanlarına emir ve talimat verebilmesi de³⁵¹, bu hiyerarşinin bir yansımasıdır.

Son olarak merkezi idare ile yerel yönetimler arasındaki ilişkiye ve yerel yönetimlerin kendi aralarındaki ilişkiye değinmek gerekirse, Kolombiya'da merkezi idare ile yerel yönetimler arasında ve bölgelerle belediyeler arasında idari vesayet ilişkisi bulunmaktadır³⁵². Bu şekilde idari vesayet denetimi ülkede 2 aşamalı olarak uygulanmaktadır. Bunun dışında Başkan'ın yerel yönetimlere eğitim gibi kamu hizmetlerinde yetki devredebilmesi, ulusal kamu hizmetlerinin bölgelere devredilmesi durumunda valinin³⁵³, kamu düzeni konusunda hem valinin hem de belediye başkanın Başkan'ın temsilcisi sayılması ve Başkan'ın belediye başkanına emir, talimat verebilmesi³⁵⁴, bölgelerin bazı kamu hizmetlerinde belediyelerin faaliyetlerini bakanlıklar adına denetleyebilmesi³⁵⁵, bölgelerin belediyeler üzerinde idari vesayet yetkilerinin olması, belediye başkanlarının belediyelerde en yüksek polis amiri sayılması³⁵⁶, ülkede hem yerel yönetimlerin merkezi idare taşra teşkilatı olarak faaliyet gösterdiklerine hem de merkezi idare ve yerel yönetimler arasında sınırlı da olsa hiyerarşik bir ilişki olduğuna işaret etmektedir. Bu açıdan merkezi idare ile yerel yönetimler arasındaki ilişki hem idari vesayet ilişkisini hem hiyerarşi ilişkisini içermektedir ve nitelik itibarıyla kendine özgü (sui generis) bir ilişkidir. Kolombiya'da merkezi idarenin taşra teşkilatı bulunmadığı için merkezi idare ile yerel yönetimler arasında böyle bir ilişki bulunduğu sonucu çıkarılabilir.

³⁴⁸ “Conserve the public order throughout the territory and restore it where it has been disturbed.”

Kolombiya Anayasası, md. 189/4

https://www.constituteproject.org/constitution/Colombia_2015.pdf?lang=en (E.T.: 30.12.2017)

³⁴⁹ Kolombiya Anayasası, md. 303 ve 1551 Sayılı Kanun, md. 29/b

³⁵⁰ Kolombiya Anayasası, md. 296

³⁵¹ 1551 Sayılı Kanun, md. 29/b

³⁵² Soto, David, *La descentralización en Colombia: centralismo o autonomía*, sf. 133 ; 1222 Sayılı kararname, md. 7

³⁵³ Kolombiya Anayasası, md. 303

³⁵⁴ Kolombiya Anayasası, md. 303 ve 1551 Sayılı Kanun, md. 29/b

³⁵⁵ 715 Sayılı Kanun, md. 43.1

³⁵⁶ Kolombiya Anayasası, md. 313

2.2. PERU

Peru, Latin Amerika'nın kuzeybatısında yer almaktadır. Peru'nun kuzey sınırında Kolombiya ve Ekvador; doğu sınırında Brezilya ve Bolivya; batı sınırında ise Pasifik Okyanusu bulunmaktadır³⁵⁷. 2018 yılı itibariyle Peru 32 milyondan fazla olup, Peru'nun yüzölçümü ise 1.280.000 kilometre karedir³⁵⁸. Peru yüz ölçümü açısından Güney Amerika'nın en büyük üçüncü ülkesidir. Ayrıca enerji kaynakları ve maden açısından son derece zengindir³⁵⁹.

Peru 1980 yılına kadar askeri bürokrasi tarafından idare edilmiş ve ancak bu tarihte sivil yönetime geçilmiştir³⁶⁰. Alberto Fujimori 1992 yılında anayasanın uygulanmasını durdurmuş, meclisi ve yargıyı feshetmiş ve meclisteki muhalefet liderlerini ve üyelerini tutuklatmıştır. Tüm bu tedbirlerin uyuşturucu kaçakçılığıyla mücadele etmek için alındığı öne sürülmüş ve bu tedbirler askeri kesim tarafından desteklenmiştir. Yapılan tüm bu hukuka aykırılıkların Fujimori tarafından devlete karşı yapılan bir darbe olduğu ortaya çıkmıştır³⁶¹. Fujimori'nin 3. Dönem başkanlığına aday olması ve tartışmalı bir yolla Temmuz 2000'de başkanlık seçimini kazanması, ülkeyi siyasi ve ekonomik kaosa sürüklemiştir. Fujimori Kasım 2000'de başkanlıktan istifa etmiş ve ülkeden kaçmıştır. Geçici bir hükümet kurulmuş ve geçici hükümet 2001 yılında başkanlık ve meclis seçimlerine gitmiştir. Seçim sonucunda Alejandro Toledo'nun başkanlık ettiği hükümet galip çıkmıştır. 2002 yılında ise bölge ve belediye seçimlerine gidilmiştir. Toledo hükümeti, Fujimori'nin sebep olduğu otoriterliği ve yolsuzlukları azaltmış ve demokrasinin büyük ölçüde toparlanmasını sağlamıştır³⁶².

2.2.1. Devlet Yapısı

Peru Anayasası'nın 43. maddesinde Peru Cumhuriyeti'nin; demokratik, sosyal, bağımsız ve egemen bir devlet olduğu, devletin tek ve bölünemez olduğu, devlet şeklinin üniter olduğu ve devletin yerinden yönetime ve kuvvetler ayrılığına dayandığı hüküm altına alınmıştır³⁶³. Peru'da kuvvetler ayrılığı hem yatay düzlemde hem de dikey düzlemde uygulanır. Yatay düzlemde kuvvetler yasama, yürütme ve yargı olarak ayrılmıştır. Dikey düzlemde ise

³⁵⁷ United Nations, *Republic of Peru Public Administration Profile*, Mart 2005, sf. 2
<http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/un/unpan023201.pdf> (E.T. 11.12.2017)

³⁵⁸ <http://www.worldometers.info/world-population/population-by-country/> (E.T. 11.12.2017)

³⁵⁹ Yalçın, Emruhan, "Peru Cumhuriyeti", Ed. İsmail Ermağan (der.), *Dünya Siyasetinde Latin Amerika*, 1. Baskı, Nobel Yayıncılık, Ankara, Haziran 2017, sf. 188

³⁶⁰ Yapıcı, Feyza, "Başkanlık Sistemi Olarak Peru", Ed. Serdar Ünver İlyas Doğan (der.), *Dört Kıtada Başkanlık Sistemi*, 1. Baskı, Astana Yayınları, Ankara, 2017, sf. 297

³⁶¹ Hudson, Rex A., *Peru a country study*, 4. Baskı, U.S. Government Printing Office, Washington D.C., 1992, sf. 208

³⁶² United Nations, *Republic of Peru Public Administration Profile*, sf. 2

kuvvetler merkezi idare, bölgeler ve belediyeler arasında ayrılmıştır³⁶⁴. Yerinden yönetimlerin anayasal dayanağı açısından Peru Anayasası'nda yasama, yürütme ve yargı ile ilgili düzenlemeler kısaca incelenecektir.

Yasama organı, 130 üyeden oluşan Kongre'dir, kongre üyelerinin görev süresi 5 yıldır (PAY. md. 130)³⁶⁵. Kongre'nin görevleri arasında kanunları hazırlamak, onaylamak, değiştirmek, yürürlükten kaldırmak ve uluslararası antlaşmaları ve bütçeyi onaylamak, genel af ilan etmek, yürütme organını tarafından hazırlanan mülki düzenleme planını kabul etmek, yabancı kuvvetlerin ülkeye girmesine izin vermek, anayasaya ve kanunlara uyulmasını sağlamak, Başkan'ın yurtdışı ziyaretlerine izin vermek bulunmaktadır³⁶⁶.

Yürütme organını Başkan oluşturmaktadır. Başkan doğrudan halk tarafından seçilmektedir ve başkanın görev süresi 5 yıldır³⁶⁷. Başkan hükümet başkanı ve devletin başı sayılmaktadır. Başkan yardımcıları da halk tarafından seçilmesine karşın, Başkan'ın görevlerini yerine getirememesi halinde başkanın görevlerini üstlenmek dışında başkan yardımcılarının anayasal bir görevi bulunmamaktadır. Başkan, hükümet politikalarından ve Anayasa'nın, kanunların, mahkeme kararlarının uygulanmasından ve uygulatılmasından sorumludur. Peru Anayasası'nın 118. maddesine göre, Başkan'ın görevleri arasında; devleti içeride ve dışarda temsil etmek, hükümetin genel politikalarını yürütmek, kamu düzenini korumak ve ülkenin dış güvenliğini sağlamak, Kongre'nin özel oturumlar için toplanmasını sağlamak, Kongre'nin izniyle savaş ilan etmek ve barış antlaşmalarını imzalamak bulunmaktadır. Bakanlar kurulu başkanı ve üyeleri başkan tarafından atanır ve görevden alınır. Bakanlar kurulu üyeleri kendi alanlarındaki sektör politikalarının hazırlanmasından ve başkanın gerçekleştirdiği işlemlere karşı imza atmakla sorumludur³⁶⁸.

Yargı organını ise sırasıyla Yüksek Mahkeme, Anayasa Mahkemesi, alanlarına göre diğer yüksek mahkemeler, uzmanlaşmış mahkemeler ve sulh adalet mahkemeleri oluşturmaktadır. Yüksek mahkeme kanunla belirlenen konularla ilgili davalarda nihai karar merciidir ve en yüksek yargı organıdır. Yüksek Mahkeme'nin Başkanı Yargı'yı temsil etmektedir. Anayasa Mahkemesi ise anayasaya uygunluk denetimi yapmaktadır. Diğer yüksek mahkemeler ise alanlarına göre medeni, ceza, iş ve tarım hukuku alanlarında temyiz

³⁶⁴ Instituto para la Democracia y la Asistencia Electoral, *Estado: Funcionamies, Organicaion y Proceso de Constriccion de Políticas Publicias*, IDEA, Lima, 2008, sf. 15

³⁶⁵ Kongre tarafından resmi olarak İngilizceye çevrilmiş Peru Anayasası, ilgili anayasa hükümlerine yapılan atıflar için bu çeviri esas alınmıştır. http://www.congreso.gob.pe/Docs/files/CONSTITUTION_27_11_2012_ENG.pdf (E.T.: 6.12.2017)

³⁶⁶ United Nations, "Republic of Peru Public Administration Country Profile", Mart 2005, sf. 5 <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/un/unpan023201.pdf> (E.T.: 6.12.2017)

³⁶⁷ Yapıcı, *Başkanlık Sistemi Olarak Peru*, sf. 311

³⁶⁸ United Nations, *Republic of Peru Public Administration Country Profile*, sf. 6

merciileridir. Uzmanlaşmış mahkemeler medeni, ceza, iş, tarım ve çocuk hukuku alanlarında ilk derece mahkemesi niteliğindedirler³⁶⁹.

2.2.2. Merkezi Yönetim İlkesi

Merkezi yönetim ilkesi, Peru Anayasası'nda doğrudan düzenlenmemiştir, ancak genel devlet teşkilatı yapısından ve devlet teşkilatını oluşturan üst birimlerin yetkilerinden bu ilkenin uygulandığı anlaşılmaktadır. 29158 Sayılı Yürütme Organı Kanunu'nun 1. maddesine göre ülkede merkezi idare, Başkan, bakanlar kurulu, bakanlar kurulu başkanlığı, bakanlıklar ve bakanlıklara veya bakanlar kurulu başkanlığına bağlı veya ilgili hizmet açısından yerinden yönetim kuruluşlarından oluşmaktadır³⁷⁰. Peru Anayasası'nın 122. maddesine göre Başkan bakanlar kurulu başkanlarını ve bakanları serbestçe atayıp, görevden azledebilir. Buna karşın bakanlar kurulunun sorumluluğunu doğrudan düzenleyen bir hüküm Peru Anayasası'nda veya bu kanunda bulunmamaktadır. Kanunun 4. maddesine göre, yürütme organı, ulusal ve sektörel politikaların hazırlanması, denetlenmesi yetkisine sahiptir ve yerel yönetimler dahil olmak üzere tüm kamu kurumları ve idareleri bu politikalara uymakla yükümlüdür. İlgili maddeye göre ulusal politikalar, kamu politikalarının içeriğini, ana esaslarını, hedeflerini, ulusal uyum standartlarını, kamu özel faaliyetlerinin geliştirilmesi için yerine getirilmesi ve denetlenmesi gereken kamu hizmetlerinin tanımlarını içerir ve genel hükümet politikalarını oluşturur. Sektörel politikalar ise kamu veya özel sektörün ekonomik veya sosyal faaliyetlerini etkileyen, ulusal politikaların bir alt kümesidir. Yine ilgili maddeye göre bakanlıkların ve hizmet açısından yerinden yönetimlerin kararları ve yetkileri tüm ülke çapında geçerlidir. 7. Maddeye göre Başkan, ülkede en yüksek idari makamdır, yürütme organının, silahlı kuvvetlerin ve ulusal polisin başıdır, ulusu temsil eder, genel hükümet politikalarını kabul eder. 15. Maddeye göre bakanlar kurulu, hükümetin genel politikalarını, ulusal ve sektörel politikaları koordine eder, değerlendirir ve kamu yararıyla ilgili konularda karar verir. 17. Maddeye göre bakanlar kurulu başkanı, hükümetin genel politikalarının, ulusal ve sektörel politikaların yürütülmesinden sorumludur. 23. Maddeye göre bakanlıkların hiyerarşik amiri bakanlar ise faaliyet gösterdikleri alanlarda ulusal programların, politikaların hazırlanmasından, planlanmasından, yönetilmesinden, koordine edilmesinden, uygulanmasından, denetlenmesinden ve gerekli kararların alınmasından sorumludurlar. Yine ilgili maddeye göre bakanlıklar, ulusal ve sektörel politikaların uygulanmasını yerel yönetimlerle koordine eder ve yerel yönetimlere yetki

³⁶⁹ A.g.e., sf. 6

³⁷⁰ 29158 Sayılı Yürütme Organı Kanunu, <http://www.inicam.org.pe/normativa/legislacion/Ley29158.pdf> (E.T.: 5.06.2018)

devredildiği hallerde teknik destek sağlar. Ülkede merkezi idarenin taşra teşkilatı sayılabilecek bölge müdürlükleri bulunmaktadır. Bölge müdürleri valiler tarafından atanır. Bölge müdürlükleri, bölgelere idari konularda bağlılardır ve merkezi idareye de ilgili ulusal ve sektörel konularda bağlıdır. Bu bakımdan bölge müdürleri ilgili bakanlıkların gerekli konularda kararlarını uygularlar, emir ve talimatlarını yerine getirirler³⁷¹.

2.2.3. Yerinden Yönetim İlkesi ve Yerel Yönetimler

Latin Amerika ülkelerinde ortaya çıkan yerinden yönetim reformlarını takiben Peru'da yerinden yönetim süreci 1980'lerde başlamıştır³⁷². Ülkede 1892 yılına ait Belediye Kanunu yaklaşık 100 yıl uygulanmış, ilgili kanunda belediye meclisi üyelerinin ve belediye başkanlarının doğrudan seçilmesine yönelik hüküm bulunmasına karşın bu kişiler atama yoluyla görev başına gelmişlerdir. 1980 yılında belediye başkanları ve belediye meclis üyeleri seçimle görev başına gelmeye başlamışlardır³⁷³. 1984 yılında ise 23853 Sayılı Belediye Kanunu yürürlüğe girmiştir. 23853 Sayılı Belediye Kanunu, 1892 tarihli Belediye Kanunu'na göre radikal değişiklikler getirmemiştir ve belediyeleri mali açıdan güçlendirmemiştir³⁷⁴. 1988-1990 yıllarında meclis üyeleri ve başkanları seçilerek görev başına gelen 12 bölge yönetimi kurulmuştur. Ancak 1992 yılında Fujimori, Kongreyle birlikte bölge yönetimlerini de feshetmiştir ve bölge yönetimlerinin yerini Geçici Bölgesel İdari Meclisleri almıştır³⁷⁵. 1992 ve 2002 yılları arasında Geçici Bölgesel İdari Meclisleri'nin üyeleri atama yoluyla görev başına gelmişlerdir³⁷⁶.

Fujimori'nin 10 yıllık iktidarı ülkede; aşırı merkeziyetçi yönetim, yaygın yolsuzluklar, siyasi hesap verilebilirlikten yoksunluk, yerel yönetimlerin organlarındaki kişilerin manipüle edilmesi ve devlet ve toplum arasındaki ilişkilerin kopukluğu gibi çeşitli problemler ortaya çıkarmıştır³⁷⁷. Bu problemleri giderebilmek adına Toledo yönetimi 2002 yılında ülkede yerinden yönetim reformları başlatmıştır³⁷⁸. Bu bağlamda, Mart 2002'de yerel yönetimler

³⁷¹ La Contraloria General De La Republica, *Estudio del proceso de descentralizacion en el Peru*, Apoyo Consultoria, Lima, 2014, sf. 186

³⁷² Oosten, Cora van, "Constructing Regional Integration from Below: Cross-border Partnerships and Local Development in Southwest Amazonia", Ed. Otto Verkoren Paul van Lindert(der.), *Decentralized Development in Latin America Experiences in Local Governance and Local Development*, Springer, New York 2010, sf. 121

³⁷³ Hudson, *Peru a country study*, sf. 220

³⁷⁴ Nickson, *Local Government in Latin America*, sf. 238

³⁷⁵ Andersson, Krister/ Anda, Gustavo Gordillo de/ Laerhoven, Frank van, *Local Governments and Rural Development Comparing Lessons from Brazil, Chile, Mexico and Peru*, 1. Baskı, The University of Arizona Press, Tucson, 2009, sf. 37

³⁷⁶ Dickovick, J. Tyler, "Centralism and "Decentralization" in Unitary States: A Comparative Analysis of Peru and Senegal", *Journal of Public and International Affairs*, Vol. 13 2003, sf. 6

³⁷⁷ McNulty, Stephanie, "Participatory Democracy? Exploring Peru's Efforts to Engage Civil Society in Local Governance", *Latin American Politics and Society*, Vol. 55 (No. 3), Sonbahar 2003, sf. 70

³⁷⁸ Eaton, Kent, *Territory and Ideology in Latin America Policy Conflicts between National and Subnational Governments*, 1. Baskı, Oxford University Press, Oxford, 2017, sf. 72

lehine kapsamlı bir anayasa değişikliği yapılmıştır³⁷⁹. Anayasa değişikliğinin temelinde; yeni bölgelerin kurulması³⁸⁰, bölge meclislerinin ve bölge başkanlarının seçimle görev başına gelmesi³⁸¹, bölgelerin ve il/ilçe belediyelerinin güçlendirilmesi ve Bölge Koordinasyon Konseyleri gibi sivil toplumun katılımını sağlayacak mekanizmaların oluşturulması bulunmaktaydı³⁸². Yine 2002 yılında Yerinden Yönetim Temel Kanunu, Bölge Yönetim Kanunu ve Belediye Kanunu yürürlüğe girmiştir³⁸³. Bu kanunlarla birlikte yerel yönetimlerin görevleri yeniden düzenlenmiş³⁸⁴ ve yetkileri artırılmıştır³⁸⁵.

Peru'da yerinden yönetim ilkesi, kararların alınmasının, politikaların oluşturulmasının ve harcama yapılmasının bunlardan faydalananacak kişilere yani topluma en yakın şekilde gerçekleştirilmesi anlamına gelir. Ayrıca, yerinden yönetim ilkesinden idari yerinden yönetim anlaşılır. Yerinden yönetim ilkesi, bürokrasinin azaltılmasını, kamu işlerinde saydamlığı, vatandaşların referandumlar yoluyla yönetime katılmasını, devlet tüzel kişiliği dışında kamu tüzel kişiliğine sahip yerel yönetimlerin organlarının seçim yoluyla göreve gelmesini, kamu hizmetlerinin daha iyi yerine getirilmesini, daha fakir bölgelerle zengin bölgeler arasındaki farkların dengelenmesini amaçlamaktadır³⁸⁶. Ülkede hizmet açısından da yerinden yönetim uygulansa da, yerinden yönetim ilkesinin odağı yerel yönetimlerdir. Bu açıdan yer bakımından yerinden yönetim, iyi yönetişimi ve kamu idaresinin etkili, verimli olmasını ve kamu hizmetlerinin topluma daha iyi bir şekilde sunulmasını amaçlayan siyasi ve teknik bir süreci, devlette reformu amaçlayan ortak bir hedefi ifade eder. Yer açısından yerinden yönetimin amaçları arasında, merkezi idareden düzenli bir şekilde yerel yönetimlere görev ve yetki devri yapılması; ülkenin verimli bir şekilde kalkınması için devlet kaynaklarının üç yönetim birimi olan merkezi idare, bölgeler ve belediyeler arasında paylaşılması, bölgelerin ve belediyelerin mali açıdan gelişmesi ve kendilerini idame ettirebilmeleri ve vatandaşların yönetime katılması, yönetimi denetlemesi bulunur³⁸⁷.

³⁷⁹ Rosales/ Carmona, *Latin America*, sf. 177

³⁸⁰ World Bank, *PERU The Decentralization Process and Its Links with Public Expenditure Efficiency*, 2010, sf. 16

³⁸¹ Bullock, Jessie, *Administrative Decentralization in Peru*, Leadership Academy for Development, Stanford, 2015, sf. 4

³⁸² McNulty, *Participatory Democracy? Exploring Peru's Efforts to Engage Civil Society in Local Governance*, sf. 70

³⁸³ Rosales/ Carmona, *Latin America*, sf. 177

³⁸⁴ World Bank, sf. 16-17

³⁸⁵ Ferreyros, Martha/ Pantoja, Enrique, *Local Government Fragmentation in Peru The Challenges for Land Governance and Territorial Planning*, "2017 World Bank Conference on Land and Poverty" a sunulan bildiri metnidir., Washington D.C., Mart 20-24 2017, sf. 5

³⁸⁶ Instituto para la Democracia y la Asistencia Electoral, *Estado: Funcionamiento, Organización Y Proceso de Constricciones de Politicias Publicas*, sf. 24-25

³⁸⁷ Presidencia del Consejo de Ministros, *Aspectos Claves en la Gestión Pública Descentralizada ABC Descentralización*, Project USAID, Lima, 2011, sf. 7-8

Peru’da yerel yönetimler; bölge yönetimleri, il ve ilçe belediyeleri olmak üzere üçe ayrılmaktadır³⁸⁸. Peru’da Callao İli’yle birlikte 25 bölge, 196 il belediyesi ve 1671 ilçe belediyesi bulunmaktadır³⁸⁹. Yerel yönetimler, Peru Anayasası’nın “Devlet Teşkilatı” başlıklı 4. kısmın “Yerinden Yönetim” başlıklı 10. alt bölümünde düzenlenmiştir. Peru Anayasası’nın 188. maddesinde; Yerinden Yönetim’in demokratik bir teşkilatlanma şekli olduğu ve devletin kapsamlı bir şekilde geliştirilmesini amaçlayan bir zorunluluk olduğu hüküm altına alınmıştır. Devletin ve ulusun birliğini ve bütünlüğünü korunarak; devletin topraklarının bölgelere, departmanlara, illere, ilçelere bölüneceği bu birimlerin sınırları içinde Anayasa’ya ve kanunlara uygun olarak yerel yönetimler kurulacağı düzenlenmiştir (PAY. md. 189). Bölgesel düzeyde yerel yönetimlerin bölgelerden ve departmanlardan oluştuğu; mahalli düzeyde yerel yönetimlerin ise iller, ilçeler ve köylerden oluştuğu hüküm altına alınmıştır (PAY. md. 189). Bölgeler, bölgesel sosyo-ekonomik plan ve programların koordine edilmesinden sorumludurlar, bunun yanı sıra merkezi idarenin verdiği görevleri yerine getirmektedirler³⁹⁰. Peru Anayasası, belediyeleri temel yerel yönetim birimleri olarak tanımlamıştır³⁹¹. Peru Anayasası’nda yerel yönetimlerin siyasi, idari ve mali özerkliğe sahip olduğu hüküm altına alınmıştır (PAY. md. 191. ve 194.). Siyasi özerklik, yerel yönetimlerin kendi yetki alanlarında politikaları, planları, programları oluşturup, kabul etmesi ve gerekli kuralları karar ve yürütme organlarıyla kabul edip, yürürlüğe koyması ve kendi görevlerini yerine getirmeleri anlamına gelir. İdari özerklik, yerel yönetimlerin kendi iç teşkilatlarını düzenlemeleri, kanunların sınırları içinde karar almaları, kendi sorumluluklarında olan kamu hizmetlerini düzenlemeleri ve yerine getirmeleri anlamına gelir. Mali özerklik ise, yerel yönetimlerin kendilerine özgü gelir ve giderlerinin olmasını, kendi gelirlerini oluşturmayı, toplamayı ve idare etmeyi, kendi bütçelerini kabul etmeyi içermektedir³⁹². Peru Anayasası’nda ayrıca yerel yönetimlerin tanımları, yetkileri, malları, gelirleri³⁹³, denetimleri, karar ve yürütme organlarının seçimi

³⁸⁸ Aragon, Fernando M./ Casas, Carlos, *Local governments capacity and performance: evidence from Peruvian municipalities*, Caracas, Aralık 2008, , sf. 3 ; OECD, *OECD Regulatory Policy in Peru: Asembling the Framework for Regulatory Quality*, OECD Publishing, Paris, 2016, sf. 148

³⁸⁹ OECD, *Public Governance Reform Peru Highlights 2016*, 2016, sf. 13

³⁹⁰ Andersson/ Anda/ Laerhoven, *Local Governments and Rural Development Comparing Lessons from Brazil, Chile, Mexico and Peru*, sf. 37

³⁹¹ A.g.e., sf. 121

³⁹² La Contraloria General De La Republica, *Estudio del proceso de descentralizacion en el Peru*, sf. 54

³⁹³ Peru Anayasası’nın 193. maddesinde bölgelerin malları ve gelirleri düzenlenmiştir. Buna göre; bölgelerin taşınır ve taşınmaz malları, Yıllık Bütçe Yasası’nda düzenlenen özel fon transferleri ve bağlı birim transferleri, kanunlarca kendileri lehine oluşturulan vergiler; özelleştirmeler, imtiyazlar ve sundukları hizmetlerden aldıkları paylar, Bölgesel Tazminat Fonu ile yeniden dağıtım şartı ve ayrılan kaynaklar, doğal kaynakların işlenmesinden doğan ücretler, Devlet garantisiyle yapılan işlemler de dahil olmak üzere finansal işlemlerinden doğan kaynaklar ve kanunla düzenlenen diğerleri bölgelerin mallarını ve gelirlerini oluşturur.

Peru Anayasası’nın 196. maddesinde ise belediyelerin malları ve gelirleri düzenlenmiştir. Buna göre; belediyelerin taşınır ve taşınmaz malları, kanunlarla belediyeler lehine oluşturulan vergiler ; kanuna uygun olarak belediye yönetmelikleriyle oluşturulan vergiler, resimler, harçlar, oranlar, lisanslar ; özelleştirmeler, imtiyazlar ve hizmetlerden kaynaklanan ücretler, Kanuna uygun olarak yeniden dağıtım niteliğine sahip Belediye Tazminat Fonu ile ayrılan kaynaklar, Yıllık Bütçe Yasası’nda düzenlenen özel fon transferleri, doğal kaynakların işletilmesinden doğan ücretler, Devlet garantisiyle yapılan işlemler de dahil olmak üzere finansal işlemlerden doğan kaynaklar ve kanunla düzenlenen diğerleri belediyelerin mallarını ve gelirlerini oluşturur.

görev başına geleceği düzenlenmiştir. Bu kısımlara aşağıda ilgili kısımlarda değinilecektir, öncelikle Yerinden Yönetim Temel Kanunu incelenecektir.

Peru’da yer açısından yerinden yönetimle ilgili 2002 tarih ve 27783 Sayılı Temel Yerinden Yönetim Kanunu önemli bir yer teşkil etmektedir. Kanunun 1. maddesinde, bu kanunun Peru Anayasası’nın “Yerinden Yönetim” kısmının tamamlayıcısı olduğu hüküm altına alınmıştır³⁹⁴. Yine kanunun 1. maddesinde, devlet teşkilatının demokratik ve yerinden yönetime dayanan bir şekilde örgütlendiği ve merkezi idare, bölgeler ve belediyelerden oluştuğu hüküm altına alınmıştır. 3. Maddeye göre, yerinden yönetimin amacı, toplum yararını gözeterek üç yönetim biriminin ayrı görev ve yetkilere sahip olması ve yetkilerini dengeli bir şekilde kullanması yoluyla ülkenin tamamının uyumlu ve sürdürülebilir bir şekilde kalkınmasını sağlamaktır. 4. Maddede yerinden yönetimin ilkeleri düzenlenmiştir. Bu ilkeler kalıcılık, dinamizm, kesinlik, demokratiklik, bütünlüçilik, yardımcılık, kademeli olmadır. Kalıcılık ilkesine göre yerinden yönetim kalıcı bir devlet politikasıdır, zorunlu bir niteliğe sahiptir ve tüm devlet organlarını bağlar. Dinamizm ilkesine göre, yerinden yönetim devamlı bir süreçten oluşur, aşamalar halinde ilerler ve yerel yönetimlere görev ve yetki devrini, bunlar için gerekli kaynakların da devredilmesini içerir. Kesinlik ilkesine göre, yerinden yönetim süreci daha iyi teşkilatlanmış, nüfusun ihtiyaçlarını hakkıyla karşılayan, ekonomik ve sosyal açıdan adil, çevre açısından sürdürülebilirliğe sahip bir devlete sahip olmayı sağlamalıdır. Demokratiklik ilkesine göre, devletin demokratik bir şekilde teşkilatlanması siyasi, sosyal, kültürel, idari ve mali planların hazırlanmasıyla oluşur ve herkes için eşit imkanlar sağlar. Bütünlüçilik ilkesine göre, yerinden yönetim özel faaliyetlerle birlikte ülkenin tamamını kapsar, tamamıyla ilişkilidir ve iç kalkınmasını sağlar. Yardımcılık ilkesine göre, farklı yönetim birimlerinin faaliyetleri ancak yerinden yönetime dayanırsa etkili, verimli ve üretken olabilir, farklı yönetim birimlerine verilen görev ve yetkilerin dengeli olması ve topluma sunulan kamu hizmetlerini uygun bir şekilde yerine getirilmesi gerekir. Kademeli olma ilkesi ise, yerinden yönetim sürecinin aşamalı ve düzenli bir şekilde yürütülmesi ve yerel yönetimlere verilen görev ve yetkilerin belirli ve yeterli olmasının gerekliliği ve gerekli kaynakların da yerel yönetimlere sağlanması anlamına gelir.

Kanunun 6. maddesinde yerinden yönetimin amaçları düzenlenmiştir. Bu amaçlar kısaca; farklı yönetim birimlerinin farklı görev ve yetkilere sahip olması, kendi aralarında yeterli ilişkiye sahip olmaları yoluyla devlette bütünlüğü ve etkililiği sağlamak; devletin ve

³⁹⁴ 2002 tarih ve 27783 Sayılı Yerinden Yönetim Temel Kanunu, <ftp://ftp2.minsa.gob.pe/descargas/ogac/normas/politica/Ley27783LBD.pdf> (E.T.: 01.02.2018)

yerel yönetimlerin organlarının seçimle görev başına gelmesi, yerel yönetimlerin faaliyetlerinde vatandaş katılımını ve denetimini sağlamak, yerel yönetimlerin kurumsallaştırılması, ülke çapında temel sosyal hizmetlerin yeterli bir şekilde sağlanması, devlet kaynaklarının üç yönetim birimi arasında eşit bir şekilde dağıtılması, kamu hizmetlerinin yeterli bir şekilde yerine getirilmesini sağlayacak şekilde idari sistemlerin modernleştirilmesi ve verimliliğinin artırılması olarak sıralanmıştır. Kanunun 7. maddesinde merkezi idarenin yetki alanının tüm ülke toprakları olduğu, yerel yönetimlerin yetki alanının ise kendi sınırları içinde olduğu ve her yönetim biriminin faaliyetlerinde kamu yararını gözetmesi gerektiği düzenlenmiştir. 8. Maddede özerklik düzenlenmiştir. Özerklik yerel yönetimlerin kendi yetki alanlarındaki kamu işlerini ulusun birliğini bozmayacak şekilde ve anayasaya, kanunlara uygun olarak düzenleme ve yönetme kapasitesi olarak tanımlanmıştır. Yerel yönetimlerin özerkliği siyasi, idari ve mali olmak üzere bu kanununda da üçe ayrılır, bunların tanımları yukarıdaki gibidir. 10. Madde her yönetim biriminin düzenlemelerinin kendi münhasır görev ve yetkilileriyle uyumlu olarak yapılacağını ve yasama, yürütme organlarının yerel yönetimlerin anayasadan doğan yetkilerini ve haklarını etkileyemeyeceğini, sınırlandıramayacağını hüküm altına almıştır. Ayrıca, YYTK.'da merkezi idare³⁹⁵, bölgeler ve belediyeler arasında yetki paylaşımı yapılmıştır. Bu yetkiler, münhasır, ortak ve devredilen yetkiler olarak 3'e ayrılmaktadır³⁹⁶. Kanunun 13. maddesinde bu yetki türlerinin tanımları da yapılmıştır. Buna göre münhasır yetkiler merkezi idareye, bölgelere veya belediyelere ait olmalarına göre sadece ait oldukları birim tarafından kullanılır. Ortak yetkiler ise merkezi idare, bölgeler ve belediyeler tarafından ortak bir şekilde kullanılır. Devredilen yetkiler ise merkezi idare, bölgeler ve belediyeler tarafından karşılıklı antlaşma yoluyla ve kanunlardaki usullere uygun olarak birbirlerine devredebildikleri yetkililerdir³⁹⁷. Bölgelerin, belediyelerin bu kanundan doğan münhasır ve ortak yetkileri aşağıda incelenecektir. 14. maddede ise merkezi idarenin, yerel yönetimlere yetki devri yaparken subsidiarite, sağlama ve uyumluluk kriterlerine uyması gerektiği düzenlenmiştir. Subsidiarite kriteri, subsidiarite ilkesiyle³⁹⁸ aynı anlama gelir.

³⁹⁵ Merkezi idarenin münhasır yetkileri YYTK'nın 26. maddesinde ; ulusal ve sektörel politikaları, planları belirlemek; savunma ulusal güvenlik ve silahlı kuvvetler, dış ilişkiler, iç düzen, polis kuvvetleri, sınır güvenliği ve suçların önlenmesi, yargı idaresi, para birimi, bankacılık ve sigortacılık faaliyetleri, vergilendirme, ulusal kamu borçları, ticaret rejimi ve ticaret tarifeleri, ticari gemiler ve ticari havacılık faaliyetlerinin düzenlenmesi ve yönetimi, sorumluluğu altındaki kamu hizmetlerinin düzenlenmesi, ulusal özellik taşıyan ve ulus kapsamındaki kamu altyapılarının düzenlenmesi ve yönetimi, Anayasa'da ve diğer kanunlarda düzenlenen diğer yetkileri kullanmak olarak düzenlenmiştir.

³⁹⁶ OECD, OECD Regulatory Policy in Peru: Assembling the Framework for Regulatory Quality, sf. 148

Ayrıca YYTK.'nın 27. maddesine göre merkezi idarenin ortak yetkileri Yürütme Organı Kanunu'nda ve diğer kanunlarda düzenlenir. Merkezi idare, ilgili sektörlerle ilişkin görev ve yetkileri yerel yönetimlere devreder.

³⁹⁸ “Subsidiarite ilkesi , hizmetlerin halka yakınlık ya da hizmetlerin halka en yakın veya en uygun birimler tarafından görülmesi” anlamına gelmektedir. Subsidiarite ilkesi sadece hizmetlerin basit bir şekilde sunulmasını değil, aynı zamanda en uygun ölçekte gerçekleştirilmesini amaçlamaktadır. İlkenin merkeziyetçi ülkelerde uygulanabilmesi için kanuni değişikliklerin de yapılmasına ihtiyaç duyulur. Ayrıca, subsidiarite ilkesi hizmetlerin halka en yakın birimler tarafından yerine getirilmesini öngörmekle birlikte, bunun ekonomik açıdan da fayda sağlayacağını vurgulamaktadır.

Zeyrekli, Sedef/ Ekizceleroğlu, Rengül, Avrupa Birliği Bağlamında Hizmette Yerellik(Subsidiarite) İlkesi ve İlkenin Türkiye Açısından Ele Alınışı, Çağdaş Yerel Yönetimler, Cilt 16, Sayı 3 Temmuz 2007, sf. 30

Sağlama kriteri ise yetki devri yapıldığında aynı zamanda gerekli maddi, mali, teknik ve insan kaynaklarının da devredilmesi anlamına gelir. Uyumluluk kriteri ise, yönetim birimlerinin ortak yetki alanlarındaki yetkilerini zamanında ve uygun bir şekilde kullanması, gerekli faaliyetleri yürütmesi ve diğer yönetim birimlerinin yetkilerine saygı göstermesi anlamına gelir. 16. maddede merkezi idare, bölgeler ve belediyeler arasındaki yetki uyumsuzluklarının Anayasa Mahkemesi tarafından çözümleneceği düzenlenmiştir. 21. maddede yerel yönetimlerin kendi karar ve denetleme organları tarafından denetleneceği, ilgili yerleşim biriminde yaşayan halk tarafından mali denetim yapılacağı ve Ulusal Denetim Sistemine uygun olarak Ulusal Baş Denetçi'nin denetimine tabi oldukları düzenlenmiştir. İlgili maddeye göre Ulusal Baş Denetçi'nin yaptığı denetim mali niteliktedir. 49. madde merkezi idare ve yerel yönetimler arası ve yerel yönetimler arasındaki ilişkiyi düzenlemektedir. Buna göre, merkezi idare ve yerel yönetimler arasında ve yerel yönetimlerin kendi aralarında sürekli ve kalıcı olarak koordinasyon, işbirliği ve karşılıklı destek ilişkisi bulunur, tüm yönetim birimleri yetkilerini kullanırken ulusal, bölgesel ve yerel menfaatleri göz önüne alırlar. Bölgeler, belediyelerin faaliyetlerine ve yetkilerine müdahale edemezler. Yerel yönetimler, ulusal düzeyde bulunan idari ve mali sistemleri güncel tutmak amacıyla gerekli bilgileri merkezi idareye sağlarlar. Son olarak, kanunun 50. maddesi yerel yönetimler ve Kongre arasındaki ilişkiyi düzenlemektedir. Buna göre, yerel yönetimler, Kongre'deki milletvekilleri ve Yerinden Yönetim ve Bölgeselleşme Komisyonu aracılığıyla gerekli bilgi alışverişini sağlarlar, kanun tasarılarını ve gerekli düzenlemeleri Kongre'ye sunarlar.

Peru'da yerel yönetimlerle ilgili diğer bir mesele ise Anayasa'da veya incelenen diğer kanunlarda merkezi idarenin yerel yönetimler üzerinde idari vesayet denetimi bulunmamasıdır. Peru Anayasası'nın 199. maddesine göre yerel yönetimler, kendi karar ve denetleme organları tarafından ve anayasada, kanunlarda düzenlenen diğer denetleme organları tarafından denetlenir. Ayrıca, Ulusal Baş Denetçi'nin denetimine de tabilerdir. Ulusal Baş Denetçi, yerinden ve sürekli denetim faaliyetleri yürütür. Belirtmekte fayda var ki, Ulusal Baş Denetçi merkezi idareden bağımsızdır ve mali, hesap denetim faaliyetlerini yürütmektedir (PAY. md. 82). Anayasa maddesinde bahsedilen “kanunlarda düzenlenen diğer denetleme organlarının” neler olduğunu incelemek gerekir. YYTK.'da yerel yönetimlerin ilgili yerleşim yerlerinde halk tarafından mali açıdan denetlenecekleri öngörülmüştür. 2002 tarih ve 27867 Sayılı Bölge Yönetim Kanunu'nun 33. maddesine göre bölgelerin idari işlemlerinin ulusal idari sistemlere

uygun olarak merkezi idare tarafından denetleneceği öngörülmüştür³⁹⁹. Ancak kanunda bu denetimin niteliği, içeriğinden ve denetimin hangi makamlarca yapılacağından bahsedilmemiştir. Kanun'un 75. maddesine göre bölgelerin Kongre tarafından da denetleneceği hüküm altına alınmasına karşın benzer şekilde bu denetimin niteliği ve içeriği kanunda yer almamaktadır. 2002 tarih ve 27972 Sayılı Belediye Kanunu'nun 31. maddesine göre ise belediyelerin Ulusal Baş Denetçi'nin denetimine tabi olduğu ve ayrıca belediyelerin kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi konusundaki denetimin, karar ve denetleme organı olan belediye meclisine ait olduğu düzenlenmiştir⁴⁰⁰. Öncelikle bölgeler daha sonra il ve ilçe belediyeleri "Belediyeler" başlığı altında ortak bir şekilde incelenecektir.

2.2.4. Bölgeler

Bölgeler, bölgesel kalkınmayı, bölgesel ekonomiyi, yatırımları, faaliyetleri, kamu hizmetlerini ulusal, yerel kalkınma planlarına ve politikalarına uygun olarak geliştirir (PAY. md. 192). Bölgelerin, bölgelerle ilgili konularda kendi yetki alanlarında siyasi, idari ve mali özerkliğe sahip oldukları ve belediyelerin görevlerine, yetkilerine müdahale etmeden belediyelerle işbirliği yapabilecekleri düzenlenmiştir (PAY. md. 191). 2002 tarih 27867 Sayılı Bölge Yönetim Kanunu'na göre bölge yönetimleri kamu tüzel kişiliğine sahiptir⁴⁰¹. Bölgeler yönetmelikler çıkarabilir⁴⁰².

2.2.4.1. Bölgelerin Kuruluşu

Bölgeler, tarihi, kültürel, idari ve ekonomik ilişkilere sahip olma kriterlerine göre yakın alanlar arasında kurulmaktadır. Ülkedeki bölgeselleşme sürecinin mevcut departmanların ve Callao İli'nin yönetimlerinin seçimleriyle başlayacağı ve bunların bölge yönetimi oldukları hüküm altına alınmıştır (PAY. md. 190). Yani, bölgelerin kurulmasından önceki mevcut idari birimler olan departmanlar ile bölgeler coğrafi olarak örtüşmektedir⁴⁰³. Bu şekilde, bölgeler

³⁹⁹ 2002 tarih ve 27867 Sayılı Bölge Yönetim Kanunu, https://www.mimp.gob.pe/ogd/pdf/2014-ley-organica-de-gobiernos-regionales_27867.pdf (E.T. : 01.18.2018)

⁴⁰⁰ 2002 Tarihli 27972 Sayılı Belediye Kanunu, https://www.mef.gob.pe/contenidos/presu_publica/capacita_programacion_formulacion_presupuestal2012/Anexos/ley27972.pdf (E.T.: 01.19.2018)

⁴⁰¹ 27867 Sayılı Bölge Yönetim Kanunu, md. 2 <http://portal.jne.gob.pe/informacionlegal/Documentos/Leyes%20Org%C3%A1nicas/LEY%20ORG%C3%81NICA%20DE%20MUNICIPALIDADES%20LEY%20N%C2%BA%2027972.pdf> (E.T.: 9.1.2018)

⁴⁰² OECD, OECD Regulatory Policy in Peru: Assembling the Framework for Regulatory Quality, sf. 83

⁴⁰³ Arellano-Yanguas, Javier, "Aggravating the Resource Curse: Decentralisation, Mining and Conflict in Peru", *The Journal of Development Studies*, Vol. 47 (No. 4), 2011. sf. 621

mevcut departmanlarda 2002 yılında seçim yapıldıktan sonra kurulmuştur⁴⁰⁴. Ayrıca, iki veya daha fazla bitişik departmanda kanuna uygun olarak referandum yoluyla bölge kurulabilir (PAY. md. 190). Bitişik departmanlardaki referandumlar Ulusal Seçim Kurulu tarafından 2005 yılından başlamak üzere dört yılda bir yapılmaktadır. Referandumda bu departmanlarda yaşayan kişiler oy kullanır ve referandum sonuçları nüfusun %50 artı 1 oyu ile kabul edilir. Bu departmanlarda, bölgelerin kurulması kabul edildikten sonra yürütme organı yeni bölgenin kurulmasıyla ilgili kanun tasarısını 30 gün içinde onaylanması için Kongre'ye gönderir. Bu şekilde bölgeler kanunla kurulmaktadır⁴⁰⁵.

2.2.4.2. Bölgelerin Görevleri

Bölge Yönetim Kanunu'na göre bölgelerin görevleri, genel ve özel görevler olmak üzere ikiye ayrılmıştır⁴⁰⁶.

2.2.4.2.1. Bölgelerin Genel Görevleri

Bölge Yönetim Kanunu'nun 45. maddesinde bölgelerin genel görevleri, normatif ve düzenleme görevi olarak, bölge yönetmeliklerini ve diğer düzenleyici işlemleri özenle hazırlamak, kabul etmek ve sorumlulukları altındaki kamu hizmetlerini yerine getirmek; planlama görevi olarak, Anayasaya, Yerinden Yönetim Temel Kanunu'na ve mevcut diğer kanunlara uygun olarak bölge gelişimini teşvik edecek ve uyumlu politikaları, öncelikleri, stratejileri, programları ve projeleri hazırlamak; idari ve icrai görevi olarak, bölge yönetimi için gerekli olan finansal kaynaklarını, malvarlıklarını, gelirlerini ve insan kaynaklarını merkezi idare sistemine uygun olarak düzenlemek, yönetmek ve uygulamak; yatırım teşvik görevi olarak, bölgesel kaynakları geliştirmek amacıyla ve bu amaç için gerekli araçları sağlayarak milli ve yabancı özel sektör faaliyetlerini teşvik etmek ve desteklemek; denetleme, değerlendirme ve kontrol görevi olarak, hizmetlerin kalitesine, bölgesel planların standartlarına uygun olarak bölgesel yönetimi denetlemek ve sivil toplumun katılımını teşvik etmek olarak hüküm altına alınmıştır. Bölgelerin “sivil toplumun yönetime katılmasını teşvik etme” ve “yabancı özel sektör faaliyetlerini teşvik etme” görevleri oldukça dikkat çekicidir.

⁴⁰⁴ Eaton, *Territory and Ideology in Latin America Policy Conflicts between National and Subnational Governments*, sf. 73 ; World Bank, *PERU The Decentralization Process and Its Links with Public Expenditure Efficiency*, sf. 17

⁴⁰⁵ 27783 Sayılı Yerinden Yönetim Temel Kanunu, md. 29

⁴⁰⁶ 2002 tarih ve 27867 Sayılı Bölge Yönetim Kanunu, md. 45-45

<http://portal.jne.gob.pe/informacionlegal/Documentos/Leyes%20Org%C3%A1nicas/LEY%20ORG%C3%81NICA%20DE%20GOBIERNO%20REGIONALES.pdf> (E.T.: 20.12.2017)

2.2.4.2.2. Bölgelelerin Özel Görevleri

Bölgelelerin özel görevlerinin ulusal politikalara uygun olarak benimsenen bölge politikalarının uygulanmasından ibaret olduğu belirtilmiştir⁴⁰⁷. Bölgelelerin özel görevleri, kamu hizmetlerinin konularına göre Bölge Yönetim Kanunu'nun 48. ve 64. maddeleri arasında detaylı bir şekilde düzenlenmiştir.

2.2.4.2.2.1. Eğitim, Kültür, Bilim, Teknoloji, Spor ve Rekreasyon Konularında Görevleri

Bölge Yönetim Kanunu'nun 47. maddesine göre bölgelelerin bu konularla ilgili görevleri; ulusal ve sektörel planlara ve politikalara uygun şekilde eğitim, kültür, bilim, teknoloji, spor ve rekreasyon ile ilgili bölgesel politikaları hazırlamak, onaylamak, uygulamak ve yönetmek; ulusal eğitim politikalarına uygun bölgesel eğitim projelerini ve kültür, bilim, teknoloji ve rekreasyon ile ilgili bölgesel gelişim planları hazırlamak ve uygulamak; herkes için eşit imkanlar sağlamak; sosyo-kültürel, ekonomik, üretken, ekolojik içeriklerle ve öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun bir şekilde ulusal müfredatı çeşitlendirmek; belediyelerle ilgili sektör mevzuatına ve eğitim seviyesine göre anaokulu , ilkokul, ortaokul ve lise eğitimine yönelik hizmetleri geliştirmek, denetlemek ve düzenlemek; yerinden yönetim eğitim idaresi sistemini modernize etmek ve Eğitim Bakanlığıyla işbirliği halinde eğitim kurumlarının kurulmasını teşvik etmek; belediyelerle okuryazarlık programlarını oluşturmak ve bunları yönetmek; kültürlerarası eğitimi teşvik etmek ve eğitimde bölgenin dillerini kullanmak; üniversitelerde ve diğer yüksek eğitim kurumlarında araştırmaları teşvik etmek; kültürel organizasyonları teşvik etmek, bunlar hakkında bilgi yaymak ve sanatla ilgili kurumları güçlendirmek; belediyeler ve ilgili kurumlarla, bölgedeki milli kültürel mirasları korumak; eğitim kalitesini artıracak yeni ve etkili teknolojileri tespit etmek ve bunların kullanılmasını teşvik etmek; bilgi sistemlerini geliştirmek ve bunları halkın kullanımına sunmak, bölgenin eğitim konusundaki başarılarını değerlendirmek ve Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan değerlendirme ve ölçüm faaliyetlerini desteklemek; bölge gelişimine katkıda bulunacak ve eğitim kalitesini artıracak araştırma projelerini, deneyleri ve eğitime yönelik inovasyon faaliyetlerini teşvik etmek; bölgelelerin eğitim ve idari personellerinin mesleki eğitimlerini geliştirmek; belediyelerle işbirliği halinde eğitim kurumlarının özerkliğini, inovasyon kapasitesini ve demokratik işleyişini güçlendirmek

⁴⁰⁷ 27867 Sayılı Bölge Yönetim Kanunu, md. 47

olarak düzenlenmiştir. Peru’da “ilkokul, ortaokul ve lise eğitimi” hizmetlerinin doğrudan bölgeler tarafından yerine getirilmesi, ülkede yerinden yönetim ilkesinin merkezi idare ilkesine göre daha ağırlıklı olarak uygulandığını göstermektedir. Benzer şekilde bölgelerin “ulusal müfredatı çeşitlendirme” görevi de bu sonuca işaret etmektedir.

2.2.4.2.2.2. Çalışma, İstihdam Teşviki ve Küçük İşletmeler Konularındaki Görevleri

BYK.’nın 48. maddesine göre bölgelerin bu konulardaki görevleri; ulusal, sektörel politikalara ve planlara uygun şekilde iş, çalışma teşviki ve küçük işletmeler konularında politikaları düzenlemek, onaylamak, uygulamak ve yönetmek; istihdamın verimli bir şekilde teşvik edilmesini bölgesel kalkınma planlarına dahil etmek, küçük ve mikro işletmeler için teşvik planları hazırlamak ve uygulamak, bu işletmelerin istihdamının kalitesini etkileyecek ticari girişimlere desteklemek; çalışma, istihdam teşviki, meslek eğitimi ve küçük işletmelerin teşviki konularında işçi, işveren ve ilgili toplum kuruluşları arasındaki diyalogu ve müzakereleri teşvik etmek; iş uyuşmazlıklarını önlemek ve çözmek için mekanizmalar üretmek, işçilerin hukuki olarak korunmasını sağlamak ve işçilere tavsiyeler vermek; yetki alanlarında çalışmayı, istihdam teşviki ve küçük işletmeler ile ilgili kuralları gözetlemek, denetlemek ve kanunlarda bulunan ilgili müeyyideleri uygulamak; esneklik ve kolaylaştırma kriterlerine uygun olarak küçük işletmelerin kurulmasını teşvik etmek; kamu ve özel hukuk tüzel kişileriyle ve bölgenin ilgili kurumlarıyla anlaştıktan sonra iş güvenliği, sağlık ve sosyal yardım konularında tedbirleri hazırlayıp, uygulamak; ulusal istihdam teşviki politikalarını bölgesel seviyede uygulamak; çalışma, istihdam ve küçük işletmelerin teşviki konularında toplumu bilgilendirmek istihdama erişim konusunda herkese eşit imkanlar tanımak; bölge şirketlerinde çalışan personellerin mesleki eğitimini üreticiliği ve rekabet yeteneğini artırmak amacıyla geliştirmek; özel sektör tarafından küçük işletmeler için hazırlanan mali ve faaliyet gelişim hizmetlerini teşvik etmek; ulusal politikalara uygun olarak küçük işletmelerin teşvik politikalarını yönetmek ve uygulamak; özel ve kamu tüzel kişilerin sağlanan mesleki eğitim ve mesleki oryantasyon programlarını koordine etmek olarak düzenlenmiştir⁴⁰⁸. Bölgelerin bu konularda da geniş görevlere sahip olması Peru’da yerinden yönetim ilkesinin ağırlıklı olarak uygulandığını göstermektedir.

⁴⁰⁸ 27867 Sayılı Bölge Yönetim Kanunu, md. 48

2.2.4.2.2.3. Sağlık Konusunda Görevleri

BYK.'nın 49. maddesine göre bölgelerin bu konudaki görevleri; ulusal, sektörel politikalara ve planlara uygun olarak bölge sağlığı konusundaki bölgesel politikaları düzenlemek, onaylamak, uygulamak ve yönetmek; bölgesel sağlık kalkınma planını hazırlamak ve uygulamak; bölgedeki genel sağlık faaliyetlerini koordine etmek ; öncelikli olarak sağlık teşviki ve sağlık koruma faaliyetlerini geliştirmek ve uygulamak; belediyelerle işbirliği yaparak bölgelerde hizmet veren devletin sağlık kurumlarını düzenlemek ; belediyelerle işbirliği yaparak rehabilitasyon, iyileştirme ve koruma konularındaki sağlık hizmetlerini düzenlemek, uygulamak ve yürütmek; özel ve kamu kuruluşlarının sağladığı sağlık hizmetlerini denetlemek; ilaçların üretimini, pazarlamasını, dağıtımını ve tüketimini denetlemek ve kontrol etmek; bölgenin çevre sağlığını korumak ve geliştirmek; bölgelerde sağlık teknolojilerini geliştirebilecek sağlık altyapı ve sağlık ekipmanı projelerini planlamak, finanse etmek ve uygulamak; halka sağlık hizmetleriyle ilgili bilgiler vermek; bölgede sağlık konusuyla ilgili gelişmeleri belirli aralıklarla ve sistematik olarak değerlendirmek; ilgili kurumlarla işbirliği yaparak risk kontrolünü, acil durumlarla ve felaketlerle ilgili tedbirleri yürütmek ve uygulamak; belediyelerle birlikte bölgedeki beslenme seviyesini artıracak tedbirleri uygulamak; sağlık konusunda mesleki eğitimi, araştırmaları ve projeleri teşvik etmek olarak düzenlenmiştir. Bölgelerin sağlık alanında da oldukça geniş görevlere sahip olması ve normalde merkezi idareye ait olması gereken devletin sağlık kurumlarını düzenleme ve denetleme görevlerine sahip olması da ülkede yerinden yönetim ilkesinin önemini göstermektedir.

2.2.4.2.2.4. Nüfus Konusunda Görevleri

BYK.'nın 50. maddesine göre, bölgelerin bu konudaki görevleri; ulusal, sektörel politikalara ve planlara uygun olarak belediyelerle birlikte bölgede nüfus programlarını düzenlemek, onaylamak, uygulamak ve yürütmek; nüfusa yönelik eğitimleri ve bilgilendirmeleri geliştirmek; nüfus problemlerini çözmeye yönelik sağlıklı yaşam tarzlarını ve alışkanlıklarını tüm sektörlerle ve tüm gruplara kazandırmak, bu şekilde demografik kültürü güçlendirmek; belediyelerle işbirliği yaparak demografik kriterleri ve tahminleri şehir ve taşra kalkınma planlarının içeriğine dahil etmek; üretim kapasitesini güçlendirerek, köylerin altyapısını ve ekipmanlarını geliştirerek kırsal göçe karşı alternatifler üretmek; bireylerin

anayasal haklarına saygı göstererek ve belediyelerle işbirliği yaparak şehirlerdeki çevre ve sağlık bozulmalarını önleyici stratejiler hazırlamak ve tehlikeli yerlerde yerleşke kurulmasını önlemek; nüfusa yönelik bilgileri halka duyurmak, nüfusla ilgili ve nüfus problemlerine yönelik sağlıklı yaşam uygulamalarıyla ilgili eğitimler düzenlemek; bölgesel gelişime dayanan nüfusun bölgesel dağılımı, bölgesel planlama ve şehirlerin göçebe barındırma kapasitesiyle ilgili program ve geliştirme faaliyetleri yürütmek olarak düzenlenmiştir.

2.2.4.2.2.5. Tarım Konusunda Görevleri

BYK.'nın 51. maddesine göre bölgelerin bu konuda görevleri; ulusal ve sektör politikalarına, planlarına ve ilçe belediyelerinin hazırladığı ilçe kalkınma teşvik planlarına uygun olarak bölgedeki tarım konularıyla ilgili politikaları ve planları düzenlemek, onaylamak, uygulamak ve yönetmek ; tarımsal faaliyetleri ve hizmetleri ilgili sektörün politikalarına, kurallarına ve yöresel potansiyele uygun olarak yürütmek ve denetlemek; havzalardaki su kaynaklarının sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesini sağlamak; doğal ve tarım sinai ürünlerinin dönüştürülmesini, pazarlanmasını, ithal edilmesini ve tüketimini geliştirmek; yetki alanlarındaki doğal kaynakların kullanımını korumaya yönelik kontrol ve denetleme faaliyetlerinde bulunmak; su ve toprak kaynaklarının korunması ve yönetilmesi, sulamanın geliştirilmesi ve sulamayla ilgili projeler ve çalışmalar yürütmek; bölgedeki zirai bilgilendirme sistemlerini denetlemek ve yönetmek; özel sektörle anlaşmalar yaparak ziraat ve zirai-endüstri konularında planlar ve projeler yapmak; merkezi idareyle birlikte zirai pazarlama hizmetlerini, mahsul üretimini, hayvancılığı planlamak, denetlemek ve gözetmek; zirai sağlıkla ilgili hizmetlere teknik yardımı teşvik etmek ve geliştirmek; biyo-çeşitliliğin ve gen kaynaklarının korunmasına yönelik sistemleri geliştirmek; tarım ve ziraat ile ilgili araştırmaları ve teknolojileri geliştirmek; gıda güvenliği kültürünü aşılayacak politikalar üretmek; yörelerdeki bitkilerin ve hayvancılığın gelişimini, korunmasını, yönetimini teşvik etmek ve denetlemek; tarım konusunda izinleri, ruhsatları ve orman imtiyazlarını vermek; tarıma elverişli arazileri koruma altına almak, bu tür alanları şehirleşme, sanayi, yol, endüstri gibi faaliyetlerle işgal etmemek ve bu alanları amaç dışı kullanmamak olarak düzenlenmiştir. Bölgelerin tarım konusunda geniş görevlere sahip olmasının sebebinin ise devletin coğrafi konumuyla ilgili olmasıyla yorumlanabilir⁴⁰⁹.

⁴⁰⁹ Peru'da tarım oldukça zengindir. Ülkede sadece 3,000 farklı çeşit patates bulunmaktadır. Bunun yanı sıra ülkede 120 çeşit farklı yetiştirilebilir bitki bulunur. <http://www.nationsencyclopedia.com/economies/Americas/Peru-AGRICULTURE.html> (E.T.: 30.05.2018)

2.2.4.2.2.6. Balıkçılık Konusundaki Görevleri

BYK.'nın 52. maddesine göre bölgelerin bu konudaki görevleri; bölgede balıkçılık ve su ürünleriyle ilgili planları ve politikaları düzenlemek, onaylamak, uygulamak ve yönetmek; yetki alanı içindeki balıkçılık hizmetlerini ve faaliyetlerini yürütmek ve denetlemek; yetki alanındaki kaynakların sürdürülebilir kullanımını koruyacak gözetleme ve kontrol faaliyetleri geliştirmek; bölgedeki özel şirketlere ve kuruluşlara mali kaynakların sağlanmasını teşvik etmek; balıkçılıkla ilgili bilgi sistemleri geliştirmek ve halka bu alanla ilgili bilgi vermek; sektörle ilgili düzenlemeleri göz önüne alarak yetki alanı içindeki balık yakalama ve balık işleme altyapı faaliyetlerini geliştirmek, kontrol etmek ve yönetmek; çevrenin korunması ve muhafazasıyla ilgili araştırma faaliyetlerini ve teknolojiyi geliştirmek; balıkçılık faaliyetlerinin 5 deniz mili içerisinde yapılmasını sağlamak ve bu kurala uymayan kişilere yaptırım uygulamak; balıkçılıkla ilgili teknik kurallara uyulmasını sağlamak ve kurallara uymayan kişilere yaptırım uygulamak; balıkçılık ve su ürünleriyle ilgili kimyasal maddelerin hukuka uygun ve doğru bir şekilde uygulandığını tespit etmek olarak düzenlenmiştir.

2.2.4.2.2.7. Çevre ve İmar Konularında Görevleri

BYK.'nın 53. maddesine göre bölgelerin bu konulardaki görevleri; belediyelerin planlarına uygun olarak çevre ve imarla ilgili planları ve programları düzenlemek, onaylamak, uygulamak ve kontrol etmek; ilgili ulusal stratejilere uygun olarak biyo-çeşitlilik ve iklim değişikliği ile ilgili bölge stratejilerini düzenlemek, koordine etmek, uygulamak; bölgede çevreyle ilgili araştırmaları ve eğitimleri geliştirmek ve bunlara vatandaşların katılımını sağlamak; kanuna uygun olarak belediyelerle birlikte rezervleri ve bölgelerin doğal masun alanlarını korumak ve yönetmek; doğal kaynakların makul kullanımı ve çevresel konularla ilgili sözleşmelerin, araştırmaların, projelerin ulusal standartlara uygunluğunu denetlemek; bölgesel çevre standartlarının ihlali halinde yaptırım uygulamak; büyük bölge uygulama projelerinin hazırlanmasına katılım sağlamak; bölge alanlarının sınırlandırılmasıyla ve düzenlenmesiyle ilgili faaliyetleri planlamak ve geliştirmek; ; doğal ormanlar ve korunmuş alanlara ilişkin çevre hizmetlerinin yerine getirilmesi için geliştirme planlarını ve programlarını hazırlamak olarak düzenlenmiştir. Bölgelerin, belediyelerin çevre ve imar planlarına uygun plan ve program

düzenleyebilmesi, belediyelerin ve bölgelerin düzenlemeleri arasında bir hiyerarşi bulunmadığını göstermektedir.

2.2.4.2.2.8. Sanayi Konusunda Görevleri

BYK.'nın 54. maddesine göre bölgelerin bu konuda görevleri; ulusal ve sektörel politikalara, planlara uygun olarak bölgede sanayi ile ilgili planları ve politikaları düzenlemek, onaylamak , uygulamak ve yönetmek ; yatırım fırsatlarını tespit etmek ve sanayi projelerine özel yatırımları teşvik etmek; şirketlere ve verimli sosyal organizasyonlara kobileri de dikkate alarak mali desteğin sağlanmasını teşvik etmek; bölgesel fuarları düzenlemek ve bölgenin benzer uluslararası fuarlara katılmasını sağlamak; bölgeleri içindeki şirketler için idari usulleri kolaylaştırmak; ekonomik birimlerinin insan kaynaklarının, üretim kapasitesinin, rekabet yeteneğinin gelişimini teşvik etmek ve bölge potansiyelini kullanmak; şirketler ve bölge halkı için yararlı ve ilgili bilgi sistemlerini kurmak olarak düzenlenmiştir.

2.2.4.2.2.9. Ticaret Konusunda Görevleri

BYK.'nın 55. maddesine göre bölgelerin bu konuda görevleri; ulusal ve sektörel politikalara, planlara uygun bir şekilde ve sektörle ilgili kamu kurumlarıyla birlikte bölgede ticaret ile ilgili planları ve politikaları hazırlamak, onaylamak, uygulamak ve yönetmek; teknoloji devri, mesleki eğitimler ve bilgi yoluyla bölgelerdeki ekonomik birimlerin insan kaynaklarını, üretimlerini ve rekabet yeteneklerini geliştirmek; bölgedeki yatırım projelerine özel sektörün katılmasını sağlamak ve bölgenin ürünleriyle ilgili ticari imkanları tanıtmak; bölgedeki şirketlere ve organizasyonlara kobileri de dikkate alarak mali hizmetlerin sağlanmasını teşvik etmek; bölgeye özgü ihraç mallarının teşviki ve geliştirilmesi için stratejiler hazırlamak ve bunları uygulamak olarak düzenlenmiştir.

2.2.4.2.2.10. Ulaşım Konusunda Görevleri

BYK.'nın 56. maddesine göre bölgelerin bu konudaki görevleri; ulusal ve sektörel politikalara, planlara uygun olarak bölgedeki ulaşım planlarını ve politikalarını düzenlemek, onaylamak , uygulamak ve yönetmek; ulusal çaptaki yollar ve belediye yolları hariç olmak üzere ve bölgesel gelişim planlarına uygun olarak bölgedeki yol altyapısının gelişimini planlamak, idare etmek ve oluşturmak; Ulaştırma ve İletişim Bakanlığı tarafından hazırlanan

teknik düzenlemelere ve ilgili kanuni düzenlemelere uygun olarak bölgesel liman altyapısını geliştirmek ve yönetmek; konuyla ilgili kanunlara uygun olarak bölge içindeki denizlere, nehirlerle ve göllere ilişkin hizmetlerde ilişkin liman ruhsatlarını, izinlerini ve lisanslarını vermek; kanuna uygun olarak ve Sivil Havacılık Genel Müdürlüğüyle birlikte bölge havalimanlarını inşa etmek ve yönetmek; bölgesel kapsamda kara yolları altyapısının idaresiyle ilgili faaliyetleri denetlemek; belediyelerle birlikte bölgedeki ulaşım hizmetlerini denetlemek ve kontrol etmek; mevcut kanuni düzenlemelere uygun olarak sürücülere ehliyet verilme sürecini düzenlemek ve denetlemek olarak düzenlenmiştir.

2.2.4.2.2.11. İletişim Konusunda Görevleri

BYK.'nın 57. maddesine göre bölgelerin bu konuda görevleri; ulusal ve sektörel politikalara, planlara uygun olarak bölgedeki iletişim planlarını ve politikalarını düzenlemek, onaylamak, uygulamak ve yönetmek; ulusal düzenlemelere ve uluslararası antlaşmalara uygun olarak yetki alanı içindeki bölgesel iletişim projelerini geliştirmek, uygulamak ve bu projelerle ilgili imtiyaz vermek; ilgili konuda kanunlara uygun olarak iletişim projelerine özel yatırımların yapılmasını teşvik etmek ; bölgedeki kamu iletişim ağlarının ve iletişim ortamının gelişimini teşvik etmek ve güçlendirmek; bölgedeki radyo ve televizyon istasyonlarının ruhsatlandırılması konusunda merkezi idare ile işbirliği halinde hareket etmek olarak düzenlenmiştir. Bu konuda bölgelerin merkezi idare ile işbirliği halinde hareket etmesi, merkezi idare ile bölgeler arasında idari vesayet ilişkisinin bulunmaması⁴¹⁰, bunun yerine işbirliği ilişkisinin bulunması yerinden yönetim ilkesi açısından kabul edilemez niteliktedir.

2.2.4.2.2.12. İskan ve Temizlik Konusunda Görevleri

BYK.'nın 58. maddesine göre bölgelerin bu konudaki görevleri; ulusal ve sektörel politikalara, planlara ve belediyelerin gelişim planlarına uygun olarak iskan ve temizlik konusunda planları ve politikaları düzenlemek ve onaylamak; kamu, özel kaynakları ve bölge arazilerini kullanarak belediye iskan programları için il ve ilçe iskan programlarının uygulanmasını teşvik etmek; belediyelerle işbirliği halinde farklı iskan programlarına özel girişimcilerin katılımını teşvik etmek; konut yapımı konusundaki merkezi idare iskan planını ve ilgili kanuni düzenlemeleri yayınlamak ve bu düzenlemenin uygulanmasını sağlamak; temizlik ve iskan konusundaki bilimsel ve teknolojik araştırmaları, teknik yardımları, mesleki

⁴¹⁰ Bkz. sf. 80

eğitimleri ve tanıtım faaliyetleri yürütmek; iskan hizmetleri konusunda belediyeleri teknik ve mali konularda desteklemek; teknik standartlara uygun olarak emlak planı tarifelerini onaylamak; belediyelerin isteği halinde iskan ve temizlik programlarının yürütülmesini üstlenmek olarak düzenlenmiştir.

2.2.4.2.2.13. Enerji, Madencilik ve Hidrokarbon Konularında Görevleri

BYK.'nın 59. maddesine göre bölgelerin bu konularda görevleri ; ulusal ve sektörel politikalara, planlara uygun olarak enerji, madencilik ve hidrokarbon konularındaki plan ve politikaları düzenlemek, onaylamak, uygulamak ve yönetmek; kanunlara uygun olarak bu sektörlerle ilgili yatırımı teşvik etmek, kanuna uygun olarak bölgede küçük çaplı madencilik ve madenlerin keşif ve işleme faaliyetlerini geliştirmek ve denetlemek; enerji yenileme ve şehir elektriği ile ilgili proje ve çalışmaları ve bölgede hidrokarbon kullanımını geliştirmek; küçük elektrik santralleri için imtiyaz vermek; bölgede ufak çaplı madencilik faaliyetleri için imtiyaz vermek; maden ve hidrokarbon kaynaklarını ölçmek ve envanterlerini yapmak; Merkezi-Yerel Elektrik Planı kapsamında yerel elektrik programlarını yürütmek, uygulamak ve denetlemek; Bölgede Çevresel Uyum ve Yönetim Programlarını onaylamak ve denetlemek ve bu programlarla ilgili düzenleyici önlemleri almak olarak düzenlenmiştir.

2.2.4.2.2.14. Sosyal Yardım ve Fırsat Eşitliği Konusunda Görevleri

BYK.'nın 60. maddesine göre bölgelerin bu konularda görevleri; ulusal ve sektörel politikalara, planlara ve belediyelerin ilgili programlarına uygun olarak sosyal yardım ve fırsat eşitliği konusunda planları ve politikaları düzenlemek ve onaylamak; hizmetlerin kalitesini, cinsiyet eşitliği konusundaki fırsat eşitliğini ve bölgesel ekonominin güçlendirilmesini dikkate alarak belediyelerle birlikte devletin sosyal gelişim ve yoksullukla mücadele programlarını uygulamak; aile içi şiddetin, cinsel şiddetin ve siyasal şiddetin önlenmesi konusunda faaliyetleri yönetmek, uygulamak, geliştirmek ve denetlemek; bunların önlenmesi konusunda politikalar üretmek; farklı sosyal yardım ve yatırım programlarının planlanmasına, yönetimine ve izlenmesine vatandaş katılımını teşvik etmek ve vatandaşlardan tavsiye almak; sosyal gelişim ve yoksullukla mücadele programlarına özel şirketlerin ve uluslararası işbirliğinin katkıda bulunmasına olanak sağlamak; barış kültürünü ve fırsat eşitliğini aşılacak; kendi yetki alanları içinde yerli ve köylü topluluklarına yönelik destek, önceliklendirme ve kaynaştırma

faaliyetlerinde bulunmak ve bu konularla ilgili politikaları düzenlemek ve uygulamak, çocukların, gençlerin, yaşlıların, kadınların, engellilerin ve tehlikeli işlerde çalışan kişilerin korunmasını ve bu kişilere destek sağlayacak sosyal yardım faaliyetlerini yerine getirmek olarak düzenlenmiştir. Bölgelerin bu konudaki görevlerinde de ilgili planları belediye planlarına uygun olarak hazırlaması, bölge ve belediye düzenlemeleri arasında hiyerarşi bulunmadığını göstermektedir.

2.2.4.2.2.15. Sivil Savunma Konusunda Görevleri

BYK.'nın 61. maddesine göre bölgelerin bu konuda görevleri; ulusal ve sektörel politikalara, planlara ve belediyelerin ilgili programlarına uygun olarak sivil savunma konusunda planları, politikaları düzenlemek ve uygulamak; Bölge Sivil Savunma Sistemini yönetmek; bölgedeki itfaiye teşkilatı gönüllülerinin eğitimini ve donatımlarını geliştirmek ve bu kişilere gerekli imkanları sağlamak; eğitim ve yol güvenliğini geliştirmek ve desteklemek; afetten korunma faaliyetleri organize etmek ve uygulamak; afetten etkilenen kişilere acilen yardım etmek ve afetten etkilenen bölgelerin rehabilitasyonunu sağlamak olarak düzenlenmiştir. Yine burada bölge-belediye düzenlemeleri arasında hiyerarşi bulunmadığı sonucu çıkarılmaktadır.

2.2.4.2.2.16. Devlet Mülkiyetindeki Arazilerin Yönetimi Konusunda Görevleri

BYK.'nın 62. maddesine göre bölgelerin bu konudaki görevleri ; ilgili mevzuata ve devlet mülkiyet sistemine uygun olarak devletin arazilerinin yönetimi konusunda planları ve politikaları düzenlemek, onaylamak, uygulamak ve yönetmek; kanunlara uygun olarak belediyelerin ve merkezi idarenin sahip olduğu mallar dışında devlet malları için kayıt ve denetleme mekanizmaları oluşturmak; belediyelerin sahip olduğu araziler dışında kendi yetki alanındaki devletin sahip olduğu şehir arazileri ve sahihsiz araziler ile ilgili tescil, temizlik, kazanç, devir ve karar verme faaliyetlerini yürütmek olarak düzenlenmiştir⁴¹¹.

⁴¹¹ 27867 Sayılı Bölge Yönetim Kanunu, md. 62

2.2.4.2.2.17. Turizm Konusunda Görevleri

BYK.'nın 63. maddesine göre bölgelerin bu konuda görevleri; ulusal ve sektörel politikalara, planlara uygun olarak bölgede turist faaliyetlerinin gelişimi konusundaki politikaları düzenlemek, onaylamak, uygulamak ve yönetmek; bölgedeki turizm faaliyetleriyle ilgili stratejileri ve programları detaylı bir şekilde düzenlemek, onaylamak ve uygulamak; turizm faaliyetlerine yönelik direktifleri hazırlamak ve ulusal turizm politikasının amaçlarını sağlamaya yönelik teknik kriterleri sağlamak; bölge potansiyelini kullanarak turizm kalkınmasını artırmak ; bölgedeki turizm faaliyetleri için belediyelerle iş birliği yapmak; turizm hizmetlerini sağlayanların, etkinlik takvimlerinin ve turist kaynakları envanterlerinin dizinlerini güncel bir şekilde tutmak; bölgede turizm projelerine ilgi duyan yatırımcıların katılımını teşvik etmek ve turistlerin ilgisini çekecek alanları, yatırım imkanlarını belirlemek; bölgesel çapta turizm gelişim alanlarının önceliğini önermek ve ilan etmek; kamu ve özel tüzel kişilerle işbirliği yaparak turistler için özel tesisleri kurmak ve güvenlik önlemleri sağlamak, turistleri korumaya yönelik bölgesel kampanyaları yürütmek ve bölge halkını turizm farkındalığı konusunda bilgilendirmek; bölgedeki turizmle ilgili çevresel düzenlemelere ve doğal kaynakların korunmasıyla ilgili düzenlemelere uyulup uyulmadığını tahkik etmek; bölgede turistlerin ilgisini çekecek etkinlikleri ilan etmek; ilgili düzenlemelere uygun olarak turizm faaliyetleri ile ilgili kanunların doğru bir şekilde uygulanıp uygulanmadığını ve turizm hizmetini sağlayanların gerekli standartları yerine getirip getirmediğini denetlemek; kanunlara uymayanlara karşı gerekli yaptırımları uygulamak; kamu tüzel kişilerle veya özel tüzel kişilerle sözleşmeler imzalamak veya kurumlar arası işbirliği yapmak; tur faaliyetlerinde çalışan personellerin mesleki eğitimini ve yeteneklerini geliştirmek ; bölgedeki turizm faaliyetlerini düzenlemek; belediyeler ve turizm kuruluşlarıyla işbirliği yaparak turizm teşvik faaliyetlerini organize etmek ve yürütmek; bölgenin gelişimini sağlayacak turist turlarını teşvik etmek olarak düzenlenmiştir⁴¹².

2.2.4.2.2.18. Zanaat Konusunda Görevleri

BYK.'nın 64. maddesine göre bölgelerin bu konudaki görevleri ; ulusal ve sektörel politikalara, planlarına uygun olarak zanaat gelişimi konusunda politikaları düzenlemek,

⁴¹² 27867 Sayılı Bölge Yönetim Kanunu, md. 63

onaylamak, uygulamak ve yönetmek; bölge potansiyelini kullanarak bölgedeki zanaat faaliyetlerinin gelişimi konusunda planlama yapmak ve bunları uygulamak; kamu ve özel tüzel kişilerin katılımıyla bölgedeki zanaat faaliyetlerinin verimliliğini ve rekabetçiliğini artırma amacıyla projeler, programlar ve diğer mekanizmaları geliştirmek; ihracata ve turizm piyasasına yönelik zanaat ürünlerinin geliştirilmesini teşvik etmek; zanaat faaliyetinin gelişimi ve bunlara ilişkin kuralların ve usullerin uygulanmasını denetlemek ve değerlendirmek; bölgesel fuarları ve sergileri düzenlemek ve bölgedeki zanaat işlerinin gelişimini teşvik edecek ve zanaatçıların ilgisini çekecek etkinlikleri duyurmak; bölgedeki geleneksel zanaat üretim tekniklerinin geliştirilmesini ve korunmasını teşvik etmek; bölgedeki zanaat üreticilerinin ve zanaat birliklerinin organizasyonlarını güçlendirmek; yatırım fırsatlarını belirlemek, bölgedeki zanaat faaliyetlerine yapılan yatırımların artmasını ve el işlerinin ihracatını teşvik etmek; inovasyonu, teknoloji devrini ve zanaatkarların mesleki eğitimlerini geliştirmek; üretime olanak sağlayan araçları geliştirmek ve bölgedeki zanaatkarların yeni teknolojileri kullanmasını sağlamak; bölgedeki zanaat ürünlerinin kalitesini, verimliliğini ve farklılaşmasını geliştirmek olarak sıralanmıştır⁴¹³. Bölgelerin görevlerinin oldukça geniş ve detaylı bir şekilde düzenlenmesinden ve eğitim, sağlık, nüfus gibi birçok konuyu kapsamasından, Peru’da yerinden yönetim ilkesinin, merkezi idare ilkesine göre ağırlıklı bir şekilde uygulandığı sonucu çıkarılmaktadır.

2.2.4.3. Bölgelerin Yetkileri

Bölgelerin yetkileri Peru Anayasası’nda ve Yerinden Yönetim Temel Kanunu’nda düzenlenmiştir⁴¹⁴. Bölgelerin Anayasa’da düzenlenen yetkileri Peru Anayasası’nın 192. maddesinde; kendi iç teşkilatlanmalarını ve bütçelerini kabul etmek, ilgili sivil toplum ve belediyelerin görüşünü de alarak bir bölgesel kalkınma planını hazırlamak ve kabul etmek; kendi malvarlıklarını ve gelirlerini yönetmek; kendi sorumlulukları altındaki kamu hizmetleri için izinleri, ruhsatları düzenlemek ve vermek; bölgesel sosyo-ekonomik kalkınmayı geliştirmek ve bununla ilgili plan ve programları uygulamak; bölge yönetimiyle ilgili kuralları düzenlemek; ziraat, balıkçılık, sanayi, tarımsal endüstri, ticaret, turizm, enerji, madencilik, yollar, iletişim, eğitim, sağlık, çevre ile ilgili faaliyetleri ve/veya hizmetleri düzenlemek ve geliştirmek ; altyapı projeleri ve çalışmalarının gelişimi için gerekli olan rekabetçiliği, yatırımları ve finansmanı bölgesel seviyede teşvik etmek; kendi yetki alanları içinde gerekli

⁴¹³ 27867 Sayılı Bölge Yönetim Kanunu, md. 64

⁴¹⁴ OECD, *OECD Regulatory Policy in Peru: Assembling the Framework for Regulatory Quality*, sf. 148

konularla ve sorunlarla ilgili düzenlemeler yapmak; kanunlara uygun olarak yetkileriyle bağlantılı olan diğer görevleri yerine getirmek olarak düzenlenmiştir.

Bölgelerin münhasır yetkileri YYTK.'nın 35. maddesinde: bölgenin iç kalkınmasını planlamak ve ilgili sosyo-ekonomik programları uygulamak; ilgili belediyelerin ve bölge sakinlerinin kabul ettiği bölgesel kalkınma planını düzenlemek ve onaylamak, iç teşkilatlanmalarını ve bütçelerini Devlet Bütçe Yönetim Kanunu ve yıllık bütçe yasalarına uygun olarak kabul etmek; sürdürülebilirliğe, rekabetçiliğe, özel yatırım imkanlarına, piyasaların canlandırılmasına dayalı stratejilerle bölgelerdeki yol altyapıları, enerji, iletişim ve diğer temel hizmetlere ilişkin projelere yönelik kamu yatırımlarını geliştirmek ve gerçekleştirmek; havzalarla, ekonomik koridorlarla ve ara şehirlerle ilgili bölgesel programlar oluşturmak ve bunları uygulamak; üretim sistemleri ve hizmetlerini koordine etme amacıyla şirketlerin ve bölgesel ekonomik birimlerin kurulmasını teşvik etmek; potansiyellerine göre tarımın, tarımsal sanayinin, zanaatin , ormancılığın ve diğer üretken sektörlerin uluslararası pazara yönelik işlemlerini kolaylaştırmak; kalkınma için gerekli olan turist turlarını geliştirmek; ekonomik, sosyal ve çevresel gelişim için diğer bölgelerle birlik kurmak ve antlaşmalar yapmak; belediyeye ait olan araziler dışında devletin sahip olduğu şehir arazilerini ve sahipsiz arazileri yönetmek ve bunları ihaleye çıkartmak; ilgili kanunlara uygun olarak bölgesel sınır belirleme faaliyetleriyle ilgili teknik dosyaları düzenlemek ve onaylamak; eğitim, istihdam, teknolojik gelişim ve inovasyonla ilgili görevleri kapsayacak şekilde küçük ve orta çaplı bölgesel şirketleri teşvik etmek; sorumlulukları altındaki konularda kurallar koymak ve gerekli kanuni düzenlemelerin yapılmasını teklif etmek; orman kaynaklarının ve biyo-çeşitliğinin verimli bir şekilde kullanımını teşvik etmek; kanunlarda düzenlenen diğer yetkileri kullanmak olarak düzenlenmiştir⁴¹⁵. Bölgelerin Peru Anayasası'nda ve YYTK.'da düzenlenen münhasır yetkilerinin içerik olarak büyük ölçüde benzer oldukları görülmektedir.

YYTK.'nın 36. maddesinde bölgelerin ortak yetkileri; ilköğretim öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve üniversite dışındaki yüksek öğretim seviyelerinde eğitim hizmetlerini, kalkınma için gereken kültürler arası kriterleri de dikkate alarak yerine getirmek; Kamu Sağlığı; ziraat, balıkçılık, sanayi, tarımsal endüstri, ticaret, turizm, enerji, madencilik, yollar, iletişim, eğitim, sağlık, çevre ile ilgili faaliyetleri ve/veya hizmetleri düzenlemek ve geliştirmek; doğal kaynakları verimli bir şekilde yönetmek ve çevre kalitesini geliştirmek; bölgedeki masun doğal bölgeleri ve rezervleri korumak ve yönetmek; sanat ve kültürle ilgili kurumları geliştirmek ve

⁴¹⁵ 27783 Sayılı Yerinden Yönetim Temel Kanunu, md. 35

kültüre ilişkin bilgileri yaymak; kamu ve özel kaynakları kullanarak bölgelerin rekabet yeteneğini ve istihdamını artırmak; kamu ve özel çıkarların birlikteliğini teşvik ederek toplum katılımını sağlamak; kanunla verilen veya yetki devri yapılan diğer yetkileri kullanmak olarak düzenlenmiştir⁴¹⁶. Bölgelerin burada ortak yetkilerinin çoğunluğu da münhasır yetkileriyle benzerdir. Nitekim “eğitim, tarım, turizm vb. alanlarda kamu hizmetlerini düzenlemek ve yerine getirmek” ifadeleri, bölgelerin hem münhasır yetkilerinde hem de ortak yetkilerinde düzenlenmiştir. Ancak münhasır yetkilerin sadece ilgili yönetim birimi tarafından kullanılacağı, ortak yetkilerin ise merkezi idare, bölgeler ve belediyeler tarafından ortak bir şekilde kullanılacağı⁴¹⁷ dikkate alındığında, bölgelerin münhasır ve ortak yetkilerinin benzer bir şekilde kaleme alınmasının ortak yetkilerin kullanılması açısından yönetim birimleri arasında bazı uyumsuzlukları ortaya çıkarabileceği muhtemel gözükmemektedir.

2.2.4.4. Bölgelerin Organları

Bölge Yönetimleri, karar ve denetleme organı olarak Bölge Meclis’inden, yürütme organı olarak Vali’den, danışma organı olarak Bölge Koordinasyon Konseyi’nden oluşmaktadır (PAY. md. 191).

2.2.4.4.1 Bölge Meclisi

Bölge meclisleri en az 7 en fazla 25 üyeden oluşur, her bir ili temsilen 1 kişi meclise üye olarak seçilir. Bölge meclisi üyeleri, doğrudan ve genel oyla bölgede yaşayan halk tarafından 4 yıl için seçilir (PAY. md. 191). Meclis üyeleri seçimle göreve geldikten sonra kendi aralarından meclis oturumlarını yönetecek meclis başkanını seçerler, seçilen meclis başkanı sonraki dönemde tekrar seçilemez. Bölge meclisi olağan ve olağanüstü olarak toplantı yapmaktadır. Bölge meclisinin ayda bir kere toplantı yapma zorunluluğu bulunur ve meclis üyelerinin üçte birinin talebi üzerine de toplantı yapılabilir. Bölge meclislerinin görev ve yetkileri ise; bölge yönetimlerinin görevleri ve yetkileri ile ilgili konuları düzenlemek veya bu konularla ilgili yönetmelikleri kabul etmek, değiştirmek veya kaldırmak orta vadeli ve uzun vadeli kararlaştırılmış bölgesel kalkınma planını kabul etmek, yıllık planı ve bölge katılım bütçesini kabul etmek, mali bilançoları ve bütçe bildirimlerini kabul etmek, usul kurallarını kabul etmek; vali, vali yardımcısı ve meclis üyelerinin aylık yevmiyelerini belirlemek,

⁴¹⁶ 27783 Sayılı Yerinden Yönetim Temel Kanunu, md. 36

⁴¹⁷ 27783 Sayılı Yerinden Yönetim Temel Kanunu, md. 13

bölgelerin taşınır ve taşınmaz mallarının devredilmesine izin vermek, bölge şirketlerinin ve diğer ticari işletmelerinin(bölge kamu kurumlarının) veya bunların malvarlıklarının kurulmasını, satışını, imtiyaz yoluyla devredilmesini, sözleşmelerini, kaldırılmalarını kabul etmek, bölge yönetimlerinde çalışan memurların, personellerin, sevk, idaresini ve bölge idaresini denetlemek ve kamu yararı olan hallerde bu kişilerle ilgili soruşturmaları yürütmek, yetki alanına giren konularla ilgili Kongre’ye yasama inisiyatifi teklif etmek, bölge vergilerini tarh, tahsil ve tahakkuk etmek ve vergi muafiyetlerinin onaylanmasını kabul etmek, yatırım ve bölgesel ihracat teşvik programını kabul etmek, bölgesel rekabetçilik planını ve diğer bölgelerle koordinasyon antlaşmalarını onaylamak, uluslararası antlaşmalara uygun bir şekilde ve Dışişleri Bakanlığıyla koordinasyon halinde sınır entegrasyon faaliyetlerini yürütmek vatandaş katılımının geliştirilmesiyle ilgili kalıcı politikaları belirlemek, valinin isteği üzerine iç ve dış borçlanma faaliyetleri için valiye izin vermek, kanunla verilen diğer görev ve yetkileri yerine getirmek olarak düzenlenmiştir⁴¹⁸. Bölge meclisinin “Kongre’ye yasama inisiyatifi teklif etmesi” yetkisinden, Kongre’ye kanun tasarısı sunabilmesi anlaşılmaktadır⁴¹⁹. Bu ise oldukça olağandışı bir yetkidir. Ayrıca ülkede toplamda 25 bölge yönetimi olduğu düşünüldüğünde⁴²⁰, her bölgenin diğer bölgeleri etkileyecek belki de diğer bölgelerin aleyhine olabilecek kanun tasarılarını Kongre’ye sunması olasıdır.

2.2.4.4.2. Vali

Vali ve vali yardımcısı doğrudan ve genel oyla bölgede yaşayan halk tarafından seçilir, görev süreleri 4 yıldır ve yeniden seçilebilir (PAY. md. 191). Vali, bölgede en yüksek idari otorite sayılır ve bölgenin temsilcisidir⁴²¹. Valinin görevleri ve yetkileri ise; bölge yönetimini ve idari, teknik birimleri idare etmek ve denetlemek, bölge yönetiminin gelirlerini ve malvarlıklarını idare etmek, Bölge Genel Müdürünü ve diğer bölge müdürlerini atamak ve görevden almak⁴²², bölgeyle ilgili kamu hizmetlerini ve faaliyetlerini bölge müdürleri aracılığıyla yönetmek, denetlemek ve koordine etmek, bölgeyle ilgili kararları ve kararnameleri

⁴¹⁸ 27867 Sayılı Bölge Yönetim Kanunu, md. 13-15

<http://portal.jne.gob.pe/informacionlegal/Documentos/Leyes%20Org%C3%A1nicas/LEY%20ORG%C3%81NICA%20DE%20MUNICIPALIDADES%20LEY%20N%C2%BA%2027972.pdf> (E.T.: 15.1.2018)

⁴¹⁹ 27783 Sayılı Yerinden Yönetim Temel Kanunu, md. 50

⁴²⁰ <https://www.britannica.com/place/Peru/Government-and-society> (E.T.: 30.05.2018)

⁴²¹ 27867 Sayılı Bölge Yönetim Kanunu, md. 16

⁴²² Bölge müdürleri ekonomik kalkınma, doğal kaynaklar ve çevre, planlama, bütçe ve arazi kullanımı, altyapı, sosyal gelişim ve bölge genel müdürlerinden oluşmaktadır⁴²². Bölge genel müdürü ve diğer müdürler vali tarafından atanmaktadır. Bölge genel müdürü diğer müdürlerin faaliyetlerini koordine etmektedir. Bölge müdürleri valinin başkanlığı altında toplantı yapmaktadır. Görevleri ise alanlarına göre ayrılmaktadır. Bölge müdürleri faaliyet alanlarına göre çeşitli bakanlıklarla koordinasyon halinde görevlerini yerine getirmektedir. Örn: Ekonomik Kalkınma Müdürü Tarım Bakanlığı, Turizm ve Ticaret Bakanlığı, Üretim Bakanlığı ve Madencilik ve Enerji Bakanlığı ile koordinasyon halinde görevlerini yerine getirir. World Bank, *PERU The Decentralization Process and Its Links with Public Expenditure Efficiency*, sf. 43

hazırlamak, Bölge Koordinasyon Konseyi toplantılarına başkanlık etmek, kararlaştırılmış bölge kalkınma planını, yıllık planı ve bölge katılım bütçesini meclisin onayına sunmak, meclise yönetmelik tasarılarını teklif etmek, bütçe raporunu, mali bilançoyu, yıllık raporu meclise sunmak, bölge yönetimine bağlı kurumların görevleri ve teşkilatı ile ilgili düzenleyici kuralları onaylamak, bölge katılım bütçesini hazırlamak ve meclis tarafından kabul edildikten sonra uygulamak, bölge planlarının ve programlarının uygulanmasını yönetmek, gerekli hallerde veya bölge meclisi tarafından toplantıya çağrıldığında meclisin toplantılarına katılmak, bölge yönetmeliklerini 15 gün içinde yürürlüğe koymak; bölge yönetimi adına kamu hizmeti imtiyazları, yatırım projeleri, kalkınma faaliyetleri ve bölgelerin malvarlığı ve hizmetleriyle ilgili sözleşmeleri imzalamak; meclis tarafından onaylanacak iç ve dış borçlanma sözleşmelerini hazırlamak ve akdetmek, mesleki eğitim, teknik yardım ve araştırma ile ilgili faaliyetlerini yürütmek için akademik kurumlarla, üniversitelerle ve kamu, özel araştırma merkezleriyle anlaşmalar imzalamak olarak düzenlenmiştir⁴²³. Vali yardımcısı ise valinin yıllık 45 iş gününü geçmeyecek şekilde meclis tarafından izinli sayılması, görevden uzaklaştırılması, yokluğu, geçici engel hali gibi durumlarda valiye vekalet etmektedir. Ayrıca vali yardımcısı koordinasyon görevlerini ve valinin devrettiği görevleri yerine getirir⁴²⁴. Valinin yetkileri değerlendirildiğinde, valinin yetkilerinin yerel yönetimlerin yürütme organlarında olması gereken olağan yetkiler olduğu anlaşılmaktadır. Bununla beraber valinin kolluk yetkilerinin olmaması dikkat çekicidir.

2.2.4.4.3. Bölge Koordinasyon Konseyi

Bölge Koordinasyon Konseyi il belediye başkanlarından, sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinden oluşur, danışma organı olarak kabul edilmektedir ve belediyelerle koordinasyonu sağlamaktadır (PAY. md. 191). Bölge Koordinasyon Konseyi'nin üyelerinin %60'ını il belediye başkanları, %40'ını ise sivil toplum kuruluşu üyeleri oluşturmaktadır. Bu sebeple Bölge Koordinasyon Konseyi'nin üye sayısı bulunduğu bölgedeki il sayısına göre değişmektedir. Üye sayısının %60'ını il belediye başkanları oluşturduktan sonra, sivil toplum kuruluşlarının oluşturduğu %40'lık kısım bu sayıya göre belirlenir. Sivil toplum kuruluşlarının konsey üyelerini aday gösterebilmesi için, bölge yönetimlerine kaydolmaları ve en az üç yıldan beri faaliyet göstermeleri gerekmektedir. Bu kuruluşlar arasında kadınları, gençleri, yerli halkları, üniversiteleri, kiliseleri temsil eden kuruluşlar olabileceği gibi tarım toplulukları ve

⁴²³ 27867 Sayılı Bölge Yönetimi Kanunu, md. 20-21

⁴²⁴ 27867 Sayılı Bölge Yönetimi Kanunu, md. 22

işçi sendikaları gibi kuruluşlar da olabilir. Kayıtlı tüm sivil toplum kuruluşları konsey üyelerinin seçilmesi amacıyla 2 yılda bir yapılan seçimlerde oy kullanabilir. Bölge Koordinasyon Konseyi bölge yönetimi işleriyle ilgili karar veremez, sadece bölge başkanlarına ve bölge meclislerine tavsiye verebilir. Bölge Koordinasyon Konseyi'nin en önemli görevi bütçe tasarılarıyla ilgili istişari görüş belirtmek ve bütçe tasarılarıyla ilgili değişiklik önermektedir. Bütçenin kabulünde oy kullanmayacaklarından, bölge başkanı veya bölge meclisi bütçeyle ilgili önerilerini kabul edebilir veya reddedebilir⁴²⁵. Bölge Koordinasyon Konseyi'nin üyelerinin çoğunluğunu il belediye başkanları oluştursa da, halkın sivil toplum kuruluş üyeleri aracılığıyla burada temsil edilmesi güçlü bir yerel demokrasi anlayışına işaret etmektedir.

Bölgeler değerlendirildiğinde ise bölgelerin Peru'da en büyük yerel yönetim birimi olarak daha geniş bir coğrafyada bölge sakinlerine kamu hizmetlerini sunduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Burada dikkat çekilmesi gereken husus ise merkezi idare ile bölgeler arasında idari vesayet ilişkisinin bulunmamasıdır. Gerçekten de 27867 Sayılı BYK.'da veya 27783 Sayılı YYTK.'da idari vesayet denetimiyle ilgili bir hükme rastlanmamıştır. Bunun yerine merkezi idare ile bölgeler arasında “karşılıklı destek, işbirliği ve koordinasyon ilişkisi” bulunur⁴²⁶. Bu ise teorik olarak yerinden yönetim ilkesi açısından kabul edilemez. Ayrıca bölgelerin, belediyelerin görev ve yetkilerine müdahale etmeden belediyelerle işbirliği yapabileceğine yönelik hüküm⁴²⁷, bölgelerle belediyeler arasında hiyerarşik ilişki veya idari vesayet ilişkisi olmadığının kanıtıdır. Yukarıda incelenen bölgelerin, belediyelerin planlarına uygun olarak kendi bölge planlarını hazırlayabileceğine yönelik hükümler de bu duruma işaret etmektedir.

2.2.5. Belediyeler

İl ve ilçe belediyelerinin yerel yönetimlerden sayıldığı ve kendi yetki alanına giren konularda siyasi, idari ve mali özerkliğe sahip oldukları düzenlenmiştir (PAY. md. 139). 2002 tarih ve 27972 Sayılı Belediye Kanunu'nun 1. maddesine göre belediyeler kamu tüzel kişiliğine sahiptir⁴²⁸. Belediyeler yerel gelişimde halkın katılımı teşvik eder, destekler ve düzenlerler. Bununla birlikte Peru polisiyle işbirliği halinde vatandaşlara güvenlik hizmetleri sunarlar

⁴²⁵ Bullock, *Administrative Decentralization in Peru*, sf. 6-7; McNulty, *Participatory Democracy? Exploring Peru's Efforts to Engage Civil Society in Local Governance*, sf. 73

⁴²⁶ 27783 Sayılı Yerinden Yönetim Temel Kanunu, md. 49

⁴²⁷ Peru Anayasası, md. 191

⁴²⁸ 2002 tarih ve 27972 Sayılı Belediye Kanunu,

<http://portal.jne.gob.pe/informacionlegal/Documentos/Leyes%20Org%C3%A1nicas/LEY%20ORG%C3%81NICA%20DE%20MUNICIPALIDADES%20LEY%20N%C2%BA%2027972.pdf> (E.T.: 15.1.2018)

(PAY. md. 198). İl ve ilçe belediyeleri yönetmelikler çıkarabilir⁴²⁹. Ayrıca, Peru’da il ve ilçe belediyeleri dışında özel rejime sahip Lima Büyükşehir Belediyesi ve köy belediyeleri bulunur. Bunlara kısaca değinmek gerekirse; Peru başkenti olan Lima’nın hiçbir bölgeye ait olmadığı, yerinden yönetim ve belediye kanunlarında özel statüye sahip olduğu hüküm altına alınmıştır (PAY. 199 md.). Buna göre Lima Büyükşehir Belediyesi’nin özel statüsü, bölgelerin görevlerine ve yetkilerine sahip olması⁴³⁰ ve belediyelerle ilgili konularda münhasır yetkiye sahip olmasıdır⁴³¹. Köy belediyeleri ise nitelikleri itibarıyla yerel yönetim sayılmaz. Köy belediyeleri, en az 1000 kişi yaşayan kırsal yerlerde ve bu kişilere yerel hizmetlerin sağlanması il belediye yönetmelikleriyle kurulur⁴³². Köy belediyelerinin hangi hizmetleri yerine getireceği de kuruluşlarını düzenleyen il belediye yönetmeliklerinde belirlenir⁴³³.

2.2.5.1. Belediyelerin Kuruluşu

İller ve ilçeler belediye statüsündedir⁴³⁴. Peru; *Costa*, *Sierra* ve *Selva* olmak üzere üç coğrafi bölgeye ayrılmıştır⁴³⁵. Bu bölgelerde il kurulması için gereken asgari nüfus sırasıyla *Costa* için 80,000, *Sierra* için 30,000, *Selva* için 32,000 kişidir⁴³⁶. Bu bölgelerde ilçe kurulması için gereken asgari nüfus ise sırasıyla *Costa* için 12,000 , *Sierra* için 4,000 ve *Selva* için 4,000 kişidir⁴³⁷. İllerin ve ilçelerin kurulmasına ilişkin asgari nüfus dışındaki diğer şartları da taşıyan mülki sınırlama planı hazırlandıktan sonra; il ve ilçe belediyeleri, yürütme organının mülki sınırlama planını Kongre’nin onayına sunulmasıyla kanunla kurulur⁴³⁸. Ancak Mülki Sınırlama Kanunu 2017 yılına kadar yeni illerin ve ilçelerin kurulmasını yasaklamıştır⁴³⁹.

2.2.5.2. Belediyelerin Görevleri

2002 tarih ve 27972 Sayılı Belediye Kanunu’nun 73. maddesinde belediyelerin görevlerinin il ve ilçe belediyeleri tarafından münhasır veya ortak bir şekilde yerine getirileceği

⁴²⁹ OECD, *OECD Regulatory Policy in Peru: Assembling the Framework for Regulatory Quality*, sf. 83

⁴³⁰ Bölge Yönetimi Kanunu, md. 65 ; Yerinden Yönetim Temel Kanunu, md. 33

⁴³¹ 27972 Sayılı Belediye Kanunu, md. 152

⁴³² Peru Belediyeler Birliği İnternet Sitesi, https://municipioaldia.com/consultas-frecuentes/consulta_frecuente_900963/ (E.T.: 12.01.2018)

⁴³³ Peru Ombudsmanlık İnternet Sitesi, <http://www.defensoria.gob.pe/blog/realidad-y-funcionamiento-de-las-municipalidades-de-centros-poblados/> (E.T.: 12.01.2018)

⁴³⁴ Nickson, *Local Government in Latin America*, sf. 236

⁴³⁵ Coğrafi Bölgelerin Türkçe isimleri sırasıyla “Sahil, Sıradağlar ve Yağmur Ormanları” olarak çevrilebilir.

Bullock, *Administrative Decentralization in Peru*, sf. 4

⁴³⁶ 2003 tarih ve 27795 Sayılı Mülki Sınırlama Kanunu, md. 15

http://portal.jne.gob.pe/procesoselectorales/Informacion%20Electoral/consulta_vecinal/Resoluciones/Reglamento%20de%20la%20Ley%20N%C2%BA%2027795.pdf (E.T.: 18.01.2018)

⁴³⁷ Ferreyros/ Pantoja, *Local Government Fragmentation in Peru The Challenges for Land Governance and Territorial Planning*, sf. 8

⁴³⁸ 27972 Sayılı Belediye Kanunu, md. 3

⁴³⁹ World Bank, sf. 16

düzenlenmiştir⁴⁴⁰. Belediyelere ait münhasır görevlerin ait oldukları belediyelerin dışında kural olarak hiçbir makam tarafından kullanılamayacağı hüküm altına alınmıştır. Ayrıca, belediyeler ortak görevlerini yerine getirirken görevlerini paylaştıkları il veya ilçe belediyelerini bilgilendirmek ve bunlarla işbirliği yapmak zorundadırlar⁴⁴¹. Belediyeler, ölçek ekonomilerinin yerine getirileceği veya komşulara yerinde ve etkili hizmet sağlanacağı durumlarda birbirlerine veya diğer kamu tüzel kişilerine özel görevlerini devredebilirler⁴⁴². İlçe belediyeleri, imkansızlık nedeniyle yetki alanlarındaki kamu hizmetlerini yerine getiremezse, il belediyelerinden geçici olarak bu hizmetleri yerine getirmelerini talep edebilir⁴⁴³. Ancak maddede bu imkansızlıkların hangi durumları kapsadığı belirtilmemiştir. Belediyelerin özel görevleri konusunda il belediyelerinin rolü: il seviyesinde yerel kalkınmayı ve imarı bir bütün olarak planlamak, il belediye sınırları içinde yerel kalkınma için gerekli olan planlama sürecini yürütmek, ilçe kalkınmasıyla ilgili yerel planların stratejik koordinasyonunu geliştirmek; il seviyesinde ölçek ekonomilerini veya dışsallıkları temsil eden ilçe belediyelerin yatırım projelerini ve kamu hizmetlerini geliştirmek ve desteklemek ve uygulamak, fiziksel alanın düzenlenmesi, arazi kullanımının düzenlenmesi ve çevrenin korunması ile ilgili genel teknik standartları düzenlemek olarak hüküm altına alınmıştır⁴⁴⁴. Ayrıca ilgili maddeye göre, ilçe belediyelerinin imar ile ilgili planları, il belediyelerinin ilgili konudaki genel düzenlemelere tabi olacaktır⁴⁴⁵. Bu durum il/ilçe belediyelerinin düzenlemeleri arasında en azından imar konusunda bir hiyerarşi olduğunu göstermektedir.

2.2.5.2.1. Belediyelerin Özel Görevleri

Belediyelerin özel görevleri, kamu hizmetlerinin konularına göre Belediye Kanunu'nun 78. ve 86. maddeleri arasında düzenlenmiştir.

2.2.5.2.1.1 Teknik Standartlar ve Kapatma

Belediyelerin bu konuda özel görevleri ilgili teknik standartlara uygun olarak yerine getirilir ve belediyeler sorumlulukları altındaki inşaatların ruhsatlarını verirler. Belediyeler; binaların, tesislerin, işletmelerin faaliyetleri kanunlarca yasak sayıldığında ve tehlike teşkil

⁴⁴⁰ 27972 Sayılı Belediye Kanunu, md. 73

⁴⁴¹ 27972 Sayılı Belediye Kanunu, md. 75

⁴⁴² 27972 Sayılı Belediye Kanunu, md. 76

⁴⁴³ 27972 Sayılı Belediye Kanunu, md. 77

⁴⁴⁴ 27972 Sayılı Belediye Kanunu, md. 73

⁴⁴⁵ 27972 Sayılı Belediye Kanunu, md. 73

ettiğinde veya faaliyetleri sivil savunma güvenliği standartlarına aykırı olduğunda veya mahalli yerlerin huzurunu bozacak koku, duman, gürültü veya sağlığa zararlı başka etkiler yaymaları halinde bu yerleri geçici veya kalıcı olarak kapatabilirler⁴⁴⁶.

2.2.5.2.1.2. Fiziksel Alanın Düzenlenmesi ve İmar

Bu konuda il belediyelerinin münhasır görevleri: taşra ve şehir genişleme alanlarını, koruma ve doğal afet bölgelerini, tarım alanlarını ve çevresel koruma alanlarını belirleyen Mülki Şartlandırma Planını il seviyesinde onaylamak; Mülki Şartlandırma Planı'na uygun olarak Şehir Gelişim Planını, Taşra Gelişim Planını, şehir arazilerinin imar planını, iskan planını ve diğer özel planları onaylamak; yeniden yapılanma, inşaat ve yıkım ruhsatları, şehir ve taşra kadastro planlarının hazırlanması ve idare edilmesi, yerleşkelerin temizlik önlemlerinin teşhisi ve doğrulanması, duyuruların, reklamların ve posterlerin yerlerinin tespit edilmesi, sokakların parkların ve yolların adlarının belirlenmesi, Sivil Savunma Sistemi güvenliği, çevresel etki araştırmaları konularında ilgili ruhsatların verilmesi konusunda il düzenlemelerini kabul etmek ve ilçe belediyelerini bu konulardaki teknik standartlara uyup uymadığını tespit etmek , kentsel dönüşüm planlarının hazırlanmak ve uygulanmak, il planlarına ve düzenlemelerine uyulup uyulmadığını tespit etmek olarak düzenlenmiştir⁴⁴⁷.

İl belediyelerinin ortak görevleri: belediye kalkınma planına ve bölge kalkınma planına uygun olarak ve birkaç alanı kapsayan durumlarda ilgili belediyelerle işbirliği yaparak üretim, ticaret, ulaşım ve iletişim için zaruri olan yollar, anayollar, köprüler, parklar, organize sanayi bölgeleri, limanlar, terminaller gibi alt yapı projelerini doğrudan veya imtiyaz yoluyla yapmak veya yaptırmak ; düşük gelirli aileler için belediye konut ve iskan programlarının uygulanmasını düzenlemek ve geliştirmek olarak düzenlemiştir.

İlçe belediyelerinin münhasır görevleri: şehir veya ilçe planını diğer planlara ve il belediyesinin konuyla ilgili düzenlemelerine uygun bir şekilde kabul etmek ; kamu yollarını veya havacılık yerlerini etkileyen veya kullanan kamu veya özel hizmet çalışma planlarına izin vermek, denetlenmek ve uygulamak; ilçe kadastro faaliyetlerini yerine getirmek ; yolları, caddeleri, sokakları, parkları, meydanları, arazileri adlandırmak; insan yerleşimi(iskan, imar) yerlerini kurmak ve bunları geliştirmek; şehir yerleşim yerlerinin, binaların ve fabrikaların inşaat, yeniden yapılanma ve yıkım, profesyonel ticari, sanayi ve faaliyet kurumlarının açılışı,

⁴⁴⁶ 27972 Sayılı Belediye Kanunu, md. 78

⁴⁴⁷ 27972 Sayılı Belediye Kanunu, md. 79

radio istasyonlarının kurulması ve kablo döşeme, reklam ve siyasi propaganda yerlerinin belirlenmesiyle ilgili faaliyetlerin düzenlenmesi ile ilgili ruhsatları ve izinleri vermek ve bunları denetlenmek olarak düzenlenmiştir.

İlçe belediyelerinin ortak görevleri: ilçede tren yolları ve kara yolları, köprüler, parklar, pazarlar, sulama kanalları gibi komşuluk yaşantısı, üretim, ticaret, ulaşım ve iletişim için zaruri olan şehrsel veya kırsal altyapı programlarını il belediyeleriyle iş birliği yaparak yürütmek; bölge yönetimi ve il belediyeleriyle iş birliği yaparak yıkılmış yapıları ve gecekondu kentsel dönüşüm ile yeniden yapılandırmak olarak düzenlenmiştir⁴⁴⁸. Bu konularda belediyenin görevlerinin olağan görevler olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca, madde metninde geçen “bölge kalkınma planına uygun olarak hazırlanması” ifadesi normalde bölgelerin ve belediyelerin düzenlemeleri arasında bir hiyerarşi bulunduğu şekline yorumlanabilirse de, Bölge Yönetim Kanunu’nda da bölgelerin belediyenin planlarına uygun olarak planlarını hazırlayabileceğine yönelik hükümler göz önüne alındığında, bölgelerin ve belediyelerin düzenlemeleri arasında hiyerarşi bulunmadığı sonucuna varılır.

2.2.5.2.1.3. Sağlık ve Temizlik

İl belediyelerinin münhasır görevleri: ildeki katı, sıvı ve endüstriyel atıkların yok edilme sürecini düzenlemek ve denetlemek; duman, gaz ve ses gibi çevreyi ve atmosferi kirleten unsurların emisyonlarını düzenlemek ve kontrol etmek olarak düzenlenmiştir.

İl belediyelerinin ortak görevleri: doğrudan veya imtiyaz yoluyla içme suyu , kanalizasyon ve yağmur şebekelerini, kamu temizliğini ve katı atık yönetimini düzenlemek ve idare etmek; ilçe belediyeleri tarafından yerine getirilemeyen taşra temizlik hizmetlerini sağlamak; çevre temizlik programlarıyla ilgili bilgileri ilçe belediyeleri, bölgelerle ve merkezi idare ile iş birliği halinde yaymak; temel sağlık hizmetlerini yürütmek, köylerde ihtiyaç olduğunda sağlık ocaklarını kurmak; önleyici sağlık, ilk yardım, sağlık eğitimi ve yerel koruma konularında faaliyetler yürütmek olarak düzenlenmiştir.

İlçe belediyelerinin münhasır görevleri: atıkların toplanması, atık sahaları ve atıkların endüstriyel kullanımıyla ilgili kamu temizlik hizmetlerini sağlamak; ticari, sanayi işletmelerinde, konut, okul, yüzme havuzu, sahil gibi yerlerde hijyeni ve temizliği sağlamak ve

⁴⁴⁸ 27972 Sayılı Belediye Kanunu, md. 79

denetlemek; umumi tuvaletleri kurmak ve yönetmek; çevreyi ve atmosferi kirleten duman, gaz ve ses gibi diğer unsurların emisyonu konusunda denetleme yapmak olarak düzenlenmiştir.

İlçe belediyelerinin ortak görevleri: doğrudan veya imtiyaz yoluyla içme sularını , kanalizasyon ve yağmur şebekelerini, kamu temizliğini ve katı atık hizmetlerini sağlamak; taşra temizlik hizmetlerini sağlamak ve hayvan sağlığı denetimi ve salgın hastalıkların önlenmesi için faaliyetler yürütmek; çevre temizlik programlarıyla ilgili bilgileri il belediyeleri ile iş birliği yaparak yaymak; temel sağlık hizmetlerini yürütmek, köylerde ihtiyaç olduğunda sağlık ocaklarını kurmak; önleyici sağlık, ilk yardım, sağlık eğitimi ve yerel korunma konularında kampanyalar yürütmek olarak düzenlenmiştir⁴⁴⁹. Bu konularda ilçe belediyelerinin, il belediyelerinden daha fazla münhasır göreve sahip olduğu göze çarpmaktadır. Bu durum ise sağlık ve temizlik konularında ilçe belediyelerinin il belediyelerinden daha çok hizmet yerine getirdiğine işaret etmektedir.

2.2.5.2.1.4. Ulaşım, Yollar ve Toplu Taşıma

İl belediyelerinin münhasır görevleri: ildeki kara, göl ve nehir taşımacılığını yürütmek ve planlamak; şehir ve şehirlerarası toplu taşımacılığı düzenlemek; sinyal sistemlerini ve semaforları düzenlemek, organize etmek ve yönetmek; yayaların ve araçların ulaşımını düzenlemek; otobüs terminallerinin kurulmasını sağlamak ve bunların görevlerini düzenlemek; toplu taşıma hizmetlerini düzenlemek ve bunlarla ilgili imtiyazları ve ruhsatları vermek; kargo taşımacılığını düzenlemek ve istikametlerini belirlemek; motorlu-motorsuz taksi, motosiklet, üç tekerli araçlar gibi ufak araçların ulaşımını düzenlemek ve kontrol etmek; yetki alanı içinde il toplu taşıma araçlarıyla ilgili imtiyaz veya izin vermek; kara terminalleri ve istasyonlarıyla ilgili uygunluk sertifikasını, inşaat lisansını, iş uygunluk sertifikasını, teknik uygunluk sertifikasını onaylamak; yetki alanında toplu taşıma hizmetlerini denetlemek; kanunlara uygun olarak trafik sinyal sistemlerini kurmak, yönetmek ve yenilemek olarak düzenlenmiştir.

İl belediyelerinin ortak görevleri: polislerin desteğiyle trafik ve toplu taşımacılık konusundaki düzenlemelere uyulup uyulmadığını denetlemek; ilçe beledileriyle birlikte yolların sinyalizasyonunu ve yolların adlandırılmasını düzenlemek; trafik polisleriyle birlikte toplu taşıma hizmetlerini denetlemek; yetki alanları içinde ilçe belediyeleriyle trafik sinyal sistemlerini kurmak, düzenlemek ve bakımlarını yapmak olarak düzenlenmiştir.

⁴⁴⁹ 27972 Sayılı Belediye Kanunu, md. 80

İlçe belediyelerinin ortak görevleri: il belediyelerinin düzenlemelerine uygun olarak il belediyeleriyle yolları ve sokakları adlandırmak ve sinyalizasyonlarını yapmak ve küçük araçların ulaşımı için ruhsatları vermek olarak düzenlenmiştir⁴⁵⁰. Bu konularda ilçe belediyelerinin münhasır görevleri olmamasından ve il belediyelerinin münhasır görevlerinin oldukça geniş bir şekilde düzenlenmesinden, bu konulardaki hizmetlerin temel olarak il belediyelerince yerine getirildiği sonucu çıkarılmaktadır. Ayrıca, bu konularda da il ve ilçe belediyelerinin düzenlemeleri arasında bir hiyerarşi bulunmaktadır.

2.2.5.2.1.5. Eğitim, Kültür, Spor ve Rekreasyon

27972 Sayılı Belediye Kanunu'nun 82. maddesinde bu konulardaki görevlerin merkezi idare ve bölgelerle ortak bir şekilde yerine getirileceği belirtilmiş, bununla birlikte il ve ilçe belediyelerinin münhasır ve paylaşılmış görevleri konusunda bir ayrıma gidilmemiştir. Buna göre bu görevler: yerel düzeyde kişilerin gelişimini teşvik etmek ve eğitim topluluklarının gelişimini desteklemek; ulusal düzenlemelere uygun olarak eğitim projelerini hazırlamak ve uygulamak, müfredat çeşitliliğini artırmak ve müfredat içeriğine sosyo-kültürel, ekonomik, üretici ve ekolojik gerçekliğe dayalı konuları dahil etmek; yetki alanları içindeki eğitim kurumlarının pedagojik ve idari yönetimlerini denetlemek ; eğitim kurumlarının kurumsal özerkliğini güçlendirmek; Bölgesel Kalkınma Planına ve buna ayrılan bütçeye uygun olarak yetki alanları içinde eğitimle ilgili altyapıları kurmak ve bakımlarını yapmak; eğitim sisteminin gelişmesi için yeni teknolojilerin geliştirilmesini ve kullanılmasını desteklemek; her yörenin sosyokültürel ve dilsel özelliklerine uygun olarak bölgelerle birlikte okuma-yazma programlarını geliştirmek, koordine etmek ve uygulamak; doğal afetlerin önlenmesi ve sivil savunma için sosyal ve uyumlu bir şekilde bir arada yaşamaya yönelik dayanışma ruhunu ve birlikte çalışmayı güçlendirmek; milli ve kültürel mirası ve arkeolojik, tarihi, sanatsal eserleri korumak; kültürel merkezleri, kütüphaneleri, tiyatroları ve sanat atölyelerini kurmak ve geliştirmek ; çevrenin korunmasını eğitim yoluyla teşvik etmek; konuyla ilgili düzenlemelere uygun olarak hayvanat bahçelerini, botanik bahçeleri ve doğal ormanları doğrudan veya imtiyaz yoluyla geliştirmek ve yönetmek; sürdürülebilir turizmi geliştirmek ve bu konuyla ilgili hizmetleri yerine getirmek; kamu mallarına saygıyı güçlendirmek için sivil kültürü geliştirmek ve yerel dekorların temizliğini, bakımını, geliştirilmesini ve korunmasını sağlamak; uygun şehir arazilerini kullanarak çocuklar ve belediyede yaşayan kişiler için spor sahaları yapmak

⁴⁵⁰ 27972 Sayılı Belediye Kanunu, md. 81

ve bu yolla spor ve rekreasyon faaliyetlerini düzenlemek, koordine etmek ve geliştirmek; ; yaşlılar için eēitim ve rekreasyon alanlarını kurmak; farklı kùltùrel faaliyetleri teşvik etmek; kùylùlerin, yerlilerin ve Afro-Peru nùfusun kùltùrel kimliēini gùçlendirilmek ve demokratik vatandaşlık kùltürünü geliştirmek olarak düzenlenmiřtir⁴⁵¹. Eēitim konusunda “mùfredat çeřitliliēini artırmak” ve mùfredat içeriklerine çeşitli konuları dahil etmek gibi önemli görevlerin belediyelere ait olması, ùlkenin aēırlıklı olarak yerinden yönetim ilkesine göre yönetildiēini göstermektedir.

2.2.5.2.1.6. Ürünlerin ve Hizmetlerin Pazarlanması ve Sağlanması

İl belediyelerinin münhasır görevleri: ulusal standartlara uygun olarak yiyeceklerin ve içeceklerin toplanması, dağıtılması, satılması ve pazarlanmasıyla ilgili kuralları düzenlemek; seyyar satıcılarla ilgili standartları belirlemek olarak hüküm altına alınmıştır.

İl belediyelerinin ortak görevleri: ilçe belediyelerle birlikte perakende satış mağazalarını ve toptan satış pazarlarını doğrudan veya imtiyaz yoluyla kurmak, donatmak ve işletmek; il çapında ilçe belediyeleriyle birlikte üreticiler ve küçük işletmeciler için destek programları yürütmek olarak düzenlenmiştir.

İlçe belediyelerinin münhasır görevleri; il belediye düzenlemelerine uygun olarak ilçede yiyeceklerin ve içeceklerin saklanması, dağıtılması ve pazarlanmasıyla ilgili hijyen kurallarına ve il belediyelerinin düzenlemelerine uyulup uyulmadıēını denetlemek; il belediyelerinin düzenlemelerine uygun olarak seyyar satış düzenlemek ve denetlemek; ürünlerin ve hizmetlerin aēırlıklarını, ölçülerini, istiflenmelerini, denetlemek; ticari, sanayi ve profesyonel işletmelerin açılış izinlerini vermek; yerel küçük işletmeleri desteklemek amacıyla balıkçılıkla ilgili depoların, alanların ve satış yerlerinin kurulmasını, donatılmasını ve işletilmesini geliştirmek; yetki alanı içinde yaşayanların ihtiyaçlarını karşılayan erzak pazarlarının kurulmak, donatmak ve işletmek olarak düzenlenmiştir.

İlçe belediyelerinin ortak görevleri: gıda, zanaat ve ziraat ürünleri fuarlarıyla ilgili farkındalıēı artırmak ve yerel ürünlerin tüketilmesi ve pazarlanması için mekanizmalar oluşturmak olarak düzenlenmiştir⁴⁵². Bu konuda da il ve ilçe belediyelerinin düzenlemeleri arasında bir hiyerarşi olduēu sonucu çıkarılmaktadır.

⁴⁵¹27972 Sayılı Belediye Kanunu, md. 82

⁴⁵² 27972 Sayılı Belediye Kanunu, md. 83

2.2.5.2.1.7. Sosyal Programlar, Kişilerin Haklarının Korunması ve Desteklenmesi

İl belediyelerinin münhasır görevleri: ulusal, bölgesel politikalara ve planlara uygun olarak belediyelerde sosyal programları planlamak ve geliştirmek; çocukların, yaşlıların, engellilerin ve kadınların haklarının korunması konusunda faaliyet gösteren kurumlarla istişare faaliyetleri yürütmek; Belediye Çocukları ve Yaşlıları Koruma faaliyetlerini düzenlemek; Bir Bardak Süt Programı ve benzeri destek programlarını yürütmek; belediyede yaşayan kişiler ve sosyal programlar arasında iletişim ve işbirliği kanalları kurmak; ildeki gençlik organizasyonlarının güncel kayıtlarını tutmak ve bu organizasyonların belediyelerin siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik gelişimine aktif bir şekilde katılmasını sağlamak; engelliler için koruma, katılım ve organizasyon ofisi kurmak olarak düzenlenmiştir.

İlçe belediyelerinin münhasır görevleri: bölge ve il belediye politikalarına ve planlarına uygun olarak sosyal gelişimi planlamak ve düzenlemek; fakirliğe karşı mücadele için katılım stratejilerini uygulamak; uyuşturucu ve fakirlikle mücadele ve devletin sosyal gelişim programlarını düzenlemek, yürütmek ve uygulamak; tehlike altındaki kişileri, çocukları, yaşlıları, kadınları, engellileri ve ayrımcılığa maruz kalan diğer grupları korumak ve yerel destek programlarını yönetmek ve uygulamak; yerel sosyal programların hazırlanmasında ve yürütülmesinde vatandaşlar için katılma ve danışma mekanizmaları oluşturmak; yerel sosyal programlarıyla ilgili kamu özel sektör işbirliğini geliştirmek ve koordine etmek; komşular arasındaki idari uyuşmazlıkları çözmek ve binaların yönetim kurullarının kararlarına uyulup uyulmadığını tespit etmek ve ihlaller halinde ilgili kişilere yargı dışı bir uzlaşma aşamasından sonra yaptırımlar uygulamak ; gençlerin gelişimini teşvik etmek ve belediyelerde siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik yaşama aktif bir şekilde katılmalarını sağlamak olarak düzenlenmiştir.

İlçe belediyelerinin ortak görevleri: yaşlıların, çocukların ve kadınların haklarını korumak ve belediye içinde bu kişiler için katılım mekanizmaları oluşturmak; eşitlik ilkesine göre eşit fırsatları geliştirmek; imkanlar dahilinde yaşlılar, çocuklar ve engelliler için koruma tesislerini kurmak ve bunları düzenlemek olarak düzenlenmiştir⁴⁵³.

⁴⁵³ 27972 Sayılı Belediye Kanunu, md. 84

2.2.5.2.1.8. Sivil Savunma Konusunda Görevleri

İl belediyelerinin münhasır görevleri: kanuna uygun olarak ve sivil toplumun ve ulusal polisin desteğiyle sivil savunma sistemini kurmak; ildeki sivil savunma faaliyetleri için koordinasyon çalışmalarını yürütmek olarak düzenlenmiştir.

İl belediyelerinin ortak görevleri: sivil savunma konusunda ilçe belediyeleriyle ve ulusal polisle işbirliği yapmak; hayır kurumları ve Kızıl Haç gibi hizmet kurumları için destek faaliyetleri yürütmek olarak düzenlenmiştir.

İlçe belediyelerinin münhasır görevleri: il belediyelerinin düzenlemelerine uygun olarak belediye denetim sistemi kurmak; doğal afetten etkilenen kişiler için gerekli faaliyetleri yerine getirmek için İlçe Sivil Savunma Komitesiyle işbirliği yapmak olarak düzenlenmiştir⁴⁵⁴.

2.2.5.2.1.9. Yerel Ekonomik Kalkınmanın Geliştirilmesi

İl belediyelerinin münhasır görevleri: sürdürülebilir yerel ekonomik kalkınma ve yıllık faaliyet planları için strateji planı hazırlamak, bu planları mevcut kaynaklara ve ildeki iş etkinliği ihtiyaçlarına göre uygulamak ; teknik standartlarla ilgili kuralları da dikkate alarak ruhsat alımı için gerekli usulleri kolaylaştırmak; yerel ekonomik kalkınmayla ilgili destek programlarının hazırlanmasında ve uygulanmasında kamu ve özel sektörle işbirliği olarak düzenlenmiştir.

İl belediyelerinin ortak görevleri: ilgili bölge yönetimi ve ilçe belediyeleriyle işbirliği yaparak yerel ekonomik kalkınmayı artırmak için işbirliği oluşumlarını düzenlemek; küçük işletmelerin kurulmasına olanak sağlamak için ortak kampanyalar yürütmek; yerel ekonomik kalkınma planlarının ve projelerinin etki değerlendirmesini ilgili kurumlarla geliştirmek; bölgelerle işbirliği yaparak şehirsal ve kırsal alanlarda verimliliği ve rekabetçiliği artıracak etkili politikalar geliştirmek; iş istihdamını artırmak ve göçleri azaltmak için ildeki potansiyel zenginlikle ilgili haritaları hazırlamak olarak düzenlenmiştir.

İlçe belediyelerinin münhasır görevleri: ilçedeki sürdürülebilir ekonomik kalkınma planını ve yıllık faaliyet planlarını hazırlamak ve mevcut kaynaklara ve ilçedeki iş etkinliği ihtiyaçları için bunları uygulamak; ilçedeki şehir ve taşra alanlarının üretkenliğini ve

⁴⁵⁴ 27972 Sayılı Belediye Kanunu, md. 85

rekabetçiliği için uygun koşulları geliştirmek ; ilçedeki iş etkinlikleriyle ilgili gerekli mali bilgileri sağlamak; ilçede ekonomik kalkınmayı sağlayacak programların ve projelerin hazırlanması ve uygulanması ile ilgili olarak kamu ve özel sektör kurumlarıyla anlaşmak olarak düzenlenmiştir⁴⁵⁵.

2.2.5.2.1.10. Diğer Kamu Hizmetleri

İl ve ilçe belediyeleri mahalli müşterek ihtiyaçlarla ilgili Belediye Kanunu'nda ve diğer kanunlarda düzenlenmemiş kamu hizmetlerini imkanları dahilinde ve ilgili görevlerin diğer kamu tüzel kişilerine ait olmaması halinde yerine getirebilirler⁴⁵⁶.

Belediyelerin görevleri değerlendirildiğinde ise hem belediyelerin münhasır görevlerinin hem de ortak görevlerinin oldukça geniş ve detaylı bir şekilde kaleme alındıkları görülmektedir. İlçe belediyelerinin bu konulardaki münhasır görevlerinin oldukça detaylı düzenlenmesinin, bu konularla ilgili hizmetlerin ağırlıklı olarak ilçe belediyelerince yerine getirildiğini göstermektedir. Ayrıca buraya kadar incelenen belediye görevlerini düzenleyen maddelerde “il belediyesinin düzenlemelerine uygun olarak” ifadesinden, il belediyelerinin düzenlemelerinin ilçe belediyelerinin düzenlemelerine üstün olduğu anlaşılmaktadır. Yani bu düzenlemeler arasında hiyerarşi bulunmaktadır.

2.2.5.3. Belediyelerin Yetkileri

İl/İlçe Belediyelerinin yetkileri Peru Anayasası'nda ve Yerinden Yönetim Temel Kanunu'nda düzenlenmiştir⁴⁵⁷. Belediyelerin anayasal yetkileri Peru Anayasası'nın 195. maddesinde; kendi iç teşkilatlanmalarını ve bütçelerini kabul etmek, sivil toplumun görüşünü alarak yerel kalkınma planını kabul etmek; kendi malvarlıklarını ve gelirlerini yönetmek; kanuna uygun olarak belediye vergilerini, bedellerini, lisanslarını, harçlarını tarh, tahsil ve tahakkuk etmek ; kendi sorumluluklarında olan yerel kamu hizmetlerini planlamak, düzenlemek ve yerine getirmek; imar planı, şehir ve yerleşim planını kapsayacak şekilde belediye sınırlarının kırsal ve şehrsel planlamasını yapmak; yerel altyapı projelerinin ve çalışmalarının geliştirilmesi için gerekli olan rekabetçiliği, yatırımları ve finansmanı teşvik etmek; eğitim, sağlık, iskan, temizlik, çevre, doğal kaynakların sürdürülebilirliği, toplu taşıma,

⁴⁵⁵ 27972 Sayılı Belediye Kanunu, md. 86

⁴⁵⁶ 27972 Sayılı Belediye Kanunu, md. 87

⁴⁵⁷ OECD, *OECD Regulatory Policy in Peru: Assembling the Framework for Regulatory Quality*, sf. 148

ulaşım ve trafik, turizm, arkeolojik ve tarihi eserlerin korunması, kültür, rekreasyon ve spor ile ilgili faaliyetleri ve/veya hizmetleri kanuna uygun olarak yerine getirmek ve düzenlemek; yetki alanları içinde gerekli konularla ve sorunlarla ilgili düzenlemeler yapmak; kanunlara uygun olarak yetkileriyle ilişkili olan diğerk görevleri yerine getirmek olarak düzenlenmiştir.

YYTK.'da belediyelerin münhasır ve ortak yetkileri bulunmaktadır. YYTK.'nın 41. maddesine göre belediyelerin münhasır yetkileri belediyelerin konumları, nüfusları, yönetim kapasiteleri veya kaynakları dikkate alınmaksızın il ve ilçe belediyeleri tarafından kullanılmaktadır⁴⁵⁸. Belediyelerin ortak yetkileri ise merkezi idare, bölgeler, il ve ilçe belediyeleri tarafından ortak bir şekilde kullanılmaktadır⁴⁵⁹.

YYTK.'nın 42. maddesinde belediyelerin münhasır yetkileri; belediye sınırları içinde il ve ilçe kalkınmasını planlamak ve geliştirmek, bu konuyla ilgili planları uygulamak; imar planlaması, şehir planlanması, arazi düzenlemesi ve iskan ile ilgili düzenlemeler yapmak; yerel niteliğes sahip toplum ihtiyaçlarına yönelik kamu hizmetlerini yürütmek ve düzenlemek; i teşkilatlanmalarını ve Devlet Bütçe Yönetim Kanunu ve yıllık bütçe yasalarına uygun olarak bütçesini kabul etmek; belediye sakinleriyle uyumlu bir şekilde yerel kalkınma planını düzenlemek ve kabul etmek; yerel niteliğes sahip kamu iřlerini⁴⁶⁰ yerine getirmek ve denetlemek; belediye yönetiminde belde halkının katılımı, uzlaşması ve kontrolü için gerekli mekanizmalara olanak sağlamak ve bunları kabul etmek; sorumlulukları altındaki konularla ilgili kurallar koymak ve gerekli kanunların çıkarılmasını teklif etmek; kendi niteliklerinden kaynaklanan ve kanunlarda düzenlenen diğerk yetkileri kullanmak olarak dzenlenmiřtir⁴⁶¹. Belirtmek gerekir ki belediyelerin Peru Anayasası'nda düzenlenen yetkileri ve YYTK.'da düzenlenen münhasır yetkileri birbirine oldukça benzerdir.

Belediyelerin ortak yetkileri YYTK.'nın 43. maddesi'nde ; ilgili konuda kanunun dzenlediğis şekilde eğitim yönetimine katılmak, kamu sağlığı, kültür, turizm, spor, rekreasyon, bölgelerdeki masun doğal bölgeleri ve rezervleri korumak ve yönetmek, çevreyi korumak, sivil savunma , arkeolojik ve tarihi eserleri korumak , toplu taşıma, ulaşım ve şehir ulaşımı, konut ve kentsel dönüşüm, sosyal programları yönetmek ve bunlara zen göstermek, katı atık yönetimi, kanunla belirlenen veya yetki devri yapılan konularda yetkileri kullanmak olarak

⁴⁵⁸ 27783 Sayılı Yerinden Yönetim Temel Kanunu, md. 41

⁴⁵⁹ 27783 Sayılı Yerinden Yönetim Temel Kanunu, md. 13

⁴⁶⁰ Yerel niteliğes sahip işler: yerel hizmetlerin izin, yerine getirilmesi, denetleme ve gözetleme aşamalarında ve etkilenen yolların, hizmetlerin yenilenmesinde il ve ilçe belediyelerinin sorumluluğunda olan her türlü iştir. Yerinden Yönetim Temel Kanunu, md. 45

⁴⁶¹ 27783 Sayılı Yerinden Yönetim Temel Kanunu, md. 42

düzenlenmiştir⁴⁶². Yine bölgelerde olduğu gibi belediyelerde de münhasır görevler ve ortak görevler birbirlerine oldukça benzer bir şekilde düzenlenmiştir. Örneğin “ulaşım, toplu taşıma, spor, rekreasyon” gibi kamu hizmetleri belediyelerin hem münhasır hem ortak yetkileri arasında yer almaktadır. Bu durum ortak yetkiler konusunda yönetim birimleri arasında uyuşmazlıkların ortaya çıkması sorununu doğuracaktır.

2.2.5.4.Belediyelerin Organları

Belediyeler, karar ve denetleme organı olarak belediye meclisinden, yürütme organı olarak belediye başkanından, danışma organı olarak il/ilçe koordinasyon konseyinden oluşmaktadır⁴⁶³.

2.2.5.4.1. Belediye Meclisi

Belediye meclisi belediye başkanı ve meclis üyelerinden oluşmaktadır⁴⁶⁴. Belediye meclisi üyeleri doğrudan genel oyla 4 yıllığına seçilir ve takip eden seçim döneminde tekrar seçilebilir (PAY. md. 194). Belediye meclisinin üye sayısı 5’ten az 15’ten fazla olamaz⁴⁶⁵. Belediye meclisi olağan olarak ayda 2 veya 4 kez toplanır, belediye başkanın talebi üzere olağanüstü toplanabilir⁴⁶⁶. Belediye meclisi üye tamsayısının yarısının bir fazlasıyla kararlarını almaktadır⁴⁶⁷. Belediye meclisinin görevleri ve yetkileri ise; kararlaştırılmış belediye kalkınma planlarını ve il/ilçe belediye katılım bütçesini kabul etmek, kararlaştırılan belediye kalkınma planını ve il/ilçe belediye katılım bütçesini dikkate alarak kurumsal gelişim planını ve yatırım programını kabul etmek , belediyenin iç örgütlenmesini ve işleyişini kabul etmek, il seviyesinde kentsel alanları, kentsel genişleme alanlarını, koruma alanlarını, doğal afet bölgelerini, tarım alanları ve çevresel koruma alanları ile ilgili yerel koşullandırma planını kabul etmek, şehir kalkınma planını, taşra kalkınma planını, yerleşim planını ve şehirlerin imar planlarını, kapasite gelişim planını kabul etmek, yerel çevre yönetim sistemini ve bununla ilgili araçları kabul etmek; yönetmelikleri kabul etmek, değiştirmek ve yürürlükten kaldırmak; belediye meclis kararlarını yönetmelikle onaylamak, belediye başkanın, meclis üyelerinin, belediye yöneticilerinin ve diğer belediye görevlilerinin yurt dışına çıkmaları için izin vermek;

⁴⁶² 27783 Sayılı Yerinden Yönetim Temel Kanunu, md. 43

⁴⁶³ 27972 Sayılı Belediye Kanunu, md. 5-7

⁴⁶⁴ 27972 Sayılı Belediye Kanunu, md. 5

⁴⁶⁵ 26864 Sayılı Belediye Seçim Kanunu, md. 24

⁴⁶⁶ <http://portal.jne.gob.pe/procesoselectorales/Informacion%20Electoral/Materiales%20para%20evaluaci%C3%B3n%20JEE/Ley%20de%20Elecciones%20Municipales.pdf> (E.T. 3.1.2018)

⁴⁶⁷ 27972 Sayılı Belediye Kanunu, md. 13

⁴⁶⁸ 27972 Sayılı Belediye Kanunu, md. 17

belediyeye ait vergi, resim, harçları, katkı ve katılma payları tarh, tahakkuk ve tahsilini yapmak ; yetki alanlarıyla ilgili konularda Kongre’ye sunulacak kanun tasarılarını kabul etmek, belediye halkının katılımını sağlayacak kuralları kabul etmek, düzenlemelerine uygun olarak olağan ve özel komisyonları kurmak, yıllık bütçeyi ve bütçe değişikliklerini kanunla belirtilen süre içinde kabul etmek, köylerin ve köy belediyelerinin kurulmasını kabul etmek, belediye başkanın ve meclis üyelerinin uzaklaştırılmasını ve boş kadrolarını ilan etmek, kamu hizmetlerinin ve altyapı inşaatlarının imtiyazlar veya kanunun izin verdiği diğer yollarla özel sektör tarafından yerine getirilmesini kabul etmek, kesin hesabı kabul etmek, bağışları, hibeleri ve yardımları kabul etmek, özel incelemeleri, hesap denetimini ve diğer denetleme faaliyetlerinin başlatılmasını talep etmek; belediyenin menfaatlerinin ve haklarının korunması amacıyla memurlara, belediye görevlilerine ve üçüncü kişilere karşı yasal işlemleri başlatması belediye sınırları içinde bulunan savcıyı yetkilendirmek ; kamu hizmetleri için gerekli iç ve dış borçlanmayı nitelikli çoğunlukla kabul etmek, belediyenin taşınır ve taşınmaz mallarının kar amacı gütmeyen kamu veya özel tüzel kişilerine bağışlanmasını, devredilmesini ve belediye mallarının açık artırmayla satılmasını onaylamak; ulusal ve uluslararası işbirliği anlaşmalarının ve kurumlar arası anlaşmaların akdedilmesini kabul etmek, belediye başkanı ve meclis üyeleri tarafından talep edilen ruhsatları onaylamak(bu konuda meclis üye sayısının %40’ının onayı gerekir), belediye başkanının ve meclis üyelerine verilecek aylık yevmiyeleri kabul etmek, belediye mallarının ve gelirlerinin idari rejimini ve yerel kamu mallarının idari rejimini onaylamak, belediye müdürlerini kasıtlı bir hareketi veya ciddi bir kusuru olduğunda görevden almak, yeterlilik uyumsuzluklarını çözmek, personel dağılım tablosunu, personel seçimi ve iş mülakatları için gerekli nitelikleri kabul etmek, belediye görevlilerinin yönetimini denetlemek, belediye başkanın teklifi üzerine belde halkının katılımı ve konsültasyon için gerekli alanları onaylamak ve bunların işleyişini düzenlemek, kanunlarda düzenlenen diğer görevleri yerine getirmek ve yetkileri kullanmak olarak düzenlenmiştir⁴⁶⁸. Peru’da yaklaşık 1900 belediye bulunduğu⁴⁶⁹ göz önüne alındığında, belediye meclislerinin “Kongre’ye kanun teklif edebilme” yetkileri aracılığıyla diğer belediyelerin aleyhine kanun tasarılarını Kongre’ye sunmaları çok yüksek bir ihtimale sahiptir.

⁴⁶⁸ 27972 Sayılı Belediye Kanunu, md. 9

⁴⁶⁹ OECD, *Peru*, <https://www.oecd.org/regional/regional-policy/profile-Peru.pdf> (E.T.: 30.04.2018)

2.2.5.4.2. Belediye Başkanı

Belediye başkanı belediyenin yürütme organıdır, belediyeyi temsil eder ve belediyede en yüksek idari amirdir⁴⁷⁰. Belediye başkanı doğrudan genel oyla 4 yıllığına seçilir ve sonraki seçim döneminde yeniden seçilebilir (PAY. md. 194). Belediye başkanının görevleri ve yetkileri ise; belediyenin ve belediyelerde yaşayan kişilerin haklarını ve menfaatlerini korumak; belediye meclisinin oturumlarına katılmak, başkanlık etmek ve oturumları kapatmak; belediye meclisinin kararlarını uygulamak, belediye meclisine yönetmelik ve karar tasarılarını sunmak, belediye yönetmeliklerini yürürlüğe sokmak ve yayınlamak; kanunlara ve yönetmeliklere uygun olarak belediye başkanlık makamının kararnamelerini ve kararlarını hazırlamak; sivil toplumunca kararlaştırılan sürdürülebilir yerel kalkınma dahili planını ve yatırım programının hazırlanma sürecini yürütmek ve bunları meclis onayına sunmak, belediye kalkınma planlarının uygulanmasını yürütmek, il/ilçe belediye katılım bütçesini zamanında ve usulüne uygun olarak belediye meclisinin onayına sunmak, belediye meclisinin gerektiği süre içinde kabul etmediği hallerde il/ilçe belediye bütçesini kabul etmek, takip eden mali yılın ilk çeyreği içinde geçmiş yılın genel denge ve mali yıl raporunu belediye meclisinin onayına sunmak; katkı paylarının, harçların, tüketim vergisinin, ruhsatların tarh , tahsil ve tahakkuk edilmesini ve gerekli hallerde yeni vergilerin düzenlenmesini belediye meclisine teklif etmek, yerel çevre yönetim sistemini ve bunun araçlarını belediye meclisinin onayına sunmak, belediye meclisinin, belediye personelinin, idarenin ve belediyenin yönetimi için gerekli düzenlemelerle ilgili tasarıların hazırlanmasını belediye meclisine teklif etmek, kanuna ve onaylanmış bütçeye uygun bir şekilde belediye gelirlerinin tahsili ve harcamalarının yapılması konularında belediye meclisini her ay bilgilendirmek, Medeni Kanun'a uygun olarak belediyelerde yaşayan kişileri evlendirmek, belediye müdürünü ve diğer belediye görevlilerini atamak ve görevden almak, belediye memurları ve görevlilerince talep edilen ruhsatları vermek, belediye düzenlemelerine uymak ve ulusal polisin yardımıyla bunları uygulatmak, siyasi görev ve yetkilerini belediye meclis üyelerine ve belediye müdürlüklerindeki idari makamlara devretmek, hesap denetiminin, özel denetimlerinin ve diğer denetim faaliyetlerinin yapılmasını belediye meclisine teklif etmek, hesap denetim raporlarında düzenlenen tavsiyeleri uygulamak, görevlerini yerine getirmek için gerekli olan sözleşmeleri imzalamak ve faaliyetleri yerine

⁴⁷⁰ 27972 Sayılı Belediye Kanunu , md. 6

getirmek, kanunlarca izin verilen şekilde belediye şirketlerinin kurulmasını teklif etmek ve altyapı çalışmalarının, belediye kamu hizmetlerinin imtiyaz yoluyla yerine getirilmesini önermek, belediye işletmelerinin gelirlerini, işleyişini ve mali sonuçlarını denetlemek, iç ve dış borçlanma faaliyetlerini belediye meclisine teklif etmek, yetki alanı içindeki sivil savunma komitelerine başkanlık etmek, konsültasyon ve belediye halkının katılımı için imkanlar üretilmesini belediye meclisine teklif etmek, diğer belediyelerle yaygın kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi ve ortak çalışmalar yapmak için anlaşmalar imzalamak, belediyenin idari usul düzenlemelerine uygun olarak idari meselelerde son kararı vermek , belediye kariyer hizmet birimlerindeki kişileri atamak, işe almak ve bu kişilere yaptırım uygulamak, kanunlarda düzenlenen diğer görevleri yerine getirmek ve yetkileri kullanmak olarak düzenlenmiştir⁴⁷¹.

2.2.5.4.3. İl ve İlçe Koordinasyon Konseyleri

İl ve ilçe koordinasyon konseyleri il ve ilçe belediyelerinin danışma organıdır. İl koordinasyon konseyi il belediye başkanından, il belediye meclisi üyelerinden, ilçe belediye başkanlarından ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinden oluşmaktadır. İlçe koordinasyon konseyi ise ilçe belediye başkanından, ilçe belediye meclisi üyelerinden, köy belediye başkanlarından ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinden oluşmaktadır. Sivil toplum kuruluşu temsilcileri konseyin üye sayısının %40'ını oluşturmaktadır. %40'lık bu kısım belirtilen kişilerin sayısına göre hesaplanır. Sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerini konseylere aday gösterebilmeleri için kayıtlı ve 3 yıldır faaliyet gösteriyor olmaları gerekmektedir. Sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri iki yıllığına seçilmektedirler⁴⁷². Konseyler yılda iki kere il/ilçe belediye başkanlarının başkanlığında toplanmaktadır⁴⁷³. İl koordinasyon konseyinin görevleri; il kalkınma planını ve il katılım bütçesi ile ilgili istişari görüş bildirmek, bölgesel çaptaki altyapı yatırımlarıyla ilgili öncelikleri önermek, yerel kamu hizmetleri ve altyapılarla ilgili ortak yatırım projelerini önermek, sürdürülebilir yerel ekonomik kalkınmayı destekleyecek özel yatırımları çekmek amacıyla yatırım fonlarının kurulmasını teşvik etmek, il belediye meclisinin verdiği diğer görevleri yerine getirmek olarak düzenlenmiştir⁴⁷⁴. İlçe koordinasyon konseyinin görevleri ise ; ilçe kalkınma planını ve ilçe katılım bütçesiyle ilgili istişari görüş bildirmek , yerel kamu hizmetlerinin ve altyapı projelerinin detaylandırılmasını önermek, kamu hizmetlerinin sağlanabilmesi için ilçe işbirliği

⁴⁷¹ 27972 Sayılı Belediye Kanunu, md. 20

⁴⁷² 27972 Sayılı Belediye Kanunu, md. 92 ve 102

⁴⁷³ 27972 Sayılı Belediye Kanunu, md. 99 ve 103

⁴⁷⁴ 27972 Sayılı Belediye Kanunu, md. 100

anlaşmalarını önermek, sürdürülebilir yerel ekonomik kalkınmayı destekleyecek özel yatırımları çekmek amacıyla yatırım fonlarının kurulmasını teşvik etmek, ilçe belediye meclisinin verdiği diğer görevleri yerine getirmek olarak düzenlenmiştir⁴⁷⁵.

Peru’da belediyeler genel olarak değerlendirildiğinde ise bölgeler ve belediyeler arasında bir hiyerarşik ilişki bulunmasa da, il ve ilçe belediyeleri arasında en azından düzenlemeleri açısından bir hiyerarşi bulunduğu sonucu çıkarılmaktadır. Ayrıca, anayasada ve kanunlarda belediyeler üzerinde idari vesayet denetiminin düzenlenmediği vurgulanmalıdır.

2.2.6. Peru’da Yerel Yönetimlerle İlgili Değerlendirme

Peru Anayasası’nda ulusun bütünlüğünü korumak kaydıyla yerel yönetimlerin kurulabileceği ifadesi⁴⁷⁶ ülkenin üniter niteliğine yapılan bir vurgudur. Aynı şekilde YYTK.’da düzenlenen özerklik tanımında yer alan “ulusun bütünlüğünü bozmayacak şekilde kamu işlerini düzenleme yetkisi”⁴⁷⁷ ifadesi de bu şekilde anlaşılmaktadır. Aynı kanunda yerinden yönetimin amaçların birisi de “devlette bütünlüğü”⁴⁷⁸ sağlamaktır. Bu ifadeyle devletin bütünlüğünün hiçbir şekilde bozulamayacağı anlaşılmaktadır. Buradaki bütünlükteki amaç kamu tüzel kişiliğine sahip farklı birimler faaliyet gösterse de, bunların arasındaki denetim ve kontrolün Anayasa ve kanunlarla sağlandığı, devletin aslında tek bir bütün olarak varlığını sürdürmekte olduğunu vurgulamaktır.

Peru’nun üniter devlet olmasının gereği olarak Peru’da da yerel yönetimlerin kuruluşları, görevleri, yetkileri ve organları kanunla düzenlenir ve varlıklarını yasama organından alırlar. Bunun başka bir sonucu olarak yerel yönetimlerin yargı ve yasama yetkileri bulunmaz. Buna karşın, Peru’da yerel yönetimlerin siyasi özerkliğe sahip olduğunun neden vurgulanmış olduğu bilinmemektedir. Ancak , YYTK.’da düzenlenen siyasi özerklik tanımı⁴⁷⁹ aşağı yukarı idari özerklikle aynı anlama gelmektedir ve yasama yetkilerini içermez. Kısacası, Peru’nun üniter devlet olmasının gereği olarak yerel yönetimlerin özerklikleri idari özerkliği aşmamaktadır. Bu açıdan, yerel yönetimler sorumluluklarında olan kamu hizmetlerini düzenlemek ve kanunların sınırları içinde karar almak şeklinde idari özerkliğe sahiplerdir. Ayrıca, Peru’da yerel yönetimlerle ilgili anayasal ve yasal düzenlemeler⁴⁸⁰ incelendiğinde,

⁴⁷⁵ 27972 Sayılı Belediye Kanunu, md. 104

⁴⁷⁶ Peru Anayasası, md. 191

⁴⁷⁷ 27783 Sayılı Yerinden Yönetim Temel Kanunu, md. 8

⁴⁷⁸ 27783 Sayılı Yerinden Yönetim Temel Kanunu, md. 8

⁴⁷⁹ 27783 Sayılı Yerinden Yönetim Temel Kanunu, md. 8

⁴⁸⁰ Peru Anayasası, 27783 Sayılı Yerinden Yönetim Temel Kanunu, 27972 Sayılı Belediye Kanunu, 27867 Sayılı Bölge Yönetim Kanunu’nda idari vesayet denetimi düzenlenmemiştir.

yerel yönetimler üzerinde idari vesayet denetiminin düzenlenmediği görülmektedir. Bu sebepten dolayı Peru’da devlet, idarenin bütünlüğünü sağlayacak en önemli araçlardan birisinin⁴⁸¹ varlığından yoksundur.

Ülkede merkezi idare ile yerel yönetimlerin yetki paylaşımlarının anayasada yapılmış olması güvenceli bir yetki paylaşımına işaret etmektedir. Yerel yönetimlerin anayasada düzenlenen yetkileriyle, YYTK.’da düzenlenen diğer münhasır yetkileriyle büyük ölçüde birbirlerine benzerdir ve birbirleriyle örtüşmektedir. Üç yönetim biriminin ortak yetkileri açısından, hangi yönetim biriminin bu yetkileri nasıl kullanacağı veya bu konularda yetki çatışmalarının ortaya çıkıp çıkmayacağı soruları sorulabilir. Yönetim birimlerinin bu konularda yetkilerini zamanında ve uygun bir şekilde kullanmaları ve birbirlerinin yetkilerine saygı göstermeleri gerektiği hüküm altına alınmıştır⁴⁸². Ancak, “zamanında” ve “uygun bir şekilde” ifadelerinden yönetim birimlerinin yetkilerini nasıl kullanacağını tespit etmek mümkün değildir. Bu sebeple ilk soru cevapsız kalmaktadır. Fakat ikinci sorunun cevabı, yani yönetim birimleri arasındaki yetki uyumsuzluklarını çözecek mercii olarak Anayasa Mahkemesi işaret edilmiştir⁴⁸³. Son olarak bölgeler ile belediyeler arasındaki ilişkinin “koordinasyon, işbirliği ve karşılıklı destek ilişkisi”⁴⁸⁴ olduğu hüküm altına alınmıştır. Bu açıdan bölgelerle ile belediyeler arasında hiyerarşik ilişki veya idari vesayet ilişkisi bulunmamaktadır. Benzer şekilde bölgeler ve belediyelerle ilgili kanunlar incelendiğinde de, bunların düzenlemeleri(program, plan vb.) açısından da bir hiyerarşi bulunmadığı görülmektedir. Bölgelerin ve belediyelerin anayasada ve kanunlarda düzenlenen görevleri ve yetkileri incelendiğinde, bölgelerin ve belediyelerin üniter devletlerde idari özerklik çerçevesinde teşkilatlandığı sonucuna varılmaktadır.

⁴⁸¹ Günday, *İdare Hukuku*, sf. 81

⁴⁸² 27783 Sayılı Yerinden Yönetim Temel Kanunu, md. 14

⁴⁸³ 27783 Sayılı Yerinden Yönetim Temel Kanunu, md. 16

⁴⁸⁴ 27783 Sayılı Yerinden Yönetim Temel Kanunu, md. 49

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

FEDERAL LATİN AMERİKA ÜLKELERİNDE YEREL YÖNETİMLER

Bu bölümde çalışmanın konusunu oluşturan Latin Amerika ülkelerinden federal yapıda olanlar ele alınmıştır. Çalışma kapsamında incelenen ve federal yapıya sahip Latin Amerika ülkeleri Brezilya ve Meksika'dır. Bu ülkelerin anayasal ve yasal düzenlemelerinde yerel yönetimlerin görevleri, yetkileri, organları ve federal devlet, federe devletlerle olan ilişkileri İdare Hukuku açısından incelenecektir.

3.1. BREZİLYA⁴⁸⁵

Brezilya, Güney Amerika'nın en büyük devletidir ve Güney Amerika Kıtası'nın yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Brezilya'nın kuzeybatı sınırında Kolombiya, Venezuela, Guyana, Surinam ve Fransız Guyanası; batı sınırında Peru; güneybatı sınırında Bolivya ve Paraguay, güney sınırında Uruguay; doğu sınırında ise Atlantik Okyanusu bulunmaktadır⁴⁸⁶. Brezilya 2017 yılı itibariyle 209 milyondan fazla nüfusa ve 8,353,140 kilometre kare yüzölçümüne sahiptir⁴⁸⁷. Brezilya yüzölçümü açısından Rusya, Kanada, Çin ve ABD'nin ardından dünyanın en büyük beşinci ülkesidir. Brezilya etnik çeşitlilik açısından oldukça zengin bir ülkedir. Ülke nüfusunun 100 milyona yakın kısmı Afrikalı kökenli vatandaşlardan oluşmaktadır. Bunun yanı sıra, ülkede Yerliler, Avrupalılar ve Asyalılar yaşamaktadır. Ülkedeki en büyük Asyalı grup Japonlardır ve Japonların toplam nüfusu yaklaşık 1.5 milyondur. Brezilya, Japonya'dan sonra Japon kökenli insanların en yoğun olarak yaşadığı ikinci ülkedir. Ülkenin resmi dili Portekizcedir ve nüfusun neredeyse tamamı Portekizce konuşmaktadır⁴⁸⁸. Brezilya'da 26 federe devlet, Federal Bölge olan başkent Brasilia ve 5500'den fazla belediye bulunmaktadır⁴⁸⁹.

Ülke uzun süre askeri rejim tarafından yönetilmiştir. Brezilya silahlı kuvvetleri 31 Mart 1964 tarihinde darbe yapmış ve 1985 yılına kadar iktidarda kalmıştır. Ülke 1989 yılında tam

⁴⁸⁵ Brezilya'da federal yapı korporatif federalizm ve üç katmanlı federalizm üzerine kurulu olduğundan ve buna ilişkin mevzuat oldukça karışık olduğundan, Brezilya'da yerel yönetimler Brezilya Anayasası'ndaki hükümlerden ve bu konuyla ilgili genel eserlerdeki bilgilere dayalı olarak anlatılacaktır.

⁴⁸⁶ United Nations, *Republic of Brazil Public Administration Country Profile*, Ocak 2004,

<http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/un/unpan023194.pdf>, (E.T.: 31.01.2018)

⁴⁸⁷ <http://www.worldometers.info/world-population/population-by-country/> (E.T.: 31.01.2018)

⁴⁸⁸ Tepeciklioğlu, Elem Eyice, "Brezilya Federal Cumhuriyeti ve Türkiye İle İlişkileri", Ed. İsmail Ermağan(der.), *Dünya Siyasetinde Latin Amerika*, 1. Baskı, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, 2017, sf. 45-47

⁴⁸⁹ Rodrigues, Gilberto M.A., "Concurrent Power and Local Interest in Brazil's Federalism", Ed. Nico Steytler(der.), *Concurrent Powers in Federal Systems: Meaning, Making, Managing*, Brill Nijhoff, Boston 2017, sf. 207

anlamıyla demokrasiye geçmiş ve Fernando Collor de Mello, 29 yıldan beri ilk defa doğrudan seçilen başkan olmuştur. Fakat 1992 yılında büyük bir yolsuzluk skandalı patlak vermiş ve Mello görevi kötüye kullanmakla suçlandıktan sonra istifa etmiştir. Brezilya, ekonomik açıdan uzun süre yüksek enflasyonla ve büyük oranda dış borçlanma sebebiyle istikrarsızlık çekmiştir. 1990'larda yapılan özelleştirmeler gibi ekonomik reformlarla ülkenin mali durumu büyük ölçüde stabil hale gelmiştir. Ayrıca belirtmek gerekir ki, Brezilya dünyada en fazla gelir eşitsizliğinin olduğu ülkelerden birisidir⁴⁹⁰.

3.1.1. Brezilya'da Federalizm'in Kökeni ve Yerinden Yönetim

Brezilya, 1822 yılında Portekiz'den bağımsızlığını kazandıktan sonra 1889 yılına kadar aşırı merkeziyetçi yapıya sahip bir üniter monarşi olarak yönetilmiştir⁴⁹¹. 1889 yılında askeri kuvvetler bazı sivil grupların desteğiyle darbe yapmış, 1891 yılında ise Amerikan Anayasası model alınarak ülkenin ilk federal anayasası hazırlanmış ve yürürlüğe girmiştir⁴⁹². Brezilya, diğer federal devletlerin aksine federalizmi etnik, dilsel veya dinsel derin sosyal ayrılıklar sebebiyle seçmemiştir ve ülkede hiçbir zaman iç savaş yaşanmamıştır⁴⁹³. Brezilyalılar, çok büyük yüz ölçümüne sahip olan ve farklı gelenekleri barındıran bölgelerden oluşan bir ülkeyi yönetebilmek için federalizmi uygun bir yöntem olarak görmüşler ve benimsemişlerdir. Bilhassa Brezilya'nın federalizmi seçmesi Portekiz İmparatorluğu'nun aşırı merkeziyetçi yapısına karşı bir tepki olarak doğmuştur⁴⁹⁴. Ancak, 1930 Devrimiyle ve Vargas'ın iktidara gelmesiyle yerinden yönetime dayalı yapı yerini aşırı merkeziyetçi bir yapıya bırakmıştır. Vargas rejimi, modern Brezilya'nın temel kurumlarını kurmuş ve kalkınmacı devlet modelinin temelini atmıştır. Bu kurumların arasında, kalkınma bankaları, ulusal planlama kuruluşları ve işçi ve işveren ilişkilerini ve sosyal güvenliği düzenleyen kuruluşlar da bulunmaktaydı.

1946 ve 1964 yılları arasında demokrasiye geri dönmüş, bu dönem içinde ulus altı siyasete bağlı kuvvetler faaliyet göstermişler ve yerinden yönetim yeniden canlanmıştır. 1964 ve 1985 arasında faaliyet gösteren askeri rejim ülkeyi yeniden merkeziyetçi bir yapıya büründürmüştür. Ancak bu dönemde, Kongre seçimleri yapılmaya devam etmiş ve ulus altı

⁴⁹⁰ United Nations, *Republic of Brazil Public Administration Country Profile*, sf. 2

⁴⁹¹ Dolinger, Jacob/ Barroso, Luis Roberto, "Federalism and Legal Unification in Brazil", Ed. Mathias Reimann Daniel Halberstam(der.), *Federalism and Legal Unification A Comparative Empirical Investigation of Twenty Systems*, Springer, New York 2014, sf. 153 ; Melo, Marcus/ Rezende, Flavio, "Decentralization and Governance in Brazil", Ed. Andrew Selee Joseph S. Tulchin(der.), *Decentralization and Democratic Governance in Latin America*, Woodrow Wilson International Center for Scholars, Washington D.C. 2004, sf. 38

⁴⁹² Rosenn, Keith S., "Federalism in Brazil", *Duquesne Law Review*, Vol. 43 Yaz 2005, sf. 577-598, sf. 578

⁴⁹³ Souza, Celina, "Federal Republic of Brazil", Ed. G. Alan Tarr John Kincaid(der.), *A Global Dialogue on Federalism Volume I: Constitutional Origins, Structure and Change in Federal Countries*, McGill-Queen's University Press, Québec, 2005, sf. 78

⁴⁹⁴ Antkowiak, Bruce A., "Contemplating Brazilian Federalism: Reflections on the Promise of Liberty", *Duquesne Law Review*, Vol. 43 Yaz 2005, sf. 600

siyaset etkinliğini sürdürmüştür⁴⁹⁵. 1983 yılında gayri safi yurtiçi hasılanın büyüme oranının tarihi ortalamasının altına düşmesiyle, yabancı kredilerden gelen kaynakların azalmasıyla ve dış borçların finanse edilmesinde yaşanan güçlükler nedeniyle Brezilya ekonomik durgunluk dönemine girmiştir. Askeri rejim valilerin doğrudan seçilmesine izin vermiş ve yerel yönetimlerden gelen baskıları önlemek amacıyla yerel yönetimlerin gelirlerini artırmıştır. Mali açıdan zayıf olan askeri rejim Kongre ve yerel yönetimlerin desteğini kaybetmiştir. 1985 yılında yeniden demokratikleştirme süreci başlamıştır⁴⁹⁶. Valiler, 1982 yılında yeniden seçilmeye başladıkları için demokratikleştirme sürecinin öncüleri olmuşlardır⁴⁹⁷. Demokratikleştirme süreci ; siyasi, idari ve mali yerinden yönetim ve ekonomik büyüme, kamu hizmetlerinin daha iyi yerine getirilmesi ve gelir dağılımının yeniden düzenlenmesi ihtiyaçlarını doğurmuştur. Bu ihtiyaçlar 1988 Brezilya Anayasası'nda özel olarak düzenlenmiştir. 1988 Anayasası'nın yapılmasının arkasındaki siyasi amaç insanların yaşam koşullarını iyileştirmek, otoriter rejime son vermek, yeniden demokratikleştirmenin temelini atmak ve federalizmi canlandırmak olmuştur⁴⁹⁸. Bu kapsamda Brezilya, merkeziyetçilik ve yerinden yönetim arasında gidip gelen tarihi dönemleri açısından Latin Amerika'daki diğer ülkelerden farklıdır⁴⁹⁹.

3.1.2. Brezilya'da Federal Devlet Yapısı

Brezilya Anayasası'nın 1. maddesine göre; Brezilya Federal Cumhuriyeti federe devletlerin, belediyelerin ve Federal Bölge'nin birliğinden oluşan ve egemenlik, vatandaşlık, insan onuru, siyasi çoğulculuk gibi ilkeler üzerine kurulmuş, iş gücü ve serbest teşebbüs gibi sosyal değerlere dayanan demokratik bir hukuk devletidir⁵⁰⁰. Brezilya Anayasası'nın 18. Maddesi'nde ise ; Brezilya Federal Cumhuriyeti'nin siyasi ve idari teşkilatının Federal devletten, federe devletlerden, belediyelerden oluştuğu ve bunların hepsinin özerk birimler olduğu hüküm altına alınmıştır⁵⁰¹. Burada dikkat çeken husus; belediyeler diğer federal devletlerde olduğu gibi federe devletlerin parçası sayılmamış, federe devletlerle birlikte federal

⁴⁹⁵ Melo/ Rezende, *Decentralization and Governance in Brazil*, sf. 38-39

⁴⁹⁶ Souza, Celina, *Constitutional Engineering in Brazil The Politics of Federalism and Decentralization*, 1. ed., Machmillan Press LTD, Great Britain, 1997, sf. 33

⁴⁹⁷ Montero, Alfred O., "After Decentralization: Patterns of Intergovernmental Conflict in Argentina, Brazil, Spain and Mexico", *Publius*, Vol. 31 (No. 4), Güz 2001, sf. 59

⁴⁹⁸ Souza, *Constitutional Engineering in Brazil The Politics of Federalism and Decentralization*, sf. 33

⁴⁹⁹ Melo/ Rezende, *Decentralization and Governance in Brazil*, sf. 39; Willis/ Garman/ Haggard, *The Politics of Decentralization in Latin America*, sf. 18

⁵⁰⁰ Temsilciler Meclisi tarafından resmi olarak İngilizce'ye çevrilmiş 1988 Tarihli Brezilya Anayasası, ilgili anayasa maddelerine yapılan atıflarda bu metin esas alınmıştır.

<http://english.tse.jus.br/arquivos/federal-constitution> (E.T.: 1.2.2018)

⁵⁰¹ Belirtmekte fayda var ki buradaki Birlik yani "The Union" ibaresi Federal Devleti ifade etmektedir.

devletin bir parçası sayılmıştır⁵⁰². Bu açıdan Brezilya üç katmanlı bir federal devlettir. Belediyeler, siyasi ve idari özerkliğe sahip yönetim birimleridir, federe devletler gibi büyük ölçüde federal anayasada düzenlenmişlerdir ve statüleri federal anayasada güvence altına alınmıştır. Bu şekilde belediyelerin statüsü federe devletlerle aynı olmasa da benzerdir⁵⁰³. Ülkenin başkenti olan ve aynı zamanda Federal Bölge sayılan *Brasília*, federe devlet statüsüne sahiptir. Federal Bölge hem federe devletlerin hem de belediyelerin yetkilerine sahiptir⁵⁰⁴. Ayrıca aşağıda inceleneceği üzere federal devletin, federe devletlerin ve belediyelerin ortak yetkileri ve federal devletin, federe devletlerin ortak yasama yetkileri bulunur. Bu durum Brezilya'nın güçlü bir kooperatif federalizm⁵⁰⁵ üzerine kurulduğunun bir göstergesidir⁵⁰⁶. Federal yasama, yürütme ve yargı organlarına kısaca değinmek gerekir.

Federal yasama organı olan Kongre çift meclisli bir yapıya sahip olup, Temsilciler Meclisi'nden ve Senato'dan oluşmaktadır. Temsilciler Meclisi'ndeki 513 temsilci, her bir federe devlet ve Federal Bölge seçim çevresi kabul edilerek seçilmektedir. Federe devletlerden nüfuslarına göre en az 8, en fazla 70 temsilci seçilir. Senato ise toplam 81 senatörden oluşmaktadır. Her bir federe devleti ve Federal Bölge'yi temsilen 8 yıl için 3 senatör seçilmektedir. Her senatör iki yedek kişiyle birlikte seçilir. Fakat, her bir federe devlet ve federal bölge seçmiş olduğu senatörleri dört yılda bir sırasıyla önce üçte birini, daha sonra ise üçte ikisini değiştirmektedir⁵⁰⁷.

Yürütme organını Başkan oluşturmaktadır. Başkan hem devletin hem de hükümetin başı sayılmaktadır. Başkan ve başkan yardımcısı 4 yıl için salt çoğunlukla seçilir ve takip eden seçim döneminde bir kez daha seçilebilir. Başkan, bakanları serbestçe atar ve görevden alabilir⁵⁰⁸. Başkanın görev ve yetkileri arasında; Brezilya Anayasası'nda düzenlenen durumlarda yasama sürecini başlatmak, kanunları kısmen veya tamamen veto etmek; kanunları onaylamak,

⁵⁰² Souza, Celina, *Brazil's System of Local Government, Local Finance and Intergovernmental Relations*, Local Finance and Intergovernmental Relations, Research Project for Building Municipal Capacity for Finance and Budgeting, University of Birmingham, United Kingdom, 2002, sf. 2

⁵⁰³ Ikeanyibe, Okechukwu Marcellus, "Three-Tier Federative Structure and Local Government Autonomy in Brazil and Nigeria", *Mediterranean Journal of Social Sciences*, Vol. 5 (No. 15), Temmuz 2014, sf. 562 Rodrigues, *Concurrent Power and Local Interest in Brazil's Federalism*, sf. 207; Afonso, José Roberto Rodrigues/ Araujo, Erika Amorim, "Local Government Organization and Finance Brazil", Ed. Anwar Shah(der.), *Local Governance in Developing Countries*, The World Bank, Washington D.C. , 2006, sf. 382-383

⁵⁰⁴ Nickson, *Local Government in Latin America*, sf. 117; Ribeiro, Luiz Cesar De Queiroz/ Pinto, Sol Garson Braulise, "Brazil", Ed. John Kincaid(der.), *A Global Dialogue on Federalism Volume 6: Local Government and Metropolitan Regions in Federal Systems*, McGill-Queen's University Press, Québec 2009, sf. 75-76

⁵⁰⁵ Kooperatif federalizm, federal devlet, federe devlet hükümetlerin ve yerel yönetimlerin sık sık karşılaşılan problemler için farklı politikalar oluşturmak yerine işbirliği ve etkileşim içerisinde çalıştıkları bir federalizm konsepti olarak tanımlanmaktadır.

Limanya, *Dual Federalizm ile Kooperatif Federalizm Arasındaki Fark*, <https://limenya.com/dual-federalizm-ile-kooperatif-federalizm-arasindaki-fark/> (E.T.: 26.4.2018)

⁵⁰⁶ Rodrigues, *Concurrent Power and Local Interest in Brazil's Federalism*, sf. 213

⁵⁰⁷ İkinci, Ahmet/ Yıldırım, Serkan Nebi, "Brezilya'nın Başkanlık Sistemi Uygulaması", Ed. Serdar Ünver İlyas Doğan(der.), *Dört Kitada Başkanlık Sistemi*, Astana Yayınları, Ankara, 2017, sf. 142

⁵⁰⁸ Ribeiro/Pinto, *Brazil*, sf. 72

yayımlamak ve uygulanmaları için kararname çıkarmak; federal hükümetin yapısı ve organizasyonuna dair başkanlık kararnameleri çıkarmak vb. bulunmaktadır⁵⁰⁹.

Federal düzeydeki mahkemeler temel olarak Federal Yüksek Mahkeme'den ve Yüksek Adalet Mahkemesi'nden oluşmaktadır⁵¹⁰. Federal devlet, federe devletler ve belediyeler arasındaki yetki uyuşmazlıkları Brezilya Anayasası'na uygun bir şekilde Federal Yüksek Mahkeme tarafından çözülür. Bu konuda Federal Yüksek Mahkeme'ye; Başkan, Senato kurulu, Temsilciler Meclisi kurulu, valiler, federe devlet meclis kurulları, belediye meclisleri, Genel Başsavcı, Barolar Birliği, Kongre'de milletvekiline sahip siyasi partiler, iş sendikaları ve konfederasyonları başvurabilir⁵¹¹. Federal Yüksek Mahkeme'nin yargı yetkisini ise; federal yasaların ve federe devletlerin yasalarının yargı denetimi; federal devlet ve federe devletler arasındaki, belediyeler ile federal devlet veya federe devletler arasındaki, iki veya daha fazla federe devlet arasındaki, federe devlet hükümetleri ve federe devlet meclisleri arasındaki uyuşmazlıkların çözülmesi ve anayasaya aykırı kabul edilen belediye kanunlarının veya yönetmeliklerin yargısal denetimi oluşturmaktadır. Bu şekilde Federal Yüksek Mahkeme, anayasa mahkemesi işlevi görmektedir ve Brezilya Anayasası'na aykırı gördüğü federal yasaları, federe devlet yasalarını ve belediye yasalarını hükümsüz ilan etmektedir. Yüksek Adalet Mahkemesi ise; federal devlet, federe devletler ve belediyeler arasındaki idari uyuşmazlıkları çözüme kavuşturmaktadır⁵¹².

3.1.3. Federal Devletin Yetkileri

Brezilya Anayasası, federal devlet ve federe devletler arasındaki yetki paylaşımını Amerikan Anayasası'ndaki yetki formülünü model alarak düzenlemesine karşın yetki paylaşımını çok daha detaylı bir şekilde yapmıştır. Ayrıca Brezilya Anayasası, Almanya Anayasası'ndaki devredilebilen münhasır yetkiler ve ortak yetkiler kurumlarını da benimsemiştir⁵¹³. Brezilya Anayasası'na göre federal devletin yetkileri; münhasır yetkileri ve münhasır yasama yetkileri ve daha sonra incelenecek olan federe devletlerle ortak yasama yetkileri ve federe devletlerle, belediyelerle ortak yetkileri olarak dörde ayrılmaktadır⁵¹⁴.

⁵⁰⁹ Ekinci/Yıldırım, *Brezilya'nın Başkanlık Sistemi Uygulaması*, sf. 152

⁵¹⁰ Hudson, Rex A., *Brazil a country study*, U.S. Government Printing Office, Washington D.C., Nisan 1997, sf. 266

⁵¹¹ Souza, *Federal Republic of Brazil*, sf. 88

⁵¹² Souza, *Federal Republic of Brazil*, sf. 91

⁵¹³ Rosenn, *Federalism in Brazil*, sf. 582

⁵¹⁴ Garza, Jose Ma. Serna De La, "Constitutional Federalism in Latin America", *California Western International Law Journal*, Vol. 30 (No. 2), 1999, sf. 16 ; Rosenn, *Federalism in Brazil*, sf. 582

Brezilya Anayasası'nın 21. maddesinde federal devletin münhasır yetkileri: yabancı devletlerle dış ilişkileri yürütmek ve uluslararası kuruluşlara katılmak, savaş ilan etmek ve barış yapmak, ulusal güvenliği sağlamak, yabancı kuvvetlerin ulusal topraklardan geçmesine veya geçici olarak ülke topraklarında kalmasına izin vermek; sıkıyönetim, olağanüstü hal ve federal müdahale ilan etmek, para birimi, askeri malzemelerin üretimi, ticareti ve denetimi, ülkenin yabancı döviz rezervlerini yönetmek ve kredi, mübadele, sermayelendirme, sigorta gibi mali faaliyetleri denetlemek; ekonomik ve sosyal kalkınma için ulusal ve bölgesel planlar hazırlamak ve bunları uygulamak, posta hizmetlerini ve ulusal hava postasını yönetmek, doğrudan veya izin, imtiyaz yoluyla telekomünikasyon hizmetlerini idare etmek; doğrudan veya izin, imtiyaz yoluyla ses yayını, görüntü-ses yayınlarını, elektrik enerjisi hizmetlerini ve tesislerini ve enerji potansiyeline sahip su yollarını, havacılık ve uzay seyfüseferlerini ve havaalanı altyapısını, ulusal sınırlarda veya federe devletler arası bölgelerde bulunan demiryolu ve su yolu hizmetlerini, federe devletler arası, uluslararası otoyollarda yolcu taşıma hizmetlerini, deniz, nehir ve göl limanlarını idare etmek vb.⁵¹⁵ yetkiler olarak düzenlenmiştir.

Brezilya Anayasası'nın 22. maddesinde ise federal devletin münhasır yasama yetkileri düzenlenmiştir. Buna göre sadece federal devletin yasa çıkarabileceği alanlar; medeni, ticari, ceza, usul, seçim, tarım, denizcilik, havacılık, uzay ve iş hukuku, kamulaştırma, savaş veya tehlike hallerinde sivil ve askeri istek, sular, enerji, bilişim, telekomünikasyon, radyo yayınları, posta hizmeti, para ve ölçüm sistemleri, metal sertifikaları ve garantileri; kredi, döviz, sigorta, değer aktarımıyla ilgili politikalar, yabancı ve federe devletler arası ticaret, ulusal ulaşım politikalarıyla ilgili ana esaslar, göllerin, nehirlerin, okyanus, hava ve uzay seyfüseferlerinin ve limanların rejimi, trafik ve ulaşım, bor yatakları, madenler, mineral kaynaklar ve metalbilimi, vatandaşlık, uyrukluk ve yurttaşlığa kabul, Yerliler ilgili konular, göç, göçmenlik, yabancıların ülkeye girişi, yabancıların ülkeden çıkarılması, suçluların iadesi, ulusal istihdam sisteminin düzenlenmesi ve mesleklerin ifa edilmesi için gerekli koşullar; federal devletin, federe devletlerin, Federal Bölge'nin, belediyelerin kurumlarının ve kuruluşlarının, federal devlet tüzel kişilerinin ve yardımcı devlet kuruluşlarının yapacağı ihaleler ve sözleşmeler ile

⁵¹⁵ Bunlar dışında Federal Devletin yetkileri; Federal Bölge'nin ve bölgelerin yargı teşkilatlarını, savcılıklarını düzenlemek ve idare etmek, Federal Bölge'nin itfaiye teşkilatını, sivil polislerini, üniformalı polislerini düzenlemek ve idare etmek ve Federal Bölgedeki kamu hizmetlerinin sağlanması için Federal Bölgeye mali destek sunmak, ulusal çapta istatistik, coğrafya, jeoloji, haritacılık gibi resmi hizmetleri düzenlemek ve idare etmek; halk eğlencesi, radyo ve televizyon programlarını sınıflandırmak, genel af ilan etmek, özellikle kuraklık ve sel gibi doğal afetlere yönelik kapsamlı güvenlik planları oluşturmak, hidrojenli kaynakların yönetilmesi ve bunlarla ilgili imtiyaz hakkı verilebilmesi için ulusal sistem kurmak, imarı, temel temizliği, kent içi toplu taşımacılığı kapsayacak şekilde kentsel gelişimle ilgili genel direktifleri belirlemek, ulusal taşıma sisteminin ilkelerini ve direktiflerini belirlemek, deniz, havaalanı ve sınır polis hizmetlerini yerine getirmek; nükleer enerji hizmetlerini ve tesislerini idare etmek, çalışma koşullarını düzenlemek, yönetmek ve denetlemek, ağır tortu madenciliği faaliyetleri için gerekli alanları ve koşulları oluşturmak olarak düzenlenmiştir.

ilgili genel kurallar vb.⁵¹⁶ olarak düzenlenmiştir. Ancak, Brezilya Anayasası'nın 22. maddesinde federal bir yasa aracılığıyla bu konudaki federal devletin yasama yetkilerinin federe devletlere devredilebileceği öngörülmektedir. Bu sebeple Brezilya'daki anayasa doktrininde Brezilya Anayasası'nın 21. maddesi federal devletin münhasır yetkileri olarak tanımlanırken, Brezilya Anayasası'nın 22. maddesi devredilebilen yetkiler veya "özel yetkiler" olarak tanımlanmaktadır⁵¹⁷. Bu konularda yasama yetki devrine bir örnek vermek gerekirse, federal yasama organı 2000 Tarihli 103 Sayılı kanun ile federe devletlere bazı mesleklerde asgari ücreti belirleme imkanı vermiştir⁵¹⁸.

3.1.4. Federe Devletler

Federe devletler, Brezilya Anayasası'ndaki ilkelere uygun olarak kendi anayasaları ve yasaları tarafından organize edilir ve yönetilir (BAY. md. 25). Federal Yüksek Mahkeme, "simetri ilkesini" geliştirmiştir. Bu ilkeye göre, federe devletlerin anayasalarının ve yasalarının Brezilya Anayasası'nı "yansıtmaması" gerekir. Bu şekilde Federal Yüksek Mahkeme, Brezilya Anayasasında böyle bir hüküm yer almasa da anayasa normlarının hiyerarşik bir şekilde yorumlanması gerektiğini federe devletlere empoze etmektedir⁵¹⁹.

Federe devletlerin devlet yapısı federal devlet yapısına benzerdir; her federe devlette yasama organı, yürütme organı ve yargı organı bulunur. Federe devletlerin yasama organları tek meclislidir⁵²⁰. Federe devlet meclislerinin üye sayısı, federe devletlerin Temsilciler Meclisi'nde temsil edildiği üye sayısının üç katıdır. Eğer bu sayı 36'yı geçiyorsa, federe devletlerin Temsilciler Meclisi'nde temsil edildiği sayı kadar artırılır ve bu sayıdan on iki çıkartılarak federe devlet meclisinin üye sayısı belirlenir⁵²¹. Federe devlet meclis üyelerinin görev süresi 4 yıldır. Seçim sistemiyle, bağdaşmazlıkla, dokunulmazlıkla, ücretlerle, engel yaratan durumlarla, izinlerle, temsil yetkisinin kaybıyla, meclis üyelerinin orduya katılmasıyla ilgili Brezilya Anayasası'nda düzenlenen hükümler federe devlet meclislerine kıyasen uygulanır. Federe devlet meclis üyelerinin maaşları federe devlet yasalarıyla düzenlenir, ancak

⁵¹⁶ Bunun dışında Federal Devletin münhasır yasa çıkarabileceği konular; Federal Bölge'nin yargı teşkilatı ve savcılıklarının, düzenlenmesi, ulusal istatistik, haritacılık ve jeolojik sistemleri, tasarruf sistemleri, konsorsiyum ve piyango sistemleri, askeri polis ve askeri itfaiye ile ilgili genel organizasyon kuralları, güvenceler, askeri malzemeler, askeri polisin ve askeri itfaiyenin seferber edilmesi, federal polisin, federal otoyolların ve askeri polisin yetki sınırları, sosyal güvenlik, ulusal eğitimle ilgili direktifler ve esaslar, kamu sicili, her türlü nükleer faaliyet, bölgesel savunma, hava savunması, deniz savunması, sivil savunma ve ulusal seferberlik olarak düzenlenmiştir.

⁵¹⁷ Garza, *Constitutional Federalism in Latin America*, sf. 16

⁵¹⁸ Dolinger/ Barroso, *Federalism and Legal Unification in Brazil*, sf. 156

⁵¹⁹ Souza, *Federal Republic of Brazil*, sf. 84

⁵²⁰ Ribeiro/Pinto, *Brazil*, sf. 72

⁵²¹ Plancastelli, Marcelo, "Federal Republic of Brazil", Ed. Ronald L. Watts Akhtar Majeed, Douglas M. Brown(der.), *A Global Dialogue on Federalism Volume II: Distribution of Powers and Responsibilities in Federal Countries*, McGill-Queen's University Press, Québec, sf.66-90 2006, sf. 69

bir meclis üyesinin maaşının azami miktarı bir Kongre üyesi maaşının %75'ini geçemez. Federe devlet meclislerinin iç tüzüklerini, polis kuvvetlerini, sekreterliklerinin idari hizmetlerini düzenleme ve ilgili birimlerdeki memurları tayin etme yetkileri bulunur (BAY. md. 27).

Federe devletlerde ve Federal Bölge'de yürütme organının ve hükümetin başı validir, vali hükümet sekreterlerini atar⁵²². Valilerin ve vali yardımcılarının görev süreleri 4 yıldır. Valilerin ve vali yardımcılarının seçimleri, haleflerinin görev sürelerinin bitişini takip eden yılın Ekim ayının ilk Pazar günü ve son Pazar günü olmak üzere iki aşamada yapılır. Valiler ve vali yardımcılarını seçim yılını takip eden Ocak ayının ilk günü görevlerine başlarlar. Valiler başka devlet kurumlarında veya devletin sahip olduğu kuruluşlarda göreve başlarsa, temsil yetkilerini kaybederler. Ayrıca, valilerin, vali yardımcılarının ve sekreterlerin maaşlarının da Brezilya Anayasası'nda düzenlenen kurallara uygun olarak federe devlet yasalarıyla düzenleneceği öngörülmüştür (BAY. md. 28).

Her federe devlette mahkeme teşkilatı bulunmaktadır, genellikle her federe devletin en büyük belediyesinde bir hakim ve federe devlet mahkemesi bulunur. Federe devlet mahkemelerinin üyeleri vali tarafından atanır ve atamalar federe devlet meclisi tarafından onaylanır. Her federe devlette bir tane bölge federal mahkemesi bulunduğundan, federe devletlerin mahkemelerinin yargı yetkisi federe devlet yasalarını kapsamaktadır. Federe devlet mahkemelerinin verdiği kararlar, federal yüksek mahkemeler tarafından temyiz yoluyla incelenir⁵²³.

3.1.5. Federe Devletlerin Yetkileri

Brezilya Anayasası'nın 22. maddesine göre; federe devletler, Anayasa tarafından kendilerine yasaklanmamış tüm konularda yetkiye sahiptir. Bu hüküm ABD'nin 10th Amendment'ından alınmıştır. Brezilya Anayasası, federe devletler için münhasır yetkiler öngörmemiştir. Federal devlete tanınan yetkiler, yukarıda görüldüğü gibi çok kapsamlı düzenlendiğinden ve bu yetki alanlarında çok fazla federal düzenleme yer aldığından, federe devletlerin yasama yetkisini kullanabileceği konular oldukça sınırlıdır⁵²⁴. Kısacası bu hüküm federe devletlerin kullanamayacağı birçok yetki olduğu anlamına gelmektedir. Nitekim çok önemli konular federal devletin münhasır yetkileri arasındadır ve bu durum federe devletlerin

⁵²² Queiroz/Braulse, *Brazil*, sf. 72

⁵²³ Souza, *Federal Republic of Brazil*, sf. 92

⁵²⁴ Rosenn, *Federalism in Brazil*, sf. 583

yasama özerkliğini oldukça sınırlamaktadır⁵²⁵. Brezilya anayasa hukuku doktrininde ve yargı içtihatlarında, federal devlete ait olmayan yetkilerin ve belediyelere ait olmayan görevlerin ve yetkilerin federe devletler tarafından kullanılabilceği görüşü benimsenmiştir⁵²⁶. Bu durum, federe devlet anayasalarında “federal devletin yasaklamadığı her yetkiyi federe devlet kullanabilir” veya “federe devlet Federal Anayasa’nın açıkça veya örtülü bir şekilde yasaklamadığı her yetkiyi kullanabilir” ibareleriyle ifade edilmektedir. Bu açıdan federe devletlerin münhasır yetkileri kamu güvenliği (sivil polis, askeri polis ve itfaiye hizmetleri) ve metropol ulaşım hizmetleridir. Bu konuyla ilgili diğer bir husus, federe devletlerin bulunduğu yere ve özelliğine göre önem arz eden bazı yetkiler federe devlet anayasalarında düzenlenmektedir. Örneğin yerlilere ilişkin yetkiler, Amazon Havzası Bölgesi’nin federe devletlerinin anayasalarında düzenlenmiştir. Benzer şekilde bazı federe devlet anayasalarında olağan dışı yetkiler bulunmaktadır. Örneğin hükümetler arası ilişki yetkisi Minas Gerais Anayasası’nda; hidroelektrik santral federe devlet politikası yetkisi Parana Anayasası’nda, borulu gaz hizmetleriyle ilgili yetki Janeiro Anayasası’nda bulunmaktadır. Janeiro Anayasası’ndaki bu hüküm anlamsızdır, zira Brezilya Anayasası’nda federe devletlerin doğrudan veya imtiyaz aracılığıyla yerel borulu gaz hizmetlerini sağlayabileceklerine dair bir hüküm bulunmaktadır (BAY. md. 25/2). Bir başka örnek ise; nükleer atıkların gönderileceği yerlere ilişkin bir federal düzenleme bulunmamasına karşın, Acre Anayasası’nda federe devleti nükleer atıkları bulundurmaktan yasaklayan bir hüküm bulunur⁵²⁷.

3.1.6. Federal Devlet ve Federe Devletlerin Ortak Yasama Yetkileri

Federal devletin ve federe devletlerin ortak yasama yetkileri olan konular Brezilya Anayasası’nın 24. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre bu konular; vergi, mali, cezaevleri, ve ekonomi hukuku; bütçe, ticaret kurulları, adli hizmet maliyetleri, üretim ve tüketim, ormanlar, avcılık, balıkçılık, hayvanlar, Doğa’nın korunması, toprağın ve doğal kaynakların korunması, çevrenin korunması, kirliliğin kontrolü; tarihi, kültürel ve sanat eserlerinin korunması, turistlerin ilgisini çekecek değerli yerlerin ve göze çarpan nitelikte güzelliğe sahip

⁵²⁵ Dolinger/ Barroso, *Federalism and Legal Unification in Brazil*, sf. 157

⁵²⁶ Garza, *Constitutional Federalism in Latin America*, sf. 16

⁵²⁷ Rodrigues, *Concurrent Power and Local Interest in Brazil's Federalism*, sf. 209-210

OECD 2013 Integrity Review Brazil Raporunda Brezilya Anayasası’nda federe devletlerin görevlerinin açık bir şekilde düzenlenmediğine değinilmiş ve uygulamada federe devletlerin görevlerini; ulusal nitelikteki yolların, havaalanlarının ve tren yollarının, federe devlet yollarının, federe devletler arası yolların yapımı ve bakımı; sektör politikaları, çevrenin korunması, sağlık, sosyal yardım, polis, eğitim, itfaiye, federe devlet yolları, yerel yollar alanlarındaki yasal düzenlemelerin yapılması ve bu hizmetlerin denetimi ve sosyal güvenlik, çevrenin korunması, sektör politikaları, sağlık, sosyal yardım, polis, eğitim, yangından korunma, su ve kanalizasyon konularındaki kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi olarak sıralanmıştır.

OECD, *OECD Integrity Review of Brazil: Managing Risks for a Clearer Public Service*, OECD Publishing, OECD Public Governance Reviews, 2012, sf. 50-51

doğal yerlerin korunması; çevreye, tüketicilere, mallara ve sanatsal, estetik, tarihi, turistik, doğal yerlere ilişkin haklara verilen zararların sorumluluğu; eğitim, kültür, öğretim; asliye mahkemelerinin kurulması, işleyişi ve usulleri; yargı süreci, sosyal güvenlik, sağlığın korunması ve savunması, adli yardım ve kamu güvenliği, engelli kişilerin korunması ve toplumsal bütünleştirilmesi, çocukların ve gençlerin korunması; sivil polislerin teşkilatı, güvenceleri, hakları ve görevleri olarak sıralanmıştır. Federal devletin bu konulardaki yasama yetkisi, çerçeve yasaları düzenlemek olarak öngörülmüştür. Çerçeve kanunlar bu konularla ilgili yönlendirici ilkeler ve yeknesak düzenlemelerin yapılmasını sağlayacak kurallar içerir. Federe devletler daha sonra genel ilkelere ve kurallara uygun şekilde bu konularda kanun çıkarırlar⁵²⁸. Ayrıca eğer bu konularla ilgili federal kanun düzenlenmemişse, federe devletler bu konularla ilgili serbestçe düzenlenme yapabilirler⁵²⁹. Ancak, bu konularla ilgili federal devlet yasa çıkarırsa, federal yasanın üstünlüğü kabul edilir ve federe devletlerin düzenlemeleri federal yasaya aykırı olduğu ölçüde geçersiz hale gelir⁵³⁰.

3.1.7. Belediyeler

Brezilya’da tüm belediyeler aynı hukuki statüye sahiptir ve federe devletler gibi federal devletin parçası sayılırlar⁵³¹. Belediyeler arasında ekonomik ve sosyal farklılıklar olsa da tüm belediyeler eşit kabul edilir. Bu sebeple Brezilya Anayasası’nın 29. ve 31. maddeleri arasında belediyelerin hukuki rejimi, nüfusları veya özellikleri açısından fark gözetilmeksizin düzenlenmiştir⁵³². Belediyeler kamu tüzel kişiliğine sahiptir ve belediyelerin özerkliğinin sınırını sadece Brezilya Anayasası oluşturmaktadır. Belediyelerle ilgili hükümler Brezilya Anayasası’nda ve kendi organik yasalarında düzenlendiğinden, federe devletlerin belediyelerle ilgili düzenleme yapabileceği oldukça sınırlı bir alan bulunur. Nitekim, bazı federe devlet anayasalarında (1989 yılında federe devletlerin anayasaları yürürlüğe girmiştir) belediyelerin özerkliğini, görevlerini ve yetkilerini kısıtlayan hükümler bulunmaktaydı. Ancak Federal Yüksek Mahkeme, bu hükümlerin anayasaya aykırılığına karar vermiş ve iptal etmiştir⁵³³. Aşağıda inceleneceği üzere, belediyeler “mahalli müşterek ihtiyaç ” kapsamında yasa çıkartabilirler. Bu tür yasalar, federe devlet mahkemeleri ve federal mahkemeler tarafından

⁵²⁸ Dolinger/ Barroso, *Federalism and Legal Unification in Brazil*, sf. 157

⁵²⁹ Rosenn, *Federalism in Brazil*, sf. 583

⁵³⁰ Garza, *Constitutional Federalism in Latin America*, sf. 293; Rosenn, *Federalism in Brazil*, sf. 583; Plancastelli, *Federal Republic of Brazil*, sf. 77

⁵³¹ Afonso/ Araujo, *Local Government Organization and Finance Brazil*, sf. 383

⁵³² Riberio/Pinto, *Brazil*, sf. 77

⁵³³ Ferrari, Sergio, *Local Government in Brazil and Switzerland: A Comparative Study on Merger and Inter-Municipal Cooperation*, Rechtswissenschaftliche Fakultät, Institute of Federalism, Freiburg, 2013, sf. 47-50

denetlense de, federal devletin ve federe devletlerin yürütme ve yasama organları tarafından değiştirilemez ve iptal edilemez⁵³⁴. Ayrıca, federal devlet ve federe devletler ancak Brezilya Anayasası'nda düzenlenen hallerde belediyelere müdahale edebilir⁵³⁵.

Yukarıda değinildiği üzere Brezilya Anayasası'nın 18. maddesine göre; belediyeler, Brezilya Federal Cumhuriyetini oluşturan siyasi ve idari teşkilatlanmanın bir parçası ve özerk birimlerden birisi olarak tanımlanmıştır. Bu bağlamda belediyelerin özerkliği “*Self-Government*”, “*Self-Administration*” ve “*Self-Organization*” kavramlarıyla ifade edilmektedir. “*Self-Government*” belediyelerin organlarının seçimle iş başına gelmesini, “*Self-Administration*” belediyelerin yerel kamu hizmetlerini kendi kaynaklarıyla idare etmesini; “*Self-Organization*” ise belediyelerin, kendi belediye organik yasalarını düzenleyebilmesi anlamına gelir⁵³⁶. Belediye organik yasaları bazı yazarlarca “belediye anayasası” olarak tanımlanmaktadır. Bu abartılı bir yorum olarak görünebilirse de, bunun sebebi Brezilya'da 5,500 belediye bulunması ve her bir belediyenin ayrı organik yasası bulunmasıdır. Her belediye federal anayasada düzenlenen esaslara göre organik yasalarını düzenlemekte ve buna göre yönetilmektedir⁵³⁷. Belediye organik yasaları, Brezilya Anayasası'ndaki ve federe devlet anayasalarındaki esaslara aykırı olamaz. Bu kapsamda belediye organik yasaları Brezilya Anayasası'nda düzenlenen tüm hükümlere uymak zorundadır⁵³⁸. Ayrıca belediye organik yasalarının federe devlet anayasalarına uygun bir şekilde hazırlanması zorunluluğu, belediyelerin federe devletlerin altın bir yapılanma olduğunu göstermektedir. Belediyeler de federe devletlerin zorunda olduğu gibi, organik yasalarında federal anayasayla ve federal devlet teşkilatıyla ilgili “esaslari” yansıtmak zorundadır. Bu ilkeye “simetri ilkesi” denilmektedir. Yukarıda bahsedildiği gibi bu ilkeyi Federal Yüksek Mahkeme oluşturmuştur. Federal anayasa ve federal devlet teşkilatıyla ilgili esaslar genellikle geniş bir şekilde yorumlanmaktadır, bu durum ise federe devletlerin ve belediyelerin özerkliğini oldukça sınırlandırmaktadır⁵³⁹.

Brezilya Anayasası'nın 29. maddesine göre; belediyeler, on günü geçmemek kaydıyla iki oturumla belediye meclis üyelerinin üçte ikisiyle kabul ettikleri ve Brezilya Anayasası'ndaki ve ilgili federe devlet anayasalarındaki esaslara uygun olarak düzenledikleri kendi organik

⁵³⁴ Ferrari, *Local Government in Brazil and Switzerland: A Comparative Study on Merger and Inter-Municipal Cooperation*, sf. 48

⁵³⁵ Brezilya Anayasası'nın 35. maddesine göre federal devlet ve federe devletler ; mücbir sebepler dışında belediyelerin uzun vade borçlarını iki yıl üst üste ödenmezse, belediyelerin vadesi gelen hesapları kanunların öngördüğü şekilde verilmezse; eğitimin, sağlık faaliyetlerinin ve kamu hizmetlerinin yürütülmesi ve geliştirilmesi için gerekli olan asgari belediye gelirleri oluşturulmazsa; mahkemeler federe devlet t anayasalarındaki ilkelerin gözetilmesi için veya kanunların uygulanması için yargı kararı aracılığıyla izin verdiğinde belediyelere müdahale edebilirler.

⁵³⁶ Biondo, Francisco Etelvino/ Soares, Paulo Henrique, *Apontamentos Sobre O Poder Publico Municipal: A Lei Organico Do Municipio E O regimento Interno Da Camara Municipal*, FORENSE: Rio de Janeiro, 2006, sf. 5

⁵³⁷ Souza, *Constitution Engineering in Brazil*, sf. 66

⁵³⁸ RESENDE, ANTÔNIO JOSÉ CALHAU DE, " *Autonomia Municipal E Lei Organica*," *Cadernos Da Escola Do Legislativo*, V. 10 (No. 15), Jan./Dez. 2008, sf. 32

⁵³⁹ Ferrari, *Local Government in Brazil and Switzerland: A Comparative Study on Merger and Inter-Municipal Cooperation*, sf. 47

yasalarıyla yönetilirler. Yine aynı maddeye göre, belediye organik yasalarında; belediye başkanlarının, belediye başkan yardımcılarının ve belediye meclis üyelerinin görev sürelerinin 4 yıl olduğunun; bu kişilerin doğrudan seçimle görev başına geleceğinin ve seçimlerin ülkede aynı anda yapılacağı⁵⁴⁰, belediye meclis üye sayılarının belediyelerin nüfuslarına göre en az dokuz, en fazla elli beş olduğunun⁵⁴¹; belediye başkanı ve belediye başkan yardımcılarının seçimlerinin haleflerinin görev süresinin bitmesini takip eden yılın Ekim ayının ilk Pazar günü yapılacağı, belediye başkanlarının ve belediye başkan yardımcılarının atamalarının seçimi takip eden yılın Ocak ayının ilk günü yapılacağı; belediye başkanlarının, belediye başkan yardımcılarının ve belediye sekreterlerinin maaşlarının belediye meclisi tarafından yapılacak bir düzenlenmeyle belirlenmesi gerektiğinin; nüfusu 10,000'e kadar olan, 500,000'den fazla olan ve nüfusları bu aralıkta kalan belediyelerde belediye meclis üyelerinin azami maaş miktarının federe devlet meclis üyelerinin maaşlarının belirli bir yüzdesine kadar belediye meclis düzenlemeleriyle belirleneceğinin⁵⁴², belediyenin tüm meclis üyelerinin yevmiyelerinin belediye gelirlerinin %5'ini geçemeyeceğinin; belediye sınırları içerisinde belediye meclis üyelerinin sözlerinden, düşüncelerinden ve oylarından dolayı dokunulmazlığa sahip olduklarının; belediye meclis üyelerinin yasaklarıyla ve bağdaşmazlıklarıyla ilgili hükümlerin Brezilya Anayasası'nda Kongre üyelerinin yasaklarıyla ve bağdaşmazlıklarıyla, federe devlet anayasalarında meclis üyelerinin yasaklarıyla ve bağdaşmazlıklarıyla ilgili hükümlere uygun düzenlenmesi gerektiğinin; belediye başkanının asliye mahkemesi önündeki yargılamasının, belediye meclisinin yasama ve denetleme görevlerinin, belediye planlamasıyla ilgili temsilci belediye birliklerin dayanışmasının, belediyeyi ilgilendiren konularda belediyede yaşayan nüfusun %5'inin isteğiyle tasarılarla ilgili halk girişimi yapılmasının, belediye başkanın temsil yetkisini kaybetme hallerinin düzenlenmesi gerekir (BAY. md. 29).

3.1.7.1. Belediyelerin Kuruluşu

Belediyelerin kurulması, birleştirilmesi, ayrılması bununla ilgili koşulları içeren tamamlayıcı federal yasaya uygun olarak, ilgili belediye sakinlerine yönelik halk oylaması yapıldıktan ve belediye fizibilite çalışmaları tamamlandıktan ve yayımlandıktan sonra federe

⁵⁴⁰ Brezilya Anayasası'nın 14. maddesinin 5. paragrafına göre belediye başkanları bir kez daha seçilebilir. Ayrıca Bkz.: Sobacı, Mehmet Zahid/ Köseoğlu, Özer, *Başkanlık Sistemlerinde Yerel Yönetimler ABD, Brezilya, Şili, Endonezya ve Güney Kore*, 1. Baskı, SETA, Ankara, 2016, sf. 39

⁵⁴¹ Buna göre nüfusu 15,000'den az olan bir belediyede belediye meclis üye sayısı dokuz, nüfusu 8 milyondan fazla olan bir belediyede belediye meclis üyesi sayısı elli beş olarak düzenlenmiştir. Bu aralıkta kalan belediye meclis üyesi sayıları, belediyelerin nüfuslarına orantılı olarak maddede detaylı olarak düzenlenmiştir.

⁵⁴² Örneğin; nüfusu 10,000'e kadar olan belediyelerde belediye meclis üyelerinin azami maaşı federe devlet meclis üyelerinin maaşlarının %20'siyken, nüfusu 500,000'den fazla olan belediyelerde belediye meclis üyelerinin azami maaşı federe devlet meclis üyelerinin maaşının %75'i kadar olabilir.

devlet yasalarıyla mümkündür (BAY. md. 18./4). Bu madde, 1996 anayasa değişikliğiyle değiştirilmiştir⁵⁴³. Federe devletlerin belediyeleri kurması için; gerekli koşulları ve kriterleri içeren fıkra da bahsi geçen federal yasanın çıkartılmasını beklemeleri gerekmektedir. Söz konusu yasa 2013 yılında parlamento tarafından çıkartılmış, fakat Brezilya Başkanı tarafından veto edilmiştir. Şu an Brezilya’da belediye kurulması yasaktır. Bunun sebebi ise Brezilya Anayasası’nın ilgili değişiklikten önce belediyelerin kurulmasıyla ilgili katı kurallar getirememesi ve 1996 yılına kadar birçok belediyenin kurulması neticesinde belediye sayısının artmasını önlenmektir. Ancak, Ferrari bunun ekonomik sebeplere dayandığını düşünmektedir. Çünkü, Brezilya’da federal devlet tarafından belediyelere telafi fonu verilmektedir, ancak bunun paylaşılması 10,000 kişilik nüfusa sahip tüm belediyelerde aynıdır. Yani 2,000 nüfuslu bir belediyeye de 10,000 nüfuslu bir belediyeye de aynı telafi fonu verilmektedir⁵⁴⁴.

3.1.7.2. Belediyelerin Görevleri ve Yetkileri

Brezilya Anayasası’nın 30. maddesinde belediyelerin görevleri ve yetkileri⁵⁴⁵; mahalli müşterek ihtiyacın gerektirdiği konularda kanun çıkarmak⁵⁴⁶, gerekli hallerde federal devletin ve federe devletlerin mevzuatlarını tamamlayıcı kanun veya yönetmelikler çıkarmak, kanunla belirlenen süre içerisinde hesap verme bilançosu ve tablosu yayınlama koşullarına hâlel getirmeksizin vergileri⁵⁴⁷ düzenlemek ve tahsil etmek; federe devlet düzenlemelerine uygun olarak ilçeleri kurmak, düzenlemek ve kaldırmak; doğrudan, izin veya imtiyaz yoluyla toplu taşıma da dahil olmak üzere mahalli müşterek ihtiyaç ile ilgili kamu hizmetlerini düzenlemek ve yerine getirmek; federal devletin ve federe devletlerin teknik ve mali desteğiyle anaokulu ve ilköğretim programlarını yürütmek, federal devletin ve federe devletlerin teknik ve mali desteğiyle topluma sağlık hizmetlerini sağlamak; gerekli hallerde ve şehir arazilerinin planlaması, kullanım kontrolü, parselasyonu, iskana açılması suretiyle mülki düzenlemeleri geliştirmek; federal devletin ve federe devletlerin yasal düzenlemelerine uygun olarak ve

⁵⁴³ Vale, Helder Do, "Local Government Reforms in Federal Brazil, India and South Africa: A Comparative Overview", *Lex Localis- Journal of Local Self-Government*, Vol. 11 (No. 3), Temmuz 2013, sf. 461

⁵⁴⁴ Ferrari, *Local Government in Brazil and Switzerland: A Comparative Study on Merger and Inter-Municipal Cooperation*, sf.51-52

⁵⁴⁵ Federal ABC Üniversitesi’nden Gilberto M. A. Rodrigues ile yapılan e-mail görüşmesine göre; BAY. 30. maddesinde geçen “power” lafzından yetki ve görev anlaşılmalıdır.

Rodrigues, Gilberto, Re: Thank You Sir, gilberto.rodrigues@ufabc.edu.br (G.T.: 15.02.2018), unal.yildiz@atauni.edu.tr (E.T.: 15.02.2015)

⁵⁴⁶ Brezilya Anayasası’nda belediyelerin bu görev yetkisi için “legislate matters of local interest” ifadesi geçmektedir. Burada doğrudan “regulate” ifadesi veya benzer başka bir ifade kullanılmadığı için ve “legislate” ifadesi de “yasa yapmak, kanun yapmak, yasa çıkarmak, kanun çıkarmak” anlamlarına geldiği için, söz konusu belediyelerin bu yetkisi “kanun çıkarmak” olarak Türkçeye çevrilmiştir.

<http://tureng.com/tr/turkce-ingilizce/legislate> (E.T.: 30.04.2018)

⁵⁴⁷ Brezilya Anayasası’nın 156. maddesine göre bu vergiler; belediye emlak vergileri, şehir arazisi vergileri, intikal vergileri ve Anayasa’nın 155. maddesinde düzenlenen federe devlet vergileri hariç olmak üzere her türlü hizmetten doğan vergilerdir.

denetimleri altında yerel tarihi ve kültürel mirasın korunmasını sağlamak olarak sıralanmıştır⁵⁴⁸.

Belediyeler mahalli müşterek ihtiyaç konusunda yasa çıkartabilirler, ancak mahalli müşterek ihtiyacın hukuki bir tanımı bulunmaz. Brezilya Belediye Hukuku (*Direito Municipal Brasileiro*) kitabının yazarı Meirelles, mahalli müşterek ihtiyacın belediyelerin münhasır menfaati olmadığı, çoğunlukla federal devletin ve federe devletlerin menfaatleriyle örtüşen bir kavram olduğunu ileri sürmektedir. Bir başka deyişle Meirelles'e göre; mahalli müşterek ihtiyaç, federal devletin ve federe devletlerin yasalarıyla tanımlanabilen bir konudur. Yazarın bu değerlendirmesinden yola çıkılarak belediyelerin yasama yetkisinin oldukça sınırlı olduğu sonucuna varılabilir⁵⁴⁹. Ayrıca mahalli müşterek ihtiyaç kavramı konusunda belediyelerin kanun çıkarabilmesi için bu ihtiyacın tamamen yerel nitelikte olması ve diğer belediyeleri, federe devletleri ve ülkenin tamamını bir bütün olarak etkilememesi gerekir⁵⁵⁰. Ayrıca belediyelerin çıkardığı kanunlar federal devlet anayasasına, federal devlet yasalarına ve federe devlet anayasalarına aykırı olamaz⁵⁵¹. Bu şekilde federe devlet anayasası, kanunları ve belediye kanunları arasında bir hiyerarşi bulunduğu sonucu çıkarılabilir. Ayrıca belediye kanunlarının federe devlet kanunlarının tamamlayıcısı olduğu kabul edilmektedir⁵⁵². Bu durum belediyelerin kanunlarının nitelik itibarıyla yönetmeliklere benzediğini göstermektedir.

Resende, yukarıdaki maddede bahsi geçen mahalli müşterek ihtiyaçla ilgili kamu hizmetlerinin; toplu taşıma, kamu sağlığı, çöplerin toplanması, yolların temizlenmesi, çevrenin korunması; su ve kanalizasyon hizmetleri, kamu aydınlatması yani sokakların, caddelerin ışıklandırılması; yolların ve kaldırımların yapımı ve bakımı, düzenlenmesi; pazarlar, belediye fuarları, mezbahalar, defin, mezarlık ve engelli kişilerin korunması gibi konuları kapsadığını ileri sürmektedir⁵⁵³.

⁵⁴⁸ OECD 2013 Integrity Review Brazil Raporunda Brezilya Anayasası'nda belediyelerin görevlerinin açık bir şekilde düzenlenmediğine değinilmiş ve uygulamada belediyelerin görevlerini; federe devletler arası yolların bakımı ve yapımı, sağlık, sosyal yardım, zabıta, eğitim, su ve kanalizasyon konularıyla ilgili kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi, eğitim konusundaki yasal düzenlemelerin yapılması ve eğitim hizmetlerinin denetlenmesi, yerel yolların yapımı ve bakımı ve parkların, rekreasyon alanları konularındaki yasal düzenlemelerin yapılması ve denetimi, bu alanlarda kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi olarak sıralanmıştır.

OECD, *OECD Integrity Review of Brazil: Managing Risks for a Clearer Public Service*, OECD Publishing, OECD Public Governance Reviews, 2012, sf. 50-51

⁵⁴⁹ Aktaran: Rodrigues, *Concurrent Power and Local Interest in Brazil's Federalism*, sf. 219

⁵⁵⁰ Burada örnek olarak Federal Yüksek Mahkeme'nin bir kararına değinmek gerekir. Federal Yüksek Mahkeme 2001 tarihinde verdiği bir kararda, belediyelerin eczaneler gibi ticari işletmelerin çalışma saatlerini belirleyebileceğini ancak bankalar gibi ulusal ödeme sisteminin önemli bir parçası olacak şirketlerin çalışma saatlerini düzenleyemeyeceğini belirtmiştir.

Dolinger/ Barroso, *Federalism and Legal Unification in Brazil*, sf. 158

⁵⁵¹ Montogemery, Neil/ Calderano, Helena Pentado Moraes/ Caetano, Monize Maioli, *Legal systems in Brazil: overview*, 2017, sf. 8

[https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/7-638-1325?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true&comp=pluk&bhcp=1](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/7-638-1325?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true&comp=pluk&bhcp=1) (E.T.: 30.04.2018)

⁵⁵² Dolinger/ Barroso, *Federalism and Legal Unification in Brazil*, sf. 157

⁵⁵³ Resende, *Autonomia Municipal E Lei Organica*, sf. 20

Belediyelerin bu görev ve yetkileri dışında, Brezilya Anayasası'nda federal devletin, federe devletlerin ve belediyelerin yetkileri ile ilgili ortak hükümler göze çarpmaktadır. Örneğin federal devlet kurumlarının, federal devletin, federe devletlerin ve belediyelerin kanunilik, kişilik dışılık, ahlak, alenilik, etkililik gibi ilkelere uyması gerektiği (BAY. md. 37); federal devletin, federe devletlerin ve belediyelerin idari plan ve personel ücret planlama kurullarını oluşturmaları gerektiği (BAY. md. 39); federal devletin, federe devletlerin ve belediyelerin vergileri, ücretleri ve kamu çalışmalarından doğan değer takdirlerini düzenleyebilecekleri (BAY. md. 145), sosyal yardımın federal devletin, federe devletlerin ve belediyelerin bütçelerinden gelen fonlarla finanse edileceği (BAY. md. 194); federal devletin, federe devletlerin, belediyelerin kendi eğitim sistemlerinin düzenlenmesiyle ilgili iş birliği yapacağı, bu kapsamda temel eğitimin ve çocukların eğitiminin belediyelerin önceliği olduğu⁵⁵⁴ (BAY. md. 211); federal devletin, federe devletlerin, belediyelerin sosyal ve ekonomik kalkınma unsuru olarak turizmi geliştireceği ve teşvik edeceği (BAY. md. 180); federal devletin, federe devletlerin ve belediyelerin ayrıca şirketler ve küçük işletmeler kurabileceği (BAY. md. 179) bu hükümleri oluşturmaktadır. İlgili hükümlerde düzenlenen konuların da belediyelerin görev ve yetkileri olduğu anlaşılmaktadır.

Ayrıca, Brezilya Anayasası'nın 29. ve 31. maddelerinde düzenlenen belediyelerin hukuki rejimi dışında, belediyelerle ilgili diğer hükümler bulunur. Örneğin Brezilya Anayasası'nın 182. maddesine göre; kentsel gelişim politikası, genel esasları içeren federal yasaya uygun olarak ve şehirlerin sosyal açıdan gelişmesini ve şehirlerde yaşayan kişilerin esenliğini sağlayacak şekilde belediyeler tarafından yürütülür. 20,000 kişinin yaşadığı yerlerde belediye meclisleri tarafından kabul edilen imar planı kentsel gelişimin ve genişlemesinin temel aracı olarak tanımlanmıştır. Ayrıca, belediyelerin inşaat yapılmamış, az kullanılmış veya hiç kullanılmamış arazilerin sahiplerinden; zorunlu parselleme veya inşaat yaparak veya belediye emlak ve arazi vergilerini artırarak bu arazilerin uygun bir şekilde kullanılmasını sağlayabileceği (BAY. md. 182), bu hükümden belediyelerin kamulaştırma yapabileceği ve bu arazileri bir kamu hizmeti için kullanabileceği anlaşılmaktadır; belediyelerin; mallarını, hizmetlerini, tesislerini korumak amacıyla belediye güvenlikleri oluşturabilecekleri düzenlenmiştir (BAY. md. 144/8). Bu hükümlerde düzenlenen konuların da belediyelerin diğer yetkileri olduğu anlaşılmaktadır.

⁵⁵⁴ Bu kapsamda belediyeler; ilköğretim(7-14 yaş arası), kreş(4-6 yaş arası) eğitimini sağlamak zorundadırlar, bu okulların yapımını ve bakımını yaparlar ve çocuk bakım merkezlerinin(1-3 yaş arası) işletirler ve bunların da yapımını, bakımını yerine getirirler. Ribeiro/Pinto, *Brazil*, sf. 81

3.1.7.3. Federal Devlet, Federe Devletler ve Belediyelerin Ortak Yetkileri

Federal devlet, federe devletler ve belediyelerin ortak yetkileri Brezilya Anayasası'nın 23. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre bu yetkiler; Anayasaya, kanunlara ve demokratik kurumlara saygı gösterilmesini ve kamu mallarının korunmasını sağlamak, engelli kişilerin korunması ve himayesi için sağlık desteği ve sosyal yardımı sağlamak; tarihi, sanatsal, kültürel değere sahip eserleri, belgeleri, çalışmaları ve diğer varlıkları, önemli yerleri ve arkeolojik alanları korumak; sanat eserlerinin ve diğer tarihi, sanatsal, kültürel değere sahip varlıkların ülkeden kaçırılmasını, tahrip edilmesini ve özgün niteliklerinden mahrum bırakılmasını önlemek; kültürden, bilimden, eğitimden faydalanma imkanı sağlayacak vasıtaları sağlamak; çevreyi korumak ve her türlü çevre kirliliğiyle mücadele etmek; ormanları, hayvanları ve bitkileri korumak, tarımı geliştirmek ve gıda maddelerinin teminini düzenlemek, konut inşaatı programlarını geliştirmek, konutların koşullarını geliştirmek ve temel temizlik hizmetlerini yürütmek; yoksulluğun sebepleriyle ve yetersiz yaşama koşullarına yol açan faktörlerle mücadele etmek, nüfusun yoksul kesimlerinin toplumsal bütünleştirilmesini teşvik etmek; kendi yetki alanlarının sınırları içerisinde hidrojen ve mineral kaynaklarının araştırma ve kullanma imtiyaz haklarını kaydetmek, gözetlemek ve denetlemek; trafik güvenliği için eğitim politikası oluşturmak ve bunu uygulamak olarak düzenlenmiştir. Bu konularda yönetim birimlerinin koordinasyonunu sağlamak için tamamlayıcı federal yasalar çıkartılacağı hüküm altına alınmıştır⁵⁵⁵. Bu yetki alanlarıyla ilgili federal devletin, federe devletlerin ve belediyelerin işbirliği halinde hareket etmesi gerekir. Ancak bu konularda yeterli federal tamamlayıcı yasalar çıkartılmadığından uygulamada çeşitli problemler baş göstermektedir. Örneğin çevrenin korunması konusunda, tüm yönetim birimleri çevre için tehlike oluşturan bir kuruluşun ruhsatını iptal edebilir. Diğer bir ortak yetki olan temizlik konusunda ise federe devletlerin daha fazla mali kaynağa ve yeterliliğe sahip olduğu kabul edilmektedir⁵⁵⁶. Bu konularda yetki çatışmalarında federal devletin, federe devletlerin ve belediyelerin baskın menfaat mantığını gözetmeleri gerekir. Yani bu konularla ilgili ulusal, bölgesel veya yerel menfaatin mi üstün olduğunu tespit etmeleri gerekir⁵⁵⁷. Ayrıca bu konularla ilgili koordinasyonu sağlayacak federal kanunlar çıkartılmamış olmasına karşın, federal yasama organı bu konulardan bazılarıyla ilgili üç yönetim biriminin faaliyetlerinin koordinasyonunu ve bu yönetim birimleri arasında bilgi alışverişini sağlayacak ulusal sistemler kurmuştur. Örneğin

⁵⁵⁵ Garza, *Constitutional Federalism in Latin America*, sf. 293; Plancastelli, *Federal Republic of Brazil*, sf. 76

⁵⁵⁶ Rodrigues, *Concurrent Power and Local Interest in Brazil's Federalism*, sf. 215

⁵⁵⁷ Dolinger/ Barroso, *Federalism and Legal Unification in Brazil*, sf. 155

Ulusal Çevre Sistemi ve federal anayasanın düzenlediği Birleşik Sağlık Sistemi bu şekildedir⁵⁵⁸.

3.1.7.4. Belediyelerin Organları

Brezilya Anayasası'nın 29. maddesine göre belediyelerin organları, yürütme organı olarak belediye başkanından ve karar organı olarak belediye meclisinden oluşmaktadır. Brezilya'da belediye organlarının yapısı ve işleyişi federal devlette olduğu gibi başkanlık sistemi ve sert kuvvetler ayrılığı üzerine kuruludur⁵⁵⁹. Brezilya'da belediye başkanı ve meclis üyeleri aynı tarihte farklı usullere göre seçilirler. Belediye başkanı 4 yıllığına basit çoğunlukla seçilir ve yeniden seçilebilir. Belediye meclisi üyeleri blok listeden nispi temsil usulüne göre 4 yıllığına seçilir ve yeniden seçilebilir⁵⁶⁰.

Belediye başkanı yürütme organının başı sayılır ve belediye tüzel kişiliğini temsil etmektedir. Bu kapsamda belediye başkanın görev ve yetkileri genel olarak: meclise kanun ve yönetmelik teklifi sunmak, belediye meclisinin kararlarını onaylamak ve yayınlamak, belediye meclis kararlarını veto etmek, federal yasaları ve federe devlet yasalarını uygulamak, taşınır ve taşınmaz malların kamulaştırılmasına karar vermek, belediye sekreterlerini serbestçe atamak ve azletmektir⁵⁶¹. Ayrıca belediye başkanı belediye bütçesini hazırlayıp, belediye meclisine sunmakla yükümlüdür⁵⁶².

Belediye meclisinin yasama, idari ve denetleme konularında görevleri ve yetkileri bulunur. Belediye meclisinin yasama ile ilgili görev ve yetkisi Brezilya Anayasası'nın 30. maddesinde hüküm altına alınan konularda yönetmelik çıkarmak ve mahalli müşterek ihtiyacın gerektirdiği konularda kanun çıkarmaktadır⁵⁶³. Belediye meclisinin idari görev ve yetkisi ise belediye meclisinin iç teşkilatına yöneliktir. Örneğin belediye meclisi idari birimlerinin ve meclis komisyonlarının oluşturulması; bunların yapılarının ve faaliyetlerinin belirlenmesi olarak sıralanabilir. Belediye meclisinin denetleme görev ve yetkisi ise belediye yönetiminin

⁵⁵⁸ Dolinger/ Barroso, *Federalism and Legal Unification in Brazil*, sf. 160

⁵⁵⁹ "By principle, those institutions are comprised by a legislative branch (Camara dos Vereadores), based on a population criteria, and by an Executive branch (Prefeitura Municipal). Both Executive and Legislative are elected, by direct and universal vote, for a 4-year mandate (Executives has the right for one reelection). Legislative and Executive are separate powers according to the Brazilian governmental system (presidential, not parliamentary). There is no judicial branch at the municipal level (they are under respective state jurisdiction)."

Rodrigues, Gilberto, Explaining(a little bit) Brazilian Municipalities, gilberto.rodrigues@ufabc.edu.br (G.T. 15.02.2018), unal.yildiz@atauni.edu.tr (E.T. 15.02.2018)

⁵⁶⁰ Andersson/ Anda/ Laerhoven, *Local Governments and Rural Development Comparing Lessons from Brazil, Chile, Mexico and Peru*, sf. 32

⁵⁶¹ RESENDE, *Autonomia Municipal E Lei Organica*, sf. 15

⁵⁶² Posner, Paul, "Local democracy and popular participation: Chile and Brazil in comparative perspective", *Democratization*, Vol. 10 (No. 3), 2003, sf. 57

⁵⁶³ Ribeiro/Pinto, *Brazil* sf. 82

denetlenmesidir⁵⁶⁴. Ayrıca belediye meclisi belediye başkanın vetolarını geçersiz kılabilir, belediye bütçesini kabul eder ve görevi kötüye kullanması halinde belediye başkanını sorumlu tutup, görevden alabilir⁵⁶⁵.

3.1.8. Brezilya’da Yerel Yönetimlerle İlgili Değerlendirme

Brezilya üç katmanlı ve kooperatif federalizme dayalı bir federal devlet olarak tanımlanmaktadır⁵⁶⁶. Bunun ilk yansıması yerel yönetim sayılan belediyelerin, federe devletler gibi federal anayasada kapsamlı bir şekilde düzenlenmiş olmasıdır⁵⁶⁷. Her bir belediye kendi organik kanunu tarafından yönetilmektedir. Ancak bu belediyelerin sınırsız özerkliğe sahip olduğu anlamına gelmez. Nitekim, Federal Yüksek Mahkeme’nin oluşturduğu “simetri ilkesi” uyarınca belediyeler de federe devletler de kendi organik yasalarında/anayasalarında ve kanunlarında Brezilya Anayasası ve federal devlet teşkilatı ile ilgili “esasları” yansıtmak zorundadırlar, bu şekilde belediyelerin/federe devletlerin özerkliklerinin zayıfladığını söylemek mümkündür⁵⁶⁸. Bunun diğer yansıması ise federal devletin, federe devletlerin ve federal bölgenin ortak yasama yetkileri (BAY. md. 24) ile federal devletin, federe devletlerin, federal bölgenin ve belediyelerin ortak yetkileri (BAY. md. 23) olan konulardır. Ortak yasama yetkileri olan konularda federal devletin rolü çerçeve yasaları çıkarmaktır, daha sonra federe devletler bu konularda çerçeve yasaların içeriğine uygun olarak kanun çıkarabilirler⁵⁶⁹. BAY. 23. maddesinde düzenlenen ortak yetkiler açısından ise yeterli koordinasyon mekanizması şu an için üretilmemiştir. Bu alanlarda yönetim birimlerinin baskın olan menfaati tespit etmeleri gerekir⁵⁷⁰. Bu konularla ilgili koordinasyon mekanizması olmadığından her yönetim biriminin bu maddede düzenlenen konularda yetkiye sahip olduğu ve kendi seviyelerinde, örneğin belediye sınırları içinde yer alan tarihi eserlerin belediye tarafından korunması gibi, bu konulardaki yetkilerini kullanabileceği çıkarımını yapmak mümkündür.

Federe devletlere değinmek gerekirse, federe devlet organlarının federal devletin organlarına benzer bir şekilde düzenlendiği görülmektedir. Federe devletlerin yetkilerinin sınırlı olduğunu söylemek mümkündür. Keza, BAY. 22. maddesinde düzenlenen federal devletin yasama yetkisini devredebileceği konular ve 24. maddede düzenlenen federal devletle

⁵⁶⁴ Klering, Luis Roque/ Bergue, Sandro Trescastro/ Schröder, Christine da Silva/ Porsse, Melody by Campos Soares/ Stanz, Eduardo/ Krue, Alexandra Jochims, "Powers, roles and functions of municipal powers in the context of contemporary public administration", Porto Alegre, V. 22 (No. 1.),jan./jun. 2011, sf. 35

⁵⁶⁵ Posner, *Local democracy and popular participation: Chile and Brazil in comparative perspective*, sf. 57

⁵⁶⁶ Rodrigues, *Concurrent Power and Local Interest in Brazil's Federalism*, sf. 213

⁵⁶⁷ Brezilya Anayasası, md. 29

⁵⁶⁸ Ferrari, *Local Government in Brazil and Switzerland: A Comparative Study on Merger and Inter-Municipal Cooperation*, sf. 47

⁵⁶⁹ Dolinger/ Barroso, *Federalism and Legal Unification in Brazil*, sf. 157

⁵⁷⁰ Dolinger/ Barroso, *Federalism and Legal Unification in Brazil*, sf. 155

ortak yasama yetkileri dışında federe devletlerin münhasır yetkisinde olan konular (Kamu Güvenliği ve Metropol Ulaşım Hizmetleri) oldukça sınırlıdır. Bunun dışında pek çok önemli konu federal devletin münhasır yetkileri arasındadır.

Belediyeler hakkında kısaca yorumda bulunmak gerekirse, belediyelerin kuruluşu federal anayasada düzenlenmiş ancak şu an için federal devlet tamamlayıcı kanun çıkarmadığı için yeni belediye kurulması mümkün değildir. Belediyelerle ilgili hükümler oldukça ayrıntılı bir şekilde federal anayasada düzenlenmiştir. Bunun dışında kentsel gelişim politikası gibi bazı önemli konular yine belediyelerin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır⁵⁷¹. Brezilya Anayasası'nda belediyelerin kapsamlı bir şekilde düzenlenme nedeni, federe devletlerin belediyeler ile ilgili farklı düzenlemeler yapamaması için belediyelerin statüsünün Brezilya Anayasası'nda güvence altına alınmış olmasıyla açıklanabilir. Ayrıca, belediyeler mahalli müşterek ihtiyacın gerektirdiği konularda kanun çıkarabilirler⁵⁷². Bu kavramın Brezilya İdare Hukuku doktrininde tanımı olmasa da⁵⁷³, belediyeler bu konuda kanun çıkarırken mutlaka yerel menfaati gözetmeleri ve diğer yönetim birimlerinin (federal devlet, federe devletler, diğer belediyeler) bundan etkilenmemesine dikkat etmeleri gerekir⁵⁷⁴.

Federe devletlerin belediyelerle ilgili sınırlı da olsa düzenleme yapabilmesi⁵⁷⁵, belediyelerin normal şartlarda federal kanunlara uygun olarak federe devletler tarafından kurulması⁵⁷⁶, belediyelere müdahale edebilmesi⁵⁷⁷, belediyelerin düzenlemeleriyle ilgili federe devletlerin yargı denetimine sahip olması⁵⁷⁸ ve belediyelerin kanunlarının federe anayasalara uygun olması gerektiği⁵⁷⁹ göz önüne alındığında, belediyelerin federe devletlerle aynı seviyede ve aynı statüye sahip olmadıkları fakat yönetsel birim olarak kabul edildikleri anlaşılmaktadır. Sonuç olarak Brezilya'da belediyeler sınırlı konularda kanun çıkarma yetkisine yani sınırlı siyasi özerkliğe sahip olsalar da, federe devletler gibi federal devletin kurucu birimleri sayılmazlar. Bu açıdan belediyelerle federe devletler arasındaki ilişki diğer federal devletlerdeki federe devletler ve yerel yönetimler arasındaki ilişkiye benzerdir. Ancak diğer federal devletlerde federe devletlerin yetkileri ile Brezilya'da federe devletlerin yetkileri

⁵⁷¹ Brezilya Anayasası, md. 182

⁵⁷² Brezilya Anayasası, md. 30

⁵⁷³ Rodrigues, *Concurrent Power and Local Interest in Brazil's Federalism*, sf. 219

⁵⁷⁴ Dolinger/ Barroso, *Federalism and Legal Unification in Brazil*, sf. 158

⁵⁷⁵ Ferrari, Sergio, *Local Government in Brazil and Switzerland: A Comparative Study on Merger and Inter-Municipal Cooperation*, Rechtswissenschaftliche Fakultät, Institute of Federalism, Freiburg, 2013, sf. 48

⁵⁷⁶ Brezilya Anayasası md. 18/4

⁵⁷⁷ Brezilya Anayasası, md. 35

⁵⁷⁸ Ferrari, *Local Government in Brazil and Switzerland: A Comparative Study on Merger and Inter-Municipal Cooperation*, sf. 48

⁵⁷⁹ Montogemery, Neil/ Calderano, Helena Pentado Moraes/ Caetano, Monize Maioli, *Legal systems in Brazil: overview*, 2017, sf. 8

açısından önemli bir farklılık bulunur. Bu farklılık ise federe devletlerin belediyelerle ilgili sınırlı düzenleme yapabilmesidir.

3.2. MEKSİKA

Meksika, resmi adıyla Meksika Birleşik Devletleri başkenti Meksiko Şehri olan, Kuzey Amerika'da yer alan bir devlettir. Meksika'nın kuzeyinde Amerika Birleşik Devletleri, güneyinde Guatemala ve Belize bulunmaktadır. Batısında Kuzey Pasifik Okyanusu, doğusunda Meksika Körfezi ve güneydoğusunda ise Karayip Denizi yer almaktadır⁵⁸⁰. Meksika, 2018 yılı itibarıyla 130 milyondan fazla nüfusa ve 1,943,950 km² yüzölçümüne sahiptir⁵⁸¹. Meksika, nüfus açısından Brezilya'dan sonra Latin Amerika'da en kalabalık ikinci devletidir⁵⁸². Yüzölçümü açısından ise Meksika, Latin Amerika'da Brezilya'dan sonra en büyük 2. ülkedir⁵⁸³. Dünyada ise Meksika yüzölçümü açısından dünyanın en büyük 14. , nüfus açısından ise dünyanın en kalabalık 11. devletidir. Meksika nüfusunun çoğunluğunu yerli ve beyaz soyundan gelen melezler(%60) oluşturmaktadır. Ayrıca ülkede yerliler ve çoğunluğu İspanyol olmak üzere Avrupa kökenli vatandaşlar da bulunmaktadır⁵⁸⁴. Ülkenin resmi dili İspanyolcadır ve nüfusun çoğunluğunun İspanyolca konuşması nedeniyle, Meksika dünyada en fazla İspanyolca konuşan nüfusa sahip ülkedir⁵⁸⁵. Federal devlet şekline sahip Meksika'da toplamda 31 federe devlet, Federal Bölge olan Meksiko Şehri ve 2400'den fazla belediye bulunmaktadır⁵⁸⁶.

Meksika'yı 1929-2000 yılları arasında Kurumsal Devrimci Parti (PRI) yönetmiştir. Ülkenin demokratik gelişimi açısından dönüm noktası sayılabilecek bir değişim yaşanmış , 2000 ve 2006 yıllarında yapılan seçimlerde Kurumsal Devrimci Parti seçimleri kaybetmiştir. Söz konusu seçimleri bir merkez sağ parti olan Milliyetçi Hareket Partisi (PAN) kazanmıştır. 12 yıllık dönemin ardından PRI tekrar başa gelmiştir. Muhalefet partilerinin de desteğini kazanan PRI, başta enerji ve mali reformlar olmak üzere çok önemli reformları başlatmıştır⁵⁸⁷.

⁵⁸⁰Roskin, Michael G., *Çağdaş Devlet Sistemleri Siyaset, Coğrafya, Kültür*(Çev. Bahattin Seçilmişoğlu), 8. Baskı, Adres Yayınları, Ankara, Ağustos 2016, sf. 600; Sayar, Şeyda/ Usta, Merve, *Meksika Birleşik Devletleri Ülke Raporu*, T.C. Ankara Üniversitesi Latin Amerika Çalışmaları Araştırma ve Uygulama Merkezi, Ankara, Kasım 2013, sf. 2

⁵⁸¹ <http://www.worldometers.info/world-population/population-by-country/> (E.T.: 17.04.2018)

⁵⁸² T.C. Meksiko Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, *Meksika Ülke Raporu -2013-*, Meksiko, Ekim 2014, sf. 8

⁵⁸³ Federal Research Division/Library of Congress, *Country Profile: Mexico*, Washington D.C., July 2008, sf. 8

⁵⁸⁴ Sayar/ Usta, *Meksika Birleşik Devletleri Ülke Raporu*, sf. 3

⁵⁸⁵ T.C. Meksiko Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, *Meksika Ülke Raporu -2013-*, Ekim 2014, sf. 8

⁵⁸⁶ Armesto, Alejandra, "Evaluation of Local Government Performance and Presidential Approval in Mexico", *Frontera Norte*, Vol. 29 (No. 57),2017, sf. 161 ;Federal Research Division/Library of Congress, *Country Profile: Mexico*, sf. 1 ; Nickson, *Local Government in Latin America*, sf. 199 ; Trillo, Fausto Hernandez/ Jarillo-Rabling, Brenda, "Is Local Beautiful? Fiscal Decentralization in Mexico", *World Development*, Vol. 36 (No. 9),2008, sf. 1548

⁵⁸⁷ T.C. Meksiko Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, *Meksika Ülke Raporu -2013-*, sf. 8

3.2.1. Meksika’da Federalizmin Kökeni ve Yerinden Yönetim

Meksika, 27 Eylül 1821 tarihinde İspanya’dan bağımsızlığını elde etti ve bu tarihte ülkede İspanyolların etkisiyle eski bir kumandan olan Agustín de Iturbide imparator ilan edilerek geçici bir monarşi kuruldu⁵⁸⁸. 1821 ve 1823 tarihleri arasında ülkede federalizmi benimseyen liberaller ile merkezîyetçi bir devlet yapısını benimseyen muhafazakarlar arasında yoğun bir mücadele yaşandı⁵⁸⁹. 12 Haziran 1823 tarihinde Iturbide tahttan indirildi. 31 Ocak 1824 tarihinde ise Acta Anayasası kabul edildi. Bu anayasa ile birlikte ülkede hem federal devlet şekli benimsendi hem de cumhuriyet ilan edildi. Meksika’da federalizmin benimsenmesinin sebebi, koloni tecrübesinden doğan aşırı merkezîyetçilik ve bunun sebep olduğu otokrasi ve despotluk olmuştur⁵⁹⁰. Ayrıca ülkeyi federal devlet şeklinden başka bütünleştirebilecek bir imkan da yoktu. Zira, 1810 tarihinden itibaren her federe devletin başında bir siyasi şef bulunmaktaydı. Federe devletler birbirlerinden bağımsızlardı ve siyasi şefler sadece İspanya’daki *Cortes*’e⁵⁹¹ karşı sorumluydular, Meksiko Şehrindeki siyasi şeflerin bu kişiler üzerinde herhangi bir denetim imkanı bulunmamaktaydı. Bu sebeple eğer federal devlet şekli benimsenmeseydi, federe devletler ayrı devletler kurabilirdi⁵⁹². 1833 tarihinde muhafazakar bir başkan olan Antonio López de Santa Anna Pérez Lebrón 1824 Anayasası’nın uygulanmasını durdurmuş ve anayasa niteliğine sahip Siete Ley (Yedi Kanun)’i yürürlüğe koymuştur. Bu kanunlar başkanın yetkilerini artırmış ve federalizmi zayıf düşürmüştür. Liberaller ve muhafazakarlar yaklaşık 30 yıl süre siyasi çekişmelerini sürdürmüş, mücadeleden galip çıkanlar liberaller olmuştur. Bunun üzerine liberaller 1857 Anayasasını yürürlüğe sokmuş ve federal yapıyı eski haline getirmişlerdir⁵⁹³. Fransa’nın ülkeyi işgal etmesi üzerine, Fransızlara karşı mücadelede büyük bir başarı sağlayan Porfirio Díaz ilk defa 1877 yılında başkan seçilmiştir. Bu tarihten itibaren 1910 yılına kadar aralıksız başkan seçilen Díaz, ülkeyi diktatörlüğe dönüştürmüştür⁵⁹⁴. 1910 yılında, Díaz’ın diktatörlüğü, toplumdaki gelir dengesinin bozulması, işçi ücretlerinin düşmesi,

⁵⁸⁸Ebenstein, William, "Public Administration in Mexico", *Public Administration Review*, Vol. 5 (No. 2), Bahar 1945, sf. 103; Sayar/ Usta, *Meksika Birleşik Devletleri Ülke Raporu*, sf. 17-18

⁵⁸⁹ Mecham, J. Lloyd, "The Origins of Federalism in Mexico", *The Hispanic American Historical Review*, Vol. 18 (No. 2), May 1938, sf. 166-169

⁵⁹⁰ Mecham, J. Lloyd, "Mexican Federalism-Fact or Fiction", *The Annals of the American Academy of Political Science*, Vol. 208 March 1940, sf. 23

⁵⁹¹ Cortes, İspanya yasama organı anlamına gelmektedir.

<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/cortes> (E.T.: 01.05.2018)

⁵⁹² Rodríguez, Victoria E., "Recasting Federalism in Mexico", *The Journal of Federalism*, Vol. 28 (No.1), 1998, sf. 236-237

⁵⁹³ Merrill, Tim L./ Miro, Ramon, *Mexico a country study* Fourth Edition, U.S. Government Printing Office, Washington D.C., 1997, sf. 235

⁵⁹⁴ Grindle, Merilee S., *Going Local, Decentralization, Democratization and The Promise of Good Governance*, 1. Baskı, Princeton University Press, Princeton, New Jersey, 2007, sf. 27; Roskin, Çağdaş Devlet Sistemleri Siyaset, Coğrafya, Kültür(Çev. Bahattin Seçilmişoğlu), sf. 602

tarım işçilerinin yoksullaşması ve köle muamelesi görmesi gibi sebeplerle Meksika Devrimi başlamıştır⁵⁹⁵. Diaz, baskılar nedeniyle 1911 yılında görevini bırakmak zorunda kalmıştır⁵⁹⁶. 1910 ve 1917 yılları arasında yaşanan bu devrim ülkeyi siyasi bir kaosa sürüklemiştir. Bu yıllarda popülist ve devrimci fikirlere sahip gruplar ülkede huzursuzluk çıkarmıştır. 1917 yılında Venustiano Carraza'nın silahlı kuvvetleri ülkenin kontrolünü ele geçirmiştir. Carraza, aynı yıl içinde anayasa kongresinin oluşturulmasını sağlamış ve 1857 Anayasasına benzer bir anayasa taslağını temsilcilere sunmuştur⁵⁹⁷. Bu şekilde ülkenin mevcut anayasası olan 1917 Anayasası 31 Ocak 1917 tarihinde kabul edilmiş 1 Mayıs 1917 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 1917 Anayasası, ABD Anayasası'ndan ve Cadiz İspanyol Anayasası'ndan ilham alınarak hazırlanmıştır⁵⁹⁸. 1917 Anayasası'nın da federal yapıyı benimsemesine karşılık, güç federal devlette bilhassa yürütme organında yani Başkan'da toplanmıştır⁵⁹⁹. 1929 yılındaki kuruluşundan 2000 yılında seçimleri kaybedene kadar Kurumsal Devrimci parti hakim parti konumunda olmuş ve bu yıllar arasında başkanlık, Kongre, federe devlet ve belediye seçimlerini kazanmıştır⁶⁰⁰. Hakim parti sistemi ve federal devlet yapısının uyuşmayan unsurlar olduğu ve Meksika Federalizminin bu sebeple tarihi açıdan zayıf kaldığı belirtilmektedir⁶⁰¹. Yetkilerin Başkan'da toplanması ve hakim parti sistemi ülkeyi aşırı merkezîyetçi bir hale getirmiştir⁶⁰².

1980'lerin başlarında Dünya Bankası'nın ve Amerika Kıtası Kalkınma Bankası'nın tavsiyeleri⁶⁰³, dış borçlanmalar nedeniyle oluşan baskılar ve yüksek enflasyon oranlarıyla mücadele etmek adına o dönemin Başkanı La Madrid yerinden yönetim reformları başlattı⁶⁰⁴. Bu reformların ardındaki diğer sebep ise federe devletlerin ve belediyelerin vatandaşlara federal devletten daha yakın olduklarından, kamu hizmetlerini daha etkili bir şekilde yerine getirebilecekleri ve kamu hizmetlerini yerine getirirken yerel ihtiyaçlara ve vatandaşların

⁵⁹⁵ Mecek, Hüseyin, "Meksika başkanlık Sistemi", Ed. Serdar Ünver İlyas Doğan(der.), *Dört Kıtada Başkanlık Sistemi*, Astana Yayınları, Ankara Şubat 2017, sf. 197

⁵⁹⁶ Garza, José Maria Serna de la, *The Constitution of Mexico A Contextual Analysis*, Oxford And Portland, Oregon, Portland, USA, 2013, sf. 18

⁵⁹⁷ Merrill/ Miro, *Mexico a country study*, sf. 236

⁵⁹⁸ Graizbord, Boris, "United Mexican States", Ed. John Kincaid Nico Steytler(der.), *A Global Dialogue on Federalism Volume 6, Local Government and Metropolitan Regions in Federal Systems*, McGill-Queen's University Press, Québec 2009., sf. 196

⁵⁹⁹ Rodriguez, *Recasting Federalism in Mexico*, sf. 237

⁶⁰⁰ Gonzalez, Juan Marcos Gutiérrez, "United Mexican States", Ed. G. Alan Tarr John Kincaid(der.), *A Global Dialogue on Federalism Volume I: Constitutional Origins, Structure, and Change in Federal Countries*, McGill- Queen's University Press, Québec 2005, sf. 211

⁶⁰¹ Huerta, Carla/ Lujambio, Alonso, "NAFTA: Recent Constitutional Amendments, Sovereignty Today, and the Future of Federalism in Mexico", *Constitutional Forum Constitutionnel*, Vol. 5 1994, sf. 65

⁶⁰² Cantu, Fransisco/ Desposato, Scott, "The New Federalism of Mexico's Party System", *Journal of Politics in Latin America*, Vol. 4 (No. 2), 2012, sf. 34

⁶⁰³ Mizrahi, Yemile, "Mexico: Decentralizaion From Above", Ed. Andrew Selee Joseph S. Tulchin(der.), *Decentralization and Democratic Governance in Latin America*, Woodrow Wilson International Center for Scholars, Washington D.C. 2004, sf. 138

⁶⁰⁴ Rio, Leticia Santin Del, "Decentralization and Democratic Governance in Mexico", Ed. Andrew Selee Joseph S. Tulchin(der.), *Decentralization and Democratic Governance in Latin America*, Woodrow Wilson International Center for Scholars, Washington D.C. 2004, sf. 167

önceliklerini dikkate alabilecekleriydi⁶⁰⁵. Bu kapsamda La Madrid döneminde federe devletlerin ve belediyelerin özerkliğini güçlendirecek çeşitli adımlar atıldı⁶⁰⁶. Öncelikle, federe devlet valileriyle çeşitli anlaşmalar yapılarak federal seviyeye ait olan bazı okullardaki eğitim hizmetlerinin yürütülmesi federe devletlere devredildi⁶⁰⁷. 1983 yılında ise belediyelerle ilgili hükümleri düzenleyen Meksika Anayasası'nın 115. maddesi değiştirildi. Belediyelere daha önceleri federe devletlere ait olan emlak vergilerini tarh, tahsil, tahakkuk etme imkanı verildi, ayrıca ilgili maddeye belediyelerin münhasır görevleri ve yetkileri eklendi⁶⁰⁸. Ayrıca federe devletlere ve belediyelere federal kamu yatırımı gibi önemli mali kaynaklar devredildi. La Madrid'in halefi olan *Gortari* döneminde federe devletlerin ve belediyelerin mali açıdan güçlendirilmesi devam etti ve bu kapsamda belediyelere ve federe devletlere birçok mali kaynak aktarıldı. Ayrıca eğitim ve sağlık gibi kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi, federe devletlere gerekli mali kaynaklar da sağlanacak şekilde federal devlet ve federe devletlerle ortak bir şekilde yürütülmeye başlandı⁶⁰⁹. 1994 yılında seçilen başkan *Zedillo* "Yeni Federalizm Programını" duyurdu. Yeni Federalizm federe devletlerin egemenliğinin ve belediyelerin özgürlüğünün güçlendirilmesi ve bu iki yönetim biriminin de yetkilerinin artırılması anlamına geliyordu⁶¹⁰. Bu kapsamda, federe devletlere ve belediyelere daha çok kaynak aktarıldı. Tarım, çevre, yol yapımı ve bakımı, kamu güvenliği gibi konulardaki federal devlet yetkileri federe devletlerle paylaşıldı. 1999 yılında MAY. 115. maddesi yeniden değiştirilerek belediyeye ait münhasır görev ve yetkiler genişletildi. Daha önceleri federe devletler ve belediyeler tarafından ortak bir şekilde yerine getirilen içme suyu, önleyici polis gibi kamu hizmetleri belediyelerin münhasır görev ve yetkileri arasına girdi⁶¹¹.

3.2.2. Federal Devlet Yapısı

Meksika Anayasası'nın 40. maddesine göre; Meksika Birleşik Devletleri, Meksika halkının iradesiyle kendi işlerinde her konuda serbest ve egemen olan fakat anayasada düzenlenen hükümlere göre federasyon olarak birleşmiş federe devletlerden oluşan ve

⁶⁰⁵ Mizrahi, Mexico: *Decentralization From Above*, sf. 138

⁶⁰⁶ Grindle, *Going Local, Decentralization, Democratization and The Promise of Good Governance*, sf. 25

⁶⁰⁷ Faletti, *Decentralization and Subnational Politics in Latin America*, sf. 191

⁶⁰⁸ Grindle, *Going Local, Decentralization, Democratization and The Promise of Good Governance*, sf. 29 ; Rio, *Decentralization and Democratic Governance in Mexico*, sf. 172-173 ; Ward, Peter M./ Rodriguez, Victoria E., "New Federalism, Intra-Governmental Relations and Co-Governance in Mexico", *Journal of Latin America Studies*, Vol.31 (No.3), 1999, sf. 683

⁶⁰⁹ Mizrahi, Mexico: *Decentralization From Above*, sf. 146-152

⁶¹⁰ Gonzalez, Fabian/ Ochoa, Juan José, "Mexico A Case of Limited Decentralization", Ed. Gustavo Gordillo de Anda Krister Andersson, Frank van Laerhoven(der.), *Local Governments and Rural Development Comparing Lessons from Brazil, Chile, Mexico and Peru*, The University of Arizona Press, Tucson 2009, sf. 91

⁶¹¹ Mizrahi, Mexico: *Decentralization From Above*, sf. 154

demokratik, laik, federal, cumhuriyetçi ilkelere sahip bir devlettir⁶¹². Ayrıca Meksika Anayasası'nın 41. maddesine göre, egemenlik, federal devlet ve federe devletler tarafından federal anayasada ve federe devletlerin anayasalarında düzenlenen kendi yetki alanları içinde ve kendi yetkileriyle kullanılır. Bu maddeyle çift egemenlik kabul edilmiştir, federe devletler egemenliklerini kendi coğrafi sınırları içinde kullanırlar⁶¹³. Meksika'nın başkenti olan ve Federal Bölge olan Meksiko Şehri'nin statüsü federe devletlere benzerdir⁶¹⁴. Federal yasama organını, yürütme organını ve yargı organını kısaca incelemekte fayda görülmektedir.

Federal yasama organı olan Kongre, çift meclisli bir yapıya sahiptir ve Temsilciler Meclisi ve Senato'dan oluşmaktadır. Temsilciler Meclisi seçimleri 3 yılda bir yapılır, Senato seçimleri ise 6 yılda bir yapılmaktadır⁶¹⁵. Temsilciler Meclisi'nin üye sayısı 500'dür. Temsilciler Meclisi üyelerinin 300'ü tek milletvekili çıkaran ilçelerden oy çoğunluğu esasına göre, 200'ü ise birden çok milletvekili çıkaran ilçelerden nispi temsil esasına göre seçilir. Senato'nun üye sayısı ise 128'dir. Federe devletler ve Federal Bölge Senato'da temsil edilmektedir. Senatörler doğrudan halkoyuyla seçilirler. Bu kapsamda Meksika'da bulunan 31 federe devlet ve bir federal bölgeden üçer üye Senato'ya seçilir. 32 seçim bölgesinden ilk iki üyelik nispi seçim usulüne göre belirlenir, üçüncü üyelik ise en güçlü azınlık oyuna sahip olana verilir. Kalan diğer üye ise ulusal kapsamda seçim bölgesi işlevi gören listeye göre seçilir⁶¹⁶.

Federal yürütme organını Başkan oluşturmaktadır. Başkan doğrudan halkoyuyla 6 yıllığına seçilir, takip eden seçim döneminde tekrar seçilemez. Başkan'ın gerekli durumlarda yerini dolduracak başkan yardımcısının doğrudan seçilmesine yönelik bir hüküm Meksika Anayasası'nda bulunmaz. Ancak MAY md. 84 ve 85'e göre Kongre gerekli hallerde Başkan'ın yerini dolduracak geçici bir Başkan seçme yetkisine sahiptir⁶¹⁷. Başkan'ın yetkileri ise; kanunları yürürlüğe sokmak ve uygulamak; kabine sekreterlerini serbest bir şekilde atamak ve görevden almak; diplomatik temsilcileri görevden almak, maliye denetim çalışanlarını, Anayasa'da ve kanunlarda belirlenenler dışında tüm memurları atamak ve görevden almak, Senato'nun onayıyla kara, hava ve deniz kuvvetleri komutanlarını atamak, Senato'ya Federal Yüksek Mahkeme yargıç adaylarının bulunduğu listeyi iletmek vb. oluşmaktadır (MAY. md.

⁶¹² Meksiko Ulusal Özerk Üniversitesi ve Meksika Kongresi tarafından resmi olarak İngilizce'ye çevrilmiş 1917 Tarihli Meksika Anayasası, ilgili anayasa maddelerine yapılan atıflar için bu metin esas alınacaktır.

⁶¹³ <https://www2.juridicas.unam.mx/constitucion-reordenada-consolidada/en/vigente> (E.T. 13.04.2018)

⁶¹⁴ Romero, Miguel Acosta, "Mexican Federalism: Conception and Reality", *Public Administration Review*, Vol. 42 (No. 5), Eylül-Ekim 1982, sf. 401

⁶¹⁵ Graizbord, United Mexican States, sf. 199

⁶¹⁶ T.C. Meksiko Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, *Meksika Ülke Raporu -2013-*, sf. 6-7

⁶¹⁷ Gonzalez, United Mexican States, sf. 220; Mecek, *Meksika Başkanlık Sistemi*, sf. 202-203; Roskin, Çağdaş Devlet Sistemleri Siyaset, Coğrafya, Kültür (Çev. Bahattin Seçilmişoğlu), sf. 611 ; Oropeza, Manuel Gozalez, "United Mexican States", Ed. Douglas M. Brown Ronald L. Watts, John Kincaid (der.), *A Global Dialogue on Federalism Volume II Distribution of Powers and Responsibilities in Federal Countries*, McGill-Queen's University Press, Québec 2007, sf. 185-186

⁶¹⁷ Gonzalez, *United Mexican States*, sf. 221

89). Ayrıca, Başkanın partisiyle ilişkisinin devam etmesi, yasama organı üyeliği için partisinin adaylarını ve kendisinden sonraki başkan adayını belirlemesi ve kanun teklif edebilmesi ve veto yetkisi nazara alındığında Meksika Başkanının parlamenter sistemdeki başbakanın ve cumhurbaşkanının yetkilerini kendi üzerinde birleştirdiği görülmektedir. Bu durumda denetleme imkanının bulunmadığı, kontrolsüz güce sahip bir başkandan söz edilebilir⁶¹⁸.

Federal yargının üst düzey mahkemesi Federal Yüksek Mahkemesidir⁶¹⁹. Federal Yüksek Mahkeme 11 yüksek hakimden oluşmaktadır. Bu kişiler Başkan'ın Senato'ya sunduğu listeden Senato tarafından seçilirler. Yüksek hakimler, 15 yıllığına görev başına gelirler. Diğer alt düzey federal mahkemelerin hakimleri Federal Yüksek Mahkeme'nin Yargı Konseyi aracılığıyla atanır⁶²⁰. Yüksek Federal Mahkemenin en önemli yetkisi federal devlet ile bir federe devlet veya federal bölge, federal devlet ile bir belediye, federal bölge ve federe devlet, federal yürütme organı ve Kongre, iki federe devlet, federal bölge ve federe devletler, federal bölge ve bir belediye, farklı federe devletlerde bulunan iki belediye arasındaki uyuşmazlıkların ve bir federe devlet ve federe devlete bağlı belediye arasındaki yasalarının veya düzenlemelerinin anayasaya uygunluğuyla ilgili, bir federe devlet ve başka bir federe devlete bağlı bir belediye arasındaki genel kanunların anayasaya uygunluğuyla ilgili uyuşmazlıkları çözüme bağlamaktır (MAY. md. 105). Federal Yüksek Mahkeme'nin uyguladığı bu özel dava yoluna "anayasal ihtilaf" ismi verilmektedir. Bu dava yolu daha önceleri federal devlet ve federe devletler arasındaki yetki uyuşmazlıklarını çözmek için kullanılırken, 1994 Anayasa Değişikliğiyle birlikte belediyelerin de bu yolu kullanması düzenlenmiştir⁶²¹. Ayrıca Federal Yüksek Mahkeme, federal mahkemeler ve federe devlet mahkemeleri arasındaki yetki uyuşmazlıklarını da çözüme bağlamaktadır (MAY. md. 105). Diğer alt düzey federal mahkemeler ise; federal ve federe devlet kanunlarının, belediye yönetmeliklerinin kişilerin haklarını ihlal edip etmediği, federal yasaların federe devletlerin egemenliğini sınırlandırıp sınırlandırmadığı veya gasp edip etmediği ve federe devlet yasalarının federal yetki alanını ihlal edip etmediği ile ilgili uyuşmazlıklar hakkında karar verir⁶²².

⁶¹⁸ Mecck, *Meksika Başkanlık Sistemi*, sf. 211-212

⁶¹⁹ T.C. Meksiko Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, *Meksika Ülke Raporu -2013-*, sf. 8

⁶²⁰ Gonzalez, *United Mexican States*, sf. 221

⁶²¹ Oropeza, *United Mexican States*, sf. 200

⁶²² Gonzalez, *United Mexican States*, sf. 221

3.2.3. Federal Devlete Tanınan Ancak Federal Meclis Aracılığıyla Kullanılan Münhasır Yetkiler⁶²³

Federal Devletin münhasır yetkileri MAY.'nın 73. maddesinde düzenlenmiştir⁶²⁴. Belirtmek gerekir ki, bu madde anayasa metinlerinde bulunan en uzun maddelerden birisidir⁶²⁵. Bu yetkiler: yeni federe devletleri birliğe kabul etmek, var olan federe devletlerin sınırları içerisinde yeni federe devletler kurmak⁶²⁶, federal organların ikametlerini değiştirmek, bütçedeki giderleri karşılamak amacıyla vergileri koymak ve toplamak, hükümetin borç alımını düzenlemek; federe devletler, federal bölge ve belediyeler arasındaki kredi anlaşmalarıyla ilgili ana esasları, kredi sınırlarını ve borçlanma planlarını belirlemek ; federe devletler arası ticari sınırlamaları önlemek; ülke çapında hidrokarbonlarla, madencilikle, kimyasal maddelerle, patlayıcılarla, piro teknikle, film endüstrisiyle, ticaretle, bahis oyunları, çekilişlerle, şans oyunları, arabuluculukla, mali hizmetlerle, elektrik ve nükleer enerjiyle ilgili yasa çıkarmak⁶²⁷; Başkanın sağladığı bilgilere dayanarak savaş ilan etmek; federal hükümet için kamu memuriyetlerini oluşturmak ve kaldırmak, bu memuriyetler için maaşları belirlemek, artırmak veya azaltmak; denizlerin ve barajların kalitesini artıracak kanunlar çıkarmak⁶²⁸; ülkenin kara kuvvetlerini, hava kuvvetlerini ve deniz kuvvetlerini desteklemek ve idare etmek⁶²⁹; ulusal muhafızların teşkilatlanmaları, silahlandırılmaları ve disiplinleri için gerekli kuralları koymak ve düzenlemeleri yapmak; uyruk, yabancıların hukuki statüsü, vatandaşlık, yurttaşlığa kabul, koloni kurma, göçmenlik ve kamu sağlığıyla ilgili yasalar çıkarmak; iletişim araçları, bilişim teknolojileri, iletişim, radyo ve televizyon yayıncılığı, interneti ve geniş bantı kapsayacak şekilde telekomünikasyon, federal yetki alanları içindeki suların kullanımıyla ilgili kanun çıkarmak; para basmak, parayla ilgili düzenlemeler yapmak, değişim oranlarını belirlemek ve ölçü, ağırlık birimlerini belirlemek, boş arazilerin devredilmesini, istimlak edilmesini ve fiyatlarını düzenlemek; Meksika diplomatik temsilcileri ve konsolosluk teşkilatı

⁶²³ Bu yetkilerin federal devlete tanınmış olmasına karşın federal meclis aracılığıyla kullanılmalrı nedeniyle başlıgın bu şekilde düzenlenmesi uygun görülmüştür.

⁶²⁴ Garza, *Constitutional Federalism in Latin America*, sf. 288; Rosenn, Keith S., "Federalism in the Americas in Comparative Perspective ", *Universty of Miami School of Law Review*, Vol. 26 (No. 1),1994, sf. 16 ; Quintana, Oscar Echenique/ Euler, Nadja Dorothea Ruiz/ Varona, Ricardo Carrasco,"Federalism and Legal Unification in Mexico", Ed. Mathias Reimann Daniel Halberstam(der.), *Federalism and Legal Unification A Comparative Empirical Investigation of Twenty Systems*, Springer, New York, 2014, sf. 341

⁶²⁵ Garza, *The Constitution of Mexico A Contextual Analysis* sf. 95

⁶²⁶ İlgili maddeye göre yeni kurulacak federe devletin nüfusunun en az 120,000 kişi olması gerekir , yeni federe devlet kurulacak yerdeki kişilerin federe devletin siyasi varlığını sürdürebilecek malvarlığına sahip olduğunu Kongre önünde ispat etmesi gerekir, yeni federe devlet kurulacak yerdeki federe devlet yasama organlarının bu konudaki görüşü bildirim tarihinden itibaren 6 ay içinde Kongre'ye sunulmalıdır, Başkanın da yeni federe devletin kurulması konusunda görüşünü bildirim tarihinden itibaren 1 hafta içinde Kongre'ye sunması gerekir, yeni federe devletin kurulmasına yönelik teklif Temsilciler Meclisi ve Senato'da 2/3 çoğunlukla kabul edilir, Kongre tarafından yeni federe devletin kurulmasına yönelik karar federe devletlerin yasama organlarının çoğunluğu tarafından değiştirilebilir, yeni federe devletin kurulmasından etkilenecek federe devletlerin yasama organları yeni federe devletin kurulmasına rıza göstermezlerse bu durum diğer federe devletlerin yasama organlarının 2/3 çoğunluğuyla oylanır.

⁶²⁷ Ayrıca 123. maddedeki düzenlemeleri yapmak.

⁶²⁸ İlgili maddeye göre denizlerle ilgili yasalar barış zamanında da savaş zamanında da uygulanır.

⁶²⁹ İlgili maddeye göre Kongre bu silahlı kuvvetlerin teşkilatını ve hizmetlerini düzenleme yetkisine sahiptir.

ile ilgili kanunları çıkarmak; en azından kaçırma, zorla kaybolma, gibi kişi hürriyetine sınırlama getiren suçlar ile insan kaçakçılığı, işkence ve diğer zalimce davranışları ve canavarca davranışları içeren suçlar ile seçim suçlarını ve bunların cezalarını içeren genel kanunları çıkarmak⁶³⁰; federal devlete karşı suçlar ve kabahatleri ve bunların cezalarını ve bu konudaki örgütlü suçları belirleyici yasalar çıkarmak; alternatif uyuşmazlık çözümleri, ceza muhakemesi, çocukların federal mahkemelerde veya federe devlet mahkemelerinde yargılanması ve ceza infaz konularında yeknesak kanun çıkarmak; federal suçlar için af çıkartmak; Federal Sayıştay'ın kurulmasına, teşkilatına ve yetkilerine yönelik kanunları çıkarmak⁶³¹, MAY. md. 3'e göre profesyonel eğitim hizmetlerini kurmak; ülke çapında anaokulu, ilkokul, ortaokul, lise, bilimsel araştırma için mesleki okullar, sanat ve teknik araştırma merkezleri, tarım uygulama ve madencilik okulları, sanat ve zanaat okulları, müzeleri, kütüphaneleri, gözlem evlerini ve ülkenin vatandaşları için gerekli genel kültür kurumlarını kurmak, organize etmek ve mali açıdan desteklemek, ayrıca bu kurumlarla ilgili kanun çıkartmak; fosil izleri, kalıntıları ve arkeolojik, sanatsal ve tarihi eserler konusunda kanun çıkartmak, ülke çapında eğitimi yeknesak hale getirmek, eğitim konusunda koordinasyonu sağlamak, eğitimin amaçlarını ve eğitimin geliştirilmesini ve eğitim konusunda çeşitliliği sağlamak⁶³², eğitimle ilgili telif hakkı ve fikri mülkiyet konularında yasa çıkartmak; yıllık kesin hesaplama, mali raporların ve gelir ve gider raporlarının bildirilmesiyle ilgili konuları düzenleyecek kanunlar çıkarmak⁶³³; vergileri koymak ve toplamak⁶³⁴; ulusal bayrağın, marşın, armanın niteliklerini ve kullanımını düzenlemek; ulusal ekonomik ve sosyal planlama, istatistik ve coğrafi bilgi sistemleri konularında kanunlar çıkarmak; ekonomik önlemlerin bilhassa ürünlerin ve hizmetlerin zamanında sağlanması için gerekli olanların hazırlanması, teşvik edilmesi, şartları ve uygulanması konusunda kanunlar çıkarmak; Meksika yatırımını teşvik edecek yabancı yatırım, teknoloji devrini ve ülkenin gelişimi için gerekli olan bilimsel ve teknolojik bilginin üretilmesini, yayılmasını ve uygulanmasını düzenleyecek kanunlar çıkarmak; federal idare ve bireyler arasındaki uyuşmazlıkları çözmeye yetkili özerk Federal İdare Mahkemesini kurmak amacıyla yasa çıkarmak; ulusal güvenlik konusunda yasalar

⁶³⁰ İlgili maddeye göre bu konudaki genel yasalar federal devletin, federe devletlerin, federal bölgenin ve belediyelerin bu konudaki yetkilerini de düzenleyecek ve bunlar arasındaki koordinasyonu sağlayacaktır.

⁶³¹ İlgili maddeye göre bu tür yasalar federal devletin ve federal kurumların; yönetim, denetim ve değerlendirme yetkilerini de düzenleyecektir.

⁶³² Aşağıda inceleneceği üzere Eğitim; federal devlet, federe devletler, belediyeler ve federal bölge arasında ortak yetkilerden biridir.

⁶³³ İlgili maddeye göre bu tür yasalar federal devlete, federal bölgeye, federe devletlere, belediyelere ve siyasi-idari kurumlara uygulanır.

⁶³⁴ İlgili maddeye göre Federal devlet, şu konularda vergi koyma ve toplama yetkisine sahiptir; dış ticaret, MAY. 27. maddesinin 4. ve 5. paragraflarındaki doğal kaynaklar (toprakta bulunan mineraller, denizden çıkan mineraller, tuz yatakları, katı mineral yakıt, petrol; katı, sıvı, gaz hidro karbonlar vb.), kredi kurumları ve sigorta şirketleri, imtiyaz yoluyla veya doğrudan devlet tarafından sağlanan kamu hizmetleri; elektrik enerjisi, işlenmiş tütünün üretimi ve tüketimi, benzin ve petrolden elde edilen diğer ürünler, maçlar, agav suyu ve bununla ilgili ürünler, ormanlardan faydalanma (işleme), biranın üretimi ve tüketimi olarak sıralanmıştır. Federe devletler bu vergilerden çıkartılacak federal yasaya uygun olarak belirli bir miktar alacaklardır, federe devletler de aldıkları elektrik enerjisi vergisinden yasayla belirleyecekleri bir miktarı belediyelere aktaracaklardır.

çıkarmak⁶³⁵; federe devletlerin, federal bölgenin kamu tüzel kişilerinin ve belediye kadastro yetkililerinin mal varlıklarının ve taşınmaz sicillerinin organizasyonunun ve işleyişinin uyumlu bir şekilde işlemesi için genel yasalar çıkarmak; tüm hükümet kurumlarının, tüzel kişilerinin, yetkililerinin sahip olduğu kişisel verilerin korunması, bilgi erişimi ve devlet şeffaflığı ile ilgili temel hususları ve ilkeleri içerecek genel düzenleme yasaları çıkarmak; federal bölgeyi ve federal bölgenin siyasi alt birimlerini içerecek şekilde ve federal devletin, federe devletlerin ve belediyelerin tüm dosyalarını, belgelerini, evraklarını düzenleyecek ve idare edecek yeknesak ve koordineli bir sistemi genel yasayla kurmak; siyasi partiler, seçim organları ve seçim süreçleriyle ilgili federal devletin, federal bölgenin, federe devletlerin yetkilerini belirleyecek genel yasaları çıkarmak; federal devletin, federe devletlerin ve belediyelerin, kamu görevlilerine karşı idari sorumluluklarını, kamu görevlilerinin yükümlülüklerini ve bunlara uygulanacak disiplin cezalarını, bu kişilerin kanunu ihlal edecek ihmal hallerini, ciddi idare kusurlarını ve disiplin cezalarının uygulanması için gerekli usullerin kurulması için ve bu konularda federal devlet, federe devletler ve belediyeler arasındaki yetki paylaşımı yapılması için genel yasa çıkarmak; federal devletin, federal bölgenin, federe devletlerin ve belediyelerin mali sorumluluklarını düzenleyen yasalar çıkarmak; özel kişilerde olan kişisel verilerin kullanımını ve korunmasını düzenlemek, vatandaş inisiyatifini ve referandumlarını düzenlemek; MAY. md. 21’de düzenlenen Kamu Güvenliği ile Sivil Savunma konularında, federal devletin, federe devletlerin, federal bölgenin ve belediyelerin koordinasyonunu sağlamak için yasalar çıkarmak; Federal devletin yukarıda düzenlenen ve anayasada düzenlenen diğer tüm yetkilerini etkili bir şekilde kullanması için gereken diğer tüm yasaları çıkarmak olarak sıralanmıştır. Federal devletin münhasır yetkilerinin sayma yolu ile bu kadar uzun ve ayrıntılı bir şekilde düzenlenmesinden, federe devletlerin yetkilerinin oldukça kısıtlı olduğu sonucuna varılmaktadır. Ayrıca federal devlet yetkilerinin bu kadar kapsamlı bir şekilde düzenlenmesinden, federal devletin bu konularda federe devletlerin faaliyet göstermesini engellemek istemesi olarak yorumlanabilir.

3.2.4. Federe Devletler

Meksika Anayasası’nın 115. maddesine göre, Meksika Birleşik Devletlerini oluşturan federe devletlerin kendi teşkilatlanmalarında cumhuriyetçi, temsilci, demokratik, laik ve halka özgü yönetim biçimi benimsemeleri zorunludur. Yine ilgili maddeye göre, federe devletler

⁶³⁵ İlgili maddeye göre bu yasalar soruşturmalarla ilgili şartları ve sınırları düzenleyecektir.

siyasi-idari teşkilatlanmalarının temeli olarak belediyelere bölünür. Ayrıca her federe devletin kendi anayasası bulunur, ancak federe devlet anayasaları federal anayasaya aykırı hükümler barındıramaz (MAY. md. 41). Federe devletler sosyal, ekonomik ve kültürel açıdan birbirlerinden çok farklı olmasına karşın, bağımsız yürütme organlarına, yasama organlarına ve yargı organlarına sahiptir⁶³⁶. Federe devletlerin yürütme organı valilerdir. Valiler doğrudan federe devlette yaşayan halk tarafından basit çoğunlukla 6 yıllığına seçilir ve takip eden seçim döneminde tekrar seçilemez⁶³⁷.

Federe devlet yasama organları tek meclislidir. Federe devlet meclisleri senede iki defa toplanırlar, gerektiği hallerde olağanüstü olarak toplanabilirler. Federe devlet meclis üyeleri 3 yıllığına seçilir ve takip eden seçim döneminde tekrar seçilemezler. Kanun teklifleri, meclis üyeleri, vali, federe devlet yüksek mahkemesi veya federe devlette yer alan herhangi bir belediye tarafından meclise sunulabilir⁶³⁸.

Federe devletlerin yargı organları, Yüksek Mahkemelerden (bazı federe devletlerde Yüksek Adalet Mahkemesi ismine sahiptir), ilk derece mahkemelerinden ve sulh mahkemelerinden oluşmaktadır. Yüksek mahkemelerinin üyeleri vali tarafından federe devlet yasama organlarına sunulan listelerden, federe devlet yasama organları tarafından seçilir. Birinci derece mahkemelerin ve sulh mahkemelerinin hakimleri ise Yüksek Mahkeme üyeleri tarafından atanır. Yüksek mahkemeler ceza davalarında ve medeni hukuktan doğan davalarda kesin hüküm verebilir, ancak yüksek mahkemelerin kararları bireysel başvuru yoluyla federal mahkemeler tarafından denetlenir⁶³⁹.

3.2.5. Federe Devletlerin Yetkileri

MAY.'nın 124. maddesine göre açıkça federal organlara tanınmamış yetkiler federe devletlere aittir. Bu hüküm ABD'nin Tenth Amendment'ına benzer bir şekilde kaleme alınmıştır⁶⁴⁰. Ancak ABD Anayasası'ndaki hüküm ile bu hüküm birebir aynı değildir. Bu iki hüküm arasındaki en büyük fark “açıkça” ifadesidir. Nitekim hükümde kullanılan “açıkça” ifadesi ABD'nin Tenth Amendment'ın yapılması sırasında tartışmalı bir husus olmuştur. MAY. md. 124'de bu ifadenin kullanılmasının sebebi federal devlet ve federe devletler arasında

⁶³⁶ Cantu/ Desposato, *The New Federalism of Mexico's Party System*, sf. 8

⁶³⁷ Gonzalez, *United Mexican States*, sf. 223 ; Ward/ Rodriguez, *New Federalism, Intra-Governmental Relations and Co-Governance in Mexico*, sf. 680

⁶³⁸ Merrill/ Miro, *Mexico a country study* sf. 246

⁶³⁹ Gonzalez, *United Mexican States*, sf. 222

⁶⁴⁰ Romero, *Mexican Federalism: Conception and Reality*, sf. 401

daha katı bir yetki paylaşımının kurulması olmuştur. Bu sayede federal devletin mi yoksa federe devletlerin mi yetkilerinin sınırlı olduğunun anlaşılması daha kolaydır⁶⁴¹. Federal devlet, bu bağlamda sayılı ve sınırlı yetkilere sahiptir. Federal devletin, MAY.'nın 73. maddesinde düzenlenen Kongre'nin yasama yetkileri, yürütme organının yetkileri ve federal yargı organlarına tanınan yetkileri dışında yetkisi bulunmaz. Meksika Anayasası'nda federe devletlerin münhasır yetkileri düzenlenmediğinden, federe devletler artık yetki prensibini benimserler yani federal organlara ait münhasır yetkiler dışında ve kendilerine yasaklanmamış⁶⁴² tüm yetkileri kullanırlar⁶⁴³. Örneğin, her federe devletin ayrı medeni, ceza, ceza muhakemesi ve medeni usul kanunları bulunur⁶⁴⁴. Benzer şekilde, aşağıda inceleneceği üzere belediyelerin temel nitelikleri Meksika Anayasası'nda düzenlense de her federe devletin farklı belediye kanunu bulunur. Belediye meclisinin üye sayısı, oluşumu gibi konular federe devletler tarafından belirlenir⁶⁴⁵. Ayrıca, federal devlet ile federe devletler ülkenin sosyal ve ekonomik gelişimi için anlaşmalar yoluyla bazı yetkilerini, kamu hizmetlerinin sağlanmasını ve altyapı ve kamu çalışmalarının uygulanmasını birbirlerine devredebilirler. Keza, federe devletler ve belediyeler de yetkilerini ve kamu hizmetlerini anlaşma yoluyla birbirlerine devredebilir (MAY. md. 117/VII).

3.2.6. Belediyeler

1999 Anayasa değişikliğiyle birlikte belediyeler, federe devletlerin önemli bir parçası yani federasyonun bir parçası haline gelmiştir⁶⁴⁶. MAY.'nın 115. maddesi belediyelerle ilgili çerçeve düzenlemeleri içermektedir. Federe devletler, bu düzenlemeler çerçevesinde belediye düzenlemelerini yapmaktadır⁶⁴⁷. MAY.'nın 115. maddesine göre, belediyeler, federe devletlerin siyasi idari teşkilatlanmasının temelini oluşturmaktadır. Maddede "serbest belediye"

⁶⁴¹ Garza, *Constitutional Federalism in Latin America*, sf. 287

⁶⁴² MAY. md. 117 federe devlet yasaklarını düzenlemektedir. Buna göre, federe devletler; diğer federe devletlerle veya yabancı devletlerle ittifak, koalisyon ve anlaşma yapamazlar; para, pul, damgalı kağıt basamazlar, kendi bölgelerinden geçen kişilerden veya hizmetlerden yol vergisi alamazlar, yerli veya yabancı malların giriş-çıkışlarını engelleyemezler ve bu malları vergilendiremezler, yerli ve yabancı ürünler için belirlenen şartlardan ve vergilerden arasında farklılık oluşturacak mali yasaları ve hükümleri yürürlüğe sokamazlar, yerli ve yabancı ürünlerin dolaşımının ve tüketiminin ücretleri ve vergileri yerel adetlere göre toplandığında veya bunların kutuları incelemeye ve kayda tabi tutulduğunda bunları vergilendiremezler; yabancı devletlerle, yabancı kuruluşlarla veya yabancı özel kişilerce kredi ve tahvil anlaşmaları yapamazlar, Kongre tarafından tütünün üretimi, saklanması veya satışı konusunda belirlenen vergi miktarından farklı bir miktar belirleyemezler.

MAY. md. 118. ise Kongre'nin izni olmadan federe devletlerin kullanmayacağı yetkileri düzenlemektedir. Bunlar; ihracat veya ithalat ürünlerini vergilendirmek, tonaj veya liman vergisi koymak, kalıcı askeri kuvvetlere veya savaş gemilerine sahip olmak, acil ve önlenemez durumlar hariç olmak üzere yabancı devletlere savaş açmak olarak düzenlenmiştir.

⁶⁴³ Sarubbi, David Garcia, *"Federalism and Constitutional Judicial Review in Mexico and United States: A Normative Assessment of Two Different Jurisdictional Schemes"*, *Mexican Law Review*, Vol. 4 (No. 1), July-December 2011, sf. 39

⁶⁴⁴ Rosenn, *Federalism in the Americas in Comparative Perspective*, sf. 16

⁶⁴⁵ Graizbord, *United Mexican States*, sf. 206-207 ; Ward/ Rodriguez, *New Federalism, Intra-Governmental Relations and Co-Governance in Mexico*, sf. 687

⁶⁴⁶ Gonzalez, *United Mexican States*, sf. 212

⁶⁴⁷ Graizbord, *United Mexican States*, sf. 200

ifadesi geçmektedir, bu belediyelerin özerkliğine işaret etmektedir⁶⁴⁸. 115. maddeye göre federe devletler ve belediyeler arasında başka otorite bulunmaz. Yani federe devletler belediyeler dışında başka yerel yönetim birimleri kuramazlar⁶⁴⁹. İlgili maddeye göre belediyelerin kamu tüzel kişiliği bulunur ve belediyeler kendi gelirlerini yönetme hakkına sahiptir. İlgili maddenin II. bölümüne göre belediyeler federe devlet yasalarına göre yönetilir. Bu yasalar; belediye kamu yönetiminin temel ilkelerini, idari usullerini, belediyeler ile özel kişiler arasında çıkacak uyuşmazlıklarda çözüm yollarını, belediyelerle federe devletler arasında yapılacak görev ve yetki devri anlaşmalarıyla ilgili kuralları, belediyelerin mallarının etkileneceği hallerde belediye meclisinin 3'te 2 çoğunluğuyla onayını gerektiren durumları veya belediye meclis üyelerinin seçim süresini aşacak sözleşmelerin onaylanması gereken durumları, belediyelerin kamu hizmetlerini sağlayamayacağı durumlarda federe devletin belediyenin hizmetlerini yerine getirmesi için gerekli usulleri⁶⁵⁰, yasaların veya yönetmeliklerin olmadığı durumlarda belediyelere uygulanacak hükümleri düzenlenmesi gerekir. Ayrıca ilgili yasalarda, belediyeler ve federe devletler arasında veya belediyelerle diğer belediyeler arasında çıkabilecek uyuşmazlıkların çözüm yollarının da düzenlenmesi gerekir.

3.2.6.1. Belediyelerin Görev ve Yetkileri

MAY.'nın 115. maddesinin III. bölümüne göre belediyelerin münhasır görevleri, yetkileri⁶⁵¹ ve sorumlu olduğu kamu hizmetleri; içme suyu, drenaj, kanalizasyon sistemleri, atık suların işlenmesi ve ortadan kaldırılması; sokak ışıklandırması; çöplerin temizlenmesi, toplanması aktarılması, işlenmesi ve ortadan kaldırılması, belediye pazarları ve toptan pazarlar, mezarlıklar ve defin, mezbahalar; sokaklar, parklar, bahçeler ve bunların donanımı ve bakımı;

⁶⁴⁸ Merrill/ Miro, *Mexico a country study* , sf. 247

⁶⁴⁹ Graizbord, *United Mexican States*, sf. 200-201

⁶⁵⁰ İlgili maddede bu durumlarda belediye meclisinin 3'te 2 çoğunluğuyla onayının alınması gerekir.

⁶⁵¹ "Section III of article 115 establishes a list of "public functions" and "public services" that are of the exclusive competence of municipalities."

Serna, M. Jose, Re: Greetings From Turkey Sir I have several Quetions, josemar@unam.mx (18.04.2018), unalyildiz@atauni.edu.tr, (12.04.2018)

Kamu Güvenliği⁶⁵², önleyici polis⁶⁵³, trafik olarak sıralanmıştır. İlgili maddenin III. nölümüne göre federe devlet yasama organları belediyelerin yerel, sosyal ve ekonomik imkanları dahilinde ve belediyelerin idari ve mali kaynaklarına göre başka görevleri ve yetkileri, kamu hizmetlerini belediyelere devredebileceği düzenlenmiştir. Yine ilgili maddenin III. bölümüne göre belediye geçici olarak bu münhasır görevlerden ve yetkilerden bir veya bir kaçını anlaşma yoluyla federe devletlere devredebilir veya bu görevleri ve münhasır yetkileri koordinasyon halinde yerine getirmek için anlaşma yapabilir⁶⁵⁴.

Meksika Anayasası'nın 115. maddesinin V. bölümüne göre ise federal ve federe devlet yasalarının düzenleyeceği koşullara uygun olarak belediyelerin yetkileri: kentleşme ve kentsel gelişimi planlamak, kabul etmek ve yönetmek; kendi yerel rezervlerinin kurulmasına ve idare edilmesine katılmak; genel planlara uygun olarak bölgesel kalkınma planlamasına katılmak⁶⁵⁵; yetki alanları içinde imar izni vermek, imarı denetlemek ve gözetlemek; şehir arazilerinin kullanım hakkıyla ilgili düzenlemelere müdahale etmek, inşaat izinleri vermek, doğal rezervlerin oluşturulmasına ve idare edilmesine katılmak, belediye sınırlarını ilgilendiren toplu taşıma programlarının geliştirilmesine ve uygulanmasına katılmak, federal alanların idaresi ve korunması için anlaşmaları yapmak ve bunları uygulamak olarak sıralanmıştır. Federe devletler, MAY. md. 115'in III ve V. bölümünde düzenlenen belediyelerin görev ve yetkilerini sınırlandıramazlar fakat genişletebilirler⁶⁵⁶. MAY. md. 115'in V. bölümüne göre belediyeler, görevlerini yerine getirip yetkilerini kullanırken gerekli düzenlemeleri yapabilir, yönetmelik ve sirküler çıkartabilir.

⁶⁵² Kamu güvenliği kısmında Meksika Anayasası'nın 21. maddesine atıf yapılmıştır. İlgili maddeye göre Kamu Güvenliği; Federal Devletin, Federal Bölgenin, federe devletlerin ve belediyelerin sorumluluğundadır. Kamu Güvenliği; suçların önlenmesini, soruşturma ve kovuşturma aşamalarını ve idari normların ihlal edilmesi halinde ihlal eden kişilerin kanuna ve Anayasaya uygun bir şekilde cezalandırılmasını içermektedir. Kamu güvenliğiyle sorumlu kurumların kanunilik, objektiflik, etkililik, profesyonellik, dürüstlük ve Meksika Anayasası'nda düzenlenen insan haklarına saygı göstermesi gerekir. Ayrıca bu kurumların kamu niteliğine sahip olması, disiplinli ve profesyonel olması gerekir. Federal devletin, federe devletlerin ve belediyelerin polis kuvvetlerinin ve savcılık hizmetlerinin Kamu Güvenliğini sağlamak adına bir birleriyle koordinasyon halinde olmaları gerekir. Federal Devletin, federe devletlerin ve belediyelerin bu konudaki hizmetleri Ulusal Kamu Güvenliği Sistemini oluşturmaktadır. Bu sistem ise şu hükümlere tabidir: 1- Federal Devlet, federal bölge, federe devletler ve belediyeler kendi yetki alanlarında kamu güvenliği faaliyetlerini geliştirecek ve uygulayacaklardır. Kamu Güvenliği kurumlarında çalışacak kişilerin seçilmeleri, kabulleri, eğitimleri, devamlılıkları, değerlendirilmeleri ve sertifikalandırılmalarıyla ilgili düzenleme yapılacaktır. 2- Kamu güvenlik kurumlarında personel ve suçlu veri tabanı bulunacaktır, hiç kimse bu sisteme kayıt olmadan ve sertifika almadan işe başlamayacaktır. 3- Suçların önlenmesine yönelik kamu politikaları oluşturulacaktır. 4- Toplum, kamu güvenliği kurumlarının değerlendirilmesine ve suçların önlenmesine yönelik politikalarla katılacaktır. 5- Kamu Güvenliğine yönelik mali kaynaklar federal devlet tarafından federe devletlere ve belediyelere sağlanacaktır, bu kaynaklar sadece bu amaç için kullanılacaktır.

⁶⁵³ MAY. md. 115/VII'de önleyici polis federe devletlerin Kamu Güvenliği kanunlarında belirtilen koşullara uygun olarak belediye başkanının emri altında olacaktır. Ayrıca yine ilgili bölüme göre, belediye polisleri kamu düzeninin ciddi bir şekilde bozulması veya olağanüstü hallerde valinin verdiği emirlere uymakla yükümlüdür

⁶⁵⁴ Burada konuyla ilgili görev ve yetki devrine bir örnek vermek uygun olacaktır. 5 Haziran 1996 tarihinde Veracruz Federe Devletindeki Xalapa Belediyesi toplu taşıma görev ve yetkisini Veracruz Federe Devleti anlaşma yoluyla devretmiştir, 1998 yılında Veracruz Federe Devletine farklı bir siyasi partiden vali seçilmesi üzerine, Xalapa Belediyesi anlaşmayı iptal etmek istemiştir ve validen bu görev ve yetkiyi belediyeye devretmesini istemiştir. Vali ise bunu yapmayı reddetmiştir. Xalapa Belediyesi söz konusu uyuşmazlığı ve valinin kararını Federal Yüksek Mahkemeye taşımış ve anayasal yetkisinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Federal Yüksek Mahkeme, Xalapa Belediyesi lehine karar vermiş, Xalapa Belediyesi'nin anayasal yetkisinin ihlal edildiğini, söz konusu anlaşmanın anayasanın üstünde olamayacağını belirtmiş ve valinin söz konusu toplu taşıma görev ve yetkisini Xalapa Belediyesi'ne devretmesine karar vermiştir.

Garza, *The Constitution of Mexico A Contextual Analysis*, sf. 101-102

⁶⁵⁵ İlgili maddeye göre federal devlet ve federe devletler belediyeleri bölgesel kalkınma planlamasına katılmaya davet eder.

⁶⁵⁶ Gonzalez, *United Mexican States*, sf. 215

3.2.6.2. Federal Devlet, Federe Devletler ve Belediyelerin Ortak Yetkileri⁶⁵⁷

Meksika Anayasası'nın 73. maddesinin çeşitli bentlerinde bazı konularda federal devletin, federal bölgenin, federe devletlerin ve belediyelerin ortak yetki alanlarıyla ilgili federal devletin yasalar çıkarabileceğini düzenlenmektedir. Ancak ortak yetkilerden kasıt ABD'de olduğu gibi federal devlete ait olan bazı yetkilerin, federal devletin müdahalesi olmadığı müddetçe federe devletler tarafından kullanılması değildir⁶⁵⁸. Ortak yetkilerden anlaşılması gereken şey federal devletin, federe devletlerin ve belediyelerin aynı konudaki kamu politikalarının hazırlanmasında ve uygulanmasında federal yasama organının çıkaracağı kanunlar çerçevesinde yetkilerine uygun olarak sorumluluk üstlenmesidir⁶⁵⁹. Ortak yetkilerle ilgili federal devletin yasa çıkarabileceği konuları ise; eğitim⁶⁶⁰, kamu sağlığı⁶⁶¹, insan yerleşimi (imar, iskan)⁶⁶², çevrenin korunması ve ekolojik dengenin korunması ve iyileştirilmesi⁶⁶³, kültür fizik ve spor⁶⁶⁴, turizm⁶⁶⁵, balıkçılık ve su kültürü⁶⁶⁶, kooperatifler⁶⁶⁷, kültür⁶⁶⁸, çocukların ve ergenlerin haklarının korunması⁶⁶⁹ oluşturmaktadır. İlgili konuları düzenleyen bentlerde federal devletin bu konularda “ federal devletin, federal bölgenin, federe devletlerin ve belediyelerin eş-zamanlı görev ve yetkilerini düzenleyecek”⁶⁷⁰ veya “bu birimlerin eş-zamanlılığını düzenleyecek”⁶⁷¹ kanunlar çıkarabileceği hüküm altına alınmıştır. Ortak yetkiler, Almanya ve Avusturya gibi diğer federal ülkelerde kullanılan çerçeve yasalara benzerdir. Ancak Meksika'nın bu ülkelerden farkı şudur ki Almanya ve Avusturya'da federal yasama organları çerçeve yasaları çıkarırken kendilerini temel esasları düzenlemekle sınırlandırıp, federe devletlerin aynı konuda yerel ihtiyaçların gerektirdiği ölçüde yasa çıkarabileceği bir alana izin verirken ; Meksika'da ise Kongre ortak yetkiler konusunda federal

⁶⁵⁷ Ortak olarak çevrilmiş olan bu kelimenin orijinali “concurrent”tir. “Concurrent” kelimesi Türkçede “ortak, eş-zamanlı, kesişen” anlamlarına gelmektedir. Türkiye’de federal devletlerle ilgili genel akademik çalışmalar(ders kitapları, monografiler gibi) göz önüne alınarak kelimenin “ortak” olarak çevrilmesi uygun görülmüştür.

<http://tureng.com/tr/turkce-ingilizce/concurrent> (E.T.: 07.05.2018)

⁶⁵⁸ Garza, *Constitutional Federalism in Latin America*, sf. 289

⁶⁵⁹ Garza, *The Constitution of Mexico A Contextual Analysis*, sf. 96

⁶⁶⁰ MAY. md. 73/XXV, ilgili bente göre; federal devlet eğitimle ilgili görevleri ve yetkileri federal devlet, federal bölge, federe devletler ve belediyeler arasında paylaşmak ve eğitimle ilgili mali katkıları sağlamak için kanun çıkarabilir. İlgili bente ayrıca 3. maddeye atıf yapılmıştır. MAY. md. 3/VIII’e göre federal devlet; ülke çapında yeknesak eğitim ve eğitim konusunda koordinasyon sağlamak için ve eğitim konusunda görev ve yetkileri federal devlet, federal bölge, federe devletler ve belediyeler arasında paylaşmak için gerekli yasaları çıkartır.

⁶⁶¹ MAY. md. 4/4’e göre; sağlık hizmetlerine erişimi ve federal devletin, federe devletlerin ve belediyelerin sağlık konusunda yetkilerini belirleyen kanunlar çıkartılacaktır.

⁶⁶² MAY. md. 73/XXIX-C

⁶⁶³ MAY. md. 73/XXIX-G

⁶⁶⁴ MAY. md. 73/XXIX-J

⁶⁶⁵ MAY. md. 73/XXIX-K

⁶⁶⁶ MAY. md. 73/XXIX-L

⁶⁶⁷ MAY. md. 73/XXIX-N

⁶⁶⁸ MAY. md. 73/XXIX- Ñ

⁶⁶⁹ MAY. md. 73/XXIX-P

⁶⁷⁰ Örneğin Bkz. MAY. md. 73/XXIX-L

⁶⁷¹ Örneğin Bkz. MAY. md. 73/XXIX-J gibi

devlet, federe devletler ve belediyeler arasında yetki paylaşımı yaparken oldukça detaylı düzenlemeler yapabilmektedir⁶⁷². Federe devletler ortak yetki alanlarında federal kanunun çizdiği çerçeveye sınırlı olarak kanun çıkarabilir⁶⁷³. Ayrıca ortak yetkilerle ilgili konularda federal devlet, federe devletler ve belediyeler Kongre'nin izin verdiği ölçüde düzenleyici işlem yapma yetkisine sahiptir⁶⁷⁴.

3.2.6.3. Belediyelerin Organları

MAY.'nın 115. maddesinin I. bölümüne göre belediyelerin organları, belediye başkanı, federe devlet kanunlarının belirleyeceği sayıda belediye meclis üyeleri ve kayyumlardan (Trustees)⁶⁷⁵ oluşan belediye meclisi, belediye başkanı ve kayyumlardır. Meksika'daki federe devletlerde bu kişiler nispi temsil usulüne göre genellikle 3 yıllığına seçilirler ve takip eden seçim döneminde tekrar seçilemezler. Ayrıca bu kişiler parti listelerine göre seçilirler. Parti listelerinin en üstünde belediye başkanının adı olur, takip eden isimler kayyumlara ait olmaktadır, diğer isimler ise belediye meclis üyelerine aittir. Belediye meclis üyelerinin ve kayyumların sayısı her bir federe devlette farklıdır, küçük belediyelerde bu sayı 4 veya 5 kişiyken, büyük belediyelerde bu sayı 36 olabilir⁶⁷⁶. Belediye başkanı, belediyenin yürütme organıdır. Kayyumlar ise belediye hazinesinden sorumlu komisyon üyeleridir ve belediye bütçesinin hazırlanmasına yardım edip, belediyelerde hesap denetimi yaparlar, ayrıca belediye tüzel kişiliğinin temsil ederler. Belediye meclis üyeleri, belediyelerin refahı ve ekonomik kalkınmasıyla ilgili komisyonları yönetirler. Belediye başkanı, meclis üyeleri ve kayyumlar bir araya geldiğinde belediye meclisi toplanmaktadır. Belediye meclisi, belediyelerin karar organıdır ve planları, programları, projeleri ve bütçeyi kabul eder. Belediye meclisi belediyeyle ilgili gerekli düzenlemeleri yapar ve yönetmelikleri çıkartır. Ayrıca, belediyelerde belediye başkanlarının atadığı personellerden oluşan birimler bulunur, bu birimler parklar, mezbahalar ve sokak ışıklandırması gibi kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi için kurulmuştur⁶⁷⁷. Belediyelerle ilgili temel düzenlemeler Meksika Anayasası'nda yapılmıştır. Bu durumdan federe devletlerin Meksika Anayasası'ndaki esaslara uymak kaydıyla kendi federe devlet anayasalarında ve belediye kanunlarında belediyeleri düzenleyebileceği sonucu

⁶⁷² Garza, *The Constitution of Mexico A Contextual Analysis*, sf. 97

⁶⁷³ Quintana/ Euler/ Varona, *Federalism and Legal Unification in Mexico*, sf. 341

⁶⁷⁴ Sarubbi, *Federalism and Constitutional Judicial Review in Mexico and United States: A Normative Assessment of Two Different Jurisdictional Schemes*, sf. 39

⁶⁷⁵ Terimin İngilizce karşılığı "Trustee" dir. Bu terimin neden seçildiği Veracruz Federe Devleti Belediye Rejimi incelenirken açıklanacaktır.

⁶⁷⁶ Grindle, *Going Local, Decentralization, Democratization and The Promise of Good Governance*, sf. 39

⁶⁷⁷ Graizbord, *United Mexican States*, sf. 205- 206

çıkarılmaktadır. Ayrıca belediyelerin bağlı oldukları federe devletlerle güçlü ve kalıcı bağları bulunmaktadır⁶⁷⁸, bu sebeple Veracruz Federe Devleti'nde belediye rejimi incelenecektir.

3.2.7. Veracruz Federe Devleti Belediye Rejimi⁶⁷⁹

Veracruz Federe Devleti Anayasası'nın 2. maddesinde, Veracruz Federe Devletinin siyasi-idari teşkilatlanmasının temelinin serbest belediye olduğu hüküm altına alınmıştır⁶⁸⁰. Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu'nun 2. maddesinde de aynı ifadeler yer verilmiş, belediyelerin kamu tüzel kişiliğine sahip olduğu ve kendi gelirlerini serbestçe yönetebilecekleri ve federe devletle ve belediyeler arasında başka otorite bulunmayacağı düzenlenmiştir⁶⁸¹. VAY.'ın 68. maddesinde belediyelerin doğrudan halk tarafından, serbest, gizli oylamayla seçilen belediye başkanından, kayyumlardan ve belediye meclis üyelerinden oluşan belediye meclisleri tarafından yönetileceği belirtilmiştir. Belirtmekte fayda var ki bu ifadelerin hepsi, Meksika Anayasası'nda belediyeleri düzenleyen hükümlerle büyük ölçüde benzerdir.

3.2.7.1. Belediyelerin Kuruluşu

VBK.'nın 6. maddesine göre Veracruz Federe Devleti'nde belediye kurulması için gerekli şartlar düzenlenmiştir. Buna göre yeni bir belediye kurulması için, belediye kurulacak yerde en az 25,000 kişinin yaşıyor olması, belediye idaresinin ve belediye kamu hizmetleriyle ilgili giderleri karşılamak için yeni belediye, yeterli ekonomik kaynaklara sahip olmalı ; belediyenin kurulacağı yerde merkezi şehir altyapılarının, belediye ofislerinin ve çevredeki halkla iletişim kurmayı sağlayacak araçların kurulmasına elverişli olmalı; ayrıca belediyelerde yaşayan kişilerin ihtiyaçlarını karşılayacak yerel rezervler bulunmalıdır. Bu şartlar sağlandıktan sonra federe devlet Kongresi, valinin ve yeni belediye kurulacak yerdeki ilgili belediye meclislerinin görüşlerini aldıktan sonra üyelerinin üçte iki çoğunluğuyla kanunla belediyeleri kurabilir.

⁶⁷⁸ Quintana/ Euler/ Varona, *Federalism and Legal Unification in Mexico*, sf. 342

⁶⁷⁹ Veracruz Federe Devletinin belediyeler açısından tarihi bir önemi bulunmaktadır. Villa Rica de la Vera Cruz yani bugünkü adıyla Veracruz, İspanyol kolonicilerin 1519 yılında belediye kurduğu ilk yerleşim yeridir.

Graizbord, *United Mexican States*, sf. 198

Veracruz Federe Devleti yaklaşık 8 milyon nüfusa sahiptir.

<http://www.gogringo.com/states/veracruz/> (E.T.: 24.04.2018)

Veracruz Federe Devleti'nin Anayasası ve Belediye Kanunu daha derli, toplu olduğundan ve düzgün bir şekilde kaleme alındığından, bu federe devletin belediye düzenlemelerinin incelenmesi uygun görülmüştür.

⁶⁸⁰ Veracruz Federe Devleti Anayasası, <http://www.veracruz.gob.mx/wp-content/uploads/sites/5/2017/03/CONSTITUCION-POLITICA-DEL-ESTADO-LIBRE-Y-SOBERANO-DE-VERACRUZ-LLAVE.pdf> (E.T.: 24.04.2018)

⁶⁸¹ Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, <http://www.veracruz.gob.mx/wp-content/uploads/sites/5/2017/03/Ley-Org%C3%A1nica-del-Municipio-Libre.pdf> (E.T.: 24.04.2018)

3.2.7.2. Belediyelerin Görev ve Yetkileri

VAY.'ın 71. maddesinin XI. bölümüne göre belediyelerin münhasır görevleri, yetkileri ve sorumlu olduğu kamu hizmetleri; içme suyu, drenaj, kanalizasyon sistemleri, atık suların işlenmesi ve ortadan kaldırılması; sokak ışıklandırması; çöplerin temizlenmesi, toplanması, aktarılması, işlenmesi ve ortadan kaldırılması, belediye pazarları ve toptan pazarlar, mezarlıklar ve defin, mezbahalar; sokaklar, parklar, bahçeler ve bunların yapımı ve bakımı; kamu güvenliği, önleyici polis, trafik, sivil savunma; şehir planlaması, kültür, ekonomik kalkınma, ormancılık ve ekolojik denge yoluyla toplumun geliştirilmesi ve düzenlenmesi ve belediye kamu sağlığı olarak düzenlenmiştir. İlgili maddeye göre federe devlet Kongresi belediyelerin yerel, sosyal ve ekonomik imkanları dahilinde ve belediyelerin idari ve mali kaynaklarına göre başka görevleri kamu hizmetlerini ve yetkileri belediyelere devredebileceği düzenlenmiştir. Ayrıca, VAY.'nın 10. maddesine göre eğitim konusunda da federe devletin belediyelere görev ve yetki devredebileceği düzenlenmiştir.

VAY.'nın 71. maddesinin XII. bölümüne göre ise federe devlet yasalarına uygun olarak belediyelerin yetkileri: imar ve belediye kentsel kalkınma planlarını düzenlemek ve kabul etmek; kendi yerel rezervlerinin kurulmasına ve idare edilmesine katılmak; yetki alanları içinde imar izni vermek, imarı denetlemek ve gözetlemek; şehir arazilerinin kullanım hakkıyla ilgili düzenlemelere müdahale etmek, inşaat izinleri ve ruhsatları vermek, doğal ve ekolojik rezervlerin oluşturulması ve idare edilmesiyle ilgili programların hazırlanmasına ve uygulanmasına ve Bölgesel Kalkınma Programlarının hazırlanmasına katılmak, belediye sınırlarını ilgilendiren toplu taşıma programlarının geliştirilmesine ve uygulanmasına katılmak, federal alanların idaresi ve korunması için anlaşmaları yapmak ve bunları uygulamak olarak sıralanmıştır. İlgili maddeye göre belediyeler görevlerini yerine getirip, yetkilerini kullanırken federe devlet yasalarına uygun olarak gerekli düzenlemeleri yapabilir, yönetmelik, sirküler çıkartabilir. Bu düzenlemelerden Meksika'da federe devletlerin Federal Anayasa'daki sınırlamalara uymak şartıyla belediyelerin yetki ve görev alanlarını üniter devletler gibi düzenleyebilecekleri anlaşılmaktadır⁶⁸².

⁶⁸² Veracruz Federe Devleti Anayasası, <http://www.veracruz.gob.mx/wp-content/uploads/sites/5/2017/03/CONSTITUCION-POLITICA-DEL-ESTADO-LIBRE-Y-SOBERANO-DE-VERACRUZ-LLAVE.pdf> (E.T.: 24.04.2018)

3.2.7.3. Belediye'nin Organları

VAY.'ın 70. maddesine göre; belediye meclis üyeleri, belediye başkanı ve kayyumlar 4 yıl için nispi temsil usulüne göre seçilirler. Takip eden seçim döneminde tekrar seçilemezler. Bu kişiler siyasi partilerin listelerine göre seçilir, en yüksek oy alan siyasi parti belediye başkanlığını ve kayyum/kayyumları kazanır. Meclis üyeleri en yüksek oy alan siyasi partiden başlamak üzere nispi temsil usulüne göre partilere göre dağıtılır. Belediye meclisinin belediye başkanından, kayyumlardan ve belediye meclis üyelerinden oluştuğu düzenlenmiştir (VBK. md. 18). Bunlara ilave olarak belediye temsilcilerinin ve belediye alt temsilcilerinin de aynı şekilde seçileceği ilgili maddede düzenlenmiştir. Ancak bu kişilerin seçimlerinde belediye meclisi üyeleri, kayyumlar ve belediye başkanı oy kullanabilir. VBK.'nın 19. maddesine göre belediye meclisi belediyenin karar organı, belediye başkanı belediyenin yürütme organı, kayyumlar belediyenin denetim organı ve temsilciler, alt temsilciler belediyelerin yardımcı organıdır.

3.2.7.3.1. Belediye Meclisi

VBK.'nın 28. maddesine göre belediye meclisi kararları aksi anayasada veya kanunda düzenlenmediği müddetçe oy çokluğuyla alır. VBK.'nın 29. maddeye göre belediye meclisi her ay en az iki kere olağan toplantı yapmaktadır. VBK.'nın 18. maddesine göre belediye meclisi, belediye meclisi üyelerinden⁶⁸³, kayyumlardan ve belediye başkanından oluşmaktadır. Kayyumların ve belediye meclis üyelerinin sayıları nüfus sayısının miktarına göre düzenlenmiştir⁶⁸⁴ (VBK. md. 21).

⁶⁸³ Belediye meclis üyelerinin görevleri ve yetkileri VBK.'nın. 38. maddesinde şu şekilde sıralanmıştır ; belediye meclis toplantılarına ve üye oldukları komisyonların toplantılarına katılmak, belediye meclisini komisyon kararları hakkında bilgilendirmek, belediye kamu hizmetlerinin geliştirilmesi için gerekli karar tekliflerini belediye meclisine sunmak, belediye meclisi tarafından kendilerinden istendiği takdirde belediyenin idari birimlerinin yönetimini denetlemek, belediye başkanı tarafından çağırıldıkları takdirde resmi törenlere ve diğer etkinliklere katılmak; Mali ve Belediye Malvarlığı komisyonuna üye olan meclis üyeleri hesapları, ödeme emirlerini ve diğer gerekli belgeleri onaylamak zorundadır, belediyenin yıllık gelir bütçesinin hazırlamasına yardım etmek ve diğer kanunlarda verilen görevleri ve yetkileri yerine getirmek, kullanmak olarak düzenlenmiştir.

Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, <http://www.veracruz.gob.mx/wp-content/uploads/sites/5/2017/03/Ley-Org%C3%A1nica-del-Municipio-Libre.pdf> (E.T.: 24.04.2018)

⁶⁸⁴ Buna göre, sırasıyla; 40,000 nüfuslu belediyede 1 kayyum 2 meclis üyesi, 40,000-70,000 aralığında nüfusa sahip belediyelerde 1 kayyum 4 meclis üyesi, 70,000-125,000 aralığında nüfusa sahip belediyelerde 1 kayyum 6 meclis üyesi, 125,000-250,000 aralığında nüfusa sahip belediyelerde 2 kayyum 7 meclis üyesi, 250,000-400,000 aralığında nüfusa sahip belediyelerde 2 kayyum 11 meclis üyesi, nüfusu 400,000'i aşan belediyelerde ise 2 kayyum 13 meclis üyesi bulunur.

Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, <http://www.veracruz.gob.mx/wp-content/uploads/sites/5/2017/03/Ley-Org%C3%A1nica-del-Municipio-Libre.pdf> (E.T.: 24.04.2018)

Belediye meclisin görev ve yetkileri VBK.'nın 35. maddesinde; Kongre'ye mahalli müşterek ihtiyacın gerektirdiği konularda kanun ve kararname tasarılarını sunmak, belediye hazinesini oluşturan kaynakları serbestçe toplamak ve yönetmek; Kongre'nin esaslarını, miktarını, şartlarını belirleyeceği şekilde federal katılım paylarından belli bir meblağ almak; Belediye Kalkınma Planını federal anayasaya ve federe devlet anayasasına uygun bir şekilde hazırlamak, kabul etmek, uygulamak ve yayınlamak; gider bütçesini net gelire göre kabul etmek, Mali ve Belediye Malvarlığı Komisyonuna sunulacak aylık mali bilançoları ve yıllık kesin hesabı gözden geçirmek ve kabul etmek, Federe Devlet Kongresi'ne aylık mali bilançoları ve yıllık kesin hesabı denetlenmesi için sunmak, federe devlet kanunlarına uygun olarak belediyelerle ilgili katkı paylarını belirlemek ve bunları toplamak; vergilere, katkılara, belediye ürünlerine, hizmetlerine, gayrimenkul katkılarının toplanması için temel teşkil eden arazilerin ve binaların taşınmazların değer birim tablolarına uygulanacak ücretleri ve tarifeleri Federe Devlet Kongresi'ne teklif etmek; federe devlet tarafından verilen kaynakları yerli toplulukları arasında hakkaniyeti, bu toplulukların ihtiyaçlarını, bütçenin el verdiği ölçüde ve bu toplulukların temsilcilerinin de katılımını sağlayarak dağıtmak; belediye yönetmeliklerine ve belediye bütçesine uygun olarak belediyenin yetki alanındaki kamu hizmetlerinin sağlanması için ve belediye kamu idaresi gereğince merkezi kurumlar ve bunlara bağlı birimleri kurmak; belediye sekreterini, iç denetim biriminin şefini, belediye hazinedarını⁶⁸⁵ ve belediye zabıta amirini⁶⁸⁶ atamak, görevden almak veya ruhsatlarını geri almak, belediyeye bağlı merkezi kurumlarla bunların bağımlı birimleri, teşkilatlarıyla, organlarıyla, usulleriyle ve kamu hizmetlerini yürütmeleriyle ilgili gerekli düzenlemeleri yapmak; Kongre'nin onayı ile belediye hizmetlerinin yerine getirilmesi için gerekli kamu tüzel kişilerini kurmak ve bunların görevlerini belirlemek, belediye kamu görevlilerinin sosyal güvenlik rejimini kabul etmek, çalışanların gelişmesi için gerekli olan sivil kariyer hizmetinin koşullarını ve esaslarını

⁶⁸⁵ Belediye Hazinedar'ının görev ve yetkileri VBK. 72. maddesinde düzenlenmiştir. Bu görev ve yetkiler; belediye gelirlerini toplamak, idare etmek, korumak ve denetlemek; Belediye Hazinesi'nin çalışmalarını yürütmek ve personelinin görevlerini yerine getirmesini sağlamak, belediye bütçesinin hazırlanmasına yardım etmek, Federe Devlet İdari Usul Kanunu'nun mali hükümlerine uygun olarak vergi mükelleflerinin yükümlülüklerini yerine getirip getirmedikleri ile ilgili ve belediyeye ilgili vergi, resim, harç ve katkı paylarıyla bağlantılı olarak ev aramalarını yapmak, belediye katkı kayıtlarını tespit etmek ve toplamak, yetki alanıyla ilgili idari ve mali hükümler ihlal edildiğinde ilgililere idari yaptırım uygulamak, belediye gelirlerinin zamanında ve eksiksiz bir şekilde toplandığını sağlamak, belediye mallarının gelirlerinin ve değerlerinin yönetimini güvenli hale getirmek, yeterli teminatlarla ilgili primleri ödemek, belediye meclisine her ayın ilk 15 günü içinde mali bilançoju belediye meclisine sunmak, periyodik ödemeye dayalı gelirlerin kayıtlarını her yılın ilk üç ayı içinde federe devlet meclisine sunmak; belediye meclisi, meclis üyeleri, kayyum ve belediye başkanı tarafından talep edilen raporları sunmak, Belediye Hazinesi'nin çalışanlarının ve kamu görevlilerinin atanmasını belediye meclisine teklif etmek, belediye meclisine Belediye Hazinesi İç Düzenlemesinin kabul edilmesini teklif etmek, belgelerin onaylı suretlerini hazırlamak ve vermek; Belediye Hazinesi'ne ait orijinal belgeleri belediye meclisi izin vermediği sürece ibraz etmemek, yetki alanıyla ilgili performans ölçütlerine uymak ve bunları ilgili otoritenin denetim organlarına teslim etmek, belediyenin şehir ve taşra alanlarındaki sahipsiz arazilerin kayıtlarını hazırlamak ve tutmak; kadastroyla ilgili taşınmazların değerlerini belirlemek, değerlendirme ve ölçüm faaliyetleriyle ilgili şirketlerle veya kişilerle iletişim kurmak, kadastro kayıtlarını hazırlamak, güncel tutmak vb. görevleri yerine getirmek ve diğer kanunlarda görev ve yetkilerini yerine getirmek ve kullanmak olarak düzenlenmiştir.

Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, <http://www.veracruz.gob.mx/wp-content/uploads/sites/5/2017/03/Ley-Org%C3%A1nica-del-Municipio-Libre.pdf> (E.T.: 24.04.2018)

⁶⁸⁶ VBK.'nın 73. maddesine göre belediye zabıta amiri; zabıta kariyeri ve mesleği için gerekli olan değerlendirme, güven kontrolü usullerine uygun olarak atanır. Görev ve yetkileri VBK'da yer almamaktadır.

düzenlemek; farklı seviyedeki belediye kamu çalışanlarını, belediye temsilcilerini, belediye alt temsilcilerini, belediye zabıta amirini eğitmek; belediye kalkınması, toplum, sosyal katılım ve cinsiyet eşitliği konusunda çalışmalar, araştırmalar yapmak ve eğitim programları yürütmek; belediyede çalışan ile belediye arasındaki ilişki işçiler bu konuda çıkarılan federe devlet yasalarına ve bu yasalara dayalı anlaşmalar konusunda belediye meclisi bağlı olacaktır; denetim ve değerlendirme görevlerine ve personellerine hukuk veya maliye mezunu olmak zorunda olan iç denetim birimini⁶⁸⁷ kurmak; kamu hizmetlerinin daha iyi sağlanması için diğer belediyelerle anlaşmalar yapmak veya birlikler kurmak⁶⁸⁸, kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi veya belediyelerin mallarının kullanmaları için üçüncü kişilere Kongre'den izin alarak imtiyaz vermek, Kongre'den izin alarak üçüncü kişilerle sözleşmeler yapmak, Kongre'den izin alarak bütçe içi işletme ve belediye şirketlerini kurmak, ormancılık ve belediyelerin görevli ve yetkili olduğu kamu hizmetlerini sağlamak⁶⁸⁹, belediye başkanının sunduğu plana uygun olarak belediye komisyonlarının oluşturulmasını kabul etmek; doğal kaynakların, bitkilerin ve hayvanların, sürdürülebilir orman gelişimini sağlayacak, koruyacak, iyileştirecek ve geliştirecek ve çevre kirliliğini önleyecek ve bununla mücadele edecek ve bu konularda yerlileri destekleyecek planları ve programları hazırlamak ve uygulamak, belediye sınırlarına çit inşa etmek ve nehirlerin etrafındaki bölgelerde ağaçlandırma yapmak, üçte ikilik çoğunlukla belediyelerin taşınmazlarıyla ilgili karar vermek⁶⁹⁰; kamu hizmetleriyle ilgili yapılacak sözleşmelerin süresi meclis üyelerinin, kayyumların ve belediye başkanının görev süresini aşarsa Kongre'nin izni gerekir, Kongre'nin onayıyla borçlanmak, belediye temsilcilerinin ve alt temsilcilerinin seçimine katılmak, belediye meclis kurallarına uygun olarak belediyeyi mahallelere ayırmak, mahalle muhtarlarını ve belediye zabıta amir mahallelerdeki astları olan belediye zabıta şeflerini atamak⁶⁹¹, Anayasada ve ilgili konudaki

⁶⁸⁷ VBK.'nın 73. maddesine göre özerk iç denetim biriminin adı Denetçi Makamı olarak anılmaktadır ve Denetçi Makamı denetleme ve değerlendirme faaliyetleri yürütecektir. Denetçi Makamı'nın sorumluluğunun iç denetim sistemlerinin faaliyetlerini koordine edilmesinin yanı sıra belediyenin kaynaklarının dayanağının ve uygulanmasının değerlendirilmesi olduğu hüküm altına alınmıştır. İç denetim sistemlerinin; standartlarla, amaçlarla, politikalarla, ilkelerle uygunluğu denetleyeceği, verimliliği ve işletme verimliliğini artıracığı, gelirleri koruyacağı ve bütçe ve mali bilgilerle ilgili güvenilebilirliği ve doğruluğu sağlayacağı düzenlenmiştir. Belediye harcamalarına yönelik mali, işlevsel, program sonucu ve hukuki denetimin Denetçi Makamı ve uygun olan durumlarda gerekli sicile sahip dış denetçiler tarafından yapılacağı hüküm altına alınmıştır. Yine ilgili maddede Denetçi'nin yıllık denetim programlarına dayalı ve diğer yasal düzenlemelere uygun olarak gerçekleştireceği faaliyetler; belediye kurumlarının sistem ve prosedürlerini değerlendirmek; operasyonları, işlemleri, kayıtları ve mali tabloları denetlemek; belediyenin faaliyetlerin geliştirilmesinde düzenlemelere, kanunlara ve politikalara uygunluğu denetlemek; mali, insani ve maddi kaynakların tahsisini ve kullanımını incelemek; belediye kurumlarının programlarında yer alan amaçların ve hedeflerin gerçekleştirilip, gerçekleştirilmediğini denetlemek; program sonuçlarının ve operasyonel denetimlerin gerçekleştirilmesi için gerekli olan göstergelerin hazırlanmasına katılmak, belediye kurumları tarafından sağlanan bilgileri değerlendirme amacıyla analiz etmek ve yorumlamak, denetim personelinin eğitimini sağlamak, düzeltici önlemlere uygunluğu denetlemek ve belediye meclisinin belirlediği diğer faaliyetleri gerçekleştirmek olarak düzenlenmiştir.

Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, <http://www.veracruz.gob.mx/wp-content/uploads/sites/5/2017/03/Ley-Org%C3%A1nica-del-Municipio-Libre.pdf> (E.T.: 24.04.2018)

⁶⁸⁸ Diğer federe devletlerde olan belediyelerle anlaşma yapılması veya birlik kurulması için Kongre'nin onayı şarttır.

⁶⁸⁹ Burada VAY.'nin 71. maddesinin XI. ve XII. bölümlerinde düzenlenen belediyelerin görev ve yetkileri tekrar edilmiştir.

⁶⁹⁰ İlgili hükme göre belediye taşınmazlarının devri ve satışı Kongre'nin iznine bağlıdır.

⁶⁹¹ VBK.'nın 65. maddesinde muhtarların ve belediye zabıta şeflerinin görev ve yetkileri; belediye meclisinin kararlarını ve belediye yönetmeliklerini görevli oldukları yerde uygulamak, belediye başkanı görevine ilişkin her konuda bilgilendirmek, kamu düzeninin izlenmesini geliştirmek, kamu hizmetlerinin kurulmasını geliştirmek; önlere gelen uyumsuzluklarda arabulucu/uzlaştırıcı rolü üstlenmek ve uygun

kanuna uygun olarak referandum veya plesibit yoluyla toplanmak; belediye sekreterini, hazinedarını, iç denetim birimi şefini, zabıta amirini gerekli hallerde ihtar etmek; belediye sakinlerinin güvenliği, yararı ve refahı için gerekli olan malları ve kamu hizmetlerini sağlamak, geliştirmek ve gözetlemek ; eğitimi geliştirmek, belediye halk kütüphanelerini kurmak, okuma yazma programları oluşturmak, sosyal gelişim için okumayı teşvik etmek, Belediye Kanununa ve diğer kanunlara uygun olarak Belediye Sivil Savunma Birimini oluşturmak, Belediye Sivil Savunma Biriminin iç işleyişini kabul etmek, Federe Devlet Sivil Savunma sistemine uygun olarak belediye sivil savunma programını kabul etmek, yerel olayları kayda alacak belediye tarihçisini atamak ; insan haklarının ve eşit fırsatların korunmasını, bunlara karşı saygıyı, bu konularda bilgiyi belediyede yaşayan kişiler arasında geliştirmek; performans ölçütlerini hazırlamak ve kabul etmek, federe devletin diğer yasalarında düzenlenen görevleri yerine getirmek olarak düzenlenmiştir⁶⁹².

3.2.7.3.2. Belediye Başkanı

Belediye başkanının görev ve yetkileri VBK.'nın 36. maddesinde; belediye meclisini toplantılara çağırmak, acil durumlarda veya meclis üyelerinden birisi talep ettiğinde meclisi olağanüstü toplantıya çağırmak, belediye meclisine başkanlık etmek ve oturumları yönetmek⁶⁹³, belediye meclisi kararlarını uygulamak; kanuna aykırı gördüğü belediye meclis kararlarının uygulanmasını durdurmak ve bu kararların kabul edilmesi, değiştirilmesi veya kaldırılması için 8 gün içinde belediye meclisini bilgilendirmek ; belediye meclisinin iznini aldıktan sonra kayyum ile birlikte belediye için gerekli olan anlaşmaları ve sözleşmeleri imzalamak, belediye organlarının ve birimlerinin düzenlemelerini uygulamak ve uygulatmak; Belediye Mali Komisyon üyesi meclis üyeleriyle, belediye sekreterinin imzasıyla, bütçe düzenlemelere ve kanuna uygun olarak Belediye Hazinesine yapılacak ödeme emirlerini kabul etmek; belediyenin yönetmeliklerine, sirkülerlerine diğer idari düzenlemelere uyulup uyulmadığını denetlemek ve bu düzenlemeleri ihlal eden kişilere gerekli müeyyideleri uygulamak; belediye meclisi kararlarını yazdırmak; mücbir sebep ve kamu düzenin ciddi

durumlarda tarafları Başsavcılık Arabuluculuk Merkezi'ne yönlendirmek; görevlerinin yerine getirilmesinde federal, federe devlet ve belediye yetkililerine yardım etmek, yetkililer tarafından gerçekleştirilen okur yazarlık çalışmalarında iş birliği yapmak, ücretsiz bir şekilde ikametgah ve iyi hal belgelerini talep edenlere vermek; kamu güvenliği ile ilgili gözetleme, önleme, denetleme ve destek programlarının ve ve kamu güvenliğini, yol güvenliği, sivil savunmayı, suçların önlenmesini ve bağımlılıkların engellenmesini geliştirecek faaliyetlerin uygulanmasını talep etmek, toplum yararına olan diğer her türlü faaliyeti gerçekleştirmek olarak düzenlenmiştir. Burada düzenlenen görev ve yetkilerinden, zabıta şeflerinin belediye kolluğu olarak görev yaptıkları anlaşılmaktadır.

Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, <http://www.veracruz.gob.mx/wp-content/uploads/sites/5/2017/03/Ley-Org%C3%A1nica-del-Municipio-Libre.pdf> (E.T.: 24.04.2018)

⁶⁹² Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, <http://www.veracruz.gob.mx/wp-content/uploads/sites/5/2017/03/Ley-Org%C3%A1nica-del-Municipio-Libre.pdf> (E.T.: 25.04.2018)

⁶⁹³ İlgili maddeye göre belediye başkanı, toplantılarda söz ve oy hakkına sahiptir.

halde bozulması halinde valinin önleyici polise emir verme hali dışında belediye önleyici polisine emir, talimat vermek ve önleyici polisi emri altında tutmak, belediyenin katkı paylarının doğru bir şekilde toplandığını denetlemek; belediye yatırımlarının rasyonellik ve mali disiplin kriterlerine ve muhasebe, değerlendirme, dönemsel bilgilendirmeye, iç denetime ve kontrol yönetimine uygun yapıp yapılmadığından emin olmak, belediye kamu hizmetlerini iyileştirmek için gerekli önlemleri belediye meclisine sunmak; belediye sekreterinin, belediye hazinedarının, iç denetim biriminin şefini ve belediye zabıta amirinin atamalarını belediye meclisine teklif etmek; belediye sekreterliğinin çalışmalarını denetlemek; belediye meclisini bilgilendirerek diğer belediye çalışanlarının atanması, görevden alınması, izinleri ve ruhsatları hakkında karar vermek; belediye meclisi olağan toplantılarında belediye sekreterine, hazinedara, iç denetim biriminin başkanına ve belediye zabıta amirine karşı belediye adına ihtarda bulunmak, belediyede çalışan kişilere sorumlu oldukları işleri yerine getirilmesini emretmek; belediyenin bağlı birimlerinin veya kurumlarının denetimini bizzat yapmak veya kayyum veya meclis üyeleri tarafından yapılmasını sağlamak; belediye meclisine Aralık ayında belediye idaresinin durumuyla ilgili yıllık raporu sunmak, belediyeye ilgili eğitimleri teşvik etmek ve resmi tatillerde törenlere katılmak; kayyumun kanunlarca yasaklandığı, izinli olduğu veya kabul etmediği durumlarda belediye meclisinin izniyle belediye tüzel kişiliğini temsil etmek; belediyede toplu taşıma hizmetini sağlayan kişileri emri altında bulundurmak, performans ölçütlerinin kullanımını sağlamak ve denetlemek, Belediye Sivil Savunma Komisyonuna başkanlık etmek, belediye meclis komisyonlarının oluşturulmasını belediye meclisine teklif etmek ve diğer kanunlarda belirtilen görev ve yetkileri kullanmak olarak düzenlenmiştir⁶⁹⁴.

3.2.7.3.3. Kayyum (Trustee)⁶⁹⁵

Kayyumların görev ve yetkileri VBK.'nın 37. maddesinde; hukuki ihtilaflarda belediyenin çıkarlarını savunmak, duruşmalara katılmak, kanıt sunmak, temyiz başvurusunda bulunmak, gerekli savunmaları hazırlamak ve bunun için rapor düzenlemek, yetki itirazında bulunmak; davalarda sulh, kabul, feragat işlemlerini yapmak, hakeme başvurmak⁶⁹⁶, belediye tüzel kişiliğini temsil etmek, Belediye Hazinesi'nin çalışmalarını denetlemek, Belediye

⁶⁹⁴ Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, <http://www.veracruz.gob.mx/wp-content/uploads/sites/5/2017/03/Ley-Org%C3%A1nica-del-Municipio-Libre.pdf> (E.T.: 25.04.2018)

⁶⁹⁵ Trustee kavramının kayyum olarak çevrilmesi, Meksika'da kayyumun denetim görev ve yetkisi sebebiyledir. Meksika'da belediye tüzel kişiliğini temsil eden ve denetim görev ve yetkisi üstlenen Kayyum seçimle görev başına gelmektedir. Kayyumun seçimle görev başına gelmesi halkı temsil ettiğinin göstergesidir.

⁶⁹⁶ Sulh, kabul, feragat işlemleri ve hakeme başvurmak için belediye meclisinin ön izni gerekir.

Hazinesi'nin yönetimini geliştirmek ve iç denetim biriminin görevlerini getirmesine yardımcı olmak; belediye meclisine aylık sunulan mali bilançolar ile yıllık sunulan kesin hesabı denetlemek, belediye meclisi tarafından kendine verilen görevleri yerine getirmek; kanunda düzenlenen hallerde federe devlet bakanlıklarının temsilcisi olarak hareket etmek; Yönetim, Yönetmelik, Sirküler Komisyonlarına ve Hazine ve Malvarlığı Komisyonlarına katılmak; hesapları, ödeme emirlerini, hazine nakit çekimleri ve diğer belgeleri imzalamak, belediye kanununa ve diğer kanunlara uygun bir şekilde belediyenin yıllık gider bütçesinin hazırlanmasına yardımcı olmak, belediyenin taşınmazlarını kaydetmek ve uygun hallerde belediyeye ait taşınmazları tahsis etmek ; belediyeye ait taşınır ve taşınmaz malların envanterlerinin hazırlanmasına ve güncellenmesine bunların uygun denetimi ve gözetimi için gerekli kanuni düzenlemeleri dikkate alarak yardımcı olmak, belediye meclis oturumlarına katılmak⁶⁹⁷, belediye meclisi tarafından kabul edilen komisyonlara başkanlık etmek, tüm belediyeyi etkileyen konularla ilgilenirken belediye komisyonlarıyla işbirliği yapmak ve diğer kanunlarda belirtilen görevleri ve yetkileri yerine getirmek olarak düzenlenmiştir⁶⁹⁸. Belediye tüzel kişiliğini belediye başkanlarının yerine kayyumların temsil etmesi dikkat çekici bir detaydır. Ayrıca, her ne kadar belediye başkanı da kayyum da aynı siyasi partiden seçilse de aralarında hiyerarşik ilişki olduğuna dair herhangi bir hüküm Veracruz Federe Devlet Belediye Kanunu'nda bulunmamaktadır.

3.2.7.3.4. Belediye Temsilcileri ve Alt Temsilcileri

VBK.'nın 61. maddesine göre belediye temsilcileri ve belediye alt temsilcileri belediyelerin yardımcı organlarıdır ve belediye meclis üyesi değildirler. 62. Maddeye göre ise kendi mahallelerinde kanunlara ve belediye yönetmeliklerine uyulup uyulmadığını denetlerler ve gerekli hallerde mahallelerde yaşayan kişilerin huzuru ve güvenliği için gereken önlemleri alırlar. Bu kapsamda görev ve yetkileri; kamu düzeninin bozulduğu hallerde gerekli önlemleri almak ve bu konuda acilen belediye meclisini bilgilendirmek; mahallelerde cinsiyet eşitliğini sağlamak ve kadınların, kendi topluluklarının siyasi, kültürel ve sosyal yaşamıyla bütünleştirilmesini sağlamak; her yılın ilk ayı kendi mahallelerinin nüfus sayımı belgesini gerekli tüm bilgileri ve istatistiksel veriyi içerecek şekilde hazırlayıp, belediye meclisine sunmak; Belediye Nüfus Komisyonu'nun talep ettiği ve görevlerini yerine getirirken diğer

⁶⁹⁷ İlgili maddeye göre kayyum oy ve söz hakkı bulunmaktadır.

⁶⁹⁸ Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, <http://www.veracruz.gob.mx/wp-content/uploads/sites/5/2017/03/Ley-Org%C3%A1nica-del-Municipio-Libre.pdf> (E.T.: 25.04.2018)

kamu görevlilerinin talep edeceği belgeleri vermek, kendi mahallelerinin sakinleri ihtiyaçları için gerekli olan kamu hizmetlerinin yerine getirilmesini sağlamak; çocukların ve gençlerin zorunlu eğitime devam edip etmediğini denetlemek; afet hallerinde yetkililer adına gerekli önlemleri almak ve federal, federe devlet yetkilileri tarafından düzenlenen sivil savunma programlarına aktif bir şekilde katılım sağlamak; belediye meclisi ve komisyonları tarafından havale edilen görevleri veya emirleri yetki devri yoluyla yerine getirmek, federe devlet bakanlıklarının temsilcisi olarak hareket etmek, belediye meclisinden görevlerini yerine getirebilmesi için gerekli imkanları talep etmek ve yardım istemek, görevlerini yerine getirebilmesine olanak sağlayan gerekli önlemleri almak ve kanunlarda düzenlenen diğer görev ve yetkileri yerine getirmek ve kullanmak olarak düzenlenmiştir⁶⁹⁹. Belediye temsilcileri ve alt temsilcileri “nüfus sayımı belgesini hazırlamak” ve “görevlerini yerine getirirken diğer kamu görevlilerinin talep edeceği belgeleri vermek” gibi görev ve yetkileri bakımından kısmen muhtarlara benzemektedir.

3.2.7.4. Belediye Meclis Komisyonları⁷⁰⁰

Belediye komisyonları belediye meclisi üyeleri, kayyumlar ve belediye başkanından oluşan ve belediye idaresinin işleyişinin düzgün bir şekilde sağlanmasına yardım etmek ve belediyenin sorumlu olduğu kamu hizmetlerinin uygun bir şekilde yerine getirilmesini sağlamak için kurulmuş birimlerdir (VBK. md. 39). Belediye meclisi, kamu hizmetlerinin gereklerine göre kalıcı veya geçici komisyonlar kurabilir. Yine belediye meclisi, Kongre’nin izniyle kamu hizmetlerinin daha iyi yerine getirilmesi için VBK.’nın 35. maddesinin XXV bendinde⁷⁰¹ düzenlenen belediyenin görev ve yetkileri, sorumlu olduğu kamu hizmetleri için komisyonları yeniden düzenleyebilir (VBK. md. 41)⁷⁰². Komisyonlar, belediye meclisinin uygun gördüğü sayıda belediye meclis üyesi, kayyumlar ve belediye başkanından oluşur (VBK. md. 42.). Belediye meclis üyelerinin tek başlarına yürütme yetkisi bulunmaz, ancak kamu hizmetleriyle ilgili sorunların çözümü için belediye meclisine çözüm önerileri sunabilirler (VBK. md. 43). VBK.’nın 44. maddesinde kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi açısından komisyonların genel görev ve yetkileri; ilgili kamu hizmetinin yerine getirilmesi için gerekli

⁶⁹⁹ Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, <http://www.veracruz.gob.mx/wp-content/uploads/sites/5/2017/03/Ley-Org%C3%A1nica-del-Municipio-Libre.pdf> (E.T.: 25.04.2018)

⁷⁰⁰ Belediye meclis komisyonları, belediyenin münhasır görev, yetkileri ve sorumlu olduğu kamu hizmetlerinin ve federal veya federe devlet kanunlarından kaynaklandığı tahmin edilen diğer görevleri, yetkileri ve sorumlu olduğu kamu hizmetlerinin somutlaştırılması açısından incelenecektir.

⁷⁰¹ İlgili bent, VAY.’nın 71. maddesinin XI. bendiyle aynıdır.

⁷⁰² Ayrıca ilgili maddeye göre bir komisyona açıkça tanınmamış konularda sorumluluk Yönetim, Yönetmelik ve Sirküler Komisyonu’nda olacaktır.

programları hazırlamak ve belediye meclisine sunmak, ilgili kamu hizmetinin verimli bir şekilde yerine getirilip getirilmediğini denetlemek; gerekli araştırmayı yaptıktan sonra belediye yönetiminin ilgili birimleriyle ilgili konularda karar almasını teklif etmek, ilgili kamu hizmetine ayrılan mali kaynakların uygun bir şekilde kullanılıp kullanılmadığını gözlemlemek, ilgili kamu hizmetinin belediye sakinleri lehine geliştirilmesi için gerekli önlemleri almak, sorumluluklarındaki kamu hizmetleriyle ilgili federal devlet veya federe devletle görev veya yetki çatışması olduğunda belediye meclisini bilgilendirmek , kamu hizmetlerinin daha iyi yerine getirilebilmesi için gider bütçesinin hazırlanmasını belediye meclisine teklif etmek, belediyenin yönetmeliklerinin uygulanıp, uygulanmadığını denetlemek ve yönetmeliklerin yenilenmesini belediye meclisine teklif etmek olarak düzenlenmiştir⁷⁰³.

3.2.7.4.1. Mali ve Belediye Malvarlığı Komisyonu

VBK.'nın 45. maddesine göre Mali ve Belediye Malvarlığı Komisyonu bir belediye meclisi üyesiyle kayyumlardan oluşur. Komisyonun görev ve yetkileri ise; belediye hazinesinin çalışmalarını denetlemek ve gerekli her bilgiyi belediye meclisine rapor etmek, belediye hazinesinin topladığı tüm gelirlerin kanuna ve verimlilik kriterine uygun olarak ve belediye gider bütçe kalemlerine uygun olarak kullanılıp kullanılmadığını tespit etmek, Belediye Hazinesi'nin aylık nakit kesintilerini incelemek ve imzalamak; kanuna uygun olarak yıllık gelir, gider ve işçi istihdamıyla ilgili projeler hazırlamak ve bunları belediye meclisine sunmak, aylık mali bilançoları yıllık kesin hesabı incelemek⁷⁰⁴, belediye mal ve haklarının envanterinin güncelliğini takip etmek, belediyenin mallarının ve haklarının devralınmasını ve intikal edilmesini kanun hükümlerine uygun olarak gerçekleştirdiğini denetlemek, mali denetimin yapılmasını teklif etmek, belediye hazinesinin ve malvarlığının geliştirilmesi için gerekli önlemleri almak olarak düzenlenmiştir⁷⁰⁵.

3.2.7.4.2. Eğitim, Rekreasyon, Kültür, Sanat ve Belediye İşleri Komisyonu

VBK.'nın 46. maddesine göre bu komisyonun görev ve yetkileri; eğitim kurumlarını sık sık ziyaret etmek ve bu kapsamda eğitimle ilgili kanunlara ve düzenlemelere uyulup, uyulmadığını denetlemek; çocukların ve gençlerin zorunlu eğitime devam edip, etmediklerini

⁷⁰³ Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, <http://www.veracruz.gob.mx/wp-content/uploads/sites/5/2017/03/Ley-Org%C3%A1nica-del-Municipio-Libre.pdf> (E.T.: 26.04.2018)

⁷⁰⁴ İlgili maddeye göre, daha sonra hazinedar bunları belediye meclisine sunmak ve bunlarla ilgili gerekli açıklamaları yapmak zorundadır.

⁷⁰⁵ Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, md. 45

denetlemek; kamu öğretiminin geliştirilmesi için gereken her türlü önlemi almak , rekreasyon ve kültür faaliyetleriyle ilgili farkındalığı artırmak ve toplum katılımını sağlamak, resmi takvimlere uyulup uyulmadığını denetlemek, spor alanında yetenekli ve farklı kişileri arayarak belediyelerde sporu geliştirmek; belediyenin mali kaynakları ölçeğinde yoksul öğrencilere burs verilmesini belediye meclisine teklif etmek, belediyenin kültürel ve tarihi değerlerini geliştirmek olarak düzenlenmiştir⁷⁰⁶.

3.2.7.4.3. Zabıta ve Suçların Önlenmesi Komisyonu

VBK.'nın 47. maddesine göre bu komisyonun görev ve yetkileri; kanunun yasakladığı oyunları oynayanları ihbar etmek ve izin verilen oyunların umuma açık yerlerde oynanmasını denetlemek, işlenen suçları ihbar etmek ve yetkili makamlarla bu suçların soruşturma ve kovuşturma aşamalarında işbirliği yapmak; kamu düzeninin korunacağı ve örf, ahlaka aykırı şovların olmayacağı şekilde eğlence merkezlerinin işleyişiyle ilgili standartları belirleyecek yönetmelikleri belediye meclisine teklif etmek, hapishanelerin işleyişinden sorumlu kişilerin hapishaneleri hijyenik ve güvenli tutmalarını sağlamak, mahkumlara verilen yiyeceklerin sağlıklı ve doyurucu olduğundan emin olmak; mahkumların şikayetlerini dinlemek ve mahkumlara insan onuruna yakışır, adaletli ve sağlıklı bir şekilde yaşayacakları şekilde davranılmasını sağlamak, çocukların uygun olmayan eğlence yerlerine girmelerine izin verilmemesini sağlamak; barışın, huzurun ve kamu düzeninin korunması için gerekli yönetmeliklerin düzenlenmesini belediye meclisine teklif etmek ; belediye zabıta memurlarının insan hakları ve temel özgürlükler konularında eğitimini sağlamak; belediye zabıta memurlarını okuma ve yazmayı bilmedikleri takdirde yetişkinler için okuma yazma kurslarına göndermek, görevlerini yerine getirmek amacıyla diğer komisyonları desteklemek olarak sıralanmıştır⁷⁰⁷.

3.2.7.4.4. Trafik ve Yol Komisyonu

VBK.'nın 48. maddesine göre bu komisyonun görev ve yetkileri; taşıt trafiği izleme ve kontrol hizmetlerini planlamak, yayaaların korunmasını sağlayacak yol faaliyetlerini geliştirmek; trafik işaretlerinin kurulmasını, otoparkların yapılmasını ve yolların adlandırılmasını yönetmek ; çevrenin kirlenmesini azaltmak için taşıt izleme ve kontrol

⁷⁰⁶ Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, md. 46

⁷⁰⁷ Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, <http://www.veracruz.gob.mx/wp-content/uploads/sites/5/2017/03/Ley-Org%C3%A1nica-del-Municipio-Libre.pdf> (E.T.: 24.04.2018)

programlarını hazırlamak, belediye taşıma hizmetinde çalışan kamu görevlilerinin çalışmalarını izlemek ve gerekli gördükleri her bilgiyi belediye meclisine nakletmek olarak sıralanmıştır⁷⁰⁸.

3.2.7.4.5. Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonu

VBK.'nın 49. maddesine göre bu komisyonun görev ve yetkileri; yeni sosyal yardım kuruluşlarının kurulmasını ve geliştirilmesini teklif etmek ve var olan kuruluşları korumak ve geliştirmek; çocuklara yönelik bütünleştirme, adaptasyon ve tedavi merkezlerinin kurulmasını teşvik etmek; hastaneleri denetlemek ve bu kapsamda hastaların iyi tedavi edildiğinin, hastane personelinin görevlerini yerine getirdiğinin, hastalara verilen ilaçların ve yemeklerin kaliteli olduğunun, doyurucu olduğunun, ilaçların doktorların reçetelerine uygun olduğunun, hastane ücretlerinin makul olduğunun ve verilen hizmet ile orantılı olduğunu ve Federe Devlet Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı düzenlemelerine uygun olduğunu denetlemek; binaların ve iş yerlerinin hıfzıssıhha koşulları hakkında görüş bildirmek; engelliler için akıl hastanelerinin, sığınma evlerinin, sağlık, psikolojik ve kapsamlı rehabilitasyon merkezlerinin kurulmasını teklif etmek; satılan yiyecek ve içeceklerin kalitesini denetlemek ve çürüme durumunda olanları ihbar etmek, aşılama kampanyalarına yardımcı olmak, sağlık yetkilileriyle sağlıksız veya tehlikeli endüstri ve kuruluşların denetlenmesinde işbirliği yapmak, salgın hastalıklarla mücadele konusunda yetkili otoritelerle iş birliği yapmak; tiyatrolarda, mezarlarda, ibadethanelerde, okullarda ve kamuya açık diğer tüm binalarda sağlıkla ilgili koşulların yerine getirebilmesi için her türlü önlemin alınmasına yardım etmek olarak düzenlenmiştir⁷⁰⁹.

3.2.7.4.6. İletişim ve Kamu Çalışmaları Komisyonu

VBK.'nın 50. maddesine göre bu komisyonun görev ve yetkileri; yaşayan insanların isimlerinin kullanılmadığına emin olarak sokakların, meydanların, parkların adlandırılmasını teklif etmek; kaldırımların, yolların yapımını ve bakımını yönetmek ve meydanların, sokakların açılmasını sağlamak; binaların ve belediye anıtlarının korunmasını sağlamak, belediyeye ait her türlü yapım işinin inşa edilmesini denetlemek ve bunlarla ilgili bütçe tartışmalarında görüş bildirmek ve bütçenin hazırlanmasına katılmak; kamu binalarının inşaatlarını güvenliklerini

⁷⁰⁸ Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, md. 48

⁷⁰⁹ Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, <http://www.veracruz.gob.mx/wp-content/uploads/sites/5/2017/03/Ley-Org%C3%A1nica-del-Municipio-Libre.pdf> (E.T.: 27.04.2018)

sağlamak ve var olan binalarla uyumlarını sağlamak için denetlemek; köprü, su yolu ve barajların yapılması için projeleri hazırlamak ve teklif etmek ve belediyede her türlü iletişim kanalının kurulmasını, geliştirilmesini ve korunmasını teklif etmek, tarihi ve kültürel mirasın korunması için federal ve federe devlet yetkililerine yardımcı olmak olarak düzenlenmiştir⁷¹⁰.

3.2.7.4.7. İskan, İmar, İnşaat İzin ve Ruhsat Komisyonu

VBK.'nın 51 maddesinde bu komisyonun görevleri ve yetkileri; iskan, imar, inşaat izin ve ruhsat konularında yasal düzenlemelere uyulup uyulmadığını denetlemek; arazilerin birleşmesinde, parsellemesinde, sınıflandırılmasında ve bölünmesinde yasal düzenlemelere uyulup uyulmadığını denetlemek; imar izinlerinin ve lisanslarının ilgili yasal hükümlere uygun olmasını sağlamak, inşaat yönetmeliklerine uyulup uyulmadığını denetlemek, şehir arazilerinin kullanımının düzenlenmesine yardımcı olmak olarak düzenlenmiştir⁷¹¹.

3.2.7.4.8. Vatandaşlık ve Toplum Katılım Komisyonu

VBK.'nın 52. maddesine göre bu komisyonun görev ve yetkileri; belediye meclisinin faaliyetlerinde vatandaş katılımını teşvik etmek ve düzenlemek, vatandaşların oluşturduğu ve toplum yararı gözetilen komitelerin ve grupların faaliyetlerini desteklemek olarak düzenlenmiştir⁷¹².

3.2.7.4.9. Kamu Temizlik Komisyonu

VBK.'nın 53. maddesine göre bu komisyonun görev ve yetkileri; belediyede temizlik alışkanlıklarının yanı sıra temizlik konusunda toplumsal farkındalığı artıracak ve toplum katılımı ile alınacak önlemleri geliştirmek, temizlik konusunda Yönetim, Yönetmelik ve Sirküler Komisyonu ile iş birliği yaparak kamu temizliği konusunda yönetmelik ve sirküler taslağı hazırlamak, katı atık toplama ve ortadan kaldırma sistemlerinin uygun bir şekilde kullanıldığını denetlemek; şehir yollarının, parkların ve kamuya açık diğer yerlerin düzgün bir şekilde temizlendiğini denetlemek ve geliştirmek, düzenli çöp depolama sahalarının ve atık

⁷¹⁰ Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, <http://www.veracruz.gob.mx/wp-content/uploads/sites/5/2017/03/Ley-Org%C3%A1nica-del-Municipio-Libre.pdf> (E.T.: 27.04.2018)

⁷¹¹ Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, md. 52

⁷¹² Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, <http://www.veracruz.gob.mx/wp-content/uploads/sites/5/2017/03/Ley-Org%C3%A1nica-del-Municipio-Libre.pdf> (E.T.: 27.04.2018)

arıtma tesislerinin işleyişini denetlemek, Ekoloji ve Çevre Komisyonu ile iş birliği yaparak, çalışmalarını desteklemek olarak sıralanmıştır⁷¹³.

3.2.7.4.10. Tarımsal Kalkınma Komisyonu

VBK.'nın 54. maddesine göre bu komisyonun görev ve yetkileri; sular, araziler, ormanlar ve madenler ile ilgili belediye yönetmelik ve sirkülerlere uyulup, uyulmadığını denetlemek; tarım sektörünün gelişmesini sağlayacak ve kırsal kesimde yaşayan belediye sakinlerinin uygun fiyata ürün alacağı şekilde ve kırsal özel sektör ve çiftçi birlikleri ile işbirliği halinde tarım fuarları ve açık hava pazarları düzenlemek ve bunları geliştirmek, tarım faaliyetlerinin geliştirilmesini ve iyileştirilmesini sağlamak; tarımla ilgili yetkililere, kiraya verilmiş, terk edilmiş veya işlenmemiş tarım arazileri hakkında bilgi vermek; çiftçilerin, ufak tarım arazi sahiplerinin teknoloji ilerlemelerinden faydalanacağı yoğun tempolu kurslara katılmasını sağlamak; federal, federe devlet ve belediye kurumlarının yardımıyla çiftçilere ve küçük tarım arazisi sahiplerine tarımsal rehberliği sağlamak ve geliştirmek; tarım ürünleri, hayvancılık, meyve yetiştiriciliği, arıcılık ve balıkçılık konularındaki faaliyetleri dikkate alarak belediyelerde doğal kaynakların makul ve verimli bir şekilde kullanılmasını teşvik etmek; belediyenin kırsal teşkilatının kurulmasına yardımcı olarak çiftçilerin ve küçük tarım arazisi sahiplerinin teknoloji gelişmelerini kullanacakları yoğun eğitimi kursların oluşturulmasını sağlamak olarak sıralanmıştır⁷¹⁴.

3.2.7.4.11. Ticaret, Belediye Pazarları, Toptan Pazarlar ve Mezbaha Komisyonu

VBK.'nın 55. maddesine göre bu komisyonun görev ve yetkileri; belediye meclisine temel ihtiyaçlar konusunda noksanlığın olmaması için gerekli önlemlerin, bu amaç uğrunda ruhsatların verilmesini ve düzeltici önlemlerin alınmasını teklif etmek; belediye pazarlarının ve toptan pazarların iyi bir şekilde işlemesi için gerekli önlemleri almak ve satıcıları rahat edecekleri yerlere yerleştirmek; yiyecek ve içeceklerin uygun yerlerde ve şekillerde satışının yapılmasını ve belediye pazarlarının, toptan pazarların gerekli hijyen koşullarına sahip

⁷¹³ Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, <http://www.veracruz.gob.mx/wp-content/uploads/sites/5/2017/03/Ley-Org%C3%A1nica-del-Municipio-Libre.pdf> (E.T.: 27.04.2018)

⁷¹⁴ Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, md. 54

olmasını sağlamak; ürünlerin ölçümlerinde, ağırlıklarında ve fiyatlarında sahtekarlık yapılmamasını sağlamak ve denetlemek olarak düzenlenmiştir⁷¹⁵.

3.2.7.4.12. İçme Suyu, Drenaj, Kanalizasyon, Atık Suları İşleme ve Ortadan Kaldırma Komisyonu

VBK.'nın 56. maddesine göre bu komisyonun görev ve yetkileri; içme suyunun dağıtılma hizmetini ve yönetimini denetlemek ve sağlamak, kamu çeşmelerinin ve çamaşırhanelerin temizlenmesini ve korunmasını sağlamak; atık su toplama sistemlerinin kurulmasını ve uygun hallerde bu suların yeniden kullanılabilmesi için arıtılmasını sağlamak; federal ve federe devlet yetkili makamları izin verdikten sonra bataklıkların, bataklık zeminlerin, sulak alanların, lagünlerin kurutulmasına izin vermek ve denetlemek ve sağlıklı, pis sulara akıntı verilmesini teklif etmek olarak düzenlenmiştir⁷¹⁶.

3.2.7.4.13. Sokaklar, Parklar, Bahçeler ve Kamu Işıklandırması Komisyonu

VBK.'nın 57. maddesine göre bu komisyonun görev ve yetkileri; kamu ışıklandırmasının korunmasını ve geliştirilmesini sağlamak ; kamu ışıklandırılmasının düzgün bir şekilde yapılmasını sağlamak ve denetlemek, parkların ve bahçelerin korunması ve geliştirilmesi için belediye sakinlerinin faaliyetlerini geliştirmek, kentsel mirasın geliştirilmesi ve korunması için projeler hazırlamak; sokakların, kamuya açık yerlerin ve özel kişilere ait yerlerin geliştirilmesini ve korunmasını sağlamak ve denetlemek olarak sıralanmıştır⁷¹⁷.

3.2.7.4.14. Ormanlar, Ekoloji ve Çevre Komisyonu

VBK.'nın 58. maddesine göre bu komisyonun görev ve yetkileri; orman, ekolojik ve çevre konularında yasal düzenlemelere uyulup uyulmadığını denetlemek; çevrenin korunması ve ekolojik dengenin yeniden sağlanması için ilgili yetkililerin faaliyetlerini desteklemek ve bunlarla işbirliği yapmak, doğal kaynakların makul bir şekilde kullanılması için gerekli önlemleri almak, belediyenin sürdürülebilir bir şekilde kalkınması için gerekli faaliyetleri

⁷¹⁵ Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, <http://www.veracruz.gob.mx/wp-content/uploads/sites/5/2017/03/Ley-Org%C3%A1nica-del-Municipio-Libre.pdf> (E.T.: 27.04.2018)

⁷¹⁶ Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, md. 56

⁷¹⁷ Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, md. 57

önermek, hayvanların ve bitkilerin korunması için gerekli önlemlerin alınmasını teklif etmek; Kamu Temizlik Komisyonu'yla çöplerin toplanması, ayrıştırılması ve ortadan kaldırılma sistemiyle ve çöp sahalarıyla ilgili iş birliği yapmak; federal ve federe devlet düzenlemelerine uygun olarak belediyenin sürdürülebilir orman geliştirilmesi için gerekli önlemleri almak; ormana zarar veren hasar veren her türlü etkenle ve zararlı haşerelerle mücadele etmeyi ve orman eğitimini, mesleki programları ve projeleri geliştirmek ve yaymak; ormanlık alanları artırmayı, toprağı ıslah etmeyi, ağaçlandırma yapmayı, orman ürün ve hizmetlerinin korunmasını geliştirmek; ormanlarda kaçak kesimleri ve ormanlara, ekolojik dengeye ve çevreye karşı işlenen suçları ihbar etmek; belediye meclisini bilgilendirip, yetki aldıktan sonra belediye çalışmanın yapılması olan kırsal yerlerde veya şehirlerde ağaçların kesilmesine izin vermek, şehirlerde veya kırsal alanlarda kişiler için risk oluşturacak ağaçların kesilmesi için belediye başkanından onay aldıktan sonra bunların kesilmesine izin vermek olarak sıralanmıştır⁷¹⁸.

3.2.7.4.15. Nüfus Kayıt, Defin, Mezarlık ve İşe Alım Komisyonu

VBK.'nın 59. maddesine göre bu komisyonun görev ve yetkileri; nüfus kayıt konusunda ilgili düzenlemelere uyulup uyulmadığını denetlemek, nüfus kayıtlarının düzenli hale getirilmesi için gerekli faaliyetlerin yapılmasını yetkililerden talep etmek, mezarlıkların hıfzıssıhha koşullarını sağlayıp sağlayamadıklarını denetlemek; yerlerini, zümrelerini, kapsamlarını, kapasitelerini ve sağlık bakanlığı tarafından belirtilen diğer bilgileri de sağlayacak şekilde belediyelerde yer alan kamu ve özel mezarlıkların kayıtlarını tutmak , askerlik çağına gelen gençlerle ilgili yasal düzenlemelere uyulup uyulmadığını denetlemek olarak düzenlenmiştir⁷¹⁹.

3.2.7.4.16. Yönetim, Yönetmelik ve Sirküler Komisyonu

VBK.'nın 60. maddesine göre bu komisyonun görev ve yetkileri ; belediyenin resmi belgeleriyle ilgili usul sürecini denetlemek; ilgili belediye komisyonlarıyla işbirliği halinde yönetmeliklerin, sirkülerlerin ve genel idari emirlerin çıkartılmasını teklif etmek, belediye meclisine yönetmeliklerin ve sirkülerlerin yenilenmesi için gerekli önerileri sunmak;

⁷¹⁸ Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, <http://www.veracruz.gob.mx/wp-content/uploads/sites/5/2017/03/Ley-Org%C3%A1nica-del-Municipio-Libre.pdf> (E.T.: 27.04.2018)

⁷¹⁹ Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, md. 59

yönetmeliklerin, sirkülerlerin ve bunlarla ilgili reformların içeriklerini açıklamak, resmi törenleri halka duyurmak olarak sıralanmıştır⁷²⁰.

3.2.7.4.17. Cinsiyet Eşitliği Komisyonu

VBK.'nın 60. maddesinin 2. fıkrasına göre bu komisyonun görev ve yetkileri; Veracruz Kadın Enstitüsü ile işbirliği halinde belediyelerde kadın enstitüsünün kurulmasını sağlamak, kadınların ayrımcılığa uğramayacakları şekilde ihtiyaçlarını ve düşüncelerini yansıtabilecekleri alanlar oluşturulmasını teşvik etmek, cinsiyet eşitliğine uygun şekilde kadınlara belediye programlarından faydalanma imkanı verecek mekanizmaların oluşturulmasını sağlamak, belediyede kadınlar yararına ulusal ve uluslararası standartlara uygun programları geliştirmek, çocukların ve gençlerin zorunlu eğitime devam edip etmediğini denetlemek, cinsiyet eşitliğine uygun olarak belediye kalkınmasının planlamasını geliştirmek; cinsiyet eşitliği ilkesine uygun olarak dağıtılacak, bireyler veya kuruluşlar ve birlikler tarafından talep edilen destekleri veya kaynakları vermek; belediye meclisi faaliyetlerine vatandaşların katılımını cinsiyet eşitliği kapsamında geliştirmek, kırsal yerlerde belediye kadın enstitülerini kurmak, belediye kadın enstitüsüyle birlikte belediyenin eşitlik planını hazırlamak olarak düzenlenmiştir⁷²¹.

3.2.7.4.18. Kütüphane, Okuma ve Yazmayı Teşvik komisyonu

VBK.'nın 60. maddesinin 3. fıkrasına göre bu komisyonun görev ve yetkileri; belediye kütüphanelerinin kurulmasını sağlamak ve bunların fonksiyonelliği ve modernleşmesine yönelik her türlü önlemi almak, belediye kütüphanelerine kitap alımının yapılmasını belediye meclisine teklif etmek ve kütüphanelerle ilgili kitap bağış kampanyaları yürütmek; öğrencileri ve halkı belediye kütüphanelerinde başvuru kaynaklarının ve diğer kaynaklarının bulunduğuyla ilgili bilgilendirmek, belediye sakinlerinin okuma alışkanlığını artıracak programları uygulamak, federal ve federe devlet yetkilileriyle koordinasyon halinde belediye okuma, yazma programlarını hazırlayıp belediye meclisine sunmak olarak sıralanmıştır.⁷²²

⁷²⁰ Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, <http://www.veracruz.gob.mx/wp-content/uploads/sites/5/2017/03/Ley-Org%C3%A1nica-del-Municipio-Libre.pdf> (E.T.: 27.04.2018)

⁷²¹ Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, md. 60/2

⁷²² Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, md. 60/3

3.2.7.4.19. Turizm Komisyonu

VBK.'nın 60. maddesinin 4. fıkrasına göre bu komisyonun görev ve yetkileri ; belediyede turizm sektörünü geliştirecek ana esasları belediye meclisine sunmak, belediyede turizmin geliştirilmesi için gerekli planlamayı yapmak; Yönetim, Yönetmelik ve Sirküler Komisyonuyla bu alanda yönetmeliklerin hazırlanması ve mevcut olanların güncelleştirilmesi için iş birliği yapmak; turistlere gereken ilginin sağlanması ve samimiyet gösterilmesi için belediye sakinlerinin eğitimini ve katılımını sağlamak ve düzenlemek; belediyede turizmin geliştirilmesi için gerekli programların hazırlanması ve uygulanması için federal, federe devlet ve uluslararası makamlarla işbirliği yapmak olarak düzenlenmiştir⁷²³.

3.2.7.4.20. İnsan Haklarını Geliştirme ve Koruma Komisyonu

VBK.'nın 60. maddesinin 5. fıkrasına göre bu komisyonun görev ve yetkileri ; belediyenin insan haklarına saygılı, insan haklarını koruyan kamu politikaları ve ana esasları kabul etmesini teşvik etmek; belediye meclisi kararlarının, yönetmeliklerinin ve belediyeye bağlı birimlerinin temel insan haklarını bilhassa kadınların, çocukların, engellilerin, yaşlıların, göçmenlerin ve yerli topluluğu üyelerinin temel insan haklarını ihlal etmediğini denetlemek; belediye meclisine, toplumla ve kamu kurumlarıyla birlikte insan haklarının korunması için insan haklarıyla ilgili araştırma ve bunları yaymayla ilgili koordinasyon faaliyetleri yürütülmesini teklif etmek ; uygun olduğu zaman insan haklarının geliştirme ve korumayla sorumlu belediye bağlı birimlerinin ve kurumlarının çalışmalarını denetlemek ve değerlendirmek; belediyedeki gözaltı ve bakım merkezindeki durumu öğrenmek, gözaltına alınan kişilerin insan haklarına saygı gösterilmesini sağlamak ve uygun düştüğü zaman belediye meclisine bununla ilgili idari önlemlerin alınmasını önermek, belediye yönetmeliklerini incelemek ve ayrımcı hükümler olduğu zaman bunlarla ilgili değişiklikleri önermek; belediyede çalışan kamu görevlileri arasında etnik, ulusa, cinsiyete, engelliliğe, sosyal duruma, sağlığa, dine, düşüncelere, tercihlere, durumu dayalı ayrımcılığı ve insan haklarını ihlal eden diğer her türlü ayrımcılığı önlemek olarak düzenlenmiştir⁷²⁴.

⁷²³ Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, <http://www.veracruz.gob.mx/wp-content/uploads/sites/5/2017/03/Ley-Org%C3%A1nica-del-Municipio-Libre.pdf> (E.T.: 27.04.2018)

⁷²⁴ Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, <http://www.veracruz.gob.mx/wp-content/uploads/sites/5/2017/03/Ley-Org%C3%A1nica-del-Municipio-Libre.pdf> (E.T.: 27.04.2018)

3.2.7.4.21. Bilim ve Teknoloji Komisyonu

VBK.'nın 60. maddesinin 6. fıkrasına göre bu komisyonun görev ve yetkileri ; belediyede bilimsel araştırmayı ve teknolojik ilerlemeyi sağlayamaya yönelik her türlü faaliyeti gerçekleştirmek, belediyenin gider bütçesine bilim ve teknoloji ile ilgili faaliyetlerin gerçekleştirilmesi için gerekli kalemleri eklemek; belediyenin teknik ve coğrafi koşulları el verdiği sürece, parklara ve belediye halk kütüphanelerine ücretsiz internet hizmetini kurmak olarak düzenlenmiştir⁷²⁵.

3.2.7.4.22. Gençlik Teşvik Komisyonu

VBK.'nın 60. maddesinin 7. fıkrasına göre bu komisyonun görev ve yetkileri ; belediye meclisine, gençlerin aktif bir şekilde katılımını sağlayacak programların uygulanmasını teklif etmek; federal ve federe devlet hükümetleriyle belediyede gençlerin gelişimini sağlamaya yönelik kamu politikalarının hazırlanmasında etkili ve verimli koordinasyon sağlamak; gençlerin işyerinde yer almasını amaçlayan faaliyetleri düzenli olarak yürütmek, gençlere eğitim vermek; boşanmış eşlere, engellilere ve yerli topluluk üyelerine öncelik vermek; gençlerin belediye meclisine sunduğu projeleri geliştirmek için yetkili makamlardan gerekli izinleri almak olarak düzenlenmiştir⁷²⁶.

3.2.7.4.23. Sivil Savunma Komisyonu

VBK.'nın 60. maddesinin 8. fıkrasına göre bu komisyonun görev ve yetkileri; belediye başkanıyla, Belediye Sivil Savunma Sisteminin oluşturulması konusunda işbirliği yapmak; Belediye Sivil Savunma Sisteminin federe devlet programlarına ve politikalarına uygun olmasını sağlamak, Belediye Sivil Savunma Biriminin yetkilerini araştırmak ve değerlendirmek; Belediye Sivil Savunma Sisteminin kamu görevlileriyle ilgili şikayetleri ve ihbarları iç denetim birimine yönlendirmek; sivil savunmayla ilgili kanuni düzenlemelere uyup, uyulmadığını denetlemek olarak sıralanmıştır⁷²⁷.

⁷²⁵ Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, md. 60/6

⁷²⁶ Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, md. 60/7

⁷²⁷ Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, <http://www.veracruz.gob.mx/wp-content/uploads/sites/5/2017/03/Ley-Org%C3%A1nica-del-Municipio-Libre.pdf> (E.T.: 27.04.2018)

3.2.7.4.24. Sosyal, İnsani ve Bölgesel Kalkınma Komisyonu

VBK.'nın 60. maddesinin 9. fıkrasına göre bu komisyonun görev ve yetkileri; belediyelerde sosyal kalkınma programlarının uygulanması için federe devlet ve federal yürütme organlarıyla işbirliği yapmak; programların niteliği gerektirdiğinde komşu belediyelerle sosyal kalkınma faaliyetlerinin yürütülmesini teklif etmek; federe devlet kongresi ve belediye meclisinden izin alarak diğer federe devletlerin belediyeleriyle sosyal kalkınma faaliyetleri yürütmeyi teklif etmek; belediye meclisini süreç ve sonuç hakkında bilgilendirmek kaydıyla federal fonların ve kaynakların belediyede sosyal kalkınma alanında uygulanmasını denetlemek, belediyede özel sektörle sosyal kalkınma konusunda ortak faaliyetler yürütmek; sosyal programlardan doğan kaynakların dağıtımının ve uygulanmalarının yürürlükte olan kanunlara uygun olmasını ve federe devletin Sosyal ve İnsani Gelişim Kanunu'nda öngörülen öncelikli özen alanlarına uyulmasını sağlamak, belediyenin sosyal programları hakkında gerekli bilgileri yaymak; özellikle yoksul kesime yönelik kamu hizmetlerinin yerine getirilmesini geliştirmek olarak düzenlenmiştir⁷²⁸.

3.2.7.4.25. Performans Komisyonu

VBK.'nın 60. maddesinin 10. fıkrasına göre bu komisyonun görev ve yetkileri; performans ölçütlerinin hazırlanmasına katılmak; belediye meclisine performans ölçütleriyle ilgili denetim ve gözetim mekanizmalarının kurulmasını teklif etmek, performans ölçütlerinin yetkili makamlara dönüşünü denetlemek olarak düzenlenmiştir⁷²⁹.

3.2.7.4.26. Ekonomik Kalkınma Komisyonu

VBK.'nın 60. maddesinin 11. fıkrasına göre bu komisyonun görev ve yetkileri; belediye meclisine, Belediye Ekonomik Kalkınma Müdürlüğü'nün kurulmasını teklif etmek; ekonomik kalkınmaya yönelik tüm üretim ve hizmet birimlerinin katılımını geliştirmek ve düzenlemek; Belediye Kalkınma Komisyonu'nun desteğini alacakları şekilde serbest mesleği, küçük, orta ve büyük şirketleri canlandırmak amacıyla üretici vasıtaları geliştirmek; federe devlet ve federal yetkililerinden izin aldıktan sonra sosyal sorumluluğa yönelik verimli programlar için yeterli

⁷²⁸ Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, md. 60/9

⁷²⁹ Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, md. 60/10

kaynak sağlanmasını belediye meclisine teklif etmek; diğer belediyelerle programların niteliği gereği ekonomik kalkınma faaliyetlerini geliştirmek ve federe devletin kalkınmasını sağlayacak tarım sinai parklarla ilgili projeler yapmak; verimli programlardan gelen kaynakların çiftçilik ve sertifikalı tarım üzerinde uygulamalarını, üreticilere hizmet ettiğini ve federal, federe devlet düzenlemelerine uygun olduğunu denetlemek olarak sıralanmıştır⁷³⁰.

3.2.7.4.27. Çocuk ve Aile Komisyonu

VBK.'nın 60. maddesinin 12. fıkrasına göre bu komisyonun görev ve yetkileri; anayasada ve uluslararası antlaşmalarda düzenlenen çocukların hak ve çıkarlarının en iyi şekilde korunmasını sağlamak, çocukların ve ergenlerin insan haklarına saygı gösterilmesiyle ilgili faaliyetleri kurumlar arası bağlantılar ve sivil toplum aracılığıyla gerçekleştirmek, çocukların ve ergenlerin yararına yönelik kamu politikaları oluşturmak ve faaliyetleri gerçekleştirmek için daha fazla kaynak tahsis etmek ve geliştirmek; çocukların ve ergenlerin şiddete, dışlamaya, kısıtlamaya yönelik veya insan haklarını sınırlandıracak, hayat standartlarını düşürecek veya risk oluşturacak her türlü ayrımcılığı tespit etmek amacıyla belediyede soruşturma yürütmek; çocukların ve ergenlerin menfaatlerini gözetmek kaydıyla ve bunlara özen göstererek insan kaçırmaya yönelik şikayetlerin tespit edilmesinde ve çözülmesinde yardımcı olmak olarak sıralanmıştır⁷³¹.

Komisyonlar değerlendirilirse belediyelerin görevli, yetkili ve sorumlu olduğu çöplerin toplanması, ayrıştırılması veya kanalizasyon, atık suların işlenmesi ve ortadan kaldırılması gibi içeriği belli olan kamu hizmetlerinin dışındaki kamu hizmetlerinin (örneğin Trafik gibi) içeriğinin komisyonların görev ve yetkilerinde somutlaştığı sonucuna varılmaktadır. Komisyonlar kamu hizmetlerinin daha uygun bir şekilde yerine getirilmesi için oluşturulmuş ve kendi sorumluluklarında olan kamu hizmetleriyle ilgili programları hazırlamakla yükümlü birimlerdir. Belediye başkanı, belediye meclis üyeleri ve kayyumlar komisyonların üyeleridir. Komisyonların görev ve yetkileri genellikle belediye meclisine sorumlu oldukları kamu hizmetleriyle ilgili yönetmelik tasarılarını hazırlamak, teklif etmek veya öneri sunmak gibi istişari nitelikte olsa da, bu kamu hizmetleriyle ilgili denetleme görev ve yetkileri de bulunmaktadır. Ayrıca, bazı komisyonların örneğin Trafik ve Yol Komisyonu'nun sahip olduğu "trafik işaretlerinin kurulmasını ve otoparkların yapılmasını yönetmek" gibi yetkileri

⁷³⁰ Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, <http://www.veracruz.gob.mx/wp-content/uploads/sites/5/2017/03/Ley-Org%C3%A1nica-del-Municipio-Libre.pdf> (E.T.: 27.04.2018)

⁷³¹ Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, md. 60/12

komisyonların sadece danışma organı işlevine sahip olmadıklarını, ayrıca icrai karar alma yetkilerinin de bulunduğu işaret etmektedir. Komisyonlar kamu hizmetleriyle ilgili gerekli önerileri ve yönetmelikleri belediye meclisine teklif ettiklerinden, komisyonların belediye meclisiyle genellikle istişari nitelikte bir ilişkiye sahip olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca komisyonların kurulmasına ve yeniden düzenlenmesine belediye meclisi karar vermektedir⁷³². Komisyonların belediye başkanıyla olan ilişkisinin niteliği Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu'nun hükümlerinden anlaşılmamaktadır. Buna karşın, belediye başkanı komisyonların kurulmasını belediye meclisine teklif etmektedir⁷³³. Belediye başkanının komisyonların kurulmasını belediye meclisine teklif etmesi yetkisinden, belediye başkanının yürütme organı olarak belediyelerin sorumlu olduğu kamu hizmetlerinin daha iyi bir şekilde yerine getirilmesini ve belediye idaresinin işleyişini iyileştirmeyi amaçladığı söylenebilir. Nitekim yukarıda incelendiği gibi komisyonların oluşturulma amaçları da bunlardır⁷³⁴.

3.2.8. Meksika'da Yerel Yönetimler İle İlgili Değerlendirme

Meksika Anayasası'nda federal devletin yetkileri oldukça kapsamlı ve uzun bir şekilde düzenlenmiştir⁷³⁵. Bu sebepten dolayı federe devletlerin yetkilerinin federal devlete oranla sınırlı olduğu söylenebilir. Meksika Anayasası'nda federal devletin münhasır yetkileri düzenlendiğinden, eyaletlerin yetkileri düzenlenmemiştir⁷³⁶. Ayrıca, federal devletin, federe devletlerin ve belediyelerin ortak yetki alanları bulunmaktadır. Bu alanlardaki konular açısından federal yasama organı, federal devletin, federe devletlerin ve belediyelerin yetkilerini detaylı bir şekilde düzenleyebilir⁷³⁷. Federe devletler ise bu alanlarda ancak sınırlı olarak kanun çıkarabilirler⁷³⁸. Federe devletler incelendiğinde ise, federe devletlerin organlarının büyük ölçüde federal devlete benzediği görülmektedir. Federe devletlerin kendi medeni, ceza, ceza muhakemesi, medeni usul ve belediye kanunları olduğu göz önüne alındığında⁷³⁹, federe devletlerin yetkilerinin bütünüyle sınırlandırılmadığı sonucuna varılmaktadır.

Meksika'da yerel yönetim birimlerini ise belediyeler oluşturmaktadır. Meksika Anayasası'nda belediyeler için görev, yetki ve sorumlu oldukları kamu hizmetleri açısından

⁷³² Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, md. 35

⁷³³ Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, md. 36

⁷³⁴ Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, md. 39

⁷³⁵ Meksika Anayasası, md. 73

⁷³⁶ Sarubbi, David Garcia, *Federalism and Constitutional Judicial Review in Mexico and United States: A Normative Assessment of Two Different Jurisdictional Schemes*, sf. 39

⁷³⁷ Garza, *The Constitution of Mexico A Contextual Analysis*, sf. 97

⁷³⁸ Quintana/ Euler/ Varona, *Federalism and Legal Unification in Mexico*, sf. 341

⁷³⁹ Rosenn, *Federalism in the Americas in Comparative Perspective*, sf. 16; Graizbord, *United Mexican States*, sf. 206-207 ; Ward/ Rodriguez, *New Federalism, Intra-Governmental Relations and Co-Governance in Mexico*, sf. 687

federe devletler tarafından dokunulmayacak, ancak genişletilebilecek çekirdek bir alan oluşturulmuştur⁷⁴⁰. Ayrıca, ilgili maddede belediyelerin temel organları düzenlenmiştir. Bu organlar arasında kayyum önemli bir yere sahiptir. Denetleme görev ve yetkisi bulunan kayyum, Meksika’da seçimle görev başına gelmektedir. Ayrıca, federe devletlerle ile belediyeler arasında sıkı bir ilişki bulunur. Bu duruma paralel olarak, belediyelerle ilgili düzenlemeler federe devlet anayasaları ve yasaları incelenince biraz daha somutlaşmaktadır. Bu kapsamda, Veracruz Federe Devleti’ndeki düzenlemeler incelendiğinde belediyenin görevleri, yetkileri, organları ve organlarının görev ve yetkileri çok daha detaylı bir şekilde düzenlenmiştir. Belediyelerin kuruluşuna ilişkin koşullar da Veracruz Belediye Kanunu’nda yer almaktadır. Federal anayasada belediyelerle ilgili temel görev, yetki, organları gibi önemli çerçeve hükümlerin ve federe devlet belediye kanunlarında bulunması gereken hususların düzenlenmiş olmasının federe devletlerin yerel yönetimleri düzenleme yetkilerini biraz sınırladığını söylemek mümkündür. Buna karşın, federe devletler federal anayasadaki hükümlere uygun olarak belediyeleri düzenleyebilirler.

Veracruz Federe Devleti’nde Meksika Anayasası’nda düzenlenen organlara ilave olarak belediyelerin temsilcileri ve alt temsilcileri bulunmaktadır. Bu kişilerin kamu düzenini sağlamak gibi önemli görev ve yetkileri bulunur ve nitelik itibarıyla muhtarlara benzedikleri görülmektedir. Belediye meclisinden gerekli yardımı talep edebilmeleri ve kamu düzenin bozulması halinde bunu belediye meclisine bildirmeleri, belediye ile olan bağılıklarının göstergesidir. Ayrıca, her bir federe devlet bakanlıklarının temsilcisi sayılmaları⁷⁴¹, federe devlet bakanlıklarıyla ilgili konularda ilgili bakanların kendilerine emir ve talimat verebileceğini göstermektedir. Belediye komisyonlarının kamu hizmetlerini daha iyi bir şekilde yerine getirmek⁷⁴², denetlemek, belediye meclisine gerekli önerileri ve yönetmelikler gibi düzenlemeleri sunmak ve sınırlı da olsa icrai karar alma özellikleri nedeniyle belediyelerin önemli bir parçası olduklarını söylemek mümkündür.

⁷⁴⁰ Meksika Anayasası, md. 115

⁷⁴¹ Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, md. 62

⁷⁴² Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, md. 39

SONUÇ

Üniter devlet şekli egemenlik, millet, ülke unsurları ve yasama, yürütme, yargı organları açısından tek ve bölünmez kabul edilen bir devlet tipi olarak tanımlanır. Ülkede iktidar merkezi tektir ve bu iktidar merkezi bütün ülkeye hakimdir. Üniter devlette merkezi idare ve yerinden yönetim ilkeleri, bunlardan birine ağırlık verilerek veya eşit düzeyde uygulanabilir. Ancak bu ilkeler uygulanırken, teorik düzeyde bu ilkelerin özelliklerini taşımaları gerekir. Seçilen Latin Amerika üniter ülkeleri bu iki ilke açısından değerlendirilecektir.

Federal devlet ise ülkede tek bir iktidar merkezinin olmadığı, birden fazla iktidar merkezinin olduğu bir devlet tipi olarak tanımlanabilir. Bu açıdan federal devletin özellikleri, federal devlet ve federe devlet olmak üzere iki özerk yönetim birimi, katı bir anayasa aracılığıyla federal devlet ve federe devletler arasında güvenceli bir yetki paylaşımı, yetki uyuşmazlıklarını çözecek bir yüksek mahkeme, federe devletlerin federal düzeyde yönetime katılmalarını sağlayacak çift meclis sistemi ve adem-i merkeziyetçilik olarak sıralanır. Federal devletlerde yerel yönetimlerin belli bir teorik kısmı bulunmadığından, ABD ve Almanya olarak iki model ülke seçilmiştir. Seçilen Latin Amerika federal ülkelerinde yerel yönetimlerle ilgili düzenlemeler bu model ülkelerin federal ve federe devlet düzenlemeleri açısından değerlendirilecektir.

Öncelikle seçilen üniter ülkelerden Kolombiya'nın değerlendirilmesiyle başlamak gerekir. Kolombiya'da merkezi yönetim ilkesi ve yerinden yönetim ilkesi birlikte uygulanmasına karşın ağırlıklı olarak yerinden yönetim ilkesi uygulanır, bunun sonucu olarak yerel yönetimler eğitim, sağlık, sosyal güvenlik, afet önlenmesi gibi birçok kamu hizmeti konusunda oldukça farklı kanunlarda uzun ve ayrıntılı yetkilere sahiplerdir. Ancak yerel yönetimler bu yetkilerini kullanırken kanunlara, ulusal plan, program ve düzenlemelere riayet etmek zorundadırlar.

Kolombiya'da merkezi yönetim ilkesinin anayasada doğrudan düzenlenmeme sebebinin 1970'li ve 1980'li yıllarda ülkenin aşırı merkeziyetçiliğe maruz kalmış olması ve buna karşı bir çekince olmasıyla açıklanabilir. Merkezi yönetim ilkesinin uygulanmasında merkezi idarenin başı sayıldığından en önemli kişi Başkan'dır. Başkana bağlı bakanlıklar ve idari birimler ulusal planların ve programların hazırlanmasını sağlarlar. İlgili kaynaklardan, kanunlardan ve yerel yönetimlerin görev ve yetkilerinden, Kolombiya'da merkezi idarenin taşra teşkilatı bulunmadığı anlaşılmaktadır. Bunun yerine kamu düzeni konusunda valinin, belediye

başkanının Başkan'ın temsilci sayılmasından, bölgelere ulusal kamu hizmetlerinin devredildiği hallerde valinin Başkan'ın temsilcisi sayılmasından ve Başkan'ın yerel yönetimlere yetki devri yapmasından, bölgelerin belediyeler üzerinde idari vesayet yetkinin bulunmasından, belediye başkanının belediyelerde en yüksek polis amiri sayılmasından, yerel yönetimlerin aynı zamanda merkezi idarenin taşra teşkilatı olarak hareket ettikleri görülmektedir. Ancak devlet tüzel kişiliğine dahil olmayan, devlet tüzel kişiliğinden farklı kamu tüzel kişiliklerine sahip olan yerel yönetimlerin merkezi idarenin taşra teşkilatı olarak faaliyet göstermesi merkezi idare ilkesine bir aykırılık olarak değerlendirilebilir.

Kolombiya'da üniter devletlerde yerinden yönetim ilkesi anlayışına uygun olarak yerel yönetimlerin devlet tüzel kişiliği dışında ayrı kamu tüzel kişiliği, idari, mali, işlevsel ve personel özerklikleri bulunur. Bölgelerin ve belediyelerin devlet tüzel kişiliğinden ayrı kamu tüzel kişiliğine sahip olduğu ülkenin Anayasası'nda, bölge, belediye kararnamelerinde ve kanunlarında hüküm altına alınmıştır. İdari özerkliğe sahip oldukları Anayasa'da yer alan kendilerine verilen yetkileri kullanmak ve kendi işlerini yönetmek ibarelerinden anlaşılır. Kolombiya Anayasası'nda yerel yönetimlerin karar ve yürütme organlarının seçimle görev başına geleceği de düzenlenmiştir. Mali özerklikleri ise kendilerine ait bütçelerinin olmasından, kendi gelirleri ve giderleri olmasından anlaşılır. Yerel yönetimler, merkezi idareden ayrı görevlere ve yetkilere sahiplerdir, bu da işlevsel özerkliğe işaret eder. Ayrıca ülkedeki yerel yönetimlerin kendi çalışanları, personelleri bulunur, yani personel özerkliğine sahiplerdir. Bu açıdan Kolombiya yerinden yönetim ilkesinin özelliklerini sağlamaktadır. Peki, Kolombiya'da yerinden yönetim ilkesinden sapmalar var mıdır? Öncelikle, bilindiği üzere idari vesayet denetimi emir ve talimat vermeyi içermez. Buna karşın, Kolombiya'da Başkan bölgelere ulusal kamu hizmetlerinin devredilmesi ve kamu düzenin sağlanması konularında valiler Başkan'ın yani merkezi idarenin başındaki kişinin temsilcisi sayılır ve valinin Başkan'ın temsilcisi sayılmasından, Başkan'ın valilere emir ve talimat verebileceği anlaşılmaktadır, kamu düzeninin korunması için ise Başkan belediye başkanlarına da emir, talimat verebilir. Bu ise, teorik düzeyde yerinden yönetim ilkesinden ciddi bir sapma olarak değerlendirilebilirse de, aslında bu konularda yerel yönetimlerin farklı kamu tüzel kişileri olarak hareket etmeleri söz konusu değildir. Yerel yönetimler ulusal kamu hizmetlerinin devredilmesi ve kamu düzeninin sağlanması konularda merkezi idarenin taşra teşkilatı olarak faaliyet göstermektedirler. Yani, yerel yönetimler bu konulardaki faaliyetlerini yerel yönetim sıfatlarıyla değil de merkezi idare taşra teşkilatı sıfatıyla gerçekleştirmektedirler. Böylece Başkan, valiler ve belediye başkanları arasında bu konularda hiyerarşi bulunması yerinden yönetim ilkesine aykırı olarak görülmez.

Buna ilave olarak, vali gibi önemli bir kamu görevlisinin seçimle görev başına gelmesi yani seçim meşruiyetini sağlaması ülke bütünlüğünün bozulması tehlikesini doğurabilir. Bu açıdan valinin belirli hallerde merkezi idarenin temsilcisi sayılması ve kanunla belirlenen sınırlı hallerde Başkan tarafından görevden alınması idarenin bütünlüğü ilkesi açısından ciddi bir zorunluluktur. İkinci olarak, yerinden yönetim ilkesinin bir gereği olarak idari vesayet denetimi devlet tüzel kişiliği yani merkezi idare ve diğer kamu tüzel kişileri arasında olan bir denetim türüdür. Buna rağmen, Kolombiya’da bölgelerin görevleri arasında belediyeler üzerinde idari vesayet denetiminin kullanılmasının düzenlenmiş olması yerinden yönetim ilkesinden önemli bir sapma olarak değerlendirilebilir. Çünkü ülkede merkezi idare taşra teşkilatı bulunmasa da, merkezi idare zaten yerel yönetimler üzerinde bakanlıklar aracılığıyla idari vesayet yetkisine sahiptir. Belediyeler üzerinde aynı zamanda bölgelerin de idari vesayet denetimi bulunması yerinden yönetim ilkesiyle bağdaşır gözükmemektedir. Ayrıca valilerin bazı hallerde ise belediye başkanlarını görevden alabilmesi yerinden yönetim ilkesiyle bağdaşmaz. Bu açıdan merkezi idareye ait olan yerel yönetimlerin organlarını görevden alma gibi bir vesayet denetiminin başka bir yerel yönetime de tanınması yerinden yönetim ilkesi açısından kabul edilemez niteliktedir. Yerinden yönetim ilkesi açısından diğer bir sapma ise Kolombiya’da idari vesayet denetiminin içeriği açısındandır. Ayrıca, bilindiği üzere idari vesayet denetimi yerel yönetimlerin işlemlerinin iptal edilmesini veya onanmasını ya da sınırlı hallerde organlarının görevden alınmasını içermektedir. Oysa Kolombiya’da idari vesayet denetiminin içeriğinde Maliye Bakanlığı tarafından yerel yönetimlerin kaynaklarının kesilmesi de bulunmaktadır. Teorik düzeyde idari vesayet denetiminin içeriğinde böyle bir yetki bulunmadığından, bu da yerinden yönetim ilkesinden bir sapma olarak değerlendirilebilir.

Kolombiya’da olduğu gibi Peru’da da merkezi idare ve yerinden yönetim ilkeleri birlikte uygulanır. Buna karşın yerel yönetimlerin bilhassa bölgelerin görevlerinin oldukça fazla ve ayrıntılı olmasından ve eğitim, nüfus, sağlık, ticaret gibi birçok konuyu kapsamasından yerinden yönetim ilkesine ağırlık verildiği sonucu çıkartılabilir.

Merkezi idare ilkesi, Peru’da başkentte teşkilatlanmış Başkan, bakanlar kurulu başkanlığı ve bakanlıklar aracılığıyla uygulanır. Bakanlar kurulu başkanlığı ve bakanlıklar, Başkan adına kendi faaliyet alanlarındaki ulusal, sektörel politikaları ve planları hazırlar ve uygularlar. Faaliyet alanlarında gerekli kararları verirler. Bu bakımdan merkezi idare ilkesinin şartları ülkede sağlanmaktadır. Ancak merkezi idare ilkesinden bir sapma bulunur. Bu sapma merkezi idarenin taşra teşkilatı açısındandır. Bilindiği üzere merkezi idare ilkesinde taşrada merkezi idarenin kararlarını uygulayacak görevliler merkezi idare tarafından atanmalıdır. Oysa

Peru’da merkezi idarenin taşra teşkilatını oluşturan bölge müdürlükleri çift yönlü bir kurumdur. İdari açıdan bölgelere bağlılardır ve bölgenin kamu hizmetlerini yerine getirirler. Ulusal, sektörel konularda da ilgili bakanlıklara bağlıdırlar ve bakanların emir ve talimatlarını yerine getirirler. Bölge müdürleri merkezi idare tarafından değil doğrudan vali tarafından atanır. Merkezi idarenin taşra teşkilatını oluşturan birimlerin bölge idaresinin başı olan vali tarafından atanması, Peru’da merkezi idare ilkesi açısından oldukça önemli bir sapmadır.

Peru’da yerinden yönetim ilkesinin gereği olarak yerel yönetimlerin kamu tüzel kişilikleri, idari, mali, işlevsel ve personel özerkliği bulunur. Yerel yönetimlerin kamu tüzel kişiliğine sahip oldukları, kuruluşlarını düzenleyen bölge ve belediye kanunlarında hüküm altına alınmıştır. Yerel yönetimlerin idari özerklikleri, kanunların sınırları içinde karar almalarından ve kamu hizmetlerini sağlamak için gerekli plan, programları yapabilmelerinden anlaşılmaktadır. Mali özerklik gereği ayrı gelir-giderleri ve kendi bütçeleri bulunur. Ayrıca gelirleri anayasada düzenlenmiş, bu şekilde güvence altına alınmıştır. Yetkilerinin bir kısmı anayasa ile güvenceli bir şekilde düzenlenmiştir. Merkezi idare ile yerel yönetimler arasında YYTK.’da yetki paylaşımı yapılmıştır. Bu da yerel yönetimlerin işlevsel özerkliğe sahip olduğuna işaret eder. Yerel yönetimlerin merkezi idareden bağımsız kendi personelleri de bulunur, yani yerel yönetimler personel özerkliğine de sahiplerdir. Bu sayılanlar itibariyle Peru’da yerinden yönetim ilkesinin özellikleri sağlanmaktadır. Ancak ülkede yerinden yönetim ilkesi açısından en büyük sapma idari vesayet denetimi açısındanadır. Bölge Yönetim Kanunu’nda bölgelerin idari işlemlerinin merkezi idare tarafından denetleneceği öngörülmüştür. Burada geçen denetimin niteliği ve içeriği kanunda düzenlenmemiştir. Şayet bu idari vesayet denetimi sayılırsa en azından bölgeler açısından yerinden yönetim ilkesinin tam anlamıyla uygulandığı sonucu çıkarılabilir. Sayılmazsa yerinden yönetim ilkesinin özellikleri sağlanmaz. Ancak her iki durumda da belediyelerin merkezi idare tarafından denetleneceğine dair bir hüküm bulunmadığından, ülkede yerinden yönetim ilkesi her halükarda sağlanmaz. Böylece Peru, idarenin bütünlüğünü sağlayacak yegane araçların birisinden yoksundur. Bu durum idarenin bütünlüğü ilkesinin sağlanmamasına yol açar ve ülkenin bölünme tehlikesini doğurabilir. Ayrıca YYTK.’da yönetim birimleri arasındaki yetki uyuşmazlıklarının nitelik itibariyle bir yüksek mahkeme (Anayasa Mahkemesi) tarafından çözüleceğinin öngörülmüş bulunması federal devlete has bir özelliktir. Benzer şekilde yerel yönetimlerin Kongre’de bir komisyon aracılığıyla temsil edilmeleri ve Kongre’ye kanun teklifleri de sunabilmeleri federal devlet özelliklerine benzerdir ve katılım ilkesini doğrudan olmasa da dolaylı bir şekilde anımsatmaktadır. Bu açıdan yerel yönetimlerin yasama yetkileri bulunmasa da, ülkede federal

devlete benzer veya özgü özellikler bulunması ve merkezi idarenin yerel yönetimler üzerinde vesayet denetimi olmaması Peru'nun üniter devlet niteliğine zarar verici olabilir.

Her iki üniter devletin de teorik düzeyde merkezi idare ve yerinden yönetim ilkeleriyle ilgili gerekli koşulları sağlayamadığı, bu ilkelerin özellikleriyle bilhassa yerinden yönetim ilkesinin özellikleriyle bağdaşmadıkları gözükmektedir. Bu açıdan incelenen Latin Amerika üniter devletleri, teorik seviyede bilinen merkezi idare ve yerinden yönetim ilkelerinin özelliklerinden farklı özellikler ihtiva etmektedirler.

Latin Amerika federal devletlerinin değerlendirilmesine geçmek gerekirse, öncelikle Brezilya'nın incelenmesi gerekir. Brezilya ile ABD karşılaştırıldığında ise, Brezilya ile ABD yerel yönetimler konusunda fazla benzerliğinin olmadığı anlaşılır. Çünkü ABD'de yerel yönetimler tamamen federe devletlerin yetki alanındayken Brezilya'da yerel yönetimler olan belediyelerin kuruluşları, görevleri, yetkileri, organları ve federal devleti, federe devletleri ve belediyeleri etkileyen ortak hükümlerin doğrudan federal anayasada ve örneğin kuruluşlarında olduğu gibi veya ortak yetki alanlarıyla ilgili konuların federal kanunlarla düzenlendiği görülmektedir. Brezilya'da belediyelerin federal anayasada düzenlendiği, büyük ölçüde federal devletin yetki alanına girdiği ve federal anayasa hükümlerine, federal yasama organına tabi oldukları aşikardır. Federe devletlerin belediyelerle ilgili düzenleme yapabileceği sınırlı alan bir alan bulunur. Brezilya ile ABD'nin benzerliği bu konudadır. Brezilya'da eyaletlerin yerel yönetimleri ne kadar düzenleyebileceği belli değilse de, ABD'de olduğu gibi Brezilya'da da federe devletler belediyeleri sınırlı da olsa düzenleyebilirler. ABD'deki federe devletlerin ve Brezilya'daki federe devletlerin arasındaki fark ise ABD'de yerel yönetimler federe devletlerin yetki alanında olduğundan, federe devletler yerel yönetimleri bütünüyle düzenleyebilir, buna karşılık Brezilya'da federe devletler belediyelerle ilgili sınırlı düzenlemeler yapabilirler. Brezilya'da federe devletlere yerel yönetimleri detaylı bir şekilde düzenleme yetkisi verilmemiş olması, federe devletlerin belediyelerle ilgili farklı düzenlemeler yapamamasının amaçlandığını göstermektedir.

Almanya ile Brezilya karşılaştırıldığında ise Almanya'da yerel yönetimlerin federal anayasada bir tüzel kişi olarak tanındığı, federal anayasayla yerel yönetimlere idari, mali özerklik verildiği ve yerel yönetimleri düzenleme yapma yetkisinin başka bir deyişle, yerel yönetimlerin statüsünü belirleme imkanının federe devletlere verildiği görülmektedir. Oysa Brezilya'da belediyeler, üç katmanlı federalizm gereği büyük ölçüde federal anayasada düzenlenmişlerdir ve bu kapsamda belediyelerle ilgili hemen hemen tüm hükümler, örneğin

belediye meclis üyelerinin nüfusa göre sayıları gibi, oldukça detaylı bir şekilde federal anayasada düzenlenmiştir. Bu konuda Almanya ile Brezilya arasında başka bir fark, Almanya federal anayasasında yerel yönetimlerin sadece idari ve mali özerkliği tanınmış olmasına karşın, Brezilya’da belediyelere sınırlı bir yasama yetkisi ve belediyelerin kendi organik yasalarıyla yönetilmesi yetkisinin verilmesi yoluyla belediyelere sınırlı da olsa yasama özerkliğinin de tanınmış olmasıdır. Diğer fark ise yukarıda ABD hususunda açıklandığı gibi, Almanya’da yerel yönetimleri düzenleme yetkisi federe devletlere verilmesine karşın Brezilya’da belediyelerin büyük ölçüde Federal Anayasa ve federal kanunlar ile düzenlenmesi ve belediyelerin kendi organik kanunlarıyla ile yönetilmesi konusundadır. Almanya ile Brezilya arasındaki ilk benzerlik Almanya Anayasası’nda yerel yönetimlerin karar organlarının seçimle görev başına gelmesi, Brezilya Anayasası’nda ise karar ve yürütme organlarının seçimle görev başına gelmesinin düzenlenmiş olmasıdır. Brezilya’da belediyelerin statüsü doğrudan federal anayasa ve kanunlarla düzenlenmektedir, federe devletlerin bu konuda düzenleme yapacağı alan sınırlıdır. Diğer benzerlik bu alandadır, iki devlette de federe devletler yerel yönetimleri düzenleyebilirler. Ancak yukarıda açıklandığı gibi Brezilya’daki federe devletler belediyeleri sınırlı olarak düzenleyebilirler. Kısacası, ABD ve Almanya ile Brezilya arasındaki farklılık Brezilya’da federe devletlerin yerel yönetimler konusunda sınırlı düzenlemeler yapabilmesidir. Ancak, teorik düzeyde federal devletin özellikleri arasında federal devlet ve federe devlet olmak üzere iki özerk yönetim biriminin bulunduğu nazara alınırsa, Brezilya’da federal anayasanın belediyeleri geniş ölçüde düzenlemesinin ve belediyelerin Brezilya’da üçüncü bir yönetim birimi teşkil etmesi de federal devletin özellikleri açısından bir aykırılık olarak değerlendirilebilir.

Meksika ile ABD karşılaştırıldığında ise en azından federal düzeyde iki ülkenin birbirlerine benzemediği görülmektedir. ABD’de federal devlet, yerel yönetimlerle ilgili düzenlemeleri tamamen federe devletlerin yetki alanına bırakmışken ve federal anayasa yerel yönetimleri tanımazken, Meksika’da federal anayasa yerel yönetimleri tanımaktadır ve yerel yönetimlerle ilgili, yerel yönetimlerin temel görevlerini ve yetkilerini belirlemek suretiyle, çekirdek bir alan oluşturmuştur. Bu kapsamda yerel yönetimlerin temel organları, idari ve mali özerklikleri, görev ve yetkileri federal devlet ve federe devletlerle olan ortak yetki alanlarıyla ilgili konular doğrudan Meksika Anayasası’nda düzenlenmiştir. Fakat, Meksika’da federal anayasa yerel yönetimlerin federe devlet kanunlarına göre yönetileceğini de düzenlemektedir. Bu açıdan ABD’de örnek alınan Virginia Federe Devletiyle, Meksika’da incelenen Veracruz Federe Devleti yerel yönetimlerin kuruluşlarının, organlarının, teşkilatlarının düzenlenmesi

açısından birbirlerine benzemektedir. Ancak burada önemli olan şey yerel yönetimler olan belediyelerin görevlerinin ve yetkilerinin çoğunluğunun ve temel organlarının Meksika Anayasa'sı tarafından düzenlenmesidir. Bu görev ve yetkilerin sınırlandırılmayacağı federal anayasada düzenlenmiştir, federe devletler ancak bu görev ve yetkileri genişletebilirler. Bu açıdan, Meksika'da federe devletler yerel yönetimlerin düzenlenmesi konusunda ABD'deki federe devletlerin sahip olduğu gibi tam bir serbestiye sahip olmasalar da, federal anayasadaki yerel yönetimlerle ilgili hükümlere uygun olarak yerel yönetimleri düzenleyebilirler. Ayrıca federal devletin ortak yetkiler alanında üç yönetim biriminin yetkilerini düzenleyecek kanunlar çıkarabilmesinden, belediyelerin aynı zamanda federal kanunlara da tabi olduğu anlaşılmaktadır. Bu şekilde belediyeler federal anayasaya, federe devlet anayasalarına ve kanunlarına tabi oldukları gibi federal yasama organına da tabidir.

Yerel yönetimler açısından federal düzeyde Almanya Federal Anayasası ile Meksika Anayasası'nın bazı benzerlikler taşıdığı görülmektedir. Öncelikle Almanya Federal Anayasası'nda yerel yönetimlerin idari ve mali özerkliklerinin düzenlendiği görülmektedir, benzer şekilde Meksika Anayasası da belediyelerin yönetmelik, sirküler çıkarabileceklerini hüküm altına alarak idari özerkliklerini düzenlenmiştir ve belediyelere emlak vergilerini tahsil edebilme ve belediyelerin kendi gelirlerini yönetebilme imkanlarının verilmesi yoluyla, belediyelerin mali özerkliklerini de düzenlemiş bulunmaktadır. Diğer benzerlik ise Almanya'da yerel yönetimlerin karar organlarının seçimle görev başına geleceğinin düzenlenmiş olması ve Meksika'da da yerel yönetimlerin temel organlarının seçimle görev başına geleceğinin düzenlenmiş olmasıdır. Buna karşın Almanya'da yerel yönetimlere federal devletin görev yükleyemeyeceğinin düzenlenmesi, yerel yönetimleri düzenleme yetkisinin neredeyse tamamen federe devletlere bırakılması ve Meksika'da belediyelerin görev ve yetkilerinin çoğunluğunun Meksika Anayasası'nda düzenlenmesi çok büyük bir farktır. Bu açıdan Almanya Anayasası yerel yönetimleri tüzel kişilik olarak tanırken, Meksika Anayasası yerel yönetimleri neredeyse üçüncü bir yönetim birimi olarak yerel yönetimleri tanıyıp, düzenlemektedir. Veracruz Federe Devleti ile Bavyera Federe Devleti arasındaki benzerlikler, farklar açısından ise Virginia Federe Devleti ile ilgili karşılaştırmalar geçerlidir. Kısacası, Meksika'da da yerel yönetimlerin statüsü büyük ölçüde federal anayasa ve kanunlar tarafından belirlenmiştir ve model alınan ABD ve Almanya devletlerinde yerel yönetimler tamamen federe devletler tarafından düzenlenirken, Meksika'da federe devletler ancak yerel yönetimleri federal anayasaya uygun olmak kaydıyla düzenleyebilirler. Başka bir deyişle Meksika Anayasası'nda; belediyelerle ilgili çerçeve hükümler, federe devletin belediye kanunlarında bulunması gereken

hususlar, belediyelerin görev ve yetkileri düzenlendiğinden Meksika'daki federe devletlerin belediyeleri düzenleme yetkileri model alınan ABD ve Almanya'daki federe devletlerin yerel yönetimleri düzenleme yetkileri kadar geniş değildir ve Meksika'daki federe devlet anayasalarında ve belediye kanunlarında büyük ölçüde federal anayasa hükümlerini tekrar ederler. Bu şekilde, Meksika da yerel yönetimler açısından iki ülke örneğinden biraz farklıdır. Ancak şunu da belirtmekte fayda bulunmaktadır ki federal devlet şeklinin özellikleri arasında federal devlet ve federe devlet olmak üzere iki özerk yönetim biriminin bulunması yer almaktadır. Federal anayasada federal devlet ve federe devlet düzenlenmekte ve bu iki devlet arasındaki yetki paylaşımı yapılmaktadır. Bu açıdan Brezilya ve Meksika'da yerel yönetimlerin federal anayasada geniş ölçüde düzenlenmiş olması aslında federal devletin “iki özerk yönetim birimi” özelliğine bir aykırılık olarak değerlendirilebilir. Sadece bu iki Latin Amerika federal devlet örneğinden yola çıkılarak federal devlet sayısı kadar federalizm olduğu gibi, federal devlet sayısı kadar federal devletlerde yerel yönetim statüsü olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak, incelenen üniter Latin Amerika ülkelerinde merkezi idare ve yerinden yönetim ilkelerinin özellikleri açısından bazı sapmaların bulunduğu, incelenen federal Latin Amerika ülkelerinde ise yerel yönetimlerle ilgili düzenlemelerin model alınan federal ülkelerdeki yerel yönetim düzenlemelerinden biraz farklı olduğu, Meksika ve Brezilya'daki federe devletlerin yerel yönetimleri düzenleme yetkilerinin model alınan federal ülkelerdeki federe yetkilerine göre sınırlı olduğu görülmektedir. Bunun sebebinin ülkelerin bulunduğu coğrafyadan veya siyasi, tarihi, idari, teknik, etnik sebeplerden kaynaklandığı tahmin edilmektedir.

KAYNAKÇA

- Ackren, Maria, *Conditions for Different Autonomy Regimes in the World A Fuzzy-Set Application*, Abo University Press, Abo, 2009.
- Afonso, José Roberto Rodrigues/ Araujo, Erika Amorim, "Local Government Organization and Finance Brazil", Ed. A. Shah(der.), *Local Governance in Developing Countries*, The World Bank, Washington D.C., sf. 381-416, 2006.
- Ağaoğulları, Mehmet Ali, *Ulus-Devlet ya da Halkın Egemenliği*, 2. Baskı, İmge Kitabevi, Ankara, 2010.
- Ağaoğulları, Mehmet Ali /Köker, Levent, *Kral-Devlet ya da Ölümlü Tanrı*, 4. Baskı, İmge Kitabevi, Ankara, 2009.
- Akgül, Mehmet Emin, "Egemenlik, İdarenin Bütünlüğü ve Yargı Kararları Zemininde İdari Vesayet Yetkisinin İçeriği", *BÜHFD*, Cilt 2 (Sayı 2), sf. 191-230, Temmuz 2016.
- Akgül, Mehmet Emin, *İdari Örgütlenme ve Siyasi Yönetim İlkesi Olarak Özerklik Kavramı*, Turhan Kitabevi, Ankara, 2013.
- Akgüner, Tayfun/ Berk, Kahraman, *İdare Hukuku* , 8. Basım, Der Yayınları, İstanbul, 2017.
- Aksar, Yusuf, *Teoride ve Uygulamada Uluslararası Hukuk- I*, 1. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2012.
- Akyılmaz, Bahtiyar, "Milli Egemenlik Kavramı'nın Gelişimi", *GÜHFD*, Cilt 2 (Sayı 1-2), sf. 1-12, Haziran-Aralık 1998.
- Akyılmaz, Bahtiyar/ Sezginer, Murat/ Kaya, Cemil, *Türk İdare Hukuku*, 7. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016.
- Andersson, Krister/ Anda, Gustavo Gordillo de/ Laerhoven, Frank van, *Local Governments and Rural Development Comparing Lessons from Brazil, Chile, Mexico and Peru*, 1. Baskı, The University of Arizona Press, Tucson, 2009.
- Antkowiak, Bruce A., "Contemplating Brazilian Federalism: Reflections on the Promise of Liberty", *Duquesne Law Review*, Vol. 43 sf. 599-628, Yaz 2005.
- Aragon, Fernando M./ Casas, Carlos, *Local governments capacity and performance: evidence from Peruvian municipalities*, Caracas, Aralık 2008.
- Arellano-Yanguas, Javier, "Aggravating the Resource Curse: Decentralisation, Mining and Conflict in Peru", *The Journal of Development Studies*, Vol. 47 (No. 4), sf. 617-638, 2011.
- Armesto, Alejandra, "Evaluation of Local Government Performance and Presidential Approval in Mexico", *Frontera Norte*, Vol. 29 (No. 57), sf. 155-176, 2017.

- Arsel, İlhan, "Çift Meclis Sisteminin Memleketimizde Tatbiki Hususunda Bazı Düşünceler", *AÜHFD*, Cilt 11 (Sa. 3-4), sf. 60-103, 1954.
- Atay, Ender Ethem, *İdare Hukuku*, 5. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2016.
- Benedikter, Thomas, *The World's Modern Autonomy Systems Concepts and Experiences of Regional Territorial Autonomy*, Eurac Research, Bozen/Bolzano, 2009.
- Bilgin, Fehmi Kerem, "Belçika'da Ulusal Kimlikler ve Federalizmin Gelişimi", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, Cilt 67, No. 1, sf. 1-47, 2012.
- Biondo, Francisco Etelvino/ Soares, Paulo Henrique, *Apontamentos Sobre O Poder Publico Municipal: A Lei Organico Do Municipio E O regimento Interno Da Camara Municipal*, FORENSE: Rio de Janeiro, 2006.
- Bolleyer, Nicole/ Thorlakson, Lori, "Beyond Decentralization- The Comparative Study of Interdependence in Federal Systems", *The Journal of Federalism*, Vol. 42 (No. 4), sf. 566-591, 2012.
- Bossuyt, Jean, *Overview of The Decentralisation Process in Latin America: Main achievements, trends and future challenges*, Bölgesel Avrupa Birliği tarafından yapılan Latin Amerika ve Merkez Amerika'daki adem-i merkeziyetçilik ve yerel yönetimler seminerine sunulan bildiri(10 -14 Temmuz), Quito ,Ekvador,Temmuz 2013.
- Bozkurt, Enver/ Kütükçü, Akif/ Poyraz, Yasin, *Devletler Hukuku*, 8. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2015.
- Bullock, Jessie, *Administrative Decentralization in Peru*, Leadership Academy for Development, Stanford, 2015.
- Çağlayan, Ramazan, *İdare Hukuku Dersleri*, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016.
- Cantu, Fransisco/ Desposato, Scott, "The New Federalism of Mexico's Party System", *Journal of Politics in Latin America*, Vol.4 (No. 2), sf. 3-38, 2012.
- Chasteen, John Charles, *Latin Amerika Tarihi Kanla ve Ateşle Yoğrulmuş Toprakların Öyküsü*(Çev. Ekin Duru), 1. Baskı, Say Yayınları, İstanbul, 2012.
- Çelik, Fikret/ Kara, Ayman, "Thomas Hobbes ve John Locke'un "Egemenlik" Anlayışları Çerçevesinde Karşılaştırmalı Bir Analiz", *International Journal of Social Science*, No. 65, sf. 333-350, Spring 2018.
- Çınar, Yusuf, "Latin Amerika'nın İstikrar Arayan Ülkesi: Kolombiya", Ed. İ. Ermağan (der.), *Dünya Siyasetinde Latin Amerika* 1. Baskı, Nobel Yayıncılık, Ankara, sf. 138-154, 2017.
- Cock, Vanessa Suel, "La organización territorial colombiana frente a la tendencia contemporánea de configuración federal", *Estud. Socio-Juríd.*, Bogotá (Colombia), Vol. 10 (No. 1), sf. 158-200, enero-junio de 2008.

- Collins, Charles David, *"Local government and urban protest in Colombia"*, *Public Administration and Development*, Vol. 8, sf. 421-436, 1988.
- COŞAR, Vedat Ahsen, "Anayasal Devlet Mi? Anayasası Olan Devlet Mi?", *Ankara Barosu Dergisi*, Yıl:74, Sayı: 2016/4, sf. 75-80.
- Çam, Esat, *Çağdaş Devlet Sistemleri*, Der Yayınları, İstanbul, 2000.
- Departamento Nacional de Planeacion/ Republica de Colombia, *El Estado Y Su Organizacion*, Departamento Nacional de Planeacion, Bogota, Febrero 2005.
- Dickovick, J. Tyler, *"Centralism and "Decentralization" in Unitary States: A Comparative Analysis of Peru and Senegal"*, *Journal of Public and International Affairs*, Vol. 13, sf. 1-30, 2003.
- Doehring, Karl, *Genel Devlet Kuramı*(Çev. Ahmet Mumcu), İnkılap Kitabevi, İstanbul, 2014.
- Dolinger, Jacob/ Barroso, Luis Roberto, *"Federalism and Legal Unification in Brazil"*, Ed. M. R. Daniel Halberstam(der.), *Federalism and Legal Unification A Comparative Empirical Investigation of Twenty Systems*, Springer, New York, sf. 153-167, 2014.
- Duguit, Leon, "Egemenlik ve Özgürlük", *Devlet Kuramı*(Der. Cemal Bali Akal), Dost Kitabevi, 4. Baskı, Ankara, sf. 379-402, 2013.
- Duignan, Brian, *U.S. Constitution and Constituional Law*, Brittannica Educational Publishing, Chicago, 2013.
- Duran, Lütfi, *İdare Hukuku Ders Notları*, FAKÜLTELER MATBAASI, İstanbul, 1982.
- Eaton, Kent, *Territory and Ideology in Latin America Policy Conflicts between National and Subnational Governments*, 1. Baskı, Oxford University Press, Oxford, 2017.
- Ebenstein, William, *"Public Administration in Mexico"*, *Public Administration Review*, Vol. 5 (No. 2), sf. 102-112, Bahar 1945.
- Ekinci, Ahmet/ Yıldırım, Serkan Nebi, *"Brezilya'nın Başkanlık Sistemi Uygulaması"*, Ed. S. Ü. İlyas Doğan (der.), *Dört Kıtada Başkanlık Sistemi*, Astana Yayınları, Ankara, sf. 130-157, 2017.
- Elazar, Daniel J., *"Contrasting Unitary and Federal Systems"*, *International Political Science Review*, Vol. 18 (No. 3), sf. 237-251, 1997.
- Elazar, Daniel Judah, *Exploring Federalism*, 1. Baskı, University of Alabama Press, 1991.
- Erdoğan, Mustafa, *Anayasa Hukuku* 8. Baskı, Orion Kitabevi, Ankara, 2014.
- Erdoğan, Mustafa, *Anayasal Demokrasi*, 9. Baskı, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2012.
- Eroğul, Cem, *Çağdaş Devlet Düzenleri İngiltere, Amerika, Fransa, Almanya*, 8. Baskı, İmaj Yayınevi, Ankara, 2012.
- Eşitli, Ezgi Aygün, *Kalkışma Suçları*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2016.

- Faguet, Jean-Paul/ Sanchez, Fabio, "*Decentralization and access to social services in Colombia*", *Public Choice*, Vol. 160, sf. 227-249, 2014.
- Faletti, Tulia G., "*A Sequential Theory of Deentralization: Latin American Cases in Comparative Perspective*", *American Political Science Review*, Vol. 99 (No.3), sf. 327-346, Ağustos 2005.
- Faletti, Tulia G., *Decentralization and Subnational Politics in Latin America*, First Edition, Cambridge University Press, New York, 2010.
- Fendoğlu, Hasan Tahsin, *Anayasa Hukuku*, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017.
- Fendoğlu, Hasan Tahsin, *Türkiye'de Başkanlık Sistemi*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2015.
- Ferrari, Sergio, *Local Government in Brazil and Switzerland: A Comparative Study on Merger and Inter-Municipal Cooperation*, Rechtswissenschaftliche Fakultät, Institute of Federalism, Freiburg, 2013.
- Ferreiros, Martha/ Pantoja, Enrique, *Local Government Fragmentation in Peru The Challenges for Land Governance and Territorial Planning*, "2017 World Bank Conference on Land and Poverty"a sunulan bildiri metnidir., Washington D.C., Mart 20-24 2017.
- Fiszbein, Ariel, "*The Emergence of Local Capacity: Lessons From Colombia*", *World Development*, Vol. 25 (No. 7), sf. 1029-1043, 1997.
- Forero, Henry/ Salazar, Manuel, "*Local Government and Decentralization in Colombia*", *Environment and Urbanization*, Vol. 3 (No. 2), sf. 121-126, Ekim 1991.
- Gamkhar, Shama/ Vickers, Jill, "*Comparing Federations: Lessons from Comparing Canada and the United States* ", *Publius: The Journal of Federalism*, Vol. 40 (No. 3), sf. 351-356, 2010.
- Garza, Jose Ma. Serna De La, "*Constitutional Federalism in Latin America*", *California Western International Law Journal*, Vol. 30 (No. 2), sf. 277-299, 1999.
- Garza, José Maria Serna de la, *The Constitution of Mexico A Contextual Analysis*, Oxford And Portland, Oregon, Portland, USA, 2013.
- Giritli, İsmet/ Sarmaşık, Jale, *Anayasa Hukuku*, Der Kitabevi, İstanbul, 1996.
- Gonzalez, Fabian/ Ochoa, Juan José, "*Mexico A Case of Limited Deccentralization*", Ed. G. G. d. A. Krister Andersson, Frank van Laerhoven (der.), *Local Governments and Rural Development Comparing Lessons from Brazil, Chile, Mexico and Peru*, The University of Arizona Press, Tucson, sf. 91-112, 2009.
- Gonzalez, Juan Marcos Gutiérrez, "*United Mexican States*", Ed. G. A. T. John Kincaid(der.), *A Global Dialogue on Federalism Volume I: Constitutional Origins, Structure, and Change in Federal Countries*, McGill- Queen's University Press, Québec, sf. 209-238, 2005.
- Gözler, Kemal, "*Üniter Devlet ve Demokratik Açılım*", *Türkiye Günlüğü*, Sayı 99, sf. 81-89, Güz 2009.

- Gözler, Kemal, *İdare Hukuku Cilt 1*, 2. Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa 2009.
- Gözler, Kemal, *Mahalli İdareler Hukuku*, 1. Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, Ocak 2018.
- Gözler, Kemal, *Anayasa Hukukuna Giriş*, 17. Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2011.
- Gözler, Kemal, *Anayasa Hukukunun Genel Esasları*, 3. Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2012.
- Gözler, Kemal, *Anayasa Hukukunun Genel Teorisi Cilt I*, Ekin Basım Yayın Dağıtım Bursa, 2011.
- Gözler, Kemal, *Devletin Genel Teorisi Bir Genel Kamu Hukuku Ders Kitabı*, 7. Baskı, Ekin Yayın Dağıtım, Bursa, 2016.
- Gözler, Kemal/ Kaplan, Gürsel, *İdare Hukuku Dersleri*, 17. Baskı, Ekin Yayın Basım Dağıtım, Bursa, 2015.
- Gözübüyük, A. Şeref, *Türkiye'nin Yönetim Yapısı*, 13. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2015.
- Gözübüyük, A. Şeref, *Yönetim Hukuku*, 33. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2015.
- Gözübüyük, A. Şeref/ Tan, Turgut, *İdare Hukuku Cilt I Genel Esaslar*, 11. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2016.
- Gözübüyük, Şeref, *Anayasa Hukuku*, 19. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2013.
- Graizbord, Boris, "United Mexican States", Ed. J. K. Nico Steytler(der.), *A Global Dialogue on Federalism Volume 6, Local Government and Metropolitan Regions in Federal Systems*, McGill-Queen's University Press, Québec, sf. 194-227, 2009.
- Grindle, Merilee S., *Going Local, Decentralization, Democratization and The Promise of Good Governance*, 1. Baskı, Princeton University Press, Princeton, New Jersey, 2007.
- Gül, İbrahim, "ABD Hukukunun Genel Özellikleri ve Türk Hukukundan Başlıca Farkları", *Hasan Kalyoncu Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 5 (Sayı 10), sf. 9-27, 2015.
- Günday, Metin, *İdare Hukuku* 10. Baskı, İmaj Yayınevi, Ankara, 2015.
- Hakyemez, Yusuf Şevki, *Mutlak Monarşiden Günümüze Egemenlik Kavramı Doğuşu, Gelişimi Kurumsal Çerçevesi ve Dönüşümü*, 1. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2004.
- Heywood, Andrew, *Politics*, Third Edition, Palgrave Foundations, 2007.
- Hudson, Rex A., *Brazil a country study*, U.S. Government Printing Office, Washington D.C., Nisan 1997.
- Hudson, Rex A., *Peru a country study*, 4. Baskı, U.S. Government Printing Office, Washington D.C., 1992.

- Huerta, Carla/ Lujambio, Alonso, "NAFTA: Recent Constitutional Amendments, Sovereignty Today, and the Future of Federalism in Mexico", *Constitutional Forum Constitutionnel*, Vol. 5, sf. 63-67, 1994.
- İba, Şeref, *Anayasa Hukuku Genel Esaslar*, 3. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2017.
- Ikeanyibe, Okechukwu Marcellus, "Three-Tier Federative Structure and Local Government Autonomy in Brazil and Nigeria", *Mediterranean Journal of Social Sciences*, Vol. 5 (No. 15), sf. 559-568, Temmuz 2014.
- Instituto para la Democracia y la Asistencia Electoral, *Estado: Funcionamiento, Organizacion Y Proceso De Construcción De Politicas Publicas*, Idea, Lima, 2008.
- İpek, Ayhan, "Uluslar Federal Şekilde Örgütenebilir mi? Anayasa Mahkemesi Karar Eleştirisi", *Zirve Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: 2 (Sayı: 2), sf. 43-58, Eylül 2013.
- Jackson, Vicki C./ Tushnet, Mark, *Comparative Constitutional Law* Cilt. 2, Second Edition, Foundation Press, New York, 2006.
- Kaboğlu, İbrahim Ö., *Anayasa Hukuku Dersleri (Genel Esaslar)*, 11. Bası, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2016.
- Kalabalık, Halil, *İdare Hukuku Dersleri Cilt 1*, 2. Baskı, Sayram Yayınları, Konya, 2016.
- Kapani, Münci, *Politika Bilimine Giriş*, 52. Baskı, BB101 Yayınları, 2015.
- Karaer, Tacettin, "Fransa'da Yerel Yönetim Reformu Üzerine", *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt 23 (Sayı 3), sf. 47-67, Eylül 1990.
- Karakılçık, Yusuf, *Yeni Yerel-Bölgesel Gelişmeler Işığında Yerel Yönetimler*, 3. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2016.
- Kayıkçı, Sabrina, "1982 Reform Yasası Sonrası Fransa'da Yerel Yönetimler ve Yerel Özerklik Şartı", *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt 12 (Sayı 3), sf. 22-47, Temmuz 2003.
- Keleş, Ruşen, "Fransa'da Yerinden Yönetim", *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt 3 (Sayı 1), sf. 3-18, Ocak 1999.
- Klering, Luis Roque/ Bergue, Sandro Trescastro/ Schröder, Christine da Silva/ Porsse, Melody by Campos Soares/ Stanz, Eduardo/ Krue, Alexandra Jochims, "Powers, roles and functions of municipal powers in the context of contemporary public administration", *Porto Alegre*, V. 22 (No. 1.), sf. 31-43, jan./jun. 2011.
- Kozanoğlu, Gonca, *Üniter Devlet Modelinde Mahalli İdarelerin Özerkliği İlkesi*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015.
- Kubalı, Hüseyin Nail, *Anayasa Hukuku Dersleri Genel ve Siyasi Rejimler*, Kutulmuş Matbaası, İstanbul, 1971.

- La Contraloria General De La Republica, *Estudio del proceso de descentralizacion en el Peru*, Apoyo Consultoria, Lima, 2014.
- Ladino, Julio César Gamba, "*Régimen constitucional colombiano del servicio público*", Ed. L. G. R. L. David Cienfuegos Salgado (der.), *Actualidad de los servicios públicos en Iberoamérica*, National Autonomous University of Mexico , Institute of Legal Research, Mexico, sf. 229-246, 2008.
- Lemus, Gustavo Bell, "*The Decentralised State: An Administrative or Political Challenge?*", Ed. E. Posada-Carbo (der.), *Colombia The Politics of Reforming The State*, Machimillan Press LTD, Great Britain, sf. 97-108, 1988.
- Lijphart, Arend, *Çağdaş Demokrasiler Yirmibir Ülkede Çoğunlukçu ve Oydaşmacı Yönetim Örüntüleri*(Çev. Ergun Özbudun, Ersin Onulduran), Yetkin Basımevi, Ankara, 1996.
- Lijphart, Arend, *Demokrasi Modelleri Otuz Altı Ülkede Yönetim Biçimleri ve Performansları*(Çev. Güneş Ayas, Utku Umut Bulsun), İthaki Yayınevi, İstanbul, 2017.
- Lindert, Paul van/ Verkoren, Otto, "*Local Governance and Local Development in Latin America: Views from Above and Below*", Ed. O. V. Paul van Lindert (der.), *Decentralized Development in Latin America Experiences in Local Governance and Local Development*, Springer, New York, sf. 1-22, 2010.
- Lockwood, Ben, "*Decentralization via Federal and Unitary Agenda*", *Journal of Public Economic Theory*, Vol. 6 (No. 1), sf. 79-108, 2004.
- Maldonado, Alejandro Ordonez/ Curvelo, Martha Castaneda/ Diaz, Carlos Augusto Mesa/ Padilla, Chrisian Jose Mora, *Descentralización y entidades territoriales*, Instituto de Estudios del Ministerio Publico, Bogota, 2011.
- McNulty, Stephanie, "*Participatory Democracy? Exploring Peru's Efforts to Engage Civil Society in Local Governance*", *Latin American Politics and Society*, Vol. 55 (No. 3), sf. 69-92, Sonbahar 2003.
- Mecek, Hüseyin, "*Meksika Başkanlık Sistemi* ", Ed. S. Ü. İlyas Doğan(der.), *Dört Kıtada Başkanlık Sistemi*, Astana Yayınları, Ankara, sf. 188-239, Şubat 2017.
- Mecham, J. Llojd, "*The Origins of Federalism in Mexico*", *The Hispanic American Historical Review*, Vol. 18 (No. 2), sf. 164-182, May. 1938.
- Mecham, J. Lloyd, "*Mexican Federalism-Fact or Fiction*", *The Annals of the American Academy of Political Science*, Vol. 208 sf. 23-38, March 1940.
- Melo, Marcus/ Rezende, Flavio, "*Decentralization and Governance in Brazil*", Ed. A. S. Joseph S. Tulchin (der.), *Decentralization and Democratic Governance in Latin America*, Woodrow Wilson International Center for Scholars, Washington D.C., sf. 37-66, 2004.
- Memiş, Emin, *Genel İdare Hukuku Notları*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2014.

- Mengi, Ayşegül Kaplan, “Federal Almanya’da Yerel Yönetimler”, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt 6, Sayı 4, sf. 93-112, Ekim 1997.
- Merrill, Tim L./ Miro, Ramon, *Mexico a country study*, Fourth Edition, U.S. Government Printing Office, Washington D.C., 1997.
- Mizrahi, Yemile, “Mexico: Decentralizaion From Above”, Ed. A. S. Joseph S. Tulchin(der.), *Decentralization and Democratic Governance in Latin America*, Woodrow Wilson International Center for Scholars, Washington D.C., sf. 137-166, 2004.
- Montero, Alfred O., “After Decentralization: Patterns of Intergovernmental Conflict in Argentina, Brazil, Spain and Mexico”, *Publius*, Vol. 31 (No. 4), sf. 43-64, Güz 2001.
- Nalbant, Atilla, “Bölgesel Devlet Yeni Bir Devlet Biçimi Mi? (II) Uygulama: İtalya ve İspanya Örnekleri”, *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt 29 (Sayı 3), sf. 17-55, Eylül 1996.
- Nalbant, Atilla, *Üniter Devlet Bölgeselleşmeden Küreselleşmeye*, 2. Baskı, XII Levha Yayıncılık, İstanbul, 2012.
- Nickson, Andrew, *Where Is Local Government Going in Latin America? A Comparative Perspective (Working Paper No 6)*, Swedish International Centre for Local Democracy, Visby, Switzerland, 2011.
- Nickson, R. Andrew, “Local Governance Reforms in Latin America”, Ed. J. C. Norbert Kersting, R. Andrew Jackson (der.), *Local Governance Reform in Global Perspective*, 1. Baskı, Vs Verlag Für Sozialwissenschaften, Wiesbaden, sf. 77-112, 2009.
- Nickson, R. Andrew, *Local Government in Latin America*, Lynne Rienner Publishers, Colorado, 1995.
- OECD, *OECD Integrity Review of Brazil: Managing Risks for a Clearer Public Service*, OECD Publishing, OECD Public Governance Reviews, 2012.
- OECD, *OECD Regulatory Policy in Peru: Asembling the Framework for Regulatory Quality*, OECD Publishing, Paris, 2016.
- OECD, *Public Governance Reform Peru Highlights*, 2016.
- OECD, *Regulatory Policy in Colombia Going Beyond Administrative Simplification*, OECD Publishing, Paris, 2013.
- OECD/ UCLG, *Subnational Governments around the world: Structure and finance*, 2016.
- Öğüt, Selman, “Egemen Eşitlik Prensibine Modern Uluslararası Hukuk Açısından Bir İstisna Hali Olarak Yaklaşma”, *MÜHF-HAD*, Cilt 19, Sayı 3, sf. 147-162, 2013.
- Oosten, Cora van, “Constructing Regional Integration from Below: Cross-border Partnerships and Local Development in Soutwest Amazonia”, Ed. O. V. Paul van Lindert(der.), *Decentralized Development in Latin America Experiences in Local Governance and Local Development*, Springer, New York, sf. 113-127, 2010.

- Oropeza, Manuel Gozalez, *"United Mexican States"*, Ed. D. M. B. Ronald L. Watts, John Kincaid(der.), *A Global Dialogue on Federalism Volume II Distribution of Powers and Responsibilities in Federal Countries*, McGill-Queen's University Press, Québec, sf. 182-206, 2007.
- Özay, İl Han, *Günüştğinde Yönetim*, 1. Baskı, Alfa Yayınları, İstanbul, 1996.
- Özbudun, Ergun, *Türk Anayasa Hukuku*, 17. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017.
- Özyörük, Mukbil, *İdare Hukuku Dersleri (Teksir)*, Ankara, 1972-1973.
- Parlak, Bekir/ Ökmen, Mustafa, *Yerel Yönetimler*, 4. Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2015.
- Pazarcı, Hüseyin, *Uluslararası Hukuk*, 11. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2012.
- Pekel, Abdulkadir, *"Koalisyonlu Başkanlık Sistemi: Kolombiya"*, Ed. S. Ü. İlyas Doğan(der.), *Dört Kitada Başkanlık Sistemi*, Astana Yayınları, Ankara, sf. 266-293, 2017.
- Plancastelli, Marcelo, *"Federal Republic of Brazil"*, Ed. R. L. W. Akhtar Majeed, Douglas M. Brown (der.), *A Global Dialogue on Federalism Volume II: Distribution of Powers and Responsibilities in Federal Countries*, McGill-Queen's University Press, Québec, sf. 66-90, 2006.
- Posner, Paul, *"Local democracy and popular participation: Chile and Brazil in comparative perspective"*, *Democratization*, Vol. 10 (No. 3), sf. 39-67, 2003.
- Presidencia del Consejo de Ministros, *Aspectos Claves en la Gestion Publica Descentralizada ABC Descentralizacion*, Project USAID, Lima, 2011.
- Quintana, Oscar Echenique/ Euler, Nadja Dorothea Ruiz/ Varona, Ricardo Carrasco, *"Federalism and Legal Unification in Mexico"*, Ed. M. R. Daniel Halberstam (der.), *Federalism and Legal Unification A Comparative Empirical Investigation of Twenty Systems*, Springer, New York, sf. 338-353, 2014.
- Resende, Antonio José Calhau De, *"Autonomia Municipal E Lei Organica,"*, *CADERNOS DA ESCOLA DO LEGISLATIVO*, V. 10 (No. 15), sf. 7-42, Jan./Dez. 2008.
- Ribeiro, Luiz Cesar De Queiroz/ Pinto, Sol Garson Braulise, *"Brazil"*, Ed. J. Kincaid(der.), *A Global Dialogue on Federalism Volume 6: Local Government and Metropolitan Regions in Federal Systems*, McGill-Queen's University Press, Québec, sf. 69-100, 2009.
- Rio, Leticia Santin Del, *"Decentralization and Democratic Governance in Mexico"*, Ed. A. S. Joseph S. Tulchin (der.), *Decentralization and Democratic Governance in Latin America*, Woodrow Wilson International Center for Scholars, Washington D.C., sf. 167-186, 2004.
- Rodden, Jonathan, *"Comparative Federalism and Decentralization On Meaning and Measurement"*, *Comparative Politics*, Vol. 36 (No. 4), sf. 481-500, Temmuz 2004.
- Rodrigues, Gilberto M.A., *"Concurrent Power and Local Interest in Brazil's Federalism"*, Ed. N. Steytler(der.), *Concurrent Powers in Federal Systems: Meaning, Making, Managing*, Brill Nijhoff, Boston, sf. 206-221, 2017.

- Rodriguez, Victoria E., *"Recasting Federalism in Mexico"*, *The Journal of Federalism*, Vol. 28 (No.1), sf. 235-254, 1998.
- Romero, Miguel Acosta, *"Mexican Federalism: Conception and Reality"*, *Public Administration Review*, Vol. 42 (No. 5), sf. 399-404, Eylül-Ekim 1982.
- Rosales, Mario/ Carmona, Salvador Valencia, *"Latin America"*, Ed. W. B. United Cities and Local Government (der.), *Decentralization and local democracy in the world First Global Report by United Cities and Local Governments*, United Cities and Local Government, Barcelona, sf. 170-203, 2009.
- Rosenn, Keith S., *"Federalism in Brazil"*, *Duquesne Law Review*, Vol. 43, sf. 577-598, Yaz 2005.
- Rosenn, Keith S., *"Federalism in the Americas in Comparative Perspective"*, *Universty of Miami School of Law Review*, Vol. 26 (No. 1), sf. 1-50, 1994.
- Roskin, Michael G., *Çağdaş Devlet Sistemleri Siyaset, Coğrafya, Kültür (Çev. Bahattin Seçilmişoğlu)*, 8. Baskı, Adres Yayınları, Ankara, Ağustos 2016.
- Sancakdar, Oğuz/ Us, Eser/ Turhan, Mine Kasapoğlu/ Önüt, Lale Burcu/ Seyhan, Serkan, *İdare Hukuku Teorik Çalışma Kitabı*, 6. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2017.
- Sanchez, Fabio/ Palau, Maria Del Mar, *Conflict, Decentralisation and Local Governance in Colombia, 1974-2004*, UNIVERSIDAD DE LOS ANDES-CEDE, 2006.
- Sarubbi, David Garcia, *"Federalism and Constitutional Judicial Review in Mexico and United States: A Normative Assessment of Two Different Jurisdictional Schemes"*, *Mexican Law Review*, Vol. 4 (No. 1), sf. 35-58, July-December 2011.
- Sayar, Şeyda/ Usta, Merve, *Meksika Birleşik Devletleri Ülke Raporu*, T.C. Ankara Üniversitesi Latin Amerika Çalışmaları Araştırma ve Uygulama Merkezi, Ankara, Kasım 2013.
- Selee, Andrew, *"Exploring the Link between Decentralization and Democratic Governance"*, Ed. A. S. Joseph S. Tulchin(der.), *Decentralization and Democratic Governance in Latin America*, Woodrow Wilson International Center for Scholars, Washington, sf. 3-36, 2004.
- Şinik, Bilal, *Avrupa'dan Karşılaştırmalı Yerel Yönetim Örnekleri Fransa, Macaristan, Türkiye, Türkmen Kitabevi*, İstanbul, 2012.
- Sobacı, Mehmet Zahid/ Köseoğlu, Özer, *Başkanlık Sistemlerinde Yerel Yönetimler ABD, Brezilya, Şili, Endonezya ve Güney Kore*, 1. Baskı, SETA, Ankara, 2016.
- Soto, David, *"La descentralización en colombia: centralismo o autonomía"*, *Revista Opera* Vol. 3 (No. 3), sf. 133-152, 2003.
- Souza, Celina, *"Federal Republic of Brazil"*, Ed. G. A. T. John Kincaid(der.), *A Global Dialogue on Federalism Volume I; Constitutional Origins, Structure and Change in Federal Countries*, McGill-Queen's University Press, Québec, sf. 76-102, 2005.

- Souza, Celina, *Brazil's System of Local Government, Local Finance and Intergovernmental Relations*, Local Finance and Intergovernmental Relations, Research Project for Building Municipal Capacity for Finance and Budgeting, University of Birmingham, United Kingdom, 2002.
- Souza, Celina, *Constitutional Engineering in Brazil The Politics of Federalism and Decentralization*, Machmillan Press LTD, Great Britain, 1997.
- Stahl, Kenneth A., "Preemption, Federalism, and Local Democracy", *Fordham Urb. L.J.*, Vol. XLIV sf. 133-153, 2017.
- Strong, C.F., *The Federal State A History of Modern Political Constitutions*, Capricorn Books, USA, 1963.
- Strong, C.F., *The Unitary State A History of Modern Political Constitutions*, Capricorn Books, USA, 1963.
- Styler, Nico, *Introduction, The place and role of local government in federal systems*, Konrad-Adenauer-Stiftung, Johannesburg, Republic of South Africa, 2005.
- T.C. Meksiko Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, *Meksika Ülke Raporu -2013-*, Meksiko, Ekim 2014.
- Tan, Turgut, *İdare Hukuku*, 5. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2016.
- Tepeciklioğlu, Elem Eyryce, "Brezilya Federal Cumhuriyeti ve Türkiye İle İlişkileri", Ed. İ. Ermağan(der.), *Dünya Siyasetinde Latin Amerika*, 1. Baskı, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, sf. 43-71, 2017.
- Teziç, Erdoğan, *Anayasa Hukuku*, 13. Baskı, Beta Basım, İstanbul, 2009.
- Trillo, Fausto Hernandez/ Jarillo-Rabling, Brenda, "Is Local Beautiful? Fiscal Decentralization in Mexico", *World Development*, Vol. 36 (No. 9), sf. 1547-1558, 2008.
- Tunç, Hasan, "1982 Anayasası, Üniter Devlet Modeli ve Özyönetim Tartışmaları", *HKHFD*, Cilt 6 (Sayı 11), sf. 9-28, Ocak 2016.
- Uluşahin, Nur, *Anayasal Bir Tercih Olarak Başkanlık Sistemi*, Yetkin Yayınları, Ankara, 1999.
- Ulusoy, Ahmet/ Akdemir, Tekin, *Mahalli İdareler*, 10. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2017.
- Ulusoy, Ali D., *Türk İdare Hukuku Cilt I Genel Esaslar ve İdari Teşkilat*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017.
- Uran, Peri, *Yasama İşlevinin Yerine Getirilmesinde Çift Meclis Sistemi ve Türk Siyasal Tarihindeki Yeri*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2008.
- Uygun, Oktay, *Devlet Teorisi*, 2. Baskı, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2015.
- Uygun, Oktay, *Federal Devlet Temel İlkeleri, Başlıca Kurumları ve Türkiye'de Uygulanabilirliği*, 3. Baskı, XII Levha Yayıncılık, İstanbul, 2007.

- Vale, Helder Do, "Local Government Reforms in Federal Brazil, India and South Africa: A Comparative Overview", *Lex Localis- Journal of Local Self-Government*, Vol. 11 (No. 3), sf. 453-470, Temmuz 2013.
- Ward, Peter M./ Rodriguez, Victoria E., "New Federalism, Intra-Governmental Relations and Co-Governance in Mexico", *Journal of Latin America Studies*, Vol.31 (No.3), sf. 673-710, 1999.
- Willis, Eliza/ Garman, Christopher da C. B./ Haggard, Stephan, "The Politics of Decentralization in Latin America", *Latin America Research Review*, Vol. 32 (No. 1), sf. 7-56, 1999.
- World Bank, *PERU The Decentralization Process and Its Links with Public Expenditure Efficiency*, 2010.
- Yalçın, Emruhan, "Peru Cumhuriyeti", Ed. İ. Ermağan (der.), *Dünya Siyasetinde Latin Amerika*, 1. Baskı, Nobel Yayıncılık, Ankara, sf. 185-231, Haziran 2017.
- Yanık, Murat, *Başkanlık Sistemi ve Türkiye'de Uygulanabilirliği*, 3. Basım, Der Yayınları, İstanbul, 2016.
- Yapıcı, Feyza, "Başkanlık Sistemi Olarak Peru", Ed. S. Ü. İlyas Doğan (der.), *Dört Kıtada Başkanlık Sistemi*, 1. Baskı, Astana Yayınları, Ankara, sf. 294-327, 2017.
- Yaşar, Hasan Nuri, *İdare Hukuku*, 3. Baskı, Der Yayınları, İstanbul, 2016.
- Yavuz, Bülent/ Bülbül, Mahmut, "Çift Meclis Sistemi ve Türkiye", *GÜHFD*, C. XVI (Sayı. 1), sf. 217-260, 2012.
- Yayla, Yıldızhan, *İdare Hukuku*, 2. Basım, Beta Basım, İstanbul, 2010.
- Yıldırım, Ramazan, *Türk İdari Rejimi Dersleri (Cilt 1)*, Mimoza Yayıncılık, Konya, 2014.
- Yıldırım, Ramazan/ Avcı, Mustafa, *Türk İdari Rejimine Giriş*, 1. Baskı, Astana Yayınları, Ankara, 2015.
- Yıldırım, Turan/ Yasin, Melikşah/ Kaman, Nur/ Özdemir, H. Eyüp/ Üstün, Gül/ Tekinsoy, Okan, *İdare Hukuku*, 6. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016.
- Zabunoğlu, Yahya Kazım, *Devlet Kuramına Giriş*, İmaj Kitabevi, Ankara, 2015.
- Zabunoğlu, Yahya Kazım, *İdare Hukuku(Cilt 1)*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2012.
- Zeyrekli, Sedef/ Ekizceleroğlu, Rengül, *Avrupa Birliği Bağlamında Hizmette Yerellik (Subsidiarite) İlkesi ve İlkenin Türkiye Açısından Ele Alınışı*, Çağdaş Yerel Yönetimler, Cilt 16, Sayı 3, sf. 29-48, Temmuz 2007.

İnternet Siteleri

United Nations, *Republic of Brazil Public Administration Country Profile*, Ocak 2004, <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/un/unpan023194.pdf> (E.T.: 5.2.2018)

United Nations, *Republic of Peru Public Administration Country Profile*, Mart 2005
<http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/un/unpan023201.pdf> (E.T.: 1.05.2017)

Almanya Federal Hükümet Resmi Sitesi İngilizce Almanya Federal Anayasası,
<https://www.bundesregierung.de/Content/EN/StatistischeSeiten/breg/basic-law-content-list.html>
(E.T. : 14.05.2018)

Constitutional History of Colombia, <http://www.constitutionnet.org/country/constitutional-history-colombia> (E.T. : 01.07.2018)

United Nations, *Republic of Colombia Public Administration Country Profile*, 2007,
<http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/un/unpan028167.pdf> (E.T.: 10.12.2017)

Limanya, *Dual Federalizm ile Kooperatif Federalizm Arasındaki Fark*,
<https://limenya.com/dual-federalizm-ile-kooperatif-federalizm-arasindaki-fark/> (E.T.: 26.4.2018)

<http://population.city/germany/adm/bavaria/> (E.T. : 16.05.2018)

<https://www.britannica.com/place/Peru/Government-and-society> (E.T.: 30.05.2018)

Bavyera Anayasası,
https://www.bayern.landtag.de/fileadmin/Internet_Dokumente/Sonstiges_P/BV_Verfassung_Englisch_formatiert_14-12-16_neu.pdf (E.T.: 16.05.2018)

Fransa'nın Ekim 4 1958 Tarihli Anayasası, <http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/english/constitution/constitution-of-4-october-1958.25742.html#TitleI> (E.T.: 16.05.2018)

Özdemir, Doğan, Otuz Yıl Savaşları ve Vestfalya Anlaşması, 18.04.2014,
<http://www.gazetebilkent.com/2014/04/18/otuz-yil-savaslari-ve-vestfalya-anlasmasi/> (E.T.: 16.05.2018)

OECD, *Better Regulations in Europe AUSTRIA*, 2010, sf. 147-148,
http://www.planejamento.gov.br/secretarias/upload/Arquivos/seges/arquivos/ocde2011/oecd_austria_2010.pdf (E.T.: 25..10.2017)

The White House, State and Local Government, <https://www.whitehouse.gov/1600/state-and-local-government> (E.T. 30.10.2017)

<http://www.worldometers.info/world-population/latin-america-and-the-caribbean-population/>
(E.T.:11.12.2017)

Peru 2002 tarih ve 27867 Sayılı Bölge Yönetim Kanunu,
<http://portal.jne.gob.pe/informacionlegal/Documentos/Leyes%20Org%C3%A1nicas/LEY%20ORG%C3%81NICA%20DE%20GOBIERNOS%20REGIONALES.pdf>

https://municipioaldia.com/consultas-frecuentes/consulta_frecuente_900963/ (E.T.: 12.01.2018)

Peru 26864 Sayılı Belediye Seçim Kanunu,
<http://portal.jne.gob.pe/procesoselectorales/Informacion%20Electoral/Materiales%20para%20evaluaci%C3%B3n%20JEE/Ley%20de%20Elecciones%20Municipales.pdf> (E.T. 3.1.2018)

Peru 2003 tarih ve 27795 Sayılı Mülki Sınırlama Kanunu,
http://portal.jne.gob.pe/procesoselectorales/Informacion%20Electoral/consulta_vecinal/Resoluciones/Reglamento%20de%20la%20Ley%20N%C2%BA%2027795.pdf (E.T.: 18.01.2018)

Peru 2002 tarih ve 27867 Sayılı Bölge Yönetim Kanunu,
<http://portal.jne.gob.pe/informacionlegal/Documentos/Leyes%20Org%C3%A1nicas/LEY%20ORG%C3%81NICA%20DE%20GOBIERNOS%20REGIONALES.pdf> (E.T.: 20.12.2017)

Peru Belediyeler Birliği İnternet Sitesi,
https://municipioaldia.com/consultas-frecuentes/consulta_frecuente_900963/ (E.T.: 12.01.2018)

Peru Ombudsmanlık İnternet Sitesi,
<http://www.defensoria.gob.pe/blog/realidad-y-funcionamiento-de-las-municipalidades-de-centros-poblados/> (E.T.: 12.01.2018)

Peru 2002 tarih ve 27972 Sayılı Belediye Kanunu,
<http://portal.jne.gob.pe/informacionlegal/Documentos/Leyes%20Org%C3%A1nicas/LEY%20ORG%C3%81NICA%20DE%20MUNICIPALIDADES%20LEY%20N%C2%BA%2027972.pdf> (E.T.: 15.1.2018)

Peru 2002 tarih ve 27783 Sayılı Yerinden Yönetim Temel Kanunu,
<ftp://ftp2.minsa.gob.pe/descargas/ogac//normas/politica/Ley27783LBD.pdf> (E.T.:01.02.2018)

Kolombiya Sağlık Bakanlığı İnternet Sitesi,
<https://www.minsalud.gov.co/proteccionsocial/promocion-social/Paginas/redunidos.aspx> (E.T. 27.12.2017)

<http://tureng.com/tr/turkce-ingilizce/concurrent> (E.T.: 07.05.2018)

<http://tureng.com/tr/turkce-ingilizce/legislate> (E.T.: 30.04.2018)

Peru Kongresi tarafından resmi olarak İngilizceye çevrilmiş 1980 Tarihli Peru Anayasası, http://www.congreso.gob.pe/Docs/files/CONSTITUTION_27_11_2012_ENG.pdf (E.T.: 6.12.2017)

Marcia W. Coward, Peter B. Heller, Vellve Torras ve Max Planck Enstitüsü tarafından İngilizce'ye çevrilmiş 2015 Değişikliklerini İçeren 1991 Tarihli Kolombiya Anayasası, https://www.constituteproject.org/constitution/Colombia_2005.pdf (E.T. 4.12.2017)

Kolombiya 1994 tarih ve 136 Sayılı Belediye Kanunu, <http://www.alcaldiabogota.gov.co/sisjur/normas/Normal.jsp?i=48267> (E.T.: 20.12.2017)

Kolombiya 1986 tarih ve 1222 Sayılı Kararname, <http://www.alcaldiabogota.gov.co/sisjur/normas/Normal.jsp?i=6100> (E.T.: 27.12.2017)

Georgetown University, Political Database of Americas, <http://pdba.georgetown.edu/Decen/Colombia/colombia.html> (E.T.: 20.12.2017)

Kolombiya 2011 tarih ve 1454 Sayılı Yerel Teşkilat Kanunu, http://www.secretariasenado.gov.co/senado/basedoc/ley_1454_2011.html (E.T.: 17.12.2017)

Kolombiya 2011 tarih ve 1551 Sayılı Belediyelerin Teşkilatının ve Görevlerinin Modernleştirilmesine İlişkin Kanun, <http://www.alcaldiabogota.gov.co/sisjur/normas/Normal.jsp?i=48267> (E.T.: 19.12.2017)

Kolombiya 2001 tarih ve 715 Sayılı Kanun, <http://www.alcaldiabogota.gov.co/sisjur/normas/Normal.jsp?i=4452> (E.T.: 15.12.2017)

Kolombiya 1997 tarih ve 388 Sayılı Kanun, <http://www.alcaldiabogota.gov.co/sisjur/normas/Normal.jsp?i=339> (E.T. 16.12.2017)

Kolombiya 2011 tarih ve 1454 Sayılı Yerel Teşkilat Kanunu, http://www.secretariasenado.gov.co/senado/basedoc/ley_1454_2011.html (E.T.: 17.12.2017)

Kolombiya 2011 tarih ve 1454 Sayılı Yerel Teşkilat Kanunu (İngilizce Çevirisi), <https://www.global-regulation.com/translation/colombia/6405078/why-organic-standards-dictate-land-use-and-other-provisions-were-amended.html?q=1454?q=1454> (E.T.: 18.12.2017)

Kolombiya 2002 tarih ve 1713 Sayılı Kararname, <http://www.alcaldiabogota.gov.co/sisjur/normas/Normal.jsp?i=5542> (E.T.: 17.12.2017)

Brezilya Temsilciler Meclisi tarafından resmi olarak İngilizce'ye çevrilmiş 1988 Tarihli Brezilya Anayasası,

<http://english.tse.jus.br/arquivos/federal-constitution> (E.T.: 1.2.2018)

Ministerio de Relaciones Exteriores/ Republica De Colombia, Respuesta del Estado Colombiano a Cuestionario sobre “La administración local y los derechos humanos”, <http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/AdvisoryCom/LocalGvt/Colombia.pdf> (E.T.: 25.05.2018)

Montogemery, Neil/ Calderano, Helena Pentado Moraes/ Caetano, Monize Maioli, *Legal systems in Brazil: overview*, 2017, [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/7-638-1325?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true&comp=pluk&bhcp=1](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/7-638-1325?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true&comp=pluk&bhcp=1) (E.T.: 30.04.2018)

Collin’s Dictionary, <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/cortes> (E.T.: 01.05.2018)

Quora, *Is there difference between Latin America and South America?*, <https://www.quora.com/Is-there-a-difference-between-Latin-America-and-South-America> (E.T.: 15.07.2018)

OECD, *Peru*, <https://www.oecd.org/regional/regional-policy/profile-Peru.pdf> (E.T.: 30.04.2018)

Meksika Veracruz Federe Devleti Anayasası, <http://www.veracruz.gob.mx/wp-content/uploads/sites/5/2017/03/CONSTITUCION-POLITICA-DEL-ESTADO-LIBRE-Y-SOBERANO-DE-VERACRUZ-LLAVE.pdf> (E.T.: 24.04.2018)

Meksika Veracruz Federe Devleti Belediye Kanunu, <http://www.veracruz.gob.mx/wp-content/uploads/sites/5/2017/03/Ley-Org%C3%A1nica-del-Municipio-Libre.pdf> (E.T.: 24.04.2018)

Meksiko Ulusal Özerk Üniversitesi ve Meksika Kongresi tarafından resmi olarak İngilizce’ye çevrilmiş 2015 Değişikliklerini içeren 1917 Tarihli Meksika Anayasası, <https://www2.juridicas.unam.mx/constitucion-reordenada-consolidada/en/vigente> (E.T.: 13.04.2018)

Peru 29158 Sayılı Yürütme Organı Kanunu, <http://www.inicam.org.pe/normativa/legislacion/Ley29158.pdf> (E.T.: 5.06.2018)

Minnesota Federe Devleti Anayasası, https://www.revisor.leg.state.mn.us/constitution/#article_12 (E.T.: 30.10.2017)

<http://www.nationsencyclopedia.com/economies/Americas/Peru-AGRICULTURE.html> (E.T.: 30.05.2018)

Virginia Anayasası, <http://law.lis.virginia.gov/constitution/article7/> (E.T.: 30.10.2017)

Ateş Toprakları, https://www.turkcebilgi.com/ate%C5%9F_topraklar%C4%B1 (E.T. 04.9.2018)

Rodrigues, Gilberto, Re: Thank You Sir, gilberto.rodrigues@ufabc.edu.br (G.T.: 15.02.2018), unal.yildiz@atauni.edu.tr (E.T.: 15.02.2018)

Rodrigues, Gilberto, Explaining (a little bit) Brazilian Municipalities, gilberto.rodrigues@ufabc.edu.br (G.T. 15.02.2018), unal.yildiz@atauni.edu.tr (E.T. 15.02.2018)

Serna, M. Jose, Re: Greetings From Turkey Sir I have several Quetions, josemar@unam.mx (18.04.2018), unal.yildiz@atauni.edu.tr, (12.04.2018)

